art
educațional
Florin Ioniță
Anca Davidoiu-Roman Marilena Lascăr Liliana Paicu
bacalaureat
Limba și literatura română
Profil real • Profil uman
2021
avizat
M.E.N.

Florin Ioniță (coord.)
Anca Davidoiu-Roman
Marilena Lascăr
Liliana Paicu

Scanned with OKEN Scanner

Limba și literatura română

BACALAUREAT 2021

50 *modele de subiecte sugestii de rezolvare*

Profil REAL
Profil UMAN

art
educațional

Prezentul auxiliar a fost avizat de Ministerul Educației Naționale prin Ordinul nr. 3022 din 08.01.2018 și se regăsește la poziția nr. 213 din anexa Ordinului.

Lucrarea este realizată în conformitate cu *Programa de Bacalaureat* în vigoare, pentru disciplina *Limba și literatura română*, aprobată prin O.M. nr. 4923/2013.

Redactori: Mihaela Preda, Irina Munteanu
Tehnoredactor: Mihaela Aramă, Anca Vrănescu
Copertă: Alexandru Daș

ISBN 978-606-003-355-4

Pentru comenzi vă puteți adresa
Departamentului Difuzare
C.P. 12, O.P. 63, sector 1, București
Telefoane: 0744.634.719; 0751.281.774; 021.796.73.83; 021.796.73.80
Fax: 021.369.31.99
www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Educațional.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă,
sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiere, înregistrare sau altfel),
fără acordul prealabil scris al Editurii Art Educațional.

© Art Educațional, un imprint al Art Klett SRL, 2020

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Cuvânt-înainte 5

Programa de Bacalaureat 2021 pentru disciplina
Limba și literatura română (profil real și profil uman) 7

Listă de teme abordate în cadrul subiectelor II și III 17

Varianta 1 23
Varianta 2 26
Varianta 3 28
Varianta 4 30
Varianta 5 32
Varianta 6 33
Varianta 7 35
Varianta 8 38
Varianta 9 40
Varianta 10 42
Varianta 11 44
Varianta 12 46
Varianta 13 48
Varianta 14 50
Varianta 15 52
Varianta 16 54
Varianta 17 56
Varianta 18 58
Varianta 19 60
Varianta 20 62
Varianta 21 65
Varianta 22 67
Varianta 23 69
Varianta 24 72
Varianta 25 74
Varianta 26 77
Varianta 27 79
Varianta 28 81
Varianta 29 83
Varianta 30 86
Varianta 31 88
Varianta 32 90
Varianta 33 92
Varianta 34 94
Varianta 35 97
Varianta 36 99
Varianta 37 102
Varianta 38 104
Varianta 39 106
Varianta 40 108
Varianta 41 111
Varianta 42 113
Varianta 43 116
Varianta 44 118
Varianta 45 120
Varianta 46 122
Varianta 47 123
Varianta 48 126
Varianta 49 127
Varianta 50 129

Scanned with OKEN Scanner

SUGESTII DE REZOLVARE

Varianta 1 133
Varianta 2 135
Varianta 3 137
Varianta 4 139
Varianta 5 141
Varianta 6 142
Varianta 7 144
Varianta 8 146
Varianta 9 148
Varianta 10 150
Varianta 11 152
Varianta 12 154
Varianta 13 155
Varianta 14 157
Varianta 15 159
Varianta 16 161
Varianta 17 163
Varianta 18 166
Varianta 19 167
Varianta 20 170
Varianta 21 172
Varianta 22 174
Varianta 23 175
Varianta 24 176
Varianta 25 179
Varianta 26 181
Varianta 27 183
Varianta 28 186
Varianta 29 187
Varianta 30 189
Varianta 31 191
Varianta 32 193
Varianta 33 195
Varianta 34 196
Varianta 35 198
Varianta 36 200
Varianta 37 201
Varianta 38 203
Varianta 39 205
Varianta 40 207
Varianta 41 209
Varianta 42 210
Varianta 43 212
Varianta 44 214
Varianta 45 217
Varianta 46 219
Varianta 47 220
Varianta 48 222
Varianta 49 224
Varianta 50 225

DICȚIONAR DE TERMENI LITERARI 228

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt-înainte

Programa pentru proba scrisă a examenului de BACALAUREAT la disciplina LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ este diferenţiată în funcţie de filiera şi de profilul liceului urmat de candidaţi:

Profilul REAL → *Filiera teoretică – profil real, Filiera tehnologică – toate profilurile* şi *specializările* şi *Filiera vocaţională – toate profilurile* şi *specializările (cu excepţia profilului pedagogic)*

Profilul UMANIST → *Filiera teoretică – profil umanist* şi *Filiera vocaţională – profil pedagogic.*

Aşa cum se poate însă uşor observa din lectura programei, cele patru *competenţe generale*, precum şi *competenţele specifice* pe baza cărora se elaborează subiectele sunt identice pentru toate profilurile, deoarece şi programele şcolare după care se studiază limba şi literatura română în liceu (nemodificate din anul şcolar 2004 – 2005) au fost elaborate pornind de la aceleaşi finalităţi. Singurele diferenţe – nu foarte multe însă! – vizează câteva dintre *conţinuturile asociate* şi, tocmai de aceea, pentru a le evidenţia, am aşezat faţă în faţă cele două programe, marcând cu bold conţinuturile suplimentare de la profilurile *umanist* şi *pedagogic*.

Formatul subiectelor de examen:

Subiectul I, care foloseşte ca suport un text nonliterar la prima vedere (memorialistic, jurnalistic, ştiinţific, juridic-administrativ etc.), va fi alcătuit dintr-un item *semiobiectiv* (**A**) de tip întrebare structurată, conţinând cinci cerinţe, şi unul *subiectiv* (**B**) de tip eseu.

Subiectul al II-lea, de tip întrebare cu răspuns scurt, foloseşte ca suport un text literar la prima vedere (epic, liric sau dramatic).

Ambele subiecte menţionate anterior sunt comune tuturor filierelor, profilurilor şi specializărilor.

Subiectul al III-lea (diferenţiat în funcţie de filieră, profil şi specializare) este un *eseu structurat*, al cărui conţinut vizează elemente de analiză tematică, structurală, stilistică a operelor literare ce aparţin celor şaptesprezece autori canonici, curentelor culturale/literare, perioadelor, speciilor literare etc. precizate în programa de examen.

Considerăm că sunt necesare câteva explicaţii privind conţinutul celor 50 de variante din cuprinsul acestui volum.

Pentru **subiectul I** am utilizat o varietate de texte nonliterare, conform precizărilor MEN, care să ofere contextul necesar exersării itemilor de tip întrebare structurată şi eseu argumentativ.

În elaborarea **subiectului al II-lea** s-au folosit ca texte-suport, în câteva situaţii, şi fragmente selectate din creaţiile unor autori studiaţi probabil la clasă. Am făcut-o cu

Scanned with OKEN Scanner

bună știință, din dorința de a-i ajuta pe elevi, în această fază a pregătirii lor, să rezolve mai ușor cerințele subiectelor. Deși majoritatea conținuturilor pentru subiectul al III-lea sunt aceleași la ambele profiluri, există și câteva diferențe. Acestea au fost marcate separat atât în programa de examen, dar și în cuprinsul variantelor.

Eseurile propuse spre rezolvare la **subiectul al III-lea** pot fi rezolvate atât de elevii înscriși la profilul real, cât și de cei de la profilul umanist, cu excepția celor marcate prin asterisc (*). Acestea sunt recomandate numai pentru profil uman.

Structura volumului este următoarea:
- programa de examen (diferențiată după profil: real și uman);
- tematica celor 50 de variante propuse, pentru subiectele al II-lea și al III-lea;
- 50 de variante de subiecte;
- bareme/sugestii de rezolvare;
- dicționar de termeni literari, alcătuit pe baza programei de examen, folosiți atât în formularea cerințelor pentru cele 50 de variante, cât și în sugestiile de rezolvare.

În ceea ce privește acordarea punctajului, sunt valabile, pentru toate cele 50 de variante, următoarele precizări:

La subiectul al II-lea, elevul primește pentru conținut 6 puncte, iar pentru redactare 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

Pentru eseul de la subiectul al III-lea, elevul primește 30 de puncte astfel: 18 puncte pentru conținutul eseului, dacă este atins fiecare reper, și 12 puncte pentru redactarea eseului (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Lucrarea de față le oferă elevilor din clasele a XI-a și a XII-a posibilitatea unei exersări eficiente pentru a obține un rezultat foarte bun la Bacalaureat.

AUTORII

Scanned with OKEN Scanner

PROGRAMA DE EXAMEN
pentru disciplina
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Bacalaureat 2021

Filiera teoretică – profil real
Filiera tehnologică – toate profilurile și specializările
Filiera vocațională – toate profilurile și specializările (cu excepția profilului pedagogic)

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura română are un statut important în structura examenului de Bacalaureat, prin ponderea sa reflectată în prezenţa celor două forme obligatorii de evaluare a performanţelor: în competenţele lingvistice de comunicare orală în limba română şi în competenţele generale şi specifice formate pe durata învăţământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile şi specializările.

Curriculumul liceal, care stabileşte principiul studierii limbii şi literaturii române din perspectivă comunicativ-funcţională, pune accent pe latura formativă a învăţării, fiind centrat pe achiziţionarea de competenţe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competenţelor de evaluat şi a conţinuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă şi comunicare.

Proba scrisă vizează competenţele de receptare şi de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii şi reguli de exprimare orală) şi conţinuturi asociate acestora, în conformitate cu programa şcolară pentru disciplina limba şi literatura română: **filiera teoretică – profil real, filiera tehnologică – toate profilurile şi specializările, filiera vocaţională – toate profilurile şi specializările (cu excepţia profilului pedagogic)**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore şi este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competenţelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale şi scrise şi în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ,

Filiera teoretică – profil umanist
Filiera vocațională – profil pedagogic

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura română are un statut important în structura examenului de Bacalaureat, prin ponderea sa reflectată în prezenţa celor două forme obligatorii de evaluare a performanţelor: în competenţele lingvistice de comunicare orală în limba română şi în competenţele generale şi specifice formate pe durata învăţământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile şi specializările.

Curriculumul liceal, care stabileşte principiul studierii limbii şi literaturii române din perspectivă comunicativ-funcţională, pune accent pe latura formativă a învăţării, fiind centrat pe achiziţionarea de competenţe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competenţelor de evaluat şi a conţinuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă şi comunicare.

Proba scrisă vizează competenţele de receptare şi de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii şi reguli de exprimare orală) şi conţinuturi asociate acestora, în conformitate cu programa şcolară pentru disciplina limba şi literatura română: **filiera teoretică – profil uman, filiera vocaţională – profil pedagogic**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore şi este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competenţelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale şi scrise şi în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ, narativ, argumentativ) exersate în cadrul învăţământului liceal. Subiectele cuprind texte literare şi nonliterare, la prima vedere, precum şi itemii corespunzători evaluării competenţelor specifice şi a conţinuturilor asociate din prezenta

Scanned with OKEN Scanner

narativ, argumentativ) exersate în cadrul învăţământului liceal. Subiectele cuprind texte literare şi nonliterare, la prima vedere, precum şi itemii corespunzători evaluării competenţelor specifice şi a conţinuturilor asociate din prezenta programă. Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENŢE DE EVALUAT

Prin susţinerea examenului de Bacalaureat la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competenţe dobândite în ciclul inferior şi în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conţinuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în diferite situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor şi a regulilor de exprimare orală în monolog şi în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente şi personalizate, adaptate unor situaţii de comunicare diverse	– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacţiile auditoriului şi în condiţii de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/ relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacţiilor şi a opiniilor privind texte literare şi nonliterare, filme artistice şi documentare, spectacole de teatru, expoziţii de pictură etc.; adecvarea la situaţia de comunicare (auditoriu, context) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/ persuasiune etc.) – reguli şi tehnici de construire a dialogului (atenţia acordată partenerului, preluarea/ redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversaţia, discuţia argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situaţia de comunicare (partener, context etc.) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare şi contraargumentare în dialog

programă. Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENŢE DE EVALUAT

Prin susţinerea examenului de Bacalaureat la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competenţe dobândite în ciclul inferior şi în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conţinuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în diferite situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor şi a regulilor de exprimare orală în monolog şi în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente şi personalizate, adaptate unor situaţii de comunicare diverse	– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacţiile auditoriului şi în condiţii de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/ relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacţiilor şi a opiniilor privind texte literare şi nonliterare, filme artistice şi documentare, spectacole de teatru, expoziţii de pictură etc.; adecvarea la situaţia de comunicare (auditoriu, context) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.) – reguli şi tehnici de construire a dialogului (atenţia acordată partenerului, preluarea/ redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversaţia, discuţia argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situaţia de comunicare (partener, context etc.) şi la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare şi contraargumentare în dialog – stilurile funcţionale adecvate situaţiei de comunicare – rolul elementelor verbale, paraverbale şi nonverbale în

Scanned with OKEN Scanner

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
	– stilurile funcţionale adecvate situaţiei de comunicare – rolul elementelor verbale, paraverbale şi nonverbale în comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spaţiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare şi a formelor exprimării scrise compatibile cu situaţia de comunicare în elaborarea unor texte diverse	– reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerinţa de redactare, adecvare stilistică, aşezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experienţe personale, descriere, povestire, argumentare, ştiri, anunţuri publicitare, corespondenţă privată şi oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenţie, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacţiilor şi a opiniilor faţă de texte literare (studiate sau la prima vedere) şi nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/ nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităţilor şi a funcţiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun şi în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, – memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, ştiinţifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ şi sensuri conotative
1.4. Receptarea adecvată a sensului/	– elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
	comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spaţiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare şi a formelor exprimării scrise compatibile cu situaţia de comunicare în elaborarea unor texte diverse	– reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerinţa de redactare, adecvare stilistică, aşezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experienţe personale, descriere, povestire, argumentare, ştiri, anunţuri publicitare, corespondenţă privată şi oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenţie, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacţiilor şi a opiniilor faţă de texte literare (studiate sau la prima vedere) şi nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/ nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităţilor şi a funcţiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun şi în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, – memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, ştiinţifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ şi sensuri conotative **– calităţile generale şi particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variaţie stilistică, simetrie, naturaleţe, cursivitate, eufonie**

Scanned with OKEN Scanner

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– ficţiune, imaginaţie, invenţie; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacţiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achiziţiilor lingvistice în producerea şi în receptarea diverselor texte orale şi scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele şi funcţiile actului de comunicare – niveluri ale receptării şi producerii textelor orale şi scrise: fonetic, ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal şi paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale şi structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în naraţiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de iniţiere, de menţinere şi de închidere a contactului verbal în monolog şi în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune şi de interpretare, a modalităţilor de analiză tematică, structurală şi stilistică în receptarea textelor literare şi nonliterare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.1. Identificarea temei şi a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparţinând unor genuri sau epoci diferite

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
1.4. Receptarea adecvată a sensului/ sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul – ficţiune, imaginaţie, invenţie; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacţiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achiziţiilor lingvistice în producerea şi în receptarea diverselor texte orale şi scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele şi funcţiile actului de comunicare – niveluri ale receptării şi producerii textelor orale şi scrise: fonetic, ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal şi paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic şi de punctuaţie, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale şi structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în naraţiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de iniţiere, de menţinere şi de închidere a contactului verbal în monolog şi în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune şi de interpretare, a modalităţilor de analiză tematică, structurală şi stilistică în receptarea textelor literare şi nonliterare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.1. Identificarea temei şi a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparţinând unor genuri sau epoci diferite

Scanned with OKEN Scanner

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.2. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură, de compoziţie şi de limbaj specifice textului narativ	– particularităţi ale construcţiei subiectului în textele narative – particularităţi ale compoziţiei în textele narative: incipit, final, episoade/secvenţe narative, tehnici narative – instanţele comunicării în textul narativ – construcţia personajelor; modalităţi de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură şi de limbaj specifice textului dramatic	– particularităţi ale construcţiei subiectului în textul dramatic – particularităţi ale compoziţiei textului dramatic – modalităţi de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notaţiile autorului – specii dramatice: comedia – un text dramatic postbelic – creaţie dramatică şi spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea şi analiza elementelor de compoziţie şi de limbaj în textul poetic	– titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, elemente de recurenţă: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie şi ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanţele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiţia umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	– viziune despre lume, teme şi motive, concepţii despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.2. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură, de compoziţie şi de limbaj specifice textului narativ	– particularităţi ale construcţiei subiectului în textele narative – particularităţi ale compoziţiei în textele narative: incipit, final, episoade/secvenţe narative, tehnici narative – instanţele comunicării în textul narativ – construcţia personajelor; modalităţi de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea şi analiza principalelor componente de structură şi de limbaj specifice textului dramatic	– particularităţi ale construcţiei subiectului în textul dramatic – particularităţi ale compoziţiei textului dramatic – modalităţi de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notaţiile autorului – specii dramatice: comedia, **drama** – un text dramatic postbelic – creaţie dramatică şi spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea şi analiza elementelor de compoziţie şi de limbaj în textul poetic	– titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, elemente de recurenţă: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie şi ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanţele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiţia umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	– viziune despre lume, teme şi motive, concepţii despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Scanned with OKEN Scanner

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori şi a propriei experienţe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experienţă de viaţă şi de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
3.1. Identificarea şi explicarea relaţiilor dintre operele literare şi contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea şi relaţionarea cunoştinţelor asimilate	– curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul şi iluminismul – perioada modernă: **a.** secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada paşoptistă; criticismul junimist) **b.** curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul) **c.** perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic şi al experienţei; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică şi de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiţionalism; identitate culturală în context european) **d.** perioada postbelică (romanul postbelic, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul)

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori şi a propriei experienţe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experienţă de viaţă şi de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
3.1. Identificarea şi explicarea relaţiilor dintre operele literare şi contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea şi relaţionarea cunoştinţelor asimilate	**– fundamente ale culturii române (originile şi evoluţia limbii române)** **– perioada veche (formarea conştiinţei istorice)** – curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul şi iluminismul – perioada modernă: **a.** secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada paşoptistă; **România, între Occident şi Orient;** criticismul junimist) **b.** curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul, **prelungiri ale romantismului şi clasicismului**) **c.** perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic şi al experienţei; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică şi de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiţionalism; **orientări avangardiste,** identitate culturală în context european)

Scanned with OKEN Scanner

4. Argumentarea în scris şi oral a unor opinii în diverse situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare şi nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcţia textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri şi tehnici argumentative în texte literare şi nonliterare, scrise sau orale – logica şi coerenţa mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere faţă de o problematică pusă în discuţie	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivităţii evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcţia discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea şi evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăţi proprii	– interpretări şi judecăţi de valoare exprimate în critica şi în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONŢINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ
Autori canonici:
- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu
- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei şcolare în vigoare, examenul de Bacalaureat nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studierea

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
	d. perioada postbelică (tipuri de roman în perioada postbelică, un roman scris între 1960 şi 1980, **un roman scris după 1980**; poezia în perioada postbelică; teatrul în perioada postbelică; curente culturale/ literare: postmodernismul) **– curente culturale/literare româneşti în context european**

4. Argumentarea în scris şi oral a unor opinii în diverse situaţii de comunicare

Competenţe specifice	Conţinuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare şi nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcţia textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri şi tehnici argumentative în texte literare şi nonliterare, scrise sau orale – logica şi coerenţa mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere faţă de o problematică pusă în discuţie	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivităţii evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcţia discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea şi evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăţi proprii	**– textul critic (recenzia, cronica literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat** – interpretări şi judecăţi de valoare exprimate în critica şi în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONŢINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ
Autori canonici:
- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi

Scanned with OKEN Scanner

a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.
Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și de teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă.
Tematica studiilor de caz și a dezbaterilor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE
Conținuturile de mai jos vizează:
– aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
– aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului
Nivelul fonetic
– pronunții corecte/incorecte ale neologismelor; hiat, diftong, triftong; accentul
– cacofonia; hipercorectitudinea
– pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic
– variante lexicale; câmpuri semantice
– erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
– derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
– relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
– sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)
– unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
– câmpuri semantice și rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise și orale
– sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic
– forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare

- Ion Barbu
- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei școlare în vigoare, examenul de Bacalaureat nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studierea a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.
Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă.
Tematica studiilor de caz și a dezbaterilor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE
Conținuturile de mai jos vizează:
– aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
– aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului
Nivelul fonetic
– pronunții corecte/incorecte ale neologismelor; hiat, diftong, triftong; accentul
– cacofonia; hipercorectitudinea
– pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic
– variante lexicale; câmpuri semantice
– erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
– derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
– relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
– sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)

Scanned with OKEN Scanner

ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului
– elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
– elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe

Nivelul ortografic și de punctuație
– norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
– rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual
– registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
– coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
– tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
– stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
– stil direct, stil indirect, stil indirect liber
– rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
– rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul de Bacalaureat 2018 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe.
Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007, *„respectarea normelor* prevăzute în ediția a II-a a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM²) *este obligatorie* [...] *la examenele de Bacalaureat*, în cadrul cărora elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare".

– unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
– câmpuri semantice și rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise și orale
– sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic
– forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului
– elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
– elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe relative)

Nivelul ortografic și de punctuație
– norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
– rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual
– registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
– coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
– tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
– stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
– limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
– stil direct, stil indirect, stil indirect liber
– rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
– rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul de Bacalaureat 2018 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe.
Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007, *„respectarea normelor* prevăzute în ediția a II-a a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM²) *este obligatorie* [...] *la examenele de Bacalaureat*, în cadrul cărora elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare".

Scanned with OKEN Scanner

Calendarul
EXAMENULUI DE BACALAUREAT 2021

Sesiunea iunie – iulie 2021

31 mai – 4 iunie 2021	Înscrierea candidaților la prima sesiune de examen
4 iunie 2021	Încheierea cursurilor pentru clasa a XII-a/a XIII-a
14 – 16 iunie 2021	Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română – proba A
16 – 17 iunie 2021	Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba maternă – proba B
18 – 23 iunie 2021	Evaluarea competențelor digitale – proba D
23 – 25 iunie 2021	Evaluarea competențelor lingvistice într-o limbă de circulație internațională – proba C
28 iunie 2021	Limba și literatura română – proba E.a) – proba scrisă
29 iunie 2021	Proba obligatorie a profilului – proba E.c) – proba scrisă
30 iunie 2021	Proba la alegere a profilului și specializării – proba E.d) – proba scrisă
1 iulie 2021	Limba și literatura maternă – proba E.b) – proba scrisă
5 iulie 2021	Afișarea rezultatelor la probele scrise până la ora 12,00) și depunerea contestațiilor în intervalul orar 12,00 – 18,00
6 – 9 iulie 2021	Rezolvarea contestațiilor
9 iulie 2021	Afișarea rezultatelor finale

Sesiunea august – septembrie 2021

19 – 26 iulie 2021	Înscrierea candidaților la a doua sesiune de examen, inclusiv a candidaților care au promovat examenele de corigențe
16 august 2021	Limba și literatura română – proba E.a) – proba scrisă
17 august 2021	Proba obligatorie a profilului – proba E.c) – proba scrisă
18 august 2021	Proba la alegere a profilului și specializării – proba E.d) – proba scrisă
19 august 2021	Limba și literatura maternă – proba E.b) – proba scrisă
23 – 24 august 2021	Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română – proba A
25 august 2021	Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba maternă – proba B
26 – 27 august 2021	Evaluarea competențelor digitale – proba D
30 – 31 august 2021	Evaluarea competențelor lingvistice într-o limbă de circulație internațională – proba C
31 august 2021	Afișarea rezultatelor la probele scrise (până la ora 12,00) și depunerea contestațiilor (orele 12,00 – 18,00)
1 – 3 septembrie 2021	Rezolvarea contestațiilor
3 septembrie 2021	Afișarea rezultatelor finale

NOTĂ: La solicitarea comisiilor de bacalaureat județene/comisiei de bacalaureat a municipiului București sau din proprie inițiativă, Comisia Națională de Bacalaureat poate aproba, în situații excepționale, prelungirea perioadelor de susținere a probelor de evaluare a competențelor lingvistice sau digitale, de evaluare/reevaluare a lucrărilor scrise ori de afișare a rezultatelor, precum și reducerea perioadei de afișare a rezultatelor.

Scanned with OKEN Scanner

Listă de teme abordate în cadrul subiectelor II și III

Varianta 1 – Subiectul al II-lea: prezentarea unui punct de vedere despre *semnificația* poeziei *Evocare* de Nichita Stănescu și evidențierea *a două trăsături ale genului liric* identificate în text; (*) Subiectul al III-lea, eseu: *formarea conștiinței istorice în cultura română.* **Textul literar ales:** ***Letopisețul țării Moldovei*** de Grigore Ureche

Varianta 2 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale tradiționalismului* existente în poezia *Casa amintirii* de Ion Pillat (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *basm* studiat. **Textul literar ales:** ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă (Harap-Alb)

Varianta 3 – Subiectul al II-lea: prezentarea unui punct de vedere despre *semnificația* poeziei *Frunze pierdute* de Tudor Arghezi și evidențierea a *două trăsături ale modernismului* poetic românesc; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un basm aparținând lui Ion Creangă. **Textul literar ales:** ***Povestea lui Harap-Alb*** (Harap-Alb – Spânul)

Varianta 4 – Subiectul al II-lea: prezentarea unui punct de vedere despre semnificația poeziei *Steluțe în genele ei* de Mircea Cărtărescu și evidențierea a *două trăsături ale postmodernismului* existente în text; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat aparținând lui Ioan Slavici. **Textul literar ales:** ***Moara cu noroc*** (Ghiță)

Varianta 5 – Subiectul al II-lea: semnificația și două trăsături ale romantismului existente în poezia *Scrisoarea IV* de Mihai Eminescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un *text narativ* studiat aparținând lui Ioan Slavici. **Textul literar ales:** ***Moara cu noroc*** (Ghiță și Lică Sămădăul)

Varianta 6 - Subiectul al II-lea: *identitatea culturală românească în context european* în *Specificul național* de G. Călinescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile realismului,* reflectate într-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici. **Textul literar ales:** ***Moara cu noroc***

Varianta 7 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale simbolismului* existente în poezia *Herța* de Barbu Fundoianu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu. **Textul literar ales:** ***Ion*** (Ion)

Varianta 8 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale romantismului* existente în poezia *Din valurile vremii...* de Mihai Eminescu; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un *roman realist* aparținând lui Liviu Rebreanu. **Textul literar ales:** ***Ion*** (Ion și Ana)

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 9 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *rolul a două trăsături ale basmului cult* în *Limir-Împărat* de Ioan Slavici (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile realismului* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Liviu Reabreanu. **Textul literar ales:** ***Ion***

Varianta 10 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale genului dramatic* existente în comedia *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* într-un *roman* scris de Mihail Sadoveanu. **Textul literar ales:** ***Baltagul*** (Vitoria Lipan și Gheorghiță)

Varianta 11 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale modernismului* existente în poezia *Somn* de Lucian Blaga; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu. **Textul literar ales:** ***Negustor lipscan*** (Dămian Cristișor)

Varianta 12 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale modernismului* existente în poezia *Timbru* de Ion Barbu; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un *roman al experienței* studiat. **Textul literar ales:** ***Maitreyi*** de Mircea Eliade (Maitreyi și Allan)

Varianta 13 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale romantismului* existente în nuvela *Zoe* de Costache Negruzzi (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Camil Petrescu. **Textul literar ales:** ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** (Ștefan Gheorghidiu)

Varianta 14 – Subiectul al II-lea: *semnificația textului* și identificarea a *două trăsături ale romantismului* în *Zburătorul* de Ioan Heliade-Radulescu; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* de Camil Petrescu. **Textul literar ales:** ***Patul lui Procust*** (Fred – Ladima)

Varianta 15 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale simbolismului* existente în poezia *Duminici* de Demostene Botez; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui G. Călinescu. **Textul literar ales:** ***Enigma Otiliei*** (Otilia)

Varianta 16 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale tradiționalismului* interbelic existente în poezia *Octomvrie* de Ion Pillat; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile realismului* într-un roman aparținând lui George Călinescu. **Textul literar ales:** ***Enigma Otiliei***

Varianta 17 – Subiectul al II-lea: două trăsături care ilustrează *formarea conștiinței istorice* în *Letopisețul Țării Moldovei* de Grigore Ureche (fragment); Subiectul al II-lea, eseu: *relația dintre două personaje* într-un *roman* aparținând lui George Călinescu. **Textul literar ales:** ***Enigma Otiliei*** (Felix și Otilia)

Varianta 18 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale liricii moderne* existente în poezia *Cina* de Tudor Arghezi; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Marin Preda. **Textul literar ales:** ***Moromeții*** (Ilie Moromete)

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 19 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale simbolismului* în *Când vioarele tăcură* de Ștefan Petica; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* de Marin Preda. **Textul literar ales: *Moromeții*** (Ilie și Niculae)

Varianta 20 – Subiectul al II-lea: *semnificația* textului *Balta Albă* de Vasile Alecsandri (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile realismului* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Marin Preda. **Textul literar ales: *Moromeții***

Varianta 21 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în nuvela *Pădureanca* de Ioan Slavici (fragment); (*) Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* într-un *roman* studiat, publicat după 1980. **Textul literar ales: *Toate bufnițele*** de Filip Florian (Lucian și Emil Stratin)

Varianta 22 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în basmul *Povestea lui Stan Pățitul* de Ion Creangă (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema* şi *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparținând romantismului. **Textul literar ales: *Pe lângă plopii fără soț...*** de Mihai Eminescu

Varianta 23 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în romanul *Ciocoii vechi şi noi* de Nicolae Filimon (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema* şi *viziunea despre lume*, reflectate dintr-un *text poetic* studiat ce aparține romantismului. **Textul literar ales: *Floare albastră*** de Mihai Eminescu

Varianta 24 – Subiectul al II-lea: *un punct de vedere despre felul în care este portretizat Ștefan cel Mare* de către Grigore Ureche și Ion Neculce, evidențiind asemănări și diferențe de viziune (fragmente); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume reflectate într-un text poetic* studiat, din opera lui Mihai Eminescu. **Textul literar ales: *Scrisoarea I***

Varianta 25 – Subiectul al II-lea: două trăsături ale comediei în *Conu Leonida față cu reacțiunea* de I. L. Caragiale (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile romantismului* reflectate într-un *text poetic* studiat aparținând lui Mihai Eminescu **Textul literar ales: *Glossă***

Varianta 26 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale Iluminismului* în *Țiganiada* de Ion Budai-Deleanu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Mihai Eminescu. **Textul literar ales: *Luceafărul***

Varianta 27 – (*) Subiectul al II-lea: *două trăsături ale dramei* existente în *Suflete tari* de Camil Petrescu (fragment); (*) Subiectul al III-lea, eseu: particularități referitoare la *prelungiri ale romantismului și clasicismului dintr-un text poetic studiat*. **Textul literar ales: *Rugăciune*** de Octavian Goga

Varianta 28 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în romanul *Scrinul negru* de G. Călinescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui G. Bacovia. **Textul literar ales: *Plumb***

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 29 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în nuvela *Ciuleandra* de Liviu Rebreanu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic tradiționalist* studiat. **Textul literar ales:** ***Aci sosi pe vremuri*** de Ion Pillat

Varianta 30 – Subiectul al II-lea: *două modalități de caracterizare a personajului* în *Iepurii nu mor* de Savatie Baștovoi (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile tradiționalismului interbelic,* reflectate într-un *text poetic* studiat ce aparține lui Vasile Voiculescu. **Textul literar ales:** ***În grădina Ghetsemani***

Varianta 31 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale umanismului românesc* în *Predoslovie la De neamul moldovenilor* de Miron Costin (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularități simboliste* ale unui text poetic studiat, scris de George Bacovia; **Textul literar ales:** ***Plumb***

Varianta 32 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale romantismului* existente în nuvela *Umbra mea* de Mihai Eminescu; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Tudor Arghezi. **Textul literar ales:** ***Testament***

Varianta 33 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în romanul *Mara* de Ioan Slavici (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema şi viziunea despre artă* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Tudor Arghezi. **Textul literar ales:** ***Flori de mucigai***

Varianta 34 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale romanului experienței* existente în *Maitreyi* de Mircea Eliade (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume* dintr-un text poetic studiat, aparținând lui Lucian Blaga. **Textul literar ales:** ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii***

Varianta 35 – Subiectul al II-lea: *prezentarea unui punct de vedere despre semnificația textului,* evidențiind totodată *rolul verbelor* în poezia *Ai noștri tineri...* de Mihai Eminescu; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile modernismului* într-un *text poetic* studiat de Lucian Blaga. **Textul literar ales:** ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii***

Varianta 36 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale realismului* existente în comedia ***O noapte furtunoasă*** de I.L.Caragiale (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema şi viziunea despre artă* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Ion Barbu. **Textul literar ales:** ***Joc secund***

Varianta 37 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale simbolismului* existente în poezia *Nevroză* de G. Bacovia; Subiectul al III-lea, eseu: *tema şi viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Ion Barbu. **Textul literar ales:** ***Riga Crypto și Lapona Enigel***

Varianta 38 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în nuvela *Catastrofa* de Liviu Rebreanu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *tema şi viziunea despre lume,* reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Nichita Stănescu. **Textul literar ales:** ***Leoaică tânără, iubirea***

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 39 – Subiectul al II-lea: *valoarea expresivă a prezenței grupului nominal într-o descriere* în *Cartea nunții* de George Călinescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile artistice* ale unui *text poetic* studiat ce aparține lui Nichita Stănescu. **Textul literar ales: *Lecția despre cub***

Varianta 40 – Subiectul al II-lea: *două trăsături ale realismului* existente în schița *La Peleș* de I.L.Caragiale; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Nichita Stănescu. **Textul literar ales: *Viața mea se ilumineză***

Varianta 41 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două înnoiri ale liricii postbelice* existente în poezia *Cântec* de Nichita Stănescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *comedie* studiată. **Textul literar ales: *O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale (Zaharia Trahanache)

Varianta 42 – Subiectul al II-lea: prezentarea unui punct de vedere despre semnificația poeziei *Lecțiile deschise ale profesorului de franceză A. M. Lecția a patra. La piață* de Alexandru Mușina, evidențiind totodată și *două trăsături ale postmodernismului* existente în text; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* dintr-o *comedie* studiată. **Textul literar ales: *O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale (Ștefan Tipătescu și Zoe)

Varianta 43 – Subiectul al II-lea: prezentarea unui punct de vedere despre semnificația poeziei *Lamento* de Ion Vinea, evidențiind totodată și două trăsături ale avangardei artistice; Subiectul al III-lea, eseu: *un personaj* dintr-o *comedie* studiată de I.L.Caragiale. **Textul literar ales: *O scrisoare pierdută*** (Nae Cațavencu)

Varianta 44 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *instanțele comunicării poetice* în *Ex libris* de Tudor Arghezi; Subiectul al III-lea, eseu: *modalități de realizare ale comicului* într-o *comedie* studiată. **Textul literar ales: *O scrisoare pierdută*** de I.L.Caragiale

Varianta 45 – (*) Subiectul al II-lea: *prezentarea unui punct de vedere despre semnificația fabulei Cronicari* de Urmuz și evidențierea *două trasături ale avangardei artistice românești* existente în text; (*) Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *dramă* studiată. **Textul literar ales: *Suflete tari*** de Camil Petrescu (Andrei Pietraru)

Varianta 46 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale modernismului* existente în poezia *Suflete, prund de păcate* de Lucian Blaga; (*) Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje* într-o *dramă* studiată. **Textul literar ales: *Suflete tari*** de Camil Petrescu (Andrei Pietraru și Ioana Boiu)

Varianta 47 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale simbolismului* existente în poezia *Celei care minte* de Ion Minulescu; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text dramatic postbelic* studiat. **Textul literar ales: *Iona*** de Marin Sorescu (Iona)

Varianta 48 – Subiectul al II-lea: *semnificația* și *două trăsături ale artei poetice* existente în poezia *Poetul* de George Coșbuc; Subiectul al III-lea, eseu: *ideologia promovată* de revista *Dacia literară* și modul cum se reflectă aceasta într-o operă literară studiată. **Textul literar ales: *Alexandru Lăpușneanul*** de Costache Negruzzi

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 49 – Subiectul al II-lea: semnificația și *două trăsături ale tradiționalismului* existente în poezia *Cântecul sufletului* de Vasile Voiculescu; Subiectul al III-lea, eseu: *criticismul junimist*

Varianta 50 – Subiectul al II-lea: *prezentarea unui punct de vedere despre semnificația textului* și *două trăsături ale literaturii pașoptiste* identificate în *Unirea principatelor* de Grigore Alexandrescu (fragment); Subiectul al III-lea, eseu: *direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu* în cultura română

Notă!
Subiectele marcate cu asterisc (*) sunt recomandate numai pentru profil uman.

Scanned with OKEN Scanner

MODELE DE SUBIECTE
(50 de variante)

Varianta 1

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Pentru că virusul Ebola se răspândise, în 2014, pe un teritoriu vast din Africa, mulți s-au întrebat dacă era momentul să se administreze medicamente și vaccinuri netestate. Această boală poate ucide până la 90% dintre victimele sale – o rată a mortalității mai mare decât în cazul ciumei bubonice –, și de aceea părea că destinderea normelor clinice nu reprezenta un pericol. Dar această idee ridica probleme etice dificile, iar urgența situației nu lăsa timp pentru deliberări.

Unul dintre motivele pentru care nu există încă vaccinuri pentru febra hemoragică Ebola este șiretenia bolilor transfrontaliere. Aceste virusuri se transmit de la populații animaliere, care pot acționa ca purtători. Germenii patogeni pot suferi mutații, ceea ce creează dificultăți cercetătorilor care nu mai reușesc să țină pasul în încercarea de a-i contracara.

Un alt motiv este faptul că interesul companiilor farmaceutice de a fabrica vaccinuri este în scădere. Azi, doar patru companii mai produc vaccinuri, în comparație cu 26 de companii, cu 50 de ani înainte. Profitul este relativ mic, din cauza timpului îndelungat care trece până la intrarea produsului pe piață.

Neîncrederea publică în vaccinuri a jucat, de asemenea, un rol major în această evoluție. La sfârșitul anilor '90, neîncrederea s-a manifestat printr-o reacție violentă la vaccinurile contra pojarului, oreionului și rujeolei. De asemenea, un sondaj al Academiei de Medicină din New York din 2004 a arătat că de două ori mai mulți oameni erau îngrijorați de efectele secundare ale vaccinului antivariolă, care fusese anterior acceptat, decât de boala în sine.

Lipsa de gravitate a unor boli infecțioase precum vărsatul de vânt a contribuit la creșterea gradului de nepăsare cu privire la riscurile refuzului vaccinării. Abia atunci când o epidemie izbucnește, oamenii se răzgândesc brusc și cer producerea și distribuirea rapidă a vaccinurilor. Poate că este un lucru bun, dar, în același timp, e ineficient.

Durata necesară pentru realizarea studiilor clinice a generat plângeri la adresa birocrației excesive. Asemenea critici sunt nefondate, având în vedere potențialul de a provoca îmbolnăviri serioase sau chiar decese pe care îl au medicamentele propuse. Într-adevăr, studiile din faza I – primele studii pe om – sunt foarte riscante și complicate din punct de vedere etic, de aceea trebuie tratate cu grijă maximă.

În 2006, studiile clinice din faza I pentru medicamentul TGN1412 a trebuit să fie suspendate când le-au produs probleme grave voluntarilor înainte sănătoși.

Dar ce se întâmplă când o populație e deja bolnavă? În 1996, în timpul unei epidemii majore de meningită în Nigeria, compania de medicamente Pfizer i-a aprovizionat pe doctori cu antibioticul Trovan, care era în acel moment doar în faza de testare. Au murit 11 copii în timpul tratamentului. Totuși, rata mortalității la administrarea Trovanului a fost mult mai mică decât cea a meningitei netratate. Acesta a fost un argument pentru administrarea medicamentelor netestate bolnavilor de Ebola.

Scanned with OKEN Scanner

De fapt, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a considerat etică folosirea serului experimental ZMapp, care putea să-i ajute pe pacienți să se lupte cu boala. Dar existau doar câteva doze de ZMapp, ceea ce suscita o altă dilemă: cine trebuie să aibă primul acces la aceste resurse limitate?

Primele trei doze din ZMapp au fost administrate misionarilor americani Brantly și Writebol, care s-au vindecat, și preotului spaniol Pajares, care a murit. Unii au oferit o justificare pentru selectarea mult criticată a lui Brantly și Writebol: pare logic să-i tratezi întâi pe cei care lucrează în domeniul sănătății, ca aceștia, la rândul lor, să-i poată ajuta pe alții. Dar această argumentație n-a rezistat în cazul lui Pajares, care avea 75 de ani.

Chiar și argumentele pragmatice în legătură cu distribuirea resurselor medicale limitate pot fi controversate. În al Doilea Război Mondial, medicii militari care nu aveau doze suficiente de penicilină au hotărît să acorde prioritate celor care sufereau de boli cu transmitere sexuală, care se puteau întoarce mai repede pe câmpul de luptă. Dar mulți au susținut că cei care au fost răniți în lupte ar fi meritat mai curând primii dozele.

Dacă privim din perspectivă morală, putem dezbate selectarea occidentalilor, în detrimentul africanilor pentru a primi tratamentul pentru pentru Ebola, având în vedere că sistemele de sănătate ale țărilor africane sunt mai puțin capabile să combată boala. Dar se poate aduce contraargumentul că lucrătorilor occidentali din domeniul medical li se cuvenea prioritatea asupra tratamentului, pentru că s-au expus voluntar virusului, ca să-i ajute pe cei bolnavi.

Asemenea argumente sunt discutabile. Mai mult, folosirea criteriilor sociale, în locul celor medicale, pentru distribuirea tratamentelor poate fi periculoasă. E suficient numai să amintim de celebrul comitet „al lui Dumnezeu" din Seattle, care, la începutul anilor '60, a stabilit accesul – pe atunci limitat – la dializă pe criterii precum veniturile sau implicarea în chestiuni bisericești.

Folosirea criteriilor sociale pentru administrarea tratamentelor a fost rău privită de atunci încoace. Și pe bună dreptate.

Donna Dickenson, profesor de etică medicală la University of London, *Etică și Ebola*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică ce înțelege autoarea articolului prin sintagma *șiretenia bolilor transfrontaliere.* **6 puncte**

2. Indică una dintre cauzele care a *contribuit la creșterea gradului de nepăsare cu privire la riscurile refuzului vaccinării.* **6 puncte**

3. Explică motivul pentru care OMS a considerat etică folosirea serului experimental ZMapp în Africa, în timpul epidemiei de Ebola. **6 puncte**

4. Prezintă, din text, un argument pro și unul contra felului în care a fost făcută selecția celor care au beneficiat primii de ZMapp, în timpul epidemiei de Ebola. **6 puncte**

5. Precizează de ce este ineficient faptul că oamenii își schimbă părerea cu privire la utilitatea și producerea vaccinurilor abia în momentul izbucnirii unor epidemii. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți argumentezi punctul de vedere cu privire la folosirea unor criterii sociale, economice, religioase etc. pentru selectarea pacienților cărora li se administrează, în situații de urgență, tratamente medicale revoluționare. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere asupra semnificației textului următor. Evidențiază două trăsături ale genului liric:

Ea era frumoasă ca umbra unei idei, —
a piele de copil mirosea spinarea ei,
a piatră proaspăt spartă
a strigăt dintr-o limbă moartă.

Ea nu avea greutate, ca respirarea.
Râzândă și plângândă cu lacrimi mari
era sărată ca sarea
slăvită la ospețe de barbari.

Ea era frumoasă ca umbra unui gând.
Între ape, numai ea era pământ.

Nichita Stănescu, *Evocare*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, având ca temă *formarea conștiinței istorice în cultura română*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea trăsăturilor specifice curentului cultural, orientării ideologice etc., care se oglindesc în textul/textele ales/e pentru susținerea ideilor prezentate în eseu;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care cărturarii timpului și-au susținut ideile referitoare la originea limbii române și a poporului român;

– analiza, din lista următoare, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textelor selectate pentru susținerea ideilor: tehnici narative, tipuri de perspectivă narativă, registre stilistice, limbajul naratorului, arta portretului etc.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 2

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Bran, duminică, 24 iulie [1938]

De joi, aici, la Bran, ajuns nici eu nu ştiu bine cum. Plecasem din Bucureşti fără ţintă precisă, dar cu o mie de regrete. De ce nu mi-am aranjat din timp un voiaj în Italia? De ce nu i-am scris lui Fräulein Wagner, la Ghilcoş? De ce nu Iacobeni? De ce nu, ca anul trecut, cabana de pe Schuller?

Pentru orice eventualitate, păstram ca ultimă soluţie tot cabana, dar mă felicit acum că nu m-am dus totuşi acolo. Prea m-ar fi deprimat să revin în locurile unde mi-am scris, exact acum un an, romanul pierdut.

Branul, la primă vedere, mi s-a părut un fel de Brează. Cât am ezitat să rămân! Am dat de zece ori târcoale vilei d-rului Stoian, unde locuiesc, neştiind dacă să dau sau nu arvuna cerută. Dacă ceva m-a decis, a fost această vilă, aşa de curată, aşa de liniştită, cu pădurea la zece paşi, cu un fel de parc propriu, şi cu pârâul aproape sub ferestre. Îl aud mereu, ziua şi noaptea, şopotind cu un zgomot de frunze agitate. E odihnitor, e calmant, e plin de uitare.

Branul l-am descoperit mai încet, în câteva plimbări, ieri, alaltăieri şi azi-dimineaţă. Desigur, nici pe departe nu-mi dă impresia de munte înalt, de regiune sălbatecă, pe care o aveam pe Schuller şi chiar la Ghilcoş. Totul aici e mai potolit, mai jos, mai blând. Dar, de asemeni, nici vorbă nu poate fi de Breaza. Peisajul e nesfârşit mai divers, mai colorat, mai bogat în surprize. Am făcut patru plimbări mai lungi şi în toate patru am găsit altceva, o nouă faţă, o nouă pădure. Sunt locuri de unde am impresia că sunt în Franţa, la Cluzes. Castelul Reginei, aşa de puţin românesc, pare un castel din Haute Savoie.

Nu sunt „uluit", cum eram în primul an la Ghilcoş, nu am sentimentul de mare singurătate pe care mi-l dădea cabana de pe Schuller, dar sunt mulţumit şi am încredere în acest Bran, căruia îi cer puţină odihnă şi oarecare noroc la lucru.

Mi-am acordat trei zile de repaos, somn şi lene. De mâine dimineaţă încep să lucrez. Va merge? Voi fi destul de stăruitor? Voi izbuti să reiau firele rupte? Sunt, ca de obicei, neliniştit, dar decis să nu abandonez. Luna asta e ultima şansă care mi se oferă pentru a termina cartea asta, pe care o trenez după mine de doi ani, cu atâtea remuşcări, cu atâtea regrete. Totul a fost ţinut în loc din cauza ei. Când o voi vedea apărând, voi avea sentimentul nu de a fi sfârşit o carte, ci de a fi lichidat o legătură care a durat prea mult şi începe să devină obositoare.

Mihail Sebastian, *Jurnal 1935 – 1944*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul interogaţiei: *Voi izbuti să reiau firele rupte?* **6 puncte**

2. Indică efectul *pârâului de sub ferestrele vilei d-rului Stoian* asupra spiritului agitat al scriitorului. **6 puncte**

3. Menţionează un toponim comparabil cu Branul, aşa cum l-a descoperit autorul jurnalului. **6 puncte**

4. Precizează sentimentul pe care i l-ar produce scriitorului terminarea cărţii, desprins din următorul fragment: *Totul a fost ţinut în loc din cauza ei. Când o voi vedea apărând, voi avea sentimentul nu de a fi sfârşit o carte, ci de a fi lichidat o legătură care a durat prea mult şi începe să devină obositoare.* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a scriitorului desprinsă din ultimul paragraf. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă actul de creație artistică presupune o stare lăuntrică de neliniște, de frământare sau de calm și odihnă, pornind de la fragmentul extras din *Jurnalul* lui Mihail Sebastian. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului fragment, evidențiind două trăsături ale tradiționalismului:

E casa amintirii o casă cu pridvor,
Cu brâne și chilimuri* pe încăperi zidite,*
În drumul către dânsa țin strajă dreaptă plopii,
Şi în pereți icoane de morți bătrâni veghează:
Strămoși din altă vreme de cari, uitând de jocuri,
Copii, ne-apropiarăm privind cu ce sfială
La fețele lor șterse de sfinți în mănăstiri.
În casa amintirii nu-i astăzi şi nu-i ieri,
Căci orologiul vremii a încetat să bată,
Şi clipa netrăită a înghețat pe el.

Ion Pillat, *Casa amintirii*

---

* *brână, brâne* – brâu; ornament la o clădire (vopsit sau modelat) în formă de brâu.
**chilim, chilimuri* – (pop.) covor cu două fețe; scoarță înflorată

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *basm* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele din text;

– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin două episoade/citate/secvențe comentate;

– analiza la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale basmului studiat, semnificative pentru prezentarea personajului ales: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 3

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Prima amintire legată de viața mea afectivă datează de la trei-patru ani. Mama se pregătea să-mi citească o poveste. Era seară, urma să mă culc și stăteam cu capul pierdut între perne, în patul părinților mei, așteptând fericit. Povestea pe care mama începuse să mi-o citească, stând rezemată de speteaza patului, era despre un pui de prepeliță care, neînvățând să zboare la timp, nu poate pleca cu restul stolului și rămâne în lanul de grâu. Secerătorii se apropie. Cartea avea poze și puteam să văd, din locul unde se aflau puiul și prepelița-mamă, un grup de oameni cu secera în mână. În spatele lor apare câmpul netezit, cu spicele culcate la pământ. Mai sunt doar câțiva metri din lanul necosit. Prepelița face ultimele eforturi de a-și ridica puiul în aer. Nu reușește și, în ultima clipă, țâșnește din lan și-și ia zborul.

Mai târziu am aflat că povestea era ceva mai complicată (puiul de prepeliță fusese împușcat în aripă etc.), dar mie ea mi-a rămas în minte așa, fără detalii, schemă pură a dezolării supreme, gata oricând să se ivească din chiar esența vieții. Nu știam, până atunci, că se poate suferi atât. Îmi amintesc că am început să plâng treptat, mai întâi pe furiș, cu lacrimi înghițite, pândind cu disperare crescândă apropierea secerătorilor. Îmi amintesc, de asemenea, că îmi era rușine să plâng și aș fi vrut ca mama să nu-și dea seama ce se întâmplă cu mine. De aceea, în clipa în care a rupt zăgazurile firavei mele voințe, ieșind la suprafață într-o cascadă de sughițuri și cu o violență neprevestită de nimic, plânsul meu a luat-o prin surprindere. [...] *Povestea a pătruns în mine ca și cum aș fi îmbrățișat un lucru de carne vie.*

Gabriel Liiceanu, *Ușa interzisă*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei să nu-și dea seama în text. **6 puncte**

2. Indică personajul principal al poveștii pe care mama urma să i-o citească băiatului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează, pe baza textului, care sunt sentimentele pe care povestea citită le trezește în sufletul copilului de odinioară. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea copilului față de manifestarea suferinței, așa cum reiese din următorul fragment: *Îmi amintesc, de asemenea, că îmi era rușine să plâng și aș fi vrut ca mama să nu-și dea seama de ce se întâmplă cu mine.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a memorialistului, rezultată din episodul citirii poveștii. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă primele cărți citite sunt importante sau nu în evoluția emoțională a unei persoane. Folosește informațiile oferite în textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei

Scanned with OKEN Scanner

concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația poeziei. Evidențiază două trăsături ale modernismului poetic românesc.

Cincizeci de ani, de când încerci, mereu,
Condeiul, gândurile și cerneala,
N-au mai ajuns să-ți curme, fătul meu,
Frica de tine și-ndoiala.
Te temi și-acum de ce te-ai mai temut,
De pagina curată și de rândul,
Și de cuvântul de la început.
Te sperie și litera și gândul.

Foile tale scrise, de hârtie,
Se rup și zboară, ca dintr-o livadă
Frunzele smulse-n vijelie,
Fără ca piersicul să și le vadă.

La fiece cuvânt, o șovăire
Te face să tresari și-ai aștepta.
Parcă trăiești în somn și-n amintire
Și nu știi cine-a scris cu mâna ta.

Tudor Arghezi, *Frunze pierdute*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un text narativ aparținând lui Ion Creangă.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre celedouă personaje din textul narativ ales;

– evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personajeprin două episoade/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textuluinarativ ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 4

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Râsul lui Caragiale nu e nici amuzant, nici benign: e un râs vitriolant, pornit dintr-o sacră mânie. Ne-am obișnuit să vedem în Caragiale pe clasicul echilibrat (ceea ce era într-adevăr) sub chipul moderației și simțului comun (ceea ce e profund greșit). Nu platul simț comun, izvor de confuzie, ci rigoarea bunului-simț, însușire rară și tare, definește geniul lui Caragiale. Echilibrul acestui artist scrupulos și răbdător ca un benedictin rezultă din excese contrarii. Lucid și dur ca diamantul, spiritul lui ducea totul până la extrem, până la culminație; cine nu suportă excesul nu-l înțelege pe Caragiale. Lucrul acesta l-a arătat foarte limpede Paul Zarifopol, omul care l-a cunoscut cel mai bine. Și îl spune Caragiale însuși în această frază care îi rezuma estetica: „simt enorm și văd monstruos."

Nu rezist ispitei de a încheia cu aceste câteva rânduri ale lui Iorga: „Mintea lui era plină de planuri uriașe, de figuri extraordinare, de acțiuni exagerate, de contraste tari, de atacuri revoluționare, de paradoxe nebune, și niciodată nu era mai mândru decât atunci când putea să prindă în senina formă clasică rece ceva din concepțiile unui romantism înflăcărat".

Alexandru Paleologu, *Filosofia lui Caragiale*, în volumul *Bunul-simț ca paradox*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *să prindă în senina formă clasică*, în text. **6 puncte**
2. Indică însușirea care definește geniul lui Caragiale, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Menționează numele celor doi critici literari citați, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
4. Precizează atitudinea lui Iorga față de Caragiale, așa cum reiese din următorul fragment: *„Mintea lui era plină de planuri uriașe, de figuri extraordinare, de acțiuni exagerate, de contraste tari, de atacuri revoluționare, de paradoxe nebune, și niciodată nu era mai mândru decât atunci când putea să prindă în senina formă clasică rece ceva din concepțiile unui romantism înflăcărat".* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o caracteristică a râsului caragialian, rezultată din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța lui Caragiale în cultura română, bazându-te pe informațiile din textul citat din volumul *Bunul-simț ca paradox* de Alexandru Paleologu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale postmodernismului:

Eram student, era studentă
eram eminent, era iminentă
și erau steluțe în genele ei.
Aerul era rece, tramvaiele reci
maxi-taxiurile abia înființate
mergeau toate pe patru roate
și erau steluțe în genele ei.

Ningea ușurel, cu fulgi catifelați peste fabrica Stela
peste blocul lui Ghiu, peste pomii înzăpeziți...
Ea spunea ceva, dar camera video n-are sonor
așa că nu mai știu ce spunea.
Ea mă ținea de mână și tramvaiul patru trecea
și ningea și erau... da... da, dragii moșului...

Eu eram un copil, ea era o copilă
eu stăteam la bloc, ea stătea la vilă
și erau steluțe în genele ei.
Eu aveam viziuni, ea avea pandalii
restul e în „Poeme de-amor", precum știi.

Mircea Cărtărescu, *Steluțe în genele ei*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat aparținând lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele din text;

– evidențierea a două trăsături ale personajului, prin două episoade/citate/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale nuvelei, semnificative pentru personajul prezentat: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 5

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Aproape toți istoricii literaturii române, de la Tudor Vianu și E. Lovinescu și până la G. Călinescu, Nicolae Manolescu și alții, au aceeași părere asupra importanței majore a societății literare „Junimea" pentru dezvoltarea culturii române moderne. Fondată la Iași în 1863, ea i-a reunit pe cei mai importanți scriitori și intelectuali ai Moldovei și mai târziu ai țării întregi, dovadă fiind constituirea unei filiale la București în 1876. Către sfârșitul secolului, reuniunile „Junimii" sunt tot mai rare, după care încet-încet această societate își încetează activitatea pe nesimțite.

Aceiași istorici literari sunt de acord asupra următoarelor imagini-standard ale „Junimii", conform cărora ea a fost: 1. o societate de egali, pe care Titu Maiorescu o domina exclusiv datorită înaltelor sale calități intelectuale și în care politicianul Petre Carp nu avea niciun rol; 2. o mișcare care a pus bazele literaturii române și care a ordonat cultura și viața socială, impunând câteva adevăruri esențiale; 3. un grup de tineri, prieteni buni, solidari unul cu celălalt, dezinteresați și serioși sau veseli, după caz; 4. o mișcare care a avut dreptate în toate polemicile sale și ale cărei idei și evaluări au fost foarte corecte, în ciuda faptului că performanțele câtorva scriitori membri ai grupului, ca și istoria literară nu au confirmat uneori previziunile „Junimii".

Sorin Alexandrescu, „Junimea" – *discurs politic și discurs cultural*, în vol. *Privind înapoi, modernitatea*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *pe nesimțite* în text. **6 puncte**

2. Indică două dintre imaginile-standard ale *Junimii*, așa cum reies din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează, pe baza textului, motivul pentru care a fost constituită o filială a societății *Junimea* la București. **6 puncte**

4. Precizează rolul lui Titu Maiorescu în cadrul societății *Junimea*, așa cum reiese din următorul fragment: *o societate de egali, pe care Titu Maiorescu o domina exclusiv datorită înaltelor sale calități intelectuale și în care politicianul Petre Carp nu avea niciun rol.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, modul în care a fost percepută *Junimea*, prin referire la cea de-a patra *imagine-standard*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă societatea *Junimea*, prezentată în fragmentul citat, a avut sau nu un rol în dezvoltarea culturii române. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Luna... luna iese-ntreagă, se înalţ-aşa bălaie
Şi din ţărm în ţărm durează o cărare de văpaie,
Ce pe-o repede-nmiire de mici unde o aşterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Şi cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămureşte,
Cu-atât valurile apei, cu-atât ţărmul parcă creşte,
Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape
Dimpreună cu al lunei disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată şi cu flori până-n pământ
Înspre apa-ntunecată lin se scutură de vânt [...].

Mihai Eminescu, *Scrisoarea IV*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *text narativ* studiat aparținând lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje;

– evidențierea modului în care se manifestă relația dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului narativ ales, semnificative pentru relația dintre cele două personaje, din seria: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Varianta 6

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În satul Sârbi, de lângă Târgoviște, populația bulgărească (ca și românii, de altfel) se uita la televiziunea bulgară. Așa au aflat despre echivalentul bulgar al Sânzienelor și au început să preia sui generis acest obicei. Avem și noi Drăgaica noastră! – o fi exclamat, probabil, un intelectual român al satului, și a decis să reînvie acest obicei românesc care nu (mai) era practicat în sat. S-a documentat, a găsit o descriere frumoasă a Sânzienelor la Cantemir și a învățat un grup de fete de la școala locală ce și cum se face. Aceasta era în timpul comunismului și al Cântării României. În urmă cu vreo zece ani, când am trecut pe acolo, fetele din sat practicau, în mod organizat, una dintre cele mai „autentice" forme de Sânziene, iar adulții declarau că „așa se face la noi dintotdeauna". Despre ce este vorba în acest caz? Despre o continuitate sau un revival al „tradiției", una și mereu aceeași? Sau*

Scanned with OKEN Scanner

despre două fenomene între care trebuie să facem o distincție metodologică și terminologică clară: Drăgaica despre care vorbește Cantemir și care se practica în mod firesc prin satele românești de acum peste două secole și Drăgaica reluată și impusă de elitele locale din Sârbi într-un cadru organizat, ca tradiție reprezentativă a românilor la sfârșit de secol XX? [...]

„Tradiția [...] trebuie deosebită în mod clar de obicei, care domină așa-numitele societăți «tradiționale»" – precizează încă de la început Eric Hobsbawm în faimoasa sa introducere la The invention of traditions. De ce? Deoarece cei doi termeni se referă la două lumi diferite, între care trebuie să păstrăm distincții terminologice adecvate: „obicei" se referă la „așa-numitele societăți tradiționale", în timp ce „tradiție" se referă – oricât ar părea de paradoxal la prima vedere – la societățile moderne. Chiar dacă anumite gesturi pot părea identice în ambele tipuri de societăți (de exemplu Drăgaica lui Cantemir și aceea a profesorului din satul Sârbi), semnificația lor va fi diferită în aceste contexte diferite – și trebuie deci abordată distinct, prin termeni distincți.*

Vintilă Mihăilescu,

Rânduială, obiceiuri și tradiții sau Despre ce vorbim de fapt când vorbim despre tradiții?

---

* *revival* (engl.), renaștere, revitalizare

* *The invention of traditions* (engl.), Inventarea tradițiilor

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul declarației adulților din sat: *așa se face la noi dintotdeauna.* **6 puncte**

2. Notează două denumiri ale sărbătorii populare amintite în text. **6 puncte**

3. Menționează contextul în care a avut loc întâmplarea relatată în deschiderea textului. **6 puncte**

4. Precizează cui i se datorează revitalizarea sărbătorii în satul dâmbovițean. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, deosebirea dintre *tradiție* și *obicei*, așa cum apare în fragmentul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte în care să argumentezi dacă, în accepția ta, tradițiile își găsesc locul sau nu în societatea contemporană. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

6 puncte

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre identitatea culturală românească în context european, plecând de la semnificația fragmentului următor:

Specificul nu e un dat care se capătă cu vremea, ca să se poată afirma că suntem „pe cale de determinare", el este un cadru congenital. Și fiindcă nu se capătă, nici nu se pierde. [...] *Prin urmare, este greșit să se afirme că nu avem nimic specific deoarece raționalismul îl luăm de la francezi și mistica ortodoxă de la ruși. O cultură conține în sine toate notele posibile, precum un individ toate aspectele caracteriologice. Francezii sunt cartezieni, dar unii sunt mistici, englezii sunt pragmatici, dar mulți sunt niște visători, germanii sunt romantici și sistematici, dar printre ei sunt sceptici și dezordonați. Specificitatea nu e o notă unică, ci o notă cu precădere. Românii fiind oameni înainte de toate, deci generici, sunt naționaliști, mistici, raționaliști și toate celelalte.* [...] *Întrebarea este doar care este nota sa cea mai subliniată, fiind știut că un organism nu imită niciodată nimic, având toate virtualitățile în el. Ceea ce pare imitație este doar sugestie primită la timpul potrivit. Spaima că ne-am putea falsifica trebuie să dispară. Garanția originalității noastre fundamentale stă în factorul etnic.*

G. Călinescu, *Specificul național*, în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*

---

* *cartezian* (adj.), adept al cartezianismului (doctrina filozofului francez Descartes și a adepților lui, caracterizată prin metodă, ordine, rigoare)

* *mistic* (adj.), adept al misticismului (credința în forțe supranaturale și în posibilitatea de a comunica direct cu aceste forțe)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *trăsăturile realismului*, reflectate într-un *text narativ* studiat, ce aparține lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat în curentul realist;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, relevante pentru tema și viziunea realistă despre lume;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție sau de limbaj ale romanului, semnificative pentru încadrarea în curent: incipit, final, episoade/secvențe narative, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, limbajul personajelor etc.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 7

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Sunt peste douăzeci de ani de-atunci.

Locuiam într-o casă unde trăsese în gazdă un actor, vara director de teatru în provincie. Stagiunea migrării actorilor se sfârșise: era toamnă, și aceste păsări călătoare se-ntorceau pe la cuiburile lor.

Văzându-mă că citeam într-una, actorul îmi zise cu un fel de mândrie: — Îți place să te ocupi cu literatura... Am și eu un băiat în trupă care citește mult; este foarte învățat, știe nemțește și are mare talent: face poezii; ne-a făcut câteva cuplete minunate. Eu crez că ți-ar face plăcere să-l cunoști.

Și-mi povesti cum găsise într-un otel din Giurgiu pe acel băiat – care slujea în curte și la grajd – culcat în fân și citind în gura mare pe Schiller.

În ieslele grajdului, la o parte, era un geamantan – biblioteca băiatului – plin cu cărți nemțești.

Băiatul era foarte blând, de treabă, nu avea niciun vițiu. Era străin de departe, zicea el, dar nu voia să spună de unde. Se vedea bine a fi copil de oameni, ajuns aci din cine știe ce împrejurare.

Actorul îi propuse să-l ia sufler, cu șapte galbeni pe lună, și băiatul primi cu bucurie. Își luase biblioteca și acuma se afla în București.

Seara trebuia să vie la directorul lui – astfel puteam să-l văz.

Eram foarte curios să-l cunosc. Nu știu pentru ce, îmi închipuiam pe tânărul aventurar ca pe o ființă extraordinară, un erou, un viitor om mare.

În închipuirea mea, văzându-l în revoltă față cu practica vieții comune, găseam că disprețul lui pentru disciplina socială e o dovadă cum că omul acesta trebuie să fie scos dintr-un tipar de lux, nu din acela din care se trag exemplarele stereotipe cu miile de duzine.

Deși în genere teoria de la care plecam eu ca să gândesc astfel – că, adică, un om mare trebuie în toate să fie ca neoamenii – era pripită, poate chiar de loc întemeiată, în speță însă s-a adeverit cu prisos.

Tânărul sosi.

Era o frumusețe! O figură clasică încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari – la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând și adânc melancolic. Avea aerul unui sfânt tânăr coborât dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

— Mă recomand, Mihail Eminescu.

Așa l-am cunoscut eu.

Câtă filozofie n-am depănat împreună toată noaptea aceea cu nepregetul vârstei de șaptesprezece ani!

Ce entuziasm! Ce veselie!

Hotărât, închipuirea nu mă înșelase... Era un copil minunat. [...]

I.L. Caragiale, *În Nirvana*

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Oferă o explicație a afirmației că *ochii* pot fi considerați *ferestre ale sufletului.* **6 puncte**

2. Descrie efectul pe care îl are asupra lui Caragiale apariția poetului. **6 puncte**

3. Menționează ocupația adolescentului Eminescu în momentul întâlnirii cu prietenul actor al lui Caragiale. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Caragiale la apariția lui Eminescu, desprinsă din exclamația: *Era o frumusețe!* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de rânduri, o trăsătură de caracter a tânărului Eminescu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă ți se pare adevărată sau falsă teoria că *un om mare trebuie în toate să fie ca neoamenii.* **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica discutată, enunțarea și dezvoltarea a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale simbolismului:

În târg miroase-a ploaie, a toamnă și a fân.
Vântul nisip aduce, fierbinte, în plămân,
și fetele așteaptă în ulița murdară
tăcerea care cade în fiecare seară,
și factorul, cu gluga pe cap, greoi și surd.*
Căruțe fugărite de ploaie au trecut,
și liniștea în lucruri de mult mucegăiește.
În case, oameni simpli vorbesc pe ovreiește.
Gâște, cu pantofi galbeni, vin lent după-un zaplaz;*
auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,*
cum învechește frunza în clopote de-aramă,
auzi tăcerea lungă și gri care e toamnă
și diligența care vine din Dorohoi.
Pustiu, din șes, se urcă cirezile de boi,
și cum mugesc, cu capul întors, de parc-ar suge –
cu ochii roșii, târgul, cuprins de spaimă, muge.

Barbu Fundoianu, *Herța**

**factor* – poștaș
**zaplaz* – gard
**fanar* – felinar
**Herța* – localitate situată în apropiere de Dorohoi, azi aparținând Ucrainei

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat aparținând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin câte un episod/o secvență comentată;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de structură și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului: *incipit, final, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje.*

Varianta 8

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Nu știu cum ar fi putut suna vocea lui Eminescu. În principiu, ea ar fi putut fi înregistrată cu un fonograf, dispozitiv inventat în 1877 de Edison, pe când poetul avea 27 de ani. [...] *Era o voce melodioasă și plăcută de tenor, evocată adeseori de contemporani. Datorită ei, Eminescu era lectorul oficial al Junimii: nu citea în ședințele cenaclului numai poeziile sale, ci și pe ale celorlalți poeți. Textele sale le citea monoton, de parcă ar fi aparținut altcuiva. În schimb accentua fiecare nuanță din poeziile celorlalți. Fără îndoială păstra un audibil accent moldovenesc chiar și în perioada bucureșteană (în poezia sa, crânguri rimează cu sânguri). În urma ședерii de cinci ani în spațiul german, căpătase obișnuința nazalizării unor anume cuvinte. De asemenea, din frecventarea filozofiei i se trăgea abuzul (în opinia contemporanilor) de termeni neologici, cu care românii nu erau deloc familiari pe atunci: subiectiv și obiectiv… Totuși, dacă l-am fi auzit vorbind pe stradă, cu un amic, absolut nimic nu ne-ar fi atras atenția. Vorbea simplu, aproape popular, cum se vede în corespondența sa cu Veronica. Scrisorile sale le-ar fi putut scrie oricine. Nu e nici urmă din marele poet acolo. E și firesc: cu cât un om se poartă și arată mai mult ca un artist, cu atât sunt mai mici șansele să fie unul autentic. Eminescu era simplu și direct, cu nimic poetic în maniere. Dimpotrivă, la teatru râdea în hohote, deranjându-i pe spectatori.* [...]

Sigur că lucrurile astea sunt triviale și n-au nicio legătură cu geniul artistic, dar dacă vrem cu adevărat… să ni-l apropiem pe acest om, să ni-l putem închipui așa cum a fost (și disperarea vine din conștiința imposibilității acestui lucru), fiecare amănunt de acest fel contează. Splendida cochilie răsucită în spirală e produsul melcului moale, amorf, vulnerabil, tragic până la urmă. Este un simbol geometric al însești vulnerabilității sale. Opera artistului e cochilia sa...

Mircea Cărtărescu, *Cuvânt-înainte* la *Eminescu – visul chimeric*

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul termenului *poetic*, din expresia: *cu nimic „poetic" în maniere.* **6 puncte**

2. Indică efectul lecturilor filozofice asupra exprimării poetului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează motivul pentru care Eminescu *era lectorul oficial al Junimii,* utilizând informațiile din text. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Eminescu față de poeziile altor junimiști, desprinsă din următorul fragment: *În schimb accentua fiecare nuanță din poeziile celorlalți.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, felul în care Eminescu își adapta vorbirea la situația de comunicare, așa cum e redată în primul paragraf citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă a cunoaște viața unui artist contribuie sau nu la înțelegerea geniului său creator, așa cum apare în fragmentul extras din lucrarea lui Mircea Cărtărescu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Din valurile vremii, iubita mea, răsai
Cu brațele de marmur, cu părul lung, bălai –
Și fața strălucea ca fața albei ceri
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele și stea între femei
Și întorcându-ți fața spre umărul tău stâng,
În ochii fericirii mă uit pierdut și plâng. [...]

Dar vai, un chip aievea nu ești, astfel de treci
Și umbra ta se pierde în negurile reci,
De mă găsesc iar singur cu brațele în jos
În trista amintire a visului frumos...
Zadarnic după umbra ta dulce le întind:
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

Mihai Eminescu, *Din valurile vreii...*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* într-un *roman realist* aparținând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personaje;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajelor: *conflict, modalități de caracterizare, acțiune, incipit, final.*

Varianta 9

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Experiența războiului a fost fundamentală pentru Camil Petrescu. El e unul din scriitorii care a făcut din această experiență-limită a ființei umane o verificare a conștiinței în plan intelectual. În primul rând, bineînțeles, „a demistificat" și el, a destituit vorbele goale și toată emfaza și grandilocvența ce falsifică până la substituire noțiunea de eroism. Războiul înseamnă noroi, arșiță, frig, foame, umezeală, păduchi, murdărie, mirosuri imunde, diaree și mai ales frică. Iar toate acestea laolaltă au un efect dublu și contradictoriu. Pe de o parte, așa cum scrie Camil Petrescu într-un loc, războiul „a fost drama personalității, nu a grupei anonime, nu cataclism anonim. De aceea în Ciclul morții *n-am descris niciodată un măcel colectiv, ci numai viața interioară a insului." Pe de altă parte, tocmai caracterul acesta individual, personal, al dramei războiului face posibile camaraderia, sacrificiul, sentimentul profund care leagă oamenii între ei. „Ne soseau gazete dinapoia frontului cu descrieri nesărate de eroisme conforme imaginației sedentarilor, care erau arse cu furie și acompaniate de cântece obscene dinadins", scrie Camil Petrescu. Fraza aceasta are un ton autentic ostășesc, cu brutalitatea și luciditatea bărbătească a veritabilei solidarități umane, cea generată [...] de o necesitate implacabilă.*

Acest „realism" și această denunțare a războiului și implicit a ipocriziei virtuților proclamate caracterizează cărțile cele mai de seamă ce s-au scris despre Primul Război Mondial. [...]

Camil Petrescu a regăsit accepția veritabilă a noțiunii de eroism, asumând și asimilând cu luciditate realitățile fizice și psihice ale războiului. Drama războiului nu a fost pentru el numai existențială, ci și intelectuală, adică, mai exact spus, a știut să facă din ea o experiență a spiritului, o cale a cunoașterii.

Alexandru Paleologu, *Gestul lui Gheorghidiu, în Bunul-simț ca paradox*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează sensul din text al termenului a *demistificat* în secvența *„a demistificat" și el, a destituit vorbele goale și toată emfaza și grandilocvența ce falsifică până la substituire noțiunea de eroism.* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

2. Indică sintagma folosită de scriitorul Camil Petrescu pentru a defini drama războiului, precizând și o sintagmă pe care o plasează în opoziție cu aceasta **6 puncte**

3. Explică motivul pentru care gazetele dinapoia frontului erau *arse cu furie.* **6 puncte**

4. Precizează titlul unei creații literare a lui Camil Petrescu, inspirată din experiența frontului. Valorifică textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă accepția noțiunii de eroism la Camil Petrescu, în urma experienței războiului. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi raportul dintre frică și eroism în război, pe baza informațiilor din textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificația următorului fragment. Evidențiază rolul a două trăsături ale basmului cult.

Toate ca toate, dar asta n-o mai putea suferi Lia.

Atinsă în mândria ei, ea-și pierdu sărita și cu ea toată rușinea. Băgă dar mâna în țestul cu alifie și se frecă la ochi, la tâmple, la crucea pieptului și în pălmi, apoi se scuturâ ca trezită din somn și rămase în fața lui așa cum o știa el, desculță și în cămășuță curată.

– Asta e! strigă Limir-împărat, și sări să o cuprindă în brațe, dar nu-i simți bine trupul cald, când Lia îi dete brânci atingându-l la obraji și la crucea pieptului cu mânile ei pline de alifie și se desfăcu din brațele lui ca șarpele lunecos.

– O să alergi tu după mine cum am alergat eu după tine! grăi dânsa, apoi se depărtă iute, dimpreună cu alaiul ei, încălecă și plecă în goană mare.

A și alergat Limir, bietul de el.

Atins și ici și colo de alifie, el nu mai era nici viu, nici mort, ci numai așa – leșinat și lihnit. Porunci dar ca iute-iute să încalece cu toții și s-o urmărească pe Lia. […]

Răsăreau florile și acum pe urmele pașilor ei și se clătinau plecându-se spre ea, dar nu mai erau triste, ci-i cântau voioase: „Bună ești, harnică ești, frumoasă și la fire dulce ești și puțin ai să mai stai cu noi, că vine într-o răsuflare ursitul tău."

A și sosit în curând, și văduva cea săracă nu mai știa ce să înceapă când s-a pomenit la coliba ei cu Limir-împărat el însuși, venit ca să cerșească alifie și să-i pețească fata.

Ioan Slavici, *Limir-Împărat*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile realismului* dintr-un *roman* studiat, ce aparține lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături, care permit încadrarea textului narativ studiat în curentul literar *realismul*;

– prezentarea subiectului textului narativ, prin raportare la cele două trăsături evidențiate;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj, specifice prozei realiste, din seria: *conflict, modalități de caracterizare, limbajul naratorului/ limbajul personajelor, incipit/final.*

Varianta 10

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În ce consistă dar moralitatea artei?

Orice emoțiune estetică, fie deșteptată prin sculptură, fie prin poezie, fie prin celelalte arte, face pe omul stăpânit de ea, pe câtă vreme este stăpânit, să se uite pe sine ca persoană și să se înalțe în lumea ficțiunii ideale.*

Dacă izvorul a tot ce este rău este egoismul și egoismul exagerat, atunci o stare sufletească în care egoismul este nimicit pentru moment, fiindcă interesele individuale sunt uitate, este o combatere indirectă a răului, și astfel o înălțare morală. Și cu cât cineva va fi mai capabil prin dispoziția sa naturală sau prin educație a avea asemenea momente de emoțiune impersonală, cu atât va fi mai întărită în el partea cea bună a naturei omenești. [...]

Înălțarea impersonală este însă o condiție așa de absolută a oricărei impresii artistice, încât tot ce o împiedică și o abate este un dușman al artei, îndeosebi al poeziei și al artei dramatice. De aceea, poeziile cu intenții politice actuale, odele la zile solemne, compozițiile teatrale pentru glorificări dinastice etc. sunt o simulare a artei, dar nu artă adevărată.

Esența acesteia este de a fi o ficțiune, care scoate pe omul impresionabil în afară și mai presus de interesele lumii zilnice, oricât de mari ar fi în alte priviri.

Chiar patriotismul, cel mai important simțimânt pentru cetățeanul unui stat în acțiunile sale de cetățean, nu are ce căuta în artă ca patriotism ad-hoc, căci orice amintire reală de interes practic nimicește emoțiunea estetică.

Există în toate dramele lui Corneille un singur vers de patriotism francez? Este în Racine vreo declamare națională? Este în Molière? Este în Shakespeare? Este în Goethe?

Și dacă nu le are Corneille și Goethe, să ne învețe domnul X, Y, din București, ca să le avem noi?

Subiectul poate să fie luat din realitatea poporului, dar tratarea nu poate să fie decât ideal-artistică, fără nicio preocupare practică.

Prin urmare, o piesă de teatru cu directă tendență morală, adecă cu punerea intenționată a unor învățături morale în gura unei persoane spre a le propaga în public ca învățături, este imorală în înțelesul artei, fiindcă aruncă pe spectatori din emoțiunea impersonală a ficțiunii artistice în lumea reală cu cerințele ei, și prin chiar aceasta îi coboară în sfera zilnică a egoismului, unde atunci – cu toată învățătura de pe scenă –

Scanned with OKEN Scanner

interesele ordinare câștigă preponderență. Căci numai o puternică emoțiune impersonală poate face pe om să se uite pe sine și să aibă, prin urmare, o stare sufletească inaccesibilă egoismului, care este rădăcina oricărui rău.

Titu Maiorescu, *Comediile d-lui I.L. Caragiale*

***Notă:** Autorul se referă la conceptul estetic *catharsis*, preluat de la Aristotel, noțiune care desemnează purificarea spiritului cu ajutorul artei prin participare intensă la fenomenul artistic.

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie din text o expresie cu același înțeles cu *înălțarea impersonală*. **6 puncte**
2. Indică efectul unei emoții estetice, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Menționează două specii literare care sunt *o simulare a artei, dar nu artă adevărată*. **6 puncte**
4. Precizează atitudinea lui Titu Maiorescu față de *domnul X, Y, din București*, desprinsă din următorul fragment: *Și dacă nu le are Corneille și Goethe, să ne învețe domnul X, Y, din București, ca să le avem noi?* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a operei de artă, desprinsă din fragmentul următor: *Esența acesteia este de a fi o ficțiune, care scoate pe omul impresionabil în afară și mai presus de interesele lumii zilnice, oricât de mari ar fi în alte priviri.* [...] *Subiectul poate să fie luat din realitatea poporului, dar tratarea nu poate să fie decât ideal-artistică, fără nicio preocupare practică.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă literatura (sau o piesă de teatru) „cu directă tendință morală" este morală sau imorală în sensul artei, așa cum rezultă din fragmentul de mai sus. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale genului dramatic:

ACTUL I, SCENA VII

D-ra CUCU, PROFESORUL

D-ra CUCU: *Ai văzut, d-le profesor de matematici?*

PROFESORUL (Timid): *Am văzut.*

D-ra CUCU: *Ce dezordine! Ce scandal! Când eu strig în conferință* că se duce școala de râpă, d-ta taci.*

PROFESORUL: *D-ră Cucu!*

D-ra CUCU (Intransigentă): *Nicio domnișoară Cucu. D-ta taci și stai cu nasul în cărți și-ți vezi de stelele și cometele dumitale.*

Scanned with OKEN Scanner

PROFESORUL (Timid, modest): *Studiez.*
D-ra CUCU: *Studiezi?! De asta eşti d-ta profesor? Ca să studiezi?*
PROFESORUL: *Cred că da.*
D-ra CUCU: *Şi între timp elevii şi elevele îşi fac de cap. Ce desmăţ! Ce perversitate!*
PROFESORUL: *Perversitate? Exagerezi.*
D-ra CUCU: *Exagerez? Poţi dumneata să-mi spui ce caută fata asta la gară?*
PROFESORUL (După o tăcere de o secundă, foarte serios): *D-ră Cucu! Dumneata ai fost vreodată la mare?*
D-ra CUCU: *Am fost la nămol, la Techirghiol.*
PROFESORUL: *Nu la nămol. La mare ai fost?*
D-ra CUCU (Bănuitoare): *Ce vrei să spui cu asta?*
PROFESORUL: *Într-un târg de provincie ca al nostru... gara este... marea. Este portul, necunoscutul, depărtarea.* [...]
D-ra CUCU (Severă): *Domnule Profesor, dacă astea sunt lecţiile pe care dumneata le dai elevelor, în orele dumitale, atunci să-mi dai voie să-ţi spun.., dă-mi voie să-ţi spun...*
(Se aude un şuierat de locomotivă şi un zgomot de tren).
ŞEFUL (Apărând o secundă în prag): *Personalul. Vine personalul.*
PROFESORUL (Cu o tresărire de emoţie): *Vine.* (Iese precipitat).
D-ra CUCU (Singură în scenă): *Auzi d-ta. Necunoscutul? Depărtarea.* (Iese şi ea pe peron).

Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*

**conferinţă* – şedinţa profesorilor (azi, consiliu profesoral)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi *relaţia dintre două personaje* într-un roman scris de Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese;
– evidenţierea, prin două episoade/citate/secvenţe comentate, a modului în care evoluează relaţia dintre cele două personaje;
– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziţie şi de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcţia personajelor: *conflict, modalităţi de caracterizare, limbajul personajelor, acţiune, incipit, final.*

Varianta 11

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Fetiţule dragă,

Nu te supăra dacă nu-ţi scriu numaidecât după ce-ţi primesc scrisorile, dar în adevăr înot în stele. Acuma m-a[u] *apucat frigurile versului şi vei vedea în curând ceea ce scriu. Îndată ce mă voi muta de aici îţi trimit bani de drum; pân-atunci „Legenda" la care lucrez va fi gata şi fiindcă luceafărul răsare în această legendă, tu nu vei fi geloasă de el, fetiţul meu cel gingaş şi mititel, şi nu te-i supăra că nu-ţi scriu imediat, nici că nu-ţi scriu mult.*

Scanned with OKEN Scanner

Cred că e un gen cu totul nou acela pe care-l cultiv acum. E de-o liniște perfectă, Veronică, e senin ca amorul meu împăcat, senin ca zilele de aur ce mi le-ai dăruit. Căci tu ești regina stelelor din cerul meu și regina gândurilor mele – graziosa – graziosissima donna – pe care o sărut de mii de ori în somn și trează și mă plec ei ca robul din „O mie și una de nopți".

10 aprilie 1882 *Emin*

Corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *a înota în stele.* **6 puncte**
2. Indică motivul pentru care poetul îi cere iertare Veronicăi. **6 puncte**
3. Menționează care va fi, în cele din urmă, titlul *Legendei* menționate de poet. **6 puncte**
4. Descrie relația dintre cei doi utilizând și sugestiile oferite de formula de adresare (*Fetițule dragă*) și de semnătură (*Emin*). **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a poetului rezultată din cuprinsul scrisorii. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă iubirea poetului pentru Veronica Micle i-a influențat sau nu creația poetică. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale modernismului:

Noapte întreagă. Dănțuiesc stele în iarbă.
Se retrag în pădure și-n peșteri potecile,
Gornicul nu mai vorbește.*
Buhe sure s-așează ca urne pe brazi.
În întunericul fără de martori
se liniștesc păsări, sânge, țară
și aventuri în cari veșnic recazi.

Dăinuie un suflet în adieri,
fără azi,
fără ieri.
Cu zvonuri surde prin arbori
se ridică veacuri fierbinți.
În somn sângele meu ca un val
se trage din mine
înapoi în părinți.

Lucian Blaga, *Somn*

* *gornic* – (reg.) pădurar, pândar

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text narativ* studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin două scene/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de structură și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului: *modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, perspectivă narativă, mișcare, gestică, tonalitate, limbaj.*

Varianta 12

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Pe la sfârșitul lunei fevruarie sau începutul lunei martie 1870, mă întorceam într-o seară acasă de la o adunare. Aruncând ochii din întâmplare asupra mesei mele de lucru, văzui o scrisoare nedeschisă, pe care nu o băgasem în seamă. Era adresată „Redactorului Convorbirilor literare*" și scrisă cu litere mici și fine ca de o mână de femeie. Mi-am zis că trebuie să fie de la una din numeroasele poete tinere din provincie care voiau să li se tipărească versurile în revista noastră. Deschizând plicul, găsii o scrisoare împreună cu o poezie intitulată* Venere și Madonă, *amândouă iscălite* M. Eminescu. *Numele Eminescu nu avea aparență a fi real, ci îmi păru împrumutat de vreun autor sfiicios ce nu vrea să se dea pe față.*

Deprins cu pacheturi întregi de versuri și proză ce-mi veneau zilnic, mă pusei să cetesc cu indiferență Venere și Madonă, *dar de la a treia strofă care începea cu versurile:*

Rafael pierdut în versuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri...

interesul mi se deșteptă și merse crescând până la sfârșit. Foarte impresionat am cetit poezia de mai multe ori în șir, iar a doua zi des-de-dimineață m-am dus la Maiorescu cu manuscriptul în mână.

— În sfârșit, am dat de un poet, i-am strigat intrând în odaie și arătându-i hârtia.

— Ai primit ceva bun? răspunse Maiorescu, să vedem! El luă poezia și o ceti, apoi o ceti și a doua oară și zise:

— Ai dreptate, aci pare a fi un talent adevărat. Cine este acest Eminescu?

— Nu știu, poezia e trimisă din Viena.

— Foarte interesant, zise încă o dată Maiorescu, lasă manuscriptul la mine. Peste câteva zile, fiind adunarea „Junimii" și Maiorescu cetindu-ne versurile Venere și Madonă, *toți, și mai ales Pogor, au fost încântați de acest poet necunoscut.*

Îmi pare foarte rău că printre hârtiile mele n-am mai putut găsi scrisoarea lui Eminescu care a întovărășit poezia Venere și Madonă, *căci era tot atât de originală și de interesantă ca și poezia însăși. Eu i-am răspuns felicitându-l de succesul ce avusese versurile sale în „Junimea", i-am expus părerile Societății, observațiile critice ce se făcuse, l-am îndemnat să cultive talentul său și am sfârșit cerându-i amănunte despre viața și ocupațiile sale din*

Scanned with OKEN Scanner

Viena. La toate aceste Eminescu nici n-a răspuns, dar peste câtva timp îmi trimise o a doua poezie intitulata Epigonii, *care iarăşi a făcut mare efect în Societatea noastră din cauza frumuseţei versurilor şi originalităţii cugetării. Negreşit că în fond nu era cu putinţă să ne unim cu părerile lui Eminescu. O societate în care critica juca un rol aşa de însemnat nu putea considera ca autori de valoare pe Cichindeal, Mumuleanu, Prale, Bolliac etc., din care unii sunt mult mai pe jos chiar de cea mai simplă mediocritate, dar, ţiind seama de talentul poetului, i-am publicat poezia chiar în fruntea* Convorbirilor, *unde tipăream versuri foarte rareori, numai în cazul când credeam că ele au o valoare deosebită. În scrisoarea ce i-am adresat atunci, deşi i-am lăudat poezia, i-am arătat îndoiala ce aveam despre meritul mai multora din autorii cântaţi de dânsul şi eram curios să aflu ce efect i-a făcut critica „Junimii".*

Iacob Negruzzi, *Amintiri din „Junimea"*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Integrează într-un enunţ afirmativ expresia *a băga în seamă.* **6 puncte**

2. Precizează motivul pentru care Iacob Negruzzi se gândeşte că scrisoarea primită era, probabil, a unei *poete tinere din provincie.* **6 puncte**

3. Menţionează numele *„Redactorului* Convorbirilor literare". **6 puncte**

4. Stabileşte sensul afirmaţiei lui Iacob Negruzzi, din discuţia cu Titu Maiorescu: *În sfârşit, am dat de un poet.* **6 puncte**

5. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, de ce junimiştii, deşi apreciau frumuseţea versurilor şi originalitatea cugetării, nu puteau fi totuşi de acord cu ideile exprimate de Eminescu în poezia *Epigonii.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă debutul lui Eminescu la *Convorbiri literare* a stârnit sau nu interesul junimiştilor. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii faţă de problematica pusă în discuţie, enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text şi la experienţa personală sau culturală şi formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie), aşezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificaţia textului următor, evidenţiind totodată şi două trăsături ale modernismului poetic interbelic:

Cimpoiul veşted luncii, sau fluierul în drum
Durerea divizată o sună-ncet, mai tare...
Dar piatra-n rugăciune, a humei despuiare
Şi unda logodită sub cer, vor spune – cum?

Ar trebui un cântec încăpător, precum
Foşnirea mătăsoasă a mărilor cu sare;

Scanned with OKEN Scanner

Ori lauda grădinii de îngeri, când răsare
Din coasta bărbătească al Evei trunchi de fum.

Ion Barbu, *Timbru*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* într-un *roman al experienței* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din romanul studiat;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje alese;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului studiat, semnificative pentru construcția personajelor: *incipit, final, episoade/secvențe narative, modalități de caracterizare a personajului, perspectivă narativă, conflict.*

Varianta 13

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Vasile Alecsandri, care știe să vadă lucrurile și ca român, și ca străin, pentru că zăbovește îndeajuns la Paris ca să aibă, la întoarcere, ochi franțuzești, face, în aceeași perioadă, aceeași observație: „În țara noastră lucrurile bune nu se fac decât pe jumătate și s-ar zice că românul are groază de a duce la bun sfârșit ceea ce întreprinde cu entuziasm." Iar în august 1864, la Mircești, trăiește un eveniment care-i oferă prilejul să mediteze asupra firii românilor: „Am avut pe meleagurile noastre niște inundații îngrozitoare. Frumoasa mea pădure din Mircești a luat un aspect venețian de cel mai pitoresc efect, și, cum un dezastru nu vine niciodată singur, focul mi-a mistuit biserica datorită beției preotului din satul meu. Nici nu mai e nevoie să spun că, în timpul incendiului, toți descendenții lui Traian care locuiesc pe moșia mea au asistat la spectacol fără să se deranjeze, fără să aducă vreun ajutor oarecare. Făceau chiar glume de un gust foarte puțin ortodox, ceea ce dovedește în mod victorios că poporul român este ultravoltairean. Biserica a ars până la temelie, cu tot ceea ce conținea, cu șoareci, broaște și șerpi. A fost măreț, căci focul a avut loc pe un uragan înspăimântător." Ca boier, Alecsandri va da fără să stea pe gânduri banii necesari reconstruirii bisericii. Ca poet, înțelege că, în viața oamenilor, iambii suitori ai bunelor intenții alternează cu troheii coborâtori ai faptelor și cu săltărețele dactile ale râsului.*

Ioana Pârvulescu, *În intimitatea secolului 19*

**ultravoltairean* – cuvânt care face trimitere la scriitorul și filozoful iluminist francez Voltaire (1694 – 1778), ale cărui scrieri sunt celebre, printre altele, pentru caracterul lor ironic, cinic și satiric

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *fără să stea pe gânduri* în text. **6 puncte**
2. Indică două trăsături ale poporului român, așa cum reies din textul dat. **6 puncte**
3. Menționează motivul pentru care Vasile Alecsandri știe să vadă lucrurile și ca român, și ca străin. **6 puncte**
4. Precizează opinia lui Vasile Alecsandri față de poporul român, așa cum reiese din următorul fragment: *Nici nu mai e nevoie să spun că, în timpul incendiului, toți descendenții lui Traian care locuiesc pe moșia mea au asistat la spectacol fără să se deranjeze, fără să aducă vreun ajutor oarecare. Făceau chiar glume de un gust foarte puțin ortodox.* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a lui Vasile Alecsandri rezultată din faptul că oferă banii necesari reconstruirii bisericii *fără să stea pe gânduri*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă România era sau nu modernizată în perioada la care se referă fragmentul extras din volumul *În intimitatea secolului 19* de Ioana Pârvulescu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale romantismului:

Zoe era fiica unui boierinaș, care prin slujbile sale se ridicase la o treaptă cinstită. Încă în fașe, pierduse pe maică-sa, iar la vârsta de cincisprezece ani, moartea o lipsise și de tatăl său. De atunci, sărmana fată, lasând o moșioară, iubitul loc a copilăriei sale, care rămăsesă moștenire fraților ei, venise la Iași. Curând n-a lipsit a se molipsi de aerul acestui oraș. Se văzu încungiurată de o droaie de curtezani, pe care îi trăgea deosebita ei frumusețe. Focul juneții și simplitatea creșterii sale o făcură să plece urechea la măgulirile desfrânaților. Ea iubi, iubi, oh! cum iubi! Neștiind ce e amorul și neprețuind urmările lui, se dete cu totul la această patimă dulce și amară, plăcută și groaznică. Se dete cu gând, cu inimă, cu suflet.

Costache Negruzzi, *Zoe*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Camil Petrescu.

Scanned with OKEN Scanner

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele din textul studiat;
– evidențierea a două trăsături ale personajului, prin două episoade/citate/secvențe comentate;
– analiza la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale romanului, semnificative pentru personajul prezentat: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Varianta 14

SUBIECTUL (40 de puncte)

Citește următorul text:

Procentele celor care nu citesc deloc cărți și a celor care citesc sunt similare. Peste o treime dintre participanții la studiu susțin că au citit o carte în ultima lună, 23% au citit cartea în ultima săptămână, iar 12% în luna curentă. Unul din cinci români însă a citit o carte în urmă cu mai mult de un an; 2% citesc doar cărți pentru școală sau facultate, iar 22% recunosc că nu citesc deloc.

COMPORTAMENT DE LECTURĂ

Aproape jumătate dintre cititori reușesc să finalizeze lectura unei cărți în câteva zile (42%), iar alți 23% susțin că citesc o carte în câteva săptămâni. Doar 3% spun că le sunt necesare câteva ore pentru a termina o carte. Pentru aproape o treime dintre respondenți (27%), ultima carte citită este un roman al unui autor străin. Alte tipuri de cărți citite sunt: roman scris de un autor român (13%), cărți religioase (10%), cărți profesionale (10%). Cei chestionați declară că preferă să citească romane în general (23%), romane polițiste (12%), romane de dragoste (10%), cărți de istorie (9%), cărți de specialitate (7%) sau cărți religioase (6%).

SCRIITORI PREFERAȚI

Mihai Eminescu rămâne scriitorul preferat (10%), urmat în top cinci de Alexandre Dumas (7%), Mihail Sadoveanu (6%), Marin Preda (4%) și Ion Creangă (3%). Mihai Eminescu este indicat drept scriitor preferat într-o mai mare măsură de către respondenții cu vârste între 51 și 65 de ani și de către cei care au ca pregătire școlară cel mult gimnaziul. Alexandre Dumas este preferat de generațiile între 36 – 50 de ani, iar din punctul de vedere al studiilor, de cei care au liceu/școală profesională. Cei cu vârste între 51 și 65 de ani și au liceul sau școala profesională îl citesc pe Mihai Sadoveanu. Marin Preda este citit mai ales de către respondenții de peste 65 de ani. Pe Ion Creangă îl preferă cei fără școală sau care au cel mult gimnaziul.

CONSUMUL DE POEZIE ȘI POEȚII PREFERAȚI

Dintre participanții la studiu, 46% declară că citesc poezie. Predilecția pentru acest gen se regăsește mai degrabă în rândul femeilor (53,2%) și a celor cu rezidența în mediul rural (52%). Dintre cititorii de poezie, cei mai mulți (48%) îl preferă pe Mihai Eminescu. La mare distanță urmează în topul preferințelor Adrian Păunescu (6%), George Coșbuc (3%), Ion Minulescu și Nicolae Labiș (2%).

Scanned with OKEN Scanner

MOTIVAȚII DE LECTURĂ

Principala motivație pentru care citesc este plăcerea, spun 26% dintre respondenți. În ierarhia factorilor care îi determină pe respondenți să citească se află: subiectul cărții (30%), recomandarea prietenilor (11%), nevoia de a afla informații utile pentru școală sau profesie (10%). Autorul este determinant pentru 8% dintre cititori, iar utilitatea cărții - pentru 4%. Publicitatea, recenziile și criticile din presă, aspectul cărții și prețul convenabil sunt factori mai puțin importanți (1% fiecare) pentru a determina lectura.

ACHIZIȚIA DE CĂRȚI

Un sfert dintre respondenți cumpără cărți mai rar decât o dată pe an. Alt sfert cumpără într-un an mai puțin de cinci cărți. 12% nu cumpără deloc cărți. 12% dintre respondenți cheltuie într-un an sub 50 de lei pentru a cumpăra cărți. 1 din 20 de subiecți (5%) alocă anual peste 1.000 de lei pentru cărți. Respondenții care alocă peste 1.000 de lei sunt cel mai frecvent persoane peste 65 de ani.

SURSE DE ACHIZIȚIE A CĂRȚILOR

Librăria rămâne locul principal de cumpărare a cărților (58%). Pe locul al doilea se află standurile cu cărți aflate în centre comerciale (15%), urmate de anticariate (8%). Achiziționează cărți on-line 8% dintre români.

Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (I.R.E.S.), *Obiceiurile de lectură ale românilor*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Precizează scopul cercetării întreprinse de I.R.E.S. **6 puncte**

2. Explică, pe baza informațiilor din text, sensul sintagmei *consum de poezie*. **6 puncte**

3. Menționează cele mai citite două tipuri de cărți de către publicul românesc. **6 puncte**

4. Arată ce transmite informația următoare: *Un sfert dintre respondenți cumpără cărți mai rar decât o dată pe an.* **6 puncte**

5. Realizează, pe baza informațiilor din text despre scriitorii preferați, un profil cultural al cititorului român mediu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să exprimi un punct de vedere argumentat despre utilitatea unei cercetări precum cea realizată de I.R.E.S. despre *Obiceiurile de lectură ale românilor*. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația fragmentului următor. Evidențiază două trăsături ale romantismului:

E noapte naltă, naltă; din mijlocul tăriei
Veşmântul său cel negru, de stele semănat,
Destins cuprinde lumea, ce-n brațele somniei
Visează câte-aievea deșteaptă n-a visat.

Tăcere este totul și nemișcare plină:
Încântec sau descântec pe lume s-a lăsat;
Nici frunza nu se mișcă, nici vântul nu suspină,
Și apele dorm duse, și morile au stat.

Ioan Heliade-Rădulescu, *Zburătorul*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje dintr-un roman de Camil Petrescu, pe care l-ai studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personaje;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza, la alegere, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului studiat, semnificative pentru construcția personajelor: *incipit, final, episoade/secvențe narative, conflict, modalități de caracterizare, perspectivă narativă.*

Varianta 15

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Paginile următoare cuprind un șir de cercetări critice asupra câtorva forme de cultură română din ultimele decenii.

Scrierile astfel împreunate în volumul de față sunt o retipărire din Convorbiri literare. *Prezentându-se acum singure înaintea publicului și lipsite de vecinătatea și de sprijinul scriitorilor uniți cu noi în aceeași tendință, ele sunt silite să răspundă îndată la o întâmpinare de princip*[iu], *care caută să le tăgăduiască dreptatea și folosul.*

Direcția cea nouă – ni se zice – nu putea să se introducă în conlucrare pașnică pe lângă cea veche? Trebuia oare o critică așa de neîmpăcată în contra celor mai multe forme și autorități de astăzi? [...]

La aceasta răspundem:

Puterile unui popor, fie morale, fie materiale, au în orice moment dat o cantitate mărginită. Averea națională a românilor are astăzi o cifră fixă, energia lor intelectuală se află asemenea într-o câtime fixată. Nu te poți juca nepedepsit cu această sumă a puterilor, cu capitalul întreprinderii de cultură într-un popor. Timpul, averea, tăria morală și agerimea intelectuală ce le întrebuințezi pentru o lucrare de prisos, necum pentru o lucrare greșită, sunt în veci pierdute pentru lucrarea cea trebuincioasă și

Scanned with OKEN Scanner

cea adevărată. Amândouă nu pot merge lângăolaltă, tocmai fiindcă izvorul puterilor unei națiuni nu este nesecat, ci este din fire mărginit. Dacă dar îți lipsesc o mie de școlari silitori și modești, de industriași și meseriași naționali, de poeți și prozatori mai buni, de oameni de știință adevărați, cauza este că mărginitele puteri de care dispune poporul tău pentru aceasta sunt consumate de profesori ignoranți, de funcționari netrebnici, de academicieni, secretari, membri onorifici, asociați în cultură, jurnaliști, conservatoriști, poetaștri, spânzurători de pânze la „expoziția artiștilor în viață", și celelalte, și celelalte.*

Ai un singur bloc de marmură: dacă îl întrebuințezi pentru o figură caricată, de unde să mai poți sculpta o Minervă?

Titu Maiorescu, *Prefață la ediția de la 1874 a volumului „Critice"*

---

* *pânză* – bucată de țesătură deasă fixată pe un cadru, pe care se pictează

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul sintagmei *spânzurători de pânze la „expoziția artiștilor în viață".* **6 puncte**

2. Indică efectul pe care Maiorescu speră să-l aibă asupra culturii române *cercetările* (sale) *critice.* **6 puncte**

3. Menționează sursa materialelor adunate în ediția de la 1874 a volumului *Critice.* **6 puncte**

4. Precizează sensul interogației retorice: *Ai un singur bloc de marmură: dacă îl întrebuințezi pentru o figură caricată, de unde să mai poți sculpta o Minervă?* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, scopul textului scris de Titu Maiorescu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă *direcția cea nouă*, așa cum o înțelegea Titu Maiorescu, putea sau nu *să se introducă în conlucrare pașnică pe lângă cea veche.* **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale simbolismului:

Duminici lungi, duminici nesfârșite,
Cu albe dimineți scăldate-n soare,
Cu clopote-n văzduh, răsunătoare...
Duminici lungi, duminici adormite...
E liniște pe stradă, oboseală;

Scanned with OKEN Scanner

Ceva greoi apasă urbea noastră.
Un servitor în haina lui de gală,
Cu capul gol de-o oră-aşteaptă-n poartă.
Se văd fereşti cu storurile trase,
Nu cearcă nimeni uşile-ncuiate,
Apasă grea tăcerea peste case, –
Duminici lungi, duminici întristate. [...]

O muzică de mort s-aude-abia
Din nu ştiu care străzi îndepărtate.
Cine-a murit?... Mi-e dor de draga mea...
Duminici lungi, duminici blestemate.

Demostene Botez, *Duminici*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui George Călinescu.

În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin câte un episod/o secvență comentată;
– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de structură și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales: *incipit, final, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, perspectivă narativă.*

Varianta 16

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

N-am văzut niciodată zona Primăverii, n-aveai acces în cartierele rezidențiale, înțesate de militari, miliției, securiști și mașini negre, „corp diplomatic" sau de pază. Cu excepția celor improvizate la munte, n-am fost niciodată până în 1990 într-o discotecă (după 1986 nici nu prea mai auzisem, că erau doar la casele de cultură ale studenților și la mare, la Costineștiul lui Nicușor [Ceaușescu]). N-am fost niciodată la Cântarea României. N-am fost niciodată la vreo defilare. Nici la Daciadă. Nici la demonstrații pe stadion. Nici la întâmpinări. Nici la concursuri. N-am participat niciodată la mitinguri până la capăt, mă pierdeam pe drum, deși ne scoteau deseori la defilări și la marile manifestații festiviste cu lozinci, cercuri și flamuri. Porneam din fața liceului, făceam joncțiunea cu coloanele de la alte licee (bine conduse de instructori și băieți în civil), intram pe Calea Victoriei și ieșeam pe Aviatorilor la Șosea. În Piața Scânteii, trebuia să aibă loc, într-o mare de sute de mii de oameni, întâmpinările cu flori și steguleţe ale conducătorilor. Peste tot, portrete, flamuri, lozinci...

Mă izolam de grup, oricum nu mi se simțea lipsa. Simulam că stau de vorbă ba cu unul, ba cu altul până ajungeam în urma coloanei liceului, îmi imaginam că dejoc filaje,

Scanned with OKEN Scanner

îmi calculam mișcările astfel încât nimeni să nu observe nimic, ajungeam în rândurile celor de la alt liceu, unde nu mă știa nimeni, deja veneau șiruri din toate părțile, sute de mii de oameni cu lozinci uriașe și portrete, pas cu pas, printre milițieni și securiști, ajungeam pe trotuar lângă capătul tramvaiului 41 și al autobuzului 105. Mergeam încet, mimând nepăsarea, cum treci pe lângă câini, atent să nu te latre. Așa dispăream, „singuratic și uitat", dar liber, cu un rânjet de triumf pe chip, îi lăsam pe manifestanți să se ducă la treaba lor, să scandeze, mă urcam în autobuz cu bătrânii, țiganii și muncitorii, șmecher, la capăt prindeam loc pe scaun, cu o carte în mână scriam în cap privind pe geam străzile vechi din jurul gării, cartierele patriarhale, pitorești, ajungeam în Basarab, apoi în Bulevardul Regiei, lângă stadionul Sportul, și apoi în Drumul Taberei, acasă...

Refuzând ritualurile colective, îmi construiam ritualuri de uz personal...

Paul Cernat, *O lume dispărută.„Capricii uteciste"*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *făceam joncțiunea* în text. **6 puncte**

2. Indică două dintre locurile prin care treceau manifestanții, așa cum reies din textul citat. **6 puncte**

3. Menționează, pe baza textului, două dintre modalitățile folosite de elevul de odinioară pentru a se izola de grup. **6 puncte**

4. Enumeră patru dintre manifestările colective ale timpului de care adolescentul se delimitează: **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru care elevul refuza ritualurile colective, așa cum rezultă din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă participarea la activitățile colective este benefică sau nu pentru tineri. Folosește informațiile oferite de textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale tradiționalismului interbelic:

Rodit se-ndoaie ramul și mâna se ridică
Deschisă ca o cupă sfințită pentru har,
Căci vine iarăși vremea când frunza cea mai mică
Primește de la Domnul al aripelor dar.

Se leagănă prin aer ce-a fost sortit țărână,
Ce-a fost pe sus lumină se lasă la pământ.

Scanned with OKEN Scanner

De-acuma sună ceasul să mergem mână-n mână
Și ce privim să fie blagoslovit și sfânt.
Și aerul, și-amurgul sunt numai amintire.
E vinul de-altădată al anilor din noi.
Mă leagă rază toamnei de tine cu dulci fire
Atât de vechi că-n umbra privirii le cred noi.

Dar pasărea căzută pe iarbă ca o frunză
Sub pașii tăi se-nalță în tremur lung de zbor,
Și frunza de pe vânturi coboară să se-ascunză
Cu foșnet surd sub pasu-mi îngreuiat de dor.

Ion Pillat, *Octomvrie*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile realismului*, ce apar într-un text aparținând lui George Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului studiat în curentul realist;

– prezentarea subiectului textului realist, prin raportare la tema acestuia;

– prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru textul realist studiat (de exemplu:conflict, tehnici narative, perspectivă narativă, limbajul personajelor etc.).

Varianta 17

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Ion Barbu își limpezește destul de repede concepția sa despre lirica necesară și, din 1921 până în 1926, aproape paralel cu ale sale creații ermetice, de poezie pură, scrie și publică acel mult comentat ciclu balcanic, Isarlîk. *Formula liricii sale era deplin configurată, când din 1926 și-a definit, în interviuri sau articole, arta sa poetică. Și ea era, în ciuda aparentelor deosebiri de registru de la o etapă la alta, de o perfectă coerență interioară, îngăduind apoi acele șocante considerații de ordin teoretic care, de aceea, sunt într-o fericită simetrie cu poezia sa.*

În epocă, mai precis în anii 1919 – 1927, Ion Barbu avea un statut cu totul special. Debutase la Sburătorul *și era considerat cea mai înaltă expresie a „modernismului", publica în moderat tradiționalista* Viața românească, *în avangardist contestatarul* Contimporanul, *polemiza violent cu Lovinescu, îl contesta imprecativ pe Arghezi, denunța modernismul, suprarealismul, etnografismul și ortodoxismul de circumstanță.* [Ion Barbu] *era un independent care înțelegea să-și apere condiția. Și a făcut-o excelent, în ciuda extravaganțelor și a aparentelor contradicții.*

Scanned with OKEN Scanner

Arta sa poetică s-a definit înainte de toate prin delimitarea față de orientările din poezia deceniului al treilea. Cel care frecventase cercul „Sburătorul" nu agrea deloc conceptul de modernism așa cum îl înțelegea Lovinescu.

Z. Ornea, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează sensul din text al secvenței în ciuda extravaganțelor. **6 puncte**
2. Indică anul din care poetul și-a definit, în interviuri sau articole, arta sa poetică. **6 puncte**
3. Explică un motiv pentru care Ion Barbu denunța modernismul, suprarealismul, etnografismul și ortodoxismul de circumstanță. **6 puncte**
4. Precizează titlurile a trei reviste în care a publicat Ion Barbu, așa cum apar în textul dat. **6 puncte**
5. Prezintă o aparentă contradicție din creația poetică a lui Ion Barbu, cum este prezentată în ultimul paragraf. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un scriitor valoros trebuie să rămână fidel unui curent literar sau să fie independent. Folosește informațiile din fragmentul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Exprimă un punct de vedere, în minimum 50 de cuvinte, despre semnificația următorului text. Evidențiază două informații care ilustrează formarea conștiinței istorice.

Pentru limba noastră moldovenească

Aşijderea și limba noastră din multe limbi ieste adunată și ne ieste amestecat graiul nostru cu al vecinilor de prinprejur, măcar că de la Râm ne tragem, și cu ale lor cuvinte ni-s amestecate. Cum spune și la predosloviia letopisețului celui moldovenescu de toate pre rându: ce fiindu țara mai de apoi ca la o slobozie, de prinprejur venindu și discălicându, din limbile lor s-au amestecat a noastră: de la râmleni, cele ce zicem latină, pâine, ei zic panis, carne, ei zic caro, găină, ei zicu galena, muieria, mulier, fămeia, femina, părinte, pater, al nostru, noster, și altile multe din limba latinească, că de ne-am socoti pre amăruntul, toate cuvintile le-am înțeleage. Aşijderea și de la frânci, noi zicem cal, ei zic caval, de la greci straste, ei zic stafas, de la leși prag, ei zic prog, de la turci, m-am căsătorit, de la sârbi cracatiță și altile multe ca acestea din toate limbile, carile nu le putem să le însemnăm toate.*

Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei, de când s-au descălecat țara*

**Râm* – Roma

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți ***relația dintre două personaje*** într-un ***roman*** scris de George Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din romanul studiat;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului studiat, semnificative pentru construcția personajelor: *conflict, modalități de caracterizare, limbaj, acțiune, incipit, final.*

Varianta 18

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Notele părții a doua [n.n. a *Istoriei Imperiului Otoman*], *foarte bogate în informații culturale, exprimă tentativa lui Cantemir de a dovedi Europei că fostul Bizanț n-a pierit, că civilizația Imperiului Roman de Răsărit își păstrează în teritoriile cucerite de turci mlădițe suficient de puternice spre a putea renaște la cel mai mic ajutor.* [...]

Nu putem aprecia în adevărata lumină demersul lui Dimitrie Cantemir fără a-l raporta la demersuri similare ale istoriografiei românești a epocii, ca și la problematica mai generală a politicii europene înțeleasă ca rezultantă a intereselor și tendințelor ce agitau lumea de sfârșit de veac XVII și început de secol XVIII. A avut surse moldovenești, dar și traduceri grecești ale unor lucrări muntene pe care nu le menționează explicit [...]. *Atât cronicarii moldoveni, cât și cei munteni sunt conștienți de apăsarea jugului turcesc asupra popoarelor lor.* [...] *Acești cronicari nu formulează însă, în chip programatic, soluții pentru combaterea stării de fapt și nici nu-și organizează expunerea astfel încât concluzia care se impune să fie aceea a necesității luptei antiotomane. Aceste țeluri ghidează însă întreaga acțiune a lui Cantemir. El a preluat tot ceea ce predecesorul său Miron Costin formulase drept soluții valabile pentru Europa – în speță pentru polonezi – cu privire la originea și continuitatea poporului român pe teritoriul Daciei, la structura și granițele Moldovei, la necesitatea, din partea creștinilor și a romanității, de a apăra acest teritoriu. Dar analiza fenomenelor este în ce-l privește pe Cantemir, incomparabil mai fină, mai multidirecțională. El face din ideea romanității axul unui corp de doctrină alcătuit cu scopul de a argumenta necesitatea luptei antiotomane, motivul pentru care Europa trebuia să susțină lupta poporului român. În plus, cunoaște foarte bine evenimentele politice europene, știe în ce fel interesele românești se puteau racorda la acestea ca parte a unui întreg.* [...] *În comparație cu peisajul european al epocii, așa cum îl vedem cu ochii de azi,* Istoria Imperiului Otoman *ne înfățișează nu un complex problematic evaluat în toate integrările lui, ci câteva serii de probleme convergente.* [...] *Este cu totul surprinzătoare puterea de analiză politologică pe care a făcut-o pe baza datelor ce-i ședeau la dispoziție. Astfel, în întâmplările descrise în* Istoria ieroglifică *izbește siguranța cu care s-a orientat spre Franța ca soluție de ieșire din situația critică respectivă.*

Ecaterina Țarălungă, cap. *Dimitrie Cantemir istoriograf*, în *Dimitrie Cantemir*

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul metaforei *mlădițe (suficient de) puternice* în text. **6 puncte**

2. Indică un aspect comun scrierilor cronicarilor moldoveni, celor munteni și *Istoriei* lui Dimitrie Cantemir. **6 puncte**

3. Menționează *cele două țeluri care ghidează întreaga acțiune a lui Cantemir.* **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Dimitrie Cantemir față de ideile înaintașului Miron Costin, desprinsă din următorul fragment: *El a preluat tot ceea ce predecesorul său Miron Costin formulase drept soluții valabile pentru Europa – în speță pentru polonezi – cu privire la originea și continuitatea poporului român pe teritoriul Daciei, la structura și granițele Moldovei, la necesitatea, din partea creștinilor și a romanității, de a apăra acest teritoriu.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a analizei lui Cantemir, care o face superioară predecesorilor, referindu-te la una dintre lucrările menționate în text. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă lucrarea lui despre istoria unui mare imperiu este utilizată sau nu de eruditul autor pentru a pleda cauza propriului popor în contextul european al vremii. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificația textului, evidențiind totodată și două trăsături ale modernismului poetic interbelic:

În frig şi noroi
Trec hoții-n convoi, câte doi,
Cu lanțuri târâș de picioare,
Muncindu-se parcă-n mocirli de sudoare.
Fiertura e gata.
E seară. E ploaie.
O lingură grea, cât lopata,
Dă ciorba din două hârdaie.
Câțiva au ucis,
Câțiva ispășesc ori un furt, ori un vis.
Totuna-i ce faci:
Sau culci pe bogați, sau scoli pe săraci.
Livizi ca strigoii și șui,

Scanned with OKEN Scanner

Strâmbați de la umeri, din șold și picior
În blidul fierbinte, cu aburi gălbui,
Își duc parcă sângele lor.

Tudor Arghezi, *Cina*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *roman* studiat, aparținând lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului, prin raportare la conflictul/conflictele din text;

– evidențierea a două trăsături ale personajului, prin două episoade/citate/secvențe comentate;

– analiza la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale romanului, semnificative pentru personajul prezentat: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Varianta 19

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La fel ca orice altă mașinărie, sateliții au o durată de viață limitată. Indiferent că sunt sateliți meteorologici, de comunicație, de cercetare sau de navigație, aceștia se uzează sau devin învechiți precum o mașină de spălat sau un aspirator. Așadar, ce se întâmplă cu un satelit când îi vine ceasul?

Astăzi, exista două posibilități, în funcție de altitudinea la care orbitează. Sateliții aflați pe o orbită mai joasă sunt încetiniți folosind ultimele picături de energie. În acest fel, vor cădea și vor arde în atmosferă. A doua variantă este să se trimită satelitul în spațiu, departe de Pământ, dacă el se află la o altitudine mare. Încetinirea unui satelit ar consuma multă energie pentru a cădea înapoi pe Pământ. […] *Și ce se întâmplă cu sateliții trimiși în spațiu? Ei intră pe așa-zisa „orbită cimitir", aflată la o distanță de 36.000 km de Pământ.*

Dar cum scapă inginerii de obiectele mai mari, precum stațiile sau navele spațiale? Operatorii vehiculului spațial pot controla locul unde stația sau nava trebuie să se prăbușească: Cimitirul Navelor Spațiale! Acest cimitir se află în Oceanul Pacific, în cel mai îndepărtat loc față de orice așezare umană. Locul se mai numește și „Polul de inaccesibilitate" sau „Punctul Nemo" (aluzie la personajul lui Jules Verne). Deși punctul unde vor cădea obiectele spațiale este foarte precis, atunci când intră în atmosferă, ele se dezintegrează. Întinderea pe care se răspândesc rămășitele poate să aibă și o rază de 1.000 de kilometri. De aceea a fost aleasă această zonă, unde nu se află nimic pe o rază de aproape 2.700 de kilometri. Cea mai mare parte a unui obiect spațial se dezintegrează în momentul în care intră în atmosferă. De exemplu, numai 25 din cele 142 de tone ale stației spațiale rusești MIR au ajuns în cele din urmă în acest cimitir.

Marius Ignătescu, *Unde se duc sateliții când mor, www.descopera.org*

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *îi vine ceasul*. **6 puncte**

2. Indică tipurile de sateliți despre care este vorba în textul citat. **6 puncte**

3. Menționează cele două modalități folosite pentru a face ca sateliții să dispară. **6 puncte**

4. Precizează cum mai este numit *Cimitirul Navelor Spațiale*. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru a fost aleasă o anumită zonă din Oceanul Pacific pentru a deveni *Cimitirul Navelor Spațiale*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța sateliților în lumea contemporană. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificația textului următor. Evidențiază două trăsături ale simbolismului:

Și flautul magic vorbi; tremurată
O notă stângace sălta peste clape
Ca vocile stinse în murmur de ape
Și-ncet simfonia căzu întristată.

Plutea o durere ca-n tainele sfinte
Pe sala cea veche și-n flacări aprinse
Murea ziua albă pe stofele-ntinse
Iar flautul magic plângea înainte.

Mănunchiuri albastre de mici viorele
Lăsară parfumuri subtile și clare
În preajmă: o dulce și caldă-ntristare,
Și nota ușoară lovea în perdele.

Ea sta glorioasă ca-n razele sfinte
Și iată! În vraja de note ușoare
Iubeam pe frumoasa etern visătoare;
Iar flautul magic plângea înainte.

Ștefan Petică, *Când vioarele tăcură*, II

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-un *roman* studiat, ce aparține lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre cele două personaje;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajelor: *incipit, final, episoade/secvențe narative, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, limbajul personajelor.*

Varianta 20

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Am hotărât atunci să scriu Maitreyi. [...]

Scriammai ales nopțile, când știam că nimeni nu va mai veni să bată la ușa mansardei. Primele capitole le-am scris repede, aproape fără dificultate. Dar pe nesimțite m-am trezit din nou în timpul acela fabulos din Bhowanipore și mi-am dat seama că nu mai scriu un roman, așa cum hotărâsem, ci o confesiune. Adesea, transcriam pagini întregi din Jurnal, și dacă Jurnalul acelei veri, 1930, ar fi fost mai copios, poate că l-aș fi transcris în întregime. O singură clipă nu mi-a dat de gândit indiscreția pe care mă pregăteam s-o săvârșesc. În fața hârtiei albe, scriind despre oameni și întâmplări care au avut un rol hotărâtor în tinerețea mea, mi-era peste putință să inventez. Am schimbat, evident, numele personajelor, în afară de al lui Maitreyi și al surorii ei, Chabu, dar am lăsat întocmai datele, adresele, numerele de telefon. Schimbasem, de asemenea, meseria lui Dasgupta și a povestitorului și am modificat radical finalul, ca și cum aș fi vrut să mă despart definitiv de Maitreyi (aruncând-o în brațele unui vânzător de fructe, împingând-o până la marginea sinuciderii). Și, evident, scăldasem lumea aceea depărtată în lumina palidă, aurie, pe care o irizau amintirile și melancolia. Dar nu e mai puțin adevărat că, dacă ar fi fost citit de anumite persoane din Calcutta, romanul n-ar fi avut nevoie de nicio cheie ca să fie descifrat. Nu mă gândeam însă că ar putea fi citit la Calcutta. De fapt, nu mă gândeam nici că va fi citit de cititori necunoscuți aici, la București, unde îl scriam. Nu „vizualizasem" publicul. Cel mult, mă întrebam ce vor gândi prietenii, dacă romanul va avea norocul să fie premiat și tipărit. Și nici măcar nu puteam spune că scriam pentru mine sau pentru Maitreyi. Scriamoarecum „impersonal", ca o mărturie in aeternum.

Mircea Eliade, *Memorii. 1907 – 1960*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *pe nesimțite* în text. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

2. Indică anul din care datează Jurnalul lui Mircea Eliade, așa cum reiese din textul citat. **6 puncte**

3. Menționează două toponime din text. **6 puncte**

4. Precizează modul în care a fost scris romanul Maitreyi, așa cum reiese din următorul fragment: *În fața hârtiei albe, scriind despre oameni și întâmplări care au avut un rol hotărâtor în tinerețea mea, mi-era peste putință să inventez.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru care scriitorul concepe romanul ca pe o confesiune, așa cum rezultă din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, din punctul tău de vedere, există sau nu o legătură între evenimentele din viața personală a unui scriitor și opera sa. Folosește informațiile oferite de textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificația următorului text. Evidențiază două elemente care să ilustreze faptul că în secolul al XIX-lea, în cultura română, mentalitatea orientală coexista cu aceea occidentală:

Oprindu-se vaporul la Brăila, mă hotărâi a mă coborî pe uscat și a întrerupe călătoria mea în Orient, pentru a mă rătăci câtăva vreme în câmpiile Valahiei. Speram să intru într-o viață nouă și plină de întâmplări originale. Mă pregăteam a-mi apăra zilele împotriva fiarelor primejdioase și a cetelor de hoți ce gândeam că aș întâlni în calea mea. Îmi încărcai deci pistoalele și sării din corabie pe pământ, cu gând de a răsturna jos pe cel întâi valah ce s-ar înaintaspre mine... Niciunul din oaminii adunați pe mal nu mă băgă în samă, și, în loc de dușmani, mă trezii față-n față cu consulul francez din Brăila, carele, cunoscându-mă de compatriot, mă pofti la dânsul acasă.

La consulat se aflau adunați mai mulți străini care vorbeau cu mare entuziasm de o baltă făcătoare de minuni ce se descoperise în Valahia, de vro câțiva ani, și care se numea Balta-Albă.[...]

Cum auzii pomenind de o asemine minune, rugai pe dl. consul să-mi înlesnească vreun chip de a mă duce îndată la Balta-Alba, și, peste o jumătate de ceas, un arnăut intra în salon vestindu-mi că trăsura era gata. Îmi luai un sac de drum și mă coborâi iute în uliță.

Când acole, ce să văd?... în loc de diligență, o cutioară plină de fân, pe patru roți de lemn cu spițele stricate. Patru cai mici, numai oasele și pielea, pe care erau săpate urme adânci de bici, și un om sălbatic, bărbos, zdrențăros și înarmat cu un harapnic lung de un stânjen!... Acesta era echipajul meu! Rămasei încremenit la o așa de ciudată priveliște, dar consulul ce se coborâse după mine începu a râde și, încredințându-

Scanned with OKEN Scanner

mă că acela era chipul de a călători în Valahia, mă îndemnă a mă sui în căruță.

— N-ai grijă, adăugă el; cu trăsura aceasta primitivă și cu caii aceștia care seamănă mai mult a niște mâțe postite vei face un drum de care ți-i aduce aminte cât vei trăi. Ține-te bine, însă!

Primii aceste sfaturi ca o glumă din partea compatriotului meu și, clătinând din cap, drept semn de îndoială, mă aruncai în cutie, strigând la poștaș: allons!

Deodată căruța fugi de sub mine ca un șarpe! Iar eu, făcând în aer o tumbă neașteptată, mă trezii pe pave. Ce se întâmplase? nu știu. Atâta numai îmi aduc aminte că, în vreme ce m-am sculat din colb, amețit și zdruncinat, echipajul meu se făcuse nevăzut.

Consulul își ținea șoldurile de râs, și oamenii din uliță, care fuseseră față la această întâmplare comică, ziceau hohotind: neamțo dracoli!.

Peste zece minute căruța veni înapoi ca să mă ieie de a doua oară. Poștașul se zbuciuma de râs pe cal; iar eu, astfel eram de tulburat, încât mi se părea că și roțile râdeau scârțâind de mine!

Mă urcai în sfârșit de iznoavă pe cuibul acel de fân; dar astă dată mă apucai cu mâinile țeapăn de căruță: Allons.

— Alon, domnule! striga poștașul și, înțepenindu-se în scări și chiuind ca un furios, și pocnind grozav din harapnic, el porni ca o bombă. [...]

Ce să vă spun, domnilor, în sfârșit? Nu cred să fie alt spectacol în lume care să-mi poată face o impresie mai mare decât aceea ce mi-a pricinuit privirea acelui târg nou, care la cel mai mic vânt era în primejdie de a se preface în ruine. Pe de o parte ticăloșia sa pitorească, pe de alta parte luxul echipajelor ce alergau pe malul bălții; acel amestec de toate contrastele mă silea să mă cred când într-o insulă din Oceania, când într-o capitală a Europei, și prin urmare nu știam cu siguranță dacă acele ce vedeam erau un vis al închipuirii mele sau lucruri în ființă.

Aici ne găsim în împărăția contrastelor celor mai originale; aici luxul și sărăcia, durerea și veselia, ideile noi și ideile vechi, costumele Europei și costumele românești, toate sunt unite la un loc, sunt mestecate la un loc și produc un efect neînchipuit atât ochilor, cât și minții.

Vasile Alecsandri, *Balta Albă*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale realismului* dintr-un text studiat, aparținând lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului studiat în curentul realist;

– prezentarea subiectului textului realist, prin raportare la tema acestuia;

– prezentarea a patru elemente de structură și de compoziție ale textului narativ, semnificative pentru textul realist studiat (de exemplu: conflict, tehnici narative, perspectivă narativă, limbajul personajelor etc.).

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 21

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Vineri, 27 septembrie 1935

10 zile şi impresia că a trecut un secol.

Am dat Bacalaureatul. Întâi scrisul. La română „Poezia naturii la Eminescu şi Alecsandri". La latină, un oribil text filozofic de Cicero şi lung pe deasupra. Am făcut ceva, dar destul de mediocru. La franceză aveam de ales între o retroversiune din română în franceză şi „Sistemul dramatic al lui Corneille în raport cu cel al lui Racine. Paralelă literară". Mi-a fost ruşine să fac retroversiunea care, sincer, mi s-a părut prea uşoară.

Rezultatul miercuri dimineaţă. În ziua fixată, am aşteptat de la ora 9 până la ora 2 după-amiază, pe o căldură toridă de sfârşit de vară, în noi cu o spaimă teribilă. Trecusem. La ora patru urma oralul şi eram prima din seria de cinci convocată la examinare. Am făcut o criză de nervi. M-am dus acasă şi mi-am zvârlit toate cărţile mele în toate colţurile odăii. Urlam ca o furie dezlănţuită. Biata mea mamă nu ştia cum să mă calmeze şi tot ce-mi spunea nu făcea decât să-mi mărească furia. Până la urmă mi-am dat seama că nu serveşte la nimic să urlu ca o bezmetică. Am plecat la şcoală fără măcar să spun la revedere mamei ca s-o pedepsesc, ca şi cum ea era vinovată că eu trebuia să trec nişte examene sau de faptul că nu învăţasem toată vara.

La şcoală nimic. Tăcere ca într-un cimitir şi soarele care strălucea. Atunci spontan m-am calmat. Devenisem rece ca o piatră. Şi aşa rece ca o piatră am intrat în sala de Bacalaureat. O sală aproape pătrată. Uşa opusă celor trei mari ferestre. Bănci şi pupitre care au fost imediat ocupate. Am avut mulţi spectatori, deoarece făceam parte din prima serie. Apoi o masă lungă acoperită cu un covor verde. De o parte 5 scaune pe care ne-am aşezat candidaţii. În celelalte trei părţi alte scaune. În mijloc preşedintele. [...]

Atmosfera era destul de variată. În fund publicul indiferent. În faţa publicului, comisia într-o foarte bună dispoziţie. Aş putea chiar spune amuzată. Şi între public şi comisie cele patru fete cu adevărat n-aveau de ce să fie amuzate. Spun patru, pentru că a 5-a nu s-a prezentat. Probabil trac, în ultimul moment.

Jeni Acterian, *Jurnalul unei fiinţe greu de mulţumit*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *mi-a fost ruşine* în text. **6 puncte**

2. Indică efectul sosirii elevei la şcoală, aşa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menţionează materiile la care susţine eleva *Bacalaureatul*, utilizând informaţiile din text. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea fetei faţă de examen, aşa cum reiese din următorul fragment: *La franceză aveam de ales între o retroversiune din română în franceză şi „Sistemul dramatic al lui Corneille în raport cu cel al lui Racine. Paralelă literară". Mi-a fost ruşine să fac retroversiunea care, sincer, mi s-a părut prea uşoară.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a autoarei jurnalului, rezultată din textul citat. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța Bacalaureatului în perioada la care se referă fragmentul extras din volumul *Jurnalul unei ființe greu de mulțumit* de Jeni Acterian.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Crescut la Câmpie, Iorgovan n-ar fi crezut niciodată că sunt cu putință atâte frumusețe îngrămădite la un loc. Însă el n-avea timp pentru ele. [...]

Era ziua mare când valea se lărgi.

În fund se ridica Moma, un munte înalt, cu coastele piezişe şi acoperit de sus până jos cu pădure deasă, la dreapta un deal stâncos, iar la stânga alt deal mai prelungit, pe care se întinde satul cu biserica şi cu morminții din sus de ea.

Iorgovan se opri, și parcă-i venea să se întoarcă.

Aici era Simina.

Ce să-i zică? ce să-i facă? ce voia el cu dânsa?

Putea el, om în toată firea, să-i spună c-a venit atâta drum de dragul ei?! Ori putea să-i spună că numai din întâmplare a nimerit pe aici?!

Dar de unde știa el ce poate și ce nu poate?!

Simina, fată harnică, se sculase des-de-dimineață, căci avea urzeală-n război, și la război hărnicia se măsoară cu cotul.

Neacșu, tatăl ei, ieșise în pădure să caute lemn de juguri, și ea ședea singură la războiul pus în o poiată din fața casei.

Ioan Slavici, *Pădureanca*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* într-un *roman* studiat, publicat după 1980.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură, de compoziție și de limbaj ale romanului, semnificative pentru construcția personajelor: *incipit, final, episoade/secvențe narative, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, limbajul personajelor.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 22

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Când am stat prima dată față-n față cu Nichita Stănescu (mă simțeam de parcă aș fi stat la masă cu Eminescu sau cu Baudelaire), eram la restaurantul Uniunii Scriitorilor cu prietenul meu Traian T. Coșovei. Am fost atât de intimidat de ochii albaștri, foarte depărtați, ai lui Nichita, încât vreo jumătate de oră n-am putut scoate o vorbă, lucru pe care el l-a luat drept o tăcere ostilă.

„Bătrâne, gata!", mi-a spus până la urmă. „Ai dreptate, sunt cel mai prost poet din lume. Dar hai să stăm de vorbă, totuși, și să ciocnim un pahar ca doi prieteni." „Dar dimpotrivă", i-am răspuns, „am tăcut fiindcă vă respect prea mult..." „Haide, lasă-l pe vă *și pe* dumneavoastră. *Zi-mi* tu, *bătrâne!" „Iertați-mă, dar nu pot..."*

Atunci Nichita s-a uitat la mine mai atent. „Ascultă, tu ești credincios?" „Da, bineînțeles." „Și te rogi câteodată lui Dumnezeu?" „Da, uneori." „Și cum îi spui lui Dumnezeu când te rogi, Tu, Doamne, sau Dumneavoastră, Doamne?" „Tu", i-am răspuns zâmbind, pentru că mi-am dat seama brusc ce voia să spună. „Și-atunci, dacă lui Dumnezeu îi spui tu, mie de ce-mi zici dumneavoastră? Hai, bătrâne, zi-mi Nichita, și să fim sănătoși..."

De-atunci, în puținele momente în care ne-am mai văzut, m-am străduit să-i spun pe nume: tu, Nichita.

Mircea Cărtărescu, *Tu, Nichita...*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul sintagmei *Bătrâne, gata!*, având în vedere contextul în care a fost rostită. **6 puncte**

2. Indică efectul produs asupra poetului de tăcerea lui Mircea Cărtărescu. **6 puncte**

3. Menționează contextul în care a avut loc întâmplarea relatată. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Nichita Stănescu, desprinsă din următoarea replică: *Dar hai să stăm de vorbă, totuși, și să ciocnim un pahar ca doi prieteni.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a poetului Nichita Stănescu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă raționamentul prin care poetul îl convinge pe Mircea Cărtărescu să-l tutuiască trădează orgoliu sau modestie. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Era odată un flăcău stătut, pe care-l chema Stan. Și flăcăul acela din copilăria lui se trezise prin străini, fără să cunoască tată și mamă și fără nicio rudă care să-l ocrotească și să-l ajute.

Și, ca băiat străin ce se găsea, nemernicind el de colo până colo pe la ușile oamenilor, de unde până unde s-a oploșit de la o vreme într-un sat mare și frumos.

Și aici, slujind cu credință ba la unul, ba la altul, până la vârsta de treizeci și mai bine de ani, și-a sclipuit puține parale, câteva oi, un car cu boi și o văcușoară cu lapte. Mai pe urmă și-a înjghebat și o căsuță, și apoi s-a statornicit în satul acela pentru totdeauna, trăgându-se la casa lui și muncind ca pentru dânsul. Vorba ceea: „Și piatra prinde mușchi dacă șede mult într-un loc".

Și cum s-a văzut flăcăul cu casă și avere bunicică, nu mai sta locului, cum nu stă apa pe pietre, și mai nu-l prindea somnul de harnic ce era. Dintr-o parte venea cu carul, în alta se ducea, și toate treburile și le punea la cale singurel. Nu-i vorbă că, de greu, greu îi era; pentru că, în lipsa lui, n-avea cine să-i îngrijească de casă și de vitișoare cum trebuie. Numai, dă! ce să facă bietul om? Cum era să se întindă mai mult, că de-abia acum se prinsese și el cu mâinile de vatră; și câte a tras până s-a văzut la casa lui, numai unul Dumnezeu știe. De-aceea alerga singur zi și noapte în toate părțile, cum putea, și muncea în dreapta și în stânga, că doar-doar a încăleca pe nevoie, ș-apoi atunci, văzând și făcând.

Toate ca toate, dar urâtul îi venea de hac. În zile de lucru, calea-valea; se lua cu treaba și uita de urât. Dar în nopțile cele mari, când era câte o givorniță cumplită și se mai întâmpla să fie și sărbători la mijloc, nu mai știa ce să facă și încotro să apuce, vorba cântecului:

De urât mă duc de-acasă,
Și urâtul nu mă lasă;
De urât să fug în lume,
Urâtul fuge cu mine.

Se vede lucru că așa e făcut omul, să nu fie singur. De multe ori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar când își aducea aminte uneori de câte i-au spus că au pătimit unii și alții de la femeile lor, se lua pe gânduri și amâna, din zi în zi și de joi până mai de-apoi, această poznașă trebușoară și gingașă în multe privințe, după cum o numea el, gândindu-se mereu la multe de toate... Unii zic așa, că femeia-i sac fără fund. Ce-a mai fi și asta? Alții, că să te ferească Dumnezeu de femeia leneșă, mârșavă și risipitoare; alții alte năstrușnicii, încât nu știi ce să crezi și ce să nu crezi?

Numai nu-i vorbă că am văzut eu și destui bărbați mult mai ticăiți și mai chitcăiți decât cea mai bicisnică femeie. Și așa, trezindu-se el în multe rânduri vorbind singur, ca nebunii, sta în cumpene: să se însoare... să nu se însoare?!...

Și, ba s-a însura la toamnă, ba la iarnă, ba la primăvară, ba la vară, ba iar la toamnă, ba vremea trece, flăcăul începe și el a se trece, mergând tot înainte cu burlăcia, și însurătoarea rămâne baltă. Și apoi este o vorbă: că până la 20 de ani se însoară cineva singur; de la 20 – 25 îl însoară alții; de la 25 – 30 îl însoară o babă, iară de la 30 de ani înainte numai dracu-i vine de hac.

Ion Creangă, *Povestea lui Stan Pățitul*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat aparținând romantismului.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat în mișcarea romantică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 23

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Un călător cu nume sonor a fost Saint-Marc Girardin, membru al Academiei Franceze, scriitor și om politic francez. El vizitează Iașii în 1836 și constată că „peste tot se construiește; peste tot se ridică case noi, înlocuindu-le pe cele vechi [...], *iar faptul nu mă miră deloc; Iașii fac progrese de la un an la altul în ceea ce privește viața spirituală și sentimentul patriotic. Când în țară domnește o atmosferă de siguranță și încredere în viitor, ea se simte în primul rând în capitală.* [...] *Se știe mai bine ca oriunde că turcii nu se mai întorc. De aici speranța și încrederea, de aici această febră de a construi.* [...]" (Simona Vărzaru, *Prin Țările Române. Călători străini din secolul al XIX-lea*, 1984)

Călătorul francez este uimit de faptul că moldovenii preferau mersul cu trăsura în locul celui pe jos: „Când vă vorbesc de praful sau noroiul până la glezne, asta presupune să mergi pe jos, fiindcă și la București și la Iași se merge numai cu trăsura: picioarele sunt de prisos; trăsurile, dimpotrivă, o necesitate, nicidecum un moft sau o plăcere. Trăsura este singurul mijloc de a scăpa de norii de praf, vara, sau de mormanele de noroi, iarna. În plus, trăsura indică faptul că ești un om normal. Să mergi pe jos e cam cum ar fi la noi să mergi desculț. Numai oamenii de rând merg așa". (Simona Vărzaru, op.cit.)

Saint-Marc Girardin nu ezită să fie ironic, amintind de personajul lui Jonathan Swift: „Gulliver, mi se pare, văzuse un popor care mergea numai călare; eu n-am călătorit ca Gulliver, dar am văzut o țară unde se merge numai în trăsură; nicăieri n-am întâlnit o asemenea silă și împotrivire față de folosirea picioarelor.

[...] *Vă dați seama că într-o țară în care oamenii și-au înlocuit picioarele cu trăsura, n-au ezitat să folosească servitori în locul brațelor. Nimeni nu are mai puțin de șase-șapte servitori, bărbați și femei, și asta în casele cu un nivel de trăi foarte modest. În casele boierilor bogați, numărul lor este nesfârșit.* [...]

După inegalitate, ceea ce uimește pe un străin la Iași sau la București sunt amestecul și diversitatea portului. Cei mai mult bărbați au păstrat hainele orientale. Alții au adoptat moda europeană. Cele două tipuri de îmbrăcăminte se întâlnesc în cadrul aceleiași familii: tatăl este îmbrăcat ca un boier, fiul, à la française, fiindcă numai tinerii

Scanned with OKEN Scanner

au adoptat costumul european, ceea ce indică sensul și spiritul în care se îndreaptă societatea. N-am văzut nicio persoană sub patruzeci de ani care să mai poarte haine orientale. În ce le privește pe femei, ele au adoptat demult moda europeană." (Simona Vărzaru, ibidem)

Din spusele călătorului francez, putem constata că modelul francez a fost acum adoptat și de tinerii moldoveni, nu numai de femei. Să nu uităm că ne aflăm în epoca regulamentară...

Forțând puțin nota interpretărilor, putem afirma că Saint-Marc Girardin observă, încă din anul 1836, ceea ce mai târziu Maiorescu va numi „formele fără fond": „O societate care se zbate între vechile obiceiuri orientale și cele noi, europene, care a luat de la civilizația occidentală mai degrabă aspectele ei exterioare". (Simona Vărzaru, ibidem)

Avram Andrei, *Țara Moldovei în viziunea unor călători străini*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei din text: *picioarele sunt de prisos.* **6 puncte**

2. Indică un efect pe care îl are asupra Iașiului conștiința faptului că *turcii nu se mai întorc*, așa cum reiese din primul paragraf. **6 puncte**

3. Menționează cele două aspecte care îl uimesc pe un străin la Iași sau la București, utilizând informațiile din penultimul paragraf. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Saint-Marc Girardin, desprinsă din următorul fragment: *O societate care se zbate între vechile obiceiuri orientale și cele noi, europene, care a luat de la civilizația occidentală mai degrabă aspectele ei exterioare.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a moldovenilor desprinsă din constatarea călătorului francez, care îi amintește de Gulliver: *Vă dați seama că într-o țară în care oamenii și-au înlocuit picioarele cu trăsura, n-au ezitat să folosească servitori în locul brațelor. Nimeni nu are mai puțin de șase-șapte servitori, bărbați și femei, și asta în casele cu un nivel de trăi foarte modest. În casele boierilor bogați, numărul lor este nesfârșit.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă modernizarea era autentică, de fond, sau mai degrabă de formă, în societatea românească de la 1836, la care se referă fragmentul de mai sus.
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături specifice portretului artistic de tip realist:

Într-o dimineață din luna lui octombrie, anul 1814, un june de 22 de ani, scurt la statură, cu față oacheșă, ochi negri plini de viclenie, un nas drept și cu vârful cam ridicat în sus, ce indică ambițiunea și mândria grosolană, îmbrăcat cu un anteriu de șamalagea rupt în spate, cu caravani de pânză de casă văpsiți cafeniu; încins cu o bucată de pânză cu marginile cusute în gherghef, cu picioarele goale băgate în niște iminei de saftian, care fuseseră odată roșii, dar își pierduseră culoarea din cauza vechimei, la încingătoare cu niște călimări colosale de alamă, în cap cu cauc de șal, a cărui coloare nu se putea distinge din cauza peticelor de diferite materii cu care era cârpit, și purtând ca veșmânt de căpetenie o fermenă de pambriu ca paiul grâului, căptușit cu bogasiu roșu, un astfel de june sta în scara caselor marelui postelnic Andronache Tuzluc, rezimat de stâlpii intrării și absorbit în niște meditațiuni care, reflectându-se în trăsurele feței sale, lăsau să se vază până la evidență că gândirea ce-l preocupa nu era decât planuri ambițioase, ce închipuirea lui cea vie îi punea înainte, și obstacolile ce întâmpina în realizarea lor.* [...]

În fine, postelnicul apăru în scară îmbrăcat cu antiriu de cutnie ca gușa porumbelului, încins peste mijloc cu un șal de Țarigrad, cu işlicul în cap și învelit până la ochi cu o giubea de postav albastru, blănită cu blană de râs. El zări pe june și-i zise cu gravitatea de boier de protipendadă:*

— Cine ești, mă băiete, și ce voiești de la mine?

Junele căzu în genunchi și, sărutând pulpana anteriului, răspunse cu o voce lâncedă ce inspira compătimire:

— Să trăiți întru mulți și fericiți ani! Sunt Dinu Păturică, nemernicul fiu al preaumilitei voastre slugi, treti-logofăt Ghinea Păturică, fostul odinioară vătaf de curte al înălțimii voastre.

Nicolae Filimon, *Ciocoii vechi și noi*

**caravani* – (înv.) pantaloni

**boier de protipendadă* – de prima clasă

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 24

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

În perioada mai – iunie 2017, 2.144 de persoane angajate au răspuns celor 28 de întrebări ale chestionarului online lansat de EY ROMÂNIA. Studiul a analizat 1575 de răspunsuri de la angajații cu normă întreagă, cu vârsta mai mare de 20 de ani. În aceeași perioadă, 832 de tineri cu vârsta mai mică sau egală cu 20 de ani au răspuns la opt întrebări cuprinse în chestionarul adaptat pentru generația lor, așa-numita generație Z (născută după 1995, care nu a cunoscut viața fără internet, generație din era globalizării, vizuală și puternic tehnologizată).

Ce arată rezultatele studiului:

Cei mai mulți respondenți au doar o „oarecare încredere" în angajator, în timp ce 23% au foarte puțină încredere sau nu au deloc. Acest grad de încredere influențează productivitatea, implicarea angajaților în sarcini și proiecte, măsura în care ei colaborează, dar și rata de inovare. Comparativ cu rezultatele globale, doar japonezii au mai puțină încredere în angajatori decât românii.

Respectarea promisiunilor asumate de angajator este cel mai important factor în stabilirea încrederii față de acesta (90%). Comunicarea deschisă și transparența se situează pe locul al doilea ca importanță (86%), urmată de un nivel corect de compensații și beneficii (81%). Susținerea echilibrului dintre viața personală și cea profesională nu a intrat în top 5 factori pentru încrederea în angajator.

La nivel global, respectarea promisiunilor este, de asemenea, cel mai important factor în construirea încrederii în angajator. Stabilitatea locului de muncă se situează pe locul al doilea, în timp ce pentru angajații români acest factor se situează pe locul al șaselea. Locul al treilea în România corespunde cu preferințele la nivel global: un nivel corect de compensații și beneficii.

Pe locul al doilea în topul factorilor ce influențează alegerea primului loc de muncă sunt mamele respondenților. Tații sunt abia pe locul al cincilea.

Ca locuri de muncă, multinaționalele au fost preferate de 42% dintre subiecți, companiile românești – de 20%, și tot 20% ar prefera să lucreze pe cont propriu.

Atât pentru cei angajați, cât și pentru tinerii din generația Z oportunitățile de învățare și avansare în carieră oferite de firma unde lucrează, cât și un nivel corect de compensații și beneficii se regăsesc în top 5 factori care determină încrederea în angajator. Stabilitatea locului de muncă se plasează pe locul al doilea pentru cei care intenționează să se angajeze.

*

Tinerii generației Z își doresc să se angajeze în mediul privat (63%), pun accent mare pe stabilitatea locului de muncă (să nu uităm că aceștia sunt „copiii crizei economice") și își doresc să fie tratați cu respect.

Doar 14% dintre cei angajați cred că firma la care lucrează îi recompensează corect în raport cu piața și colegii, în timp ce angajații care nu cred că sunt recompensați just, în comparație cu salariile de pe piață, sunt cu patru procente mai mulți (18%).

Unul din patru respondenți consideră că nu va fi promovat și nu va primi mărire de salariu, iar unul din trei are foarte puțină încredere în aceste evoluții pozitive, chiar dacă ar atinge obiectivele de performanță.

Scanned with OKEN Scanner

Cel mai important factor care influențează gradul de încredere în angajator al respondenților generației Z este oportunitatea de a învăța și de a avansa în carieră (94%). La o distanță de 14 procente, al doilea cel mai important factor este stabilitatea locului de muncă, ceea ce se corelează cu interesul arătat de majoritatea tinerilor pentru angajarea într-o multinațională sau în sectorul de stat.

Pentru generația Z, în determinarea încrederii în șef, respectul este chiar mai important decât oportunitățile de dezvoltare. Comunicarea deschisă și transparentă este importantă pentru 80% dintre respondenți.

Dintre tinerii generației Z, 63% vor prefera să lucreze într-o firmă privată, 20% intenționează să înceapă propria afacere, iar 12% și-ar dori să muncească în sectorul public.

Unul din patru respondenți ia în calcul schimbarea jobului pentru a beneficia de un salariu mai mare.

Doar 7% dintre angajați consideră că sunt recompensați pentru participarea la succesul companiei, în timp ce 63% cred că directorul general, ceilalți directori executivi și acționarii sunt cei care obțin cea mai mare parte din valoarea adăugată creată de firmă.

Dan Popa, *HotNews.ro*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează sensul sintagmei generația Z. **6 puncte**

2. Explică motivul pentru care tinerii ce aparțin generației Z sunt numiți și *copiii crizei economice.* **6 puncte**

3. Indică locul ocupat la nivel global, de angajatul român, în clasamentul privind încrederea în angajatori. **6 puncte**

4. Prezintă doi factori care influențează gradul de încredere în angajator, în cazul membrilor generației Z. **6 puncte**

5. Arată locurile ocupate de părinți în topul factorilor ce influențează alegerea primului loc de muncă. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă* și *în ce măsură* te recunoști în felul cum este schițat în text profilul tânărului ce aparține generației Z. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre felul în care este portretizat Ștefan cel Mare de către cei doi cronicari, în textele de mai jos. Evidențiază atât asemănările cât și diferențele de viziune.

A. *Într-acesta an venit-au Hroit cu oaste de la unguri asupra lui Ștefan-Vodă, căruia i-au ieșitu Ștefan-Vodă înainte cu oaste pre Siretiu la Șchei și dându războiu vitejește*

Scanned with OKEN Scanner

despre amândouă părțile, într-o luni, martie 6 zile, pierdu Hroit războiul și oastea, mai apoi și capul, însă cu mare primejdie lui Ștefan-Vodă, că s-au pomenit cu calul jos, puțin de n-au încăput în mâinile vrăjmașului său. Mai apoi Hroit fiindu prins viu de Ștefan-Vodă, i-au tăiat capul. (Grigore Ureche)

B. *Ștefan-Vodă cel Bun, când s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zicu unii la Cașen, iar letopisețul scrie că s-au bătut la Scheia pe Siretiu, au fost căzut calul cu Ștefan-Vodă în război. Iară un Purice aprodul i-au dat calul lui. Și nu putea în grabă încăleca Ștefan-Vodă, fiind om micu. Și au zis Purice aprodul: „Doamne, eu mă voi face o moviliță, și vino de te sui pe mine și încalecă". Și s-au suit pe dânsul Ștefan-Vodă și au încălecat pre cal. Și atuncea au zis Ștefan-Vodă: „Sărace Purece, de oi scăpa eu și tu, atuncea ți-i schimba numeli din Purece, Movilă". Și au dat Dumnezeu și au scăpat amândoi. Și l-au și făcut boiar, armaș mare, pre Purece. Și dintru acel Pureci aprodul s-au tras niamul Movileștilor, de au agiunsu de au fost și domni dintru acel niam. (Ion Neculce)*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, încare să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea trăsăturilor specifice curentului cultural/literar, perioadei, orientării tematice, care se oglindesc în textul poetic ales;

– evidențierea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, final, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 25

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

„Toți suntem imigranți" este un program de spectacole de teatru, discuții, proiecții de film și jam-sessions organizate ca forme de protest împotriva discursului antiimigrație și de solidarizare cu imigranții și refugiații.

ÎNTRE GRANIȚE

Echipa: Ioana Florea, Alice Monica Marinescu, Katia Pascariu, David Schwartz

Între granițe propune un performance - dezbatere participativă despre istoria și resorturile persecuțiilor, migrației și refugiului în context local și internațional. Performance-ul se înscrie într-un proiect mai amplu de cercetare al celor patru artiști, care provin din familii afectate de persecuție etnică și migrație forțată. Demersul propune înțelegerea proceselor de transmutare ca o constantă a istoriei omenirii, prin investigarea și expunerea istoriilor personale legate de migrație și refugiu atât ale colectivului artistic, cât și ale publicului potențial.

Scanned with OKEN Scanner

NU NE-AM NĂSCUT ÎN LOCUL POTRIVIT de Alice Monica Marinescu și David Schwartz

Cu: Alexandru Fifea, Katia Pascariu, Mihaela Rădescu, Andrei Șerban, Silviana Vișan. Scenografia: Adrian Cristea; muzica: Cătălin Rulea; traducerea în limba arabă: BasharAl-Kishawi. Spectacolul se joacă cu subtitrări în limbile engleză și arabă.

Nu ne-am născut în locul potrivit *împletește poveștile de viață a cinci persoane care au trăit experiența refugiului cu fragmente din Ghidul de obținere a cetățeniei române pentru cetățeni străini.*

Spectacolul își propune să discute în sfera publică aspecte de importanță fundamentală în contextul global contemporan, precum lupta împotriva migrației în paralel cu nevoia de migranți pentru dezvoltarea economiei capitaliste, nevoia de refugiu, dreptul de a călători ca drept fundamental al tuturor, instrumentalizarea „străinului" ca țap ispășitor pentru problemele sociale și economice.

www.totb.ro, site de jurnalism independent, 8 noiembrie 2016

---

* *jam-session* (engl.), program de improvizație muzicală

* *performance* (engl.), gen de artă care constă în transpunerea în spațiu și mișcare a unei imagini vizuale create de un artist plastic. Cuprinde numeroase elemente din arta spectacolului, elemente muzicale și se bazează, mai ales în noile sale variante, pe folosirea unor simboluri din viața politică, religioasă, ecologică etc.

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *țap ispășitor* din text. **6 puncte**

2. Indică diferența de sens dintre termenii *refugiat* și *imigrant*. **6 puncte**

3. Menționează sursa de inspirație comună celor două spectacole la care se referă textul și importanța acesteia. **6 puncte**

4. Precizează scopul spectacolelor și al altor manifestări reunite sub numele de *Toți suntem imigranți*. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, două aspecte din lumea contemporană asupra cărora atrag atenția aceste manifestări artistice. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, în accepția ta, societățile dezvoltate trebuie să acceptesau nu, ca soluție umanitară, fenomenul imigrației. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația fragmentului următor. Evidențiază două trăsături ale comediei:

SCENA I

(O odaie modestă de mahala. În fund, la dreapta, o ușă; la stânga, o fereastră. De-o parte și de alta a scenii, câte un pat de culcare. În mijlocul odăii o masă împrejurul căreia sunt așezate scaune de paie. [...] În planul întâi, la stânga, o sobă cu ușa deschisă și cu câțiva tăciuni pâlpâind. — Leonida e în halat, în papuci și cu scufia de noapte; Efimița în camizol, fustă de flanelă roșie și legată la cap cu tulpan alb. Amândoi șed de vorbă la masă.)

LEONIDA: Așa cum îți spusei, mă scol într-o dimineață și, știi obiceiul meu, pui mâna întâi și-ntâi pe „Aurora Democratică", să văz cum mai merge țara. O deschiz... și ce citesc? Uite, țiu minte ca acuma: „11/23 Făurar... a căzut tirania! Vivat Republica!"

EFIMIȚA: Auzi colo!

LEONIDA: Răposata dumneei — nevastă-mea a d-întâi — nu se sculase încă. Sar jos din pat și-i strig: „Scoală, cocoană, și te bucură, că ești și dumneata mumă din popor; scoală, c-a venit libertatea la putere!"

EFIMIȚA(afirmativ): Ei!

LEONIDA: Când aude de libertate, sare și dumneei răposata din pat... că era republicană! Zic: gătește-te degrab', Mițule, și... hai și noi pe la revuluție. Ne îmbrăcăm, domnule, frumos, și o luăm repede pe jos pân' la teatru... (cu gravitate) Ei, când am văzut... știi că eu nu intru la idee cu una cu două...

EFIMIȚA: Ți-ai găsit!... dumneata nu ești d-ăia. Ehei! Ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

LEONIDA: Ori să zici nu știu ce și nu știu cum, că adicătele „acu, unde ești tu republican, ții partea națiunii..."

EFIMIȚA: Aș!

LEONIDA: Dar, când am văzut, am zis și eu: să te ferească Dumnezeu de furia poporului!... Ce să vezi, domnule? Steaguri, muzici, chiote, tămbălău, lucru mare, și lume, lume... de-ți venea amețeală, nu altceva.

I.L. Caragiale, *Conu Leonida față cu reacțiunea*

---

* *camizol* (s.n., înv.), haină de casă scurtă, cu mâneci, pe care o purtau femeile

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *trăsăturile romantismului*, reflectate într-un *text poetic* studiat, ce aparține lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat în mișcarea romantică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea romanticădespre lume;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru încadrarea în curent:

Scanned with OKEN Scanner

imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.

Varianta 26

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În vederea realizării în continuare de către Autoritatea Electorală Permanentă a unor programe și campanii de informare eficiente în domeniul său de activitate, este necesară colectarea periodică de date din cadrul grupurilor-țintă alese, în cazul de față tineri cu vârste cuprinse între 16 și 24 de ani. Prezentul studiu a avut drept obiective principale măsurarea nivelului cunoștințelor de bază privind organizarea democratică a țării și înregistrarea percepțiilor și opiniilor tinerilor asupra unor teme referitoare la desfășurarea proceselor electorale din România. În urma analizării răspunsurilor, a rezultat un set de informații utile atât pentru formarea unei imagini concludente referitoare la temele abordate, cât și pentru conceperea unui viitor proiect de cercetare care să folosească și să dezvolte datele colectate acum. [...] *De asemenea, înregistrarea percepției tinerilor asupra corectitudinii alegerilor organizate în România și a interesului reprezentanților aleși pentru rezolvarea problemelor cetățenilor este necesară pentru evaluarea corectă a nivelului atins de democrația din țara noastră. Chiar dacă este vorba despre percepții, nu despre date oficiale cuantificate în mod științific, credibilitatea proceselor electorale și opinia despre activitatea reprezentanților aleși reprezintă două componente de bază în explicarea unor fenomene precum absenteismul la urne.*

În cadrul acestui studiu au fost obținute rezultate interesante în cazul întrebărilor legate de vârsta minimă la care ar trebui acordat dreptul de vot și participarea la urne în eventualitatea organizării unor alegeri. În ambele situații au fost înregistrate rezultate clare: peste 70% dintre respondenți au afirmat atât că vârsta de 18 ani este cea mai potrivită ca limită pentru acordarea dreptului de vot, cât și că intenționează să voteze în cazul unor eventuale alegeri.

Concluzii la Raportul de cercetare „Percepția și opinia tinerilor asupra proceselor electorale din România”, Bogdan Fartușnic și Oana Andrei, www.primulvot.ro

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *participarea la urne.* **6 puncte**

2. Indică două obiective pe care și le-a propus Autoritatea Electorală Permanentă, prin studiul citat. **6 puncte**

3. Menționează care este grupul-țintă ales pentru cercetare. **6 puncte**

4. Precizează cum ajută studiul citat la explicarea fenomenului absenteismului la vot. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, utilitatea unei astfel de cercetări. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă ești de acord sau nu cu acordarea dreptului de vot de la vârsta de 16 ani. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

Scanned with OKEN Scanner

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația fragmentului următor. Evidențiază două trăsături ale iluminismului:

Ah! căruntă vechie cinstită!
Unde-s a tale sânte tocmele?...
Ce urgie-acum lumea-întărâtă
Ș-o-înneacă-întru cel noian de rele?
Perit-au credința cea bătrână!
Ah! lume-întoartă! vreme păgână!

Dar ce vinuiesc eu vremea? care
Nu lucrează, fără numa pate!...
Martoră fiind și mustrătoare
Faptelor noastre pre rușinate!
Acestòr, oame,-însuți ești de vină,
Ce-închizi ochii și fugi de lumină.
Ceriu-ți dede minte și vărtute:
Ceaia-întru-întunerec să-ți lumine,
Ceasta la nevoie să-ți ajute,
Ceaia să-ți arete rău și bine
Și cărarea către fericie,
Ceasta să-ți frângă lanț de robie!...
Iar' tu cu ceste daruri alese
Covârșești însuți a ta stricare;
Mintea ta lațuri neîncetat țese
Ca să te-încurce fără scapare,
Vărtutea-ți dai la tirani în mână,
Ca mai lesne-apoi să te supună.

Ion Budai-Deleanu, *Țiganiada*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* reflectate într-un *text poetic studiat* ce aparține lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent literar;

Scanned with OKEN Scanner

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 27

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Un roman de la mijlocul secolului a rămas celebru: Ciocoii vechi și noi. Autorul, Nicolae Filimon, care nu face parte din boierime, nu lovește nicidecum în boierii pământeni, în această variată frescă istorică din timpul fanarioților. Eroii lui sunt extrem de stilizați, cei buni de-o parte, cei răi de alta; printre cei răi se află, bineînțeles, marele-postelnic, grecul de curând sosit în țară, și ocrotitorul lui, domnitorul fanariot; dar și tânărul ciocoi, român de la țară, care nu precupețește nimic dacă e s-ajungă-n frunte, călcând pe urmele dregătorului fanariot; printre cei „buni" se află fiul de țăran cinstit și muncitor, dar și marele-boier care nu se învoiește să-și dea fata după ministrul fanariot, orice ar zice domnitorul. Sunt fapte destul de revelatoare pentru mentalitatea care domină în generația imediat următoare regimului fanariot.

Astfel, sub aparenta uniformitate descrisă de observatorii grăbiți – „în Moldova, nu sunt decât două clase, boierii și țăranii" – ochiul mai exersat percepe tot felul de curente care, uneori, se opun unele altora, alteori se încrucișează, interferează sau converg: boierii pământeni împotriva nou-veniților greci și împotriva asupritorului otoman; boierii mici, mazilii și țăranii liberi împotriva boierilor mari, a clerului înalt și a mânăstirilor; o apariție mai recentă, marii negustori, bancherii și arendașii se înghesuie la porțile cetății privilegiaților pe care, curând, o vor cuceri; în orașe, un număr tot mai mare de meseriași și mici negustori, mai mult sau mai puțin rupți de țărănime (de altfel, mulți dintre ei sunt străini), dar care nu prea au cum ajunge la clasa privilegiată – vor alcătui principala masă de manevră a revoluționarilor de la 1848 și a viitorului partid liberal; în sfârșit, masa țăranilor clăcași, răzvrătită împotriva tuturor celor ce o exploatează: autorități, arendași, boieri mari și mici, cler...

Neagu Djuvara, *Între Orient și Occident, Țările Române la începutul epocii moderne*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *vor alcătui principala masă de manevră* în text. **6 puncte**
2. Numește romanul rămas celebrula care se referă autorul. **6 puncte**
3. Menționează, pe baza textului, categoriile sociale nou apărute în primele decenii ale secolului al XIX-lea. **6 puncte**
4. Precizează motivul pentru care romanul lui Nicolae Filimon poate fi considerat o frescă socială, așa cum reiese din următorul fragment: *Eroii lui sunt extrem de stilizați, cei buni de-o parte, cei răi de alta; printre cei răi se află, bineînțeles, marele-postelnic, grecul de curând sosit în țară, și ocrotitorul lui, domnitorul fanariot;*

Scanned with OKEN Scanner

dar și tânărul ciocoi, român de la țară, care nu precupețește nimic dacă e s-ajungă-n frunte, călcând pe urmele dregătorului fanariot; printre cei „buni", se află fiul de țăran cinstit și muncitor, dar și marele-boier care nu se învoiește să-și dea fata după ministrul fanariot, orice ar zice domnitorul. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, mentalitatea care domină epoca imediat următoare regimului fanariot, rezultată din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă Țările Române erau sau nu modernizate în perioada la care se referă fragmentul extras din volumul Între Orient și Occident, Țările Române la începutul epocii moderne de Neagu Djuvara. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text. Evidențiază două trăsături ale dramei:

Culai (repede, fără să mai aleagă vorbele de indignat ce e): Dar e fără noimă, e stupid, e odios, e ridicol... Ridicol da! O iubești pe d-ra Boiu. De ce o iubești?

Andrei (calm): Asta e întrebare?

Culai: De ce tu, băiat de țăran, iubești fata unui boier, cu averi nemăsurate?

Andrei (simplu): Știu eu?

Culai (mânios): Să-ți spun eu. Nu pentru că e frumoasă... Sunt altele mai frumoase decât ea, pentru inteligența ei, iarăși nu. O poți găsi această inteligență și la o biată studentă care n-are decât o singură rochie. Nu! O iubești pentru că e descendenta unei familii străvechi, o iubești pentru bogăția ei. Da, asta-i. E ceva în tine, nemăsuratul tău orgoliu, care ar fi iubit-o și fără s-o fi văzut vreodată... Cum iubesc fetele din provincie pe principele moștenitor... Robul din tine visează! De ce râzi? De ce?

Andrei (admițând ca un condamnat, căruia totul îi e indiferent): Pentru că, în definitiv, ai dreptate.

Culai (îndârjit): Pentru că ești zănatec, ești stupid.

Andrei: Ridicol, odios. Da, ai dreptate. Numai că tu nu faci decât să explici un lucru pe care eu îl constat de multă vreme. (Se apropie de Culai și îi vorbește repede, din ce în ce mai cald.) Dar dacă în afară de inteligența și frumusețea ei, numele moștenit, palatul, luxul care o înconjoară, toate acestea o înalță de n-o mai ajunge nimeni, (pătimaș), Darie, o iubesc și pentru numele, și pentru palatul, pentru echipajul, pentru toaletele și cărțile ei, pentru călătoriile pe care le-a făcut, pentru toate lucrurile acestea care fac din ea o ființă îndepărtată de lume, de forfota mulțimii de toate zilele, (exaltat) un exemplar unic. (Rămâne nemișcat, adâncit în el însuși.)

Culai (calm și convins): Atunci ești nebun! Ai să sfârșești la balamuc.

Andrei (la fel de convins): Poate că da.

Scanned with OKEN Scanner

Culai: Nu „poate". Sigur. Absolut sigur. (Îl priveşte în ochi.) Ascultă! Tu speri ceva?
Andrei (stăpân pe el): Nimic.
Culai (cald, cu dragoste de frate): Atunci, hai cu mine!
Andrei (fireşte şi hotărât, convins de imposibilitatea de a pleca): Nu pot.

Camil Petrescu, *Suflete tari*

Subiectul al III-lea (30 de puncte) *Subiect recomandat numai pentru profil uman*

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi trăsături specifice pentru *prelungirile romantismului şi clasicismului*, dintr-un *text poetic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic studiat, prin comentarea a douăimagini sau idei;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poeticstudiat, din seria: *titlu, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), motive poetice.*

Varianta 28

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Prelegerile au început în 9 februarie şi au urmat în luna lui mai. Pogor a făcut două conferinţe „Despre înrâurirea Revoluţiei franceze asupra ideilor moderne", Carp de asemenea două: „Asupra tragediei antice şi moderne şi Despre trei Cezari (Cezar, Carol cel Mare şi Napoleon), iar Maiorescu singur a ţinut zece. Negreşit, Pogor a vorbit bine şi cu mare succes. Carp de asemenea a vorbit foarte bine, dar cursurile lui Maiorescu au fost admirabile. Era pentru mine ceva neaşteptat. Vorba lui Maiorescu, limpede şi uşoară, limba sa română atât de frumoasă, de care nu-mi dam seamă unde a găsit-o, claritatea expunerii, care contrasta aşa de mult cu cursurile celor mai mulţi profesori ce ascultasem în Germania, materia cea interesantă a prelegerilor, cunoştinţele variate şi bogate ale oratorului, într-un cuvânt strălucita lui eloquenţă, îmi făcură efectul cel mai adânc. De la cea dintâi prelegere introductivă, intitulată: „Ce scop au cursurile populare?", am fost cuprins de o admiraţie care a mers tot crescând, la prelegerile „Despre religiunea în popor", „Despre sunete şi colori" şi a culminat în cea de pe urmă „Despre minte şi inimă". Eu, care în intervalul acesta mă făcusem profesor şi coleg la Universitate, devenii cel mai înfocat entuziast al său, eram sub farmecul eloquenţei sale, aşa încât chiar câţiva ani mai târziu, prieteni de-ai mei, între care Nicu Gane, îşi băteau joc de mine, din această cauză, zicându-mi că nu recunosc decât doi oameni mari în lume, pe Shakespeare şi pe Maiorescu.

Iacob Negruzzi, *Amintiri din Junimea*

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text. **6 puncte**

1. Explică sensul expresiei *nu-mi dam seamă* în text. **6 puncte**

2. Indică efectul cursurilor lui Maiorescu asupra lui Iacob Negruzzi, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează data la care au început prelegerile, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Iacob Negruzzi față de Titu Maiorescu, așa cum reiese din următorul fragment: *Vorba lui Maiorescu, limpede şi uşoară, limba sa română atât de frumoasă, de care nu-mi dam seamă unde a găsit-o, claritatea expunerii, care contrasta aşa de mult cu cursurile celor mai mulţi profesori ce ascultasem în Germania, materia cea interesantă a prelegerilor, cunoştinţele variate şi bogate ale oratorului, într-un cuvânt strălucita lui eloquenţă, îmi făcură efectul cel mai adânc.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a lui Titu Maiorescu, rezultată din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța lui Titu Maiorescu în cultura română, bazându-te pe informațiile din textul citat din *Amintiri din Junimea* de Iacob Negruzzi. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Strada Rahmaninov era la capătul ei dinspre lacuri un simplu drum de țară mergând între un mal de lut și un șir de castani înalți, pe lângă care se întindeau gardurile unor case de pe străzile perpendiculare – răspunzând spre lacul Floreasca – și zidurile cu ferestre mici ale unui fost grajd de cai de curse. Adesea, mormane de fân și de gunoaie umpleau aerul cu un miros hibrid de iarbă cosită și de putrefacție acră [...]. *Deasupra dâmbului, ședea dezolată ruina roșie a unei case neterminate.* [...] *De acolo, strada era pavată și canalizată, dar aproape fără nicio casă, întocmai ca și celelalte străzi din parcelare, presărate doar cu câteva vile, nu lipsite de gust.* [...]

Pe drumul de care vorbim, venea într-o după-amiază de decembrie a anului 1950, dinspre strada Băneasa Ancuța, o ceată de vreo douăzeci de persoane, bărbați și femei, într-o coloană de câte doi. [...] *Unii păreau lucrători sau mici impiegați, alții aproape cerșetori, câțiva erau îmbrăcați mai bine, dar în veșminte prea uzate* [...]. *Toți se asemănau prin familiaritatea lor discretă, prin respectul pe care și-l acordau unul altuia, indiferent de înfățișarea vestimentară, în fine, prin figurile destinse și expresive, în contrast cu ținuta lor. O femeie în vârstă, ieșită la un gard, atinse de braț pe unul din ei. Acesta*

Scanned with OKEN Scanner

era un bărbat înalt, voinic, cu părul cărunt, tuns mărunt și ascuns în parte sub șapca dată pe spate. Avea pe el numai un costum de haine gri cu petice, foarte umflat, semn că pe dedesubt era prevăzut cu un cojocel, în picioare purta bocanci grei, iar pantalonii erau strânși jos, la gleznă, cu câte-un gumilastic gros. Omul înalt părea un hamal, iar gumilasticele aveau probabil scopul să-i degajeze picioarele în mers.*

G. Călinescu, *Scrinul negru*

---

* *gumilastic* – (înv.) elastic

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui G. Bacovia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– ilustrarea a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie*).

Varianta 29

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ghergani, 20 iunie 1882

Iubite amice,

Azi te pui în tren la 9 seara, după ce ai prânzit bine la „Hugues" sau la „Brofft", arăți tichetul conductorului care vine și ți-l timbrează cu cleștele, fumezi o țigară, două până la Ploiești; acolo îți bei ceaiul în ticnă, te întorci în vagon, apoi te înfășuri bine în tartan, îți pui paltonul căpătâi, te lungești pe canapeaua de catifea roșie sau în vagonul-pat, dormi ca acasă vreo nouă ceasuri și, la opt dimineața, te deștepți la Roman. Aici, cafea cu lapte, și 17 ceasuri, minut cu minut, după ce ai plecat din București, te găsești transportat pe malul îmbălsămat al Bahluiului, în fosta capitală a fostului principat al Moldovei, unde ajungi dormit, mâncat și odihnit. Călătoria, mâncare cu bacșiș cu tot te-a costat 80 de franci. Ei, vezi, acum 40 de ani nu era așa.*

Îmi aduc aminte că odată plecam din București spre Moldova.

După mai multe vizite pe la vornicie, la postelnicie*, la agie*, la casa poștei, alergături cari au dăinuit vreo zece zile, într-o vineri, în sfârșit pe la orele 3 d.a., trosc, pleosc, intră în curte opt caii cu doi surugii*, precedați de un ceauș* călare. Cât te ștergi la ochi înșirase caii câte doi-doi la trăsură, un fel de brișcă ușoară s-o aduci cu un cal; într-o clipă eram la capul Podului Târgului de Afară, Bariera Moșilor de astăzi; chiuiau și plesneau surugiii pe ulițele Bucureștiului de ridicau lumea în picioare, bărbați și femei alergau la uși și ferestre ca să vadă cine trece.*

Scanned with OKEN Scanner

La streajă, un fel de logofăt în scurteică lungă de pambriu* verde se arată înaintea cailor:*

— Ho, ho! și oprește trenul; cine sunteți dumneavoastră? mă întreabă, apropiindu-se cu șapca în mână de ușa trăsurei.

— Sunt cutare, îi răspund eu declinându-mi numele și pronumele.

Căpitanul de barieră scosese un petic de hârtie din buzunar și însemna cu creionul zisele mele, muind vârful creionului de plumb pe limbă la fiecare literă.

— Și unde mergeți dumneavoastră?

— La Iași.

— Să nu fie peste granită?

— În Moldova.

— Dar pașaport aveți?

Scot pașaportul și i-l arăt; căpitanul mi-l ia din mână, se uită la dânsul, îl mai întoarce, șoptește ceva cu secretarul său, apoi intră amândoi în cancelarie, de unde ies după o jumătate de ceas cu pana după ureche și îndoind pașaportul pe cute mi-l înapoiază cu cuvintele:

— Să umbli sănătos, coconașule!

La barieră se isprăvise caldarâmul și o luam pe șleau cu roatele în noroi până la bucea, caii la pas și surugiii croindu-le cu bicele la dungi bășicate pe spinare.*

După patru ore de răcnete și înjurături, cruci și răscruci, sfinți și evanghelii, pe la opt seara intram în curtea poștei de la Șindrilița; picioarele cailor pocneau de câte ori ieșeau din noroiul gros, cleios și adânc. Făcusem 16 kilometri.

Acolo, după ce m-am rugat și m-am certat vreo două ceasuri cu căpitanul de poște, cu căpităneasa și cu ceaușul, mi s-a dat de hatâr un surugiu cu șase cai în loc de opt scriși în podorojnă; și pe când se ridica luceafărul de ziuă eram la Movilița, altă poștă. Aici, refuz complet de a mă porni înainte, argumentul căpitanului era convingător.*

— Cum să-ți dau cai, domnule, păcatele mele, că aștept din ceas în ceas să pice curierul rusesc de la Țarigrad; și cu omul împărătesc nu e de glumă, că-i știu păpara!

Iată-mă dar oprit în drum, Domnul știe cât.

Ion Ghica, *O călătorie de la București la Iași înainte de 1848*

**tartan* – șal sau pled

**vornicie* – clădirea în care vornicul (primar al unui sat sau al unui târg) își exercita funcția

**postelnicie* – clădirea în care postelnicul (în timpul Regulamentului Organic, Ministru al Afacerilor Externe) își exercita funcția

**agie* – clădirea în care aga (echivalentul prefectului de poliție de mai târziu) își exercita funcția

**surugii* – vizitii care conduceau (călare pe unul dintre cai) diligențele, poștalioanele sau trăsurile boierești

**ceauș* – funcționar public

**logofăt* – boier care conducea cancelaria domnească

**pambriu* – stofă de lână merinos

**șleau* – fiecare dintre cele două curele groase care se prind de pieptarul hamului și se leagă de crucea căruței ori a trăsurii trase de un animal

* *podorojnă* – ordin scris pentru a i se pune cuiva la dispoziție cai de poștă

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *i știu păpara* în text. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

2. Indică în ce constă confortul călătoriei cu trenul, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează motivul pentru care Ion Ghica poate compara cele două moduri de a călători. **6 puncte**

4. Precizează opinia lui Ion Ghica față de călătoria din urmă cu 40 de ani, așa cum reiese din următorul fragment: *Acolo, după ce m-am rugat și m-am certat vreo două ceasuri cu căpitanul de poște, cu căpităneasa și cu ceaușul, mi s-a dat de hatâr un surugiu cu șase cai în loc de opt scrișî în podorojnă; și pe când se ridica luceafărul de ziuă eram la Moviliță, altă poștă. Aici, refuz complet de a mă porni înainte, argumentul căpitanului era convingător.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a lui Ion Ghica rezultată din episoadele celor două călătorii. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța confortului pe parcursul unei călătorii, bazându-te pe informațiile oferite de textul citat din *Scrisori către Vasile Alecsandri* de Ion Ghica. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

Puiu îi fusese toată nădejdea, mai ales de când anii se înmulțiseră pe umerii lui. El era singurul vlăstar al familiei Faranga și printr-însul familia aceasta, de obârșie străveche boierească, trebuia să se perpetueze. Cu nimica nu se mândrea mai mult bătrânul decât cu neamul său. Își urmărea ascendența până la Vlad-Țepeș. Descoperise undeva și povestea bucuros oricui, că aprigul voievod muntean ar fi dat odată boierilor drept pildă de cinste și credință pe un Faranga. În cursul veacurilor familia a sărăcit de câteva ori, dar totdeauna a știut să-și păstreze nepătat numele... Moștenise împreună cu un frate, o avere frumoasă. Dar fratele s-a prăpădit în vârstă plăpândă și așa a rămas el singur cu numele și averea familiei.

Liviu Rebreanu, *Ciuleandra*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* dintr-un *text poetic tradiționalist* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

Scanned with OKEN Scanner

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– ilustrarea a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie*).

Varianta 30

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

1. *„Dar orice lucra/ Noaptea se surpa". Superstițiile poporului în privirea zidirilor sunt multe. Așa, el crede că o zidire nu poate avea trăinicie dacă nu se îndeplinesc oarecare datini mistice, precum de pildă îngroparea umbrei unui om în temelie. Pietrarii au obicei a fura umbra cuiva, adică a-i lua măsura umbrei cu o trestie și a zidi apoi acea trestie în talpa zidirii. Omul cu umbra furată moare până la 40 de zile și devine stafie nevăzută și geniul întăritor al casei. Fiind însă că acest obicei a produs adeseori nenorociri, speriind mintea celor cu umbrele furate, și aducându-i astfel la boale grele, zidarii au fost siliți a-și schimba datina. Când dar este a se ridica vreo casă nouă, până a nu se așeza cea întâi piatră a temeliei, se face agheasmă cu care se stropesc șanțurile. Apoi se taie doi miei de se face masă mare pentru zidari, care după ce ospătează și închină în sănătatea stăpânului casei și întru tăria zidurilor, îngroapă cruciș capetele mieilor în două colțuri ale casei, iar în celelalte două unghiuri, ei zidesc două oale roșii pline cu apă ne-ncepută. Iar după ce lucrul se săvârșește, românii nu se mută în casă până ce mai întâi nu duc înăuntru icoanele, zahăr, pâine și sare, și după mutare ei dau masă mare de bună locuință.*

2. *„Pe ea s-o jertfim / Și-n zid s-o zidim" Nenorocita este menită a-și pierde viața pentru mântuirea zidirii și a se face stafia bisericii. Vezi nota precedentă. Fiindcă am pomenit mai sus de stafii ce sunt umbre casnice care locuiesc mai cu seamă în beciuri întunecoase, aici credem că e locul să pomenim și de alte crederi superstițioase ale poporului român. Astfel sunt strigoii, moroii, rusaliile etc.*

Vasile Alecsandri, *Poezii poporale ale românilor, note de subsol la Monastirea Argeșului*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *geniul întăritor al casei.* **6 puncte**

2. Indică despre ce practică este vorba în prima notă de subsol a autorului. **6 puncte**

3. Menționează motivul schimbării acestei *datini mistice.* **6 puncte**

4. Precizează două obiceiuri ale meșterilor constructori la ridicarea unei case. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, conflictul de valori identificat în a doua notă de subsol a autorului. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema şi viziunea despre lume din text;

– ilustrarea a două elemente de compoziţie şi de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru tema şi viziunea despre lume (de exemplu: *imaginar poetic, titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie*).

Varianta 30

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

1. „Dar orice lucra/ Noaptea se surpa". Superstiţiile poporului în privirea zidirilor sunt multe. Aşa, el crede că o zidire nu poate avea trăinicie dacă nu se îndeplinesc oarecare datini mistice, precum de pildă îngroparea umbrei unui om în temelie. Pietrarii au obicei a fura umbra cuiva, adică a-i lua măsura umbrei cu o trestie şi a zidi apoi acea trestie în talpa zidirii. Omul cu umbra furată moare până la 40 de zile şi devine stafie nevăzută şi geniul întăritor al casei. Fiind însă că acest obicei a produs adeseori nenorociri, speriind mintea celor cu umbrele furate, şi aducându-i astfel la boale grele, zidarii au fost siliţi a-şi schimba datina. Când dar este a se ridica vreo casă nouă, până a nu se aşeza cea întâi piatră a temeliei, se face agheasmă cu care se stropesc şanţurile. Apoi se taie doi miei de se face masă mare pentru zidari, care după ce ospătează şi închină în sănătatea stăpânului casei şi întru tăria zidurilor, îngroapă cruciş capetele mieilor în două colţuri ale casei, iar în celelalte două unghiuri, ei zidesc două oale roşii pline cu apă ne-ncepută. Iar după ce lucrul se săvârşeşte, românii nu se mută în casă până ce mai întâi nu duc înăuntru icoanele, zahăr, pâine şi sare, şi după mutare ei dau masă mare de bună locuinţă.

2. „Pe ea s-o jertfim / Şi-n zid s-o zidim" Nenorocita este menită a-şi pierde viaţa pentru mântuirea zidirii şi a se face stafia bisericii. Vezi nota precedentă. Fiindcă am pomenit mai sus de stafii ce sunt umbre casnice care locuiesc mai cu seamă în beciuri întunecoase, aici credem că e locul să pomenim şi de alte crederi superstiţioase ale poporului român. Astfel sunt strigoii, moroii, rusaliile etc.

Vasile Alecsandri, *Poezii poporale ale românilor, note de subsol la Monastirea Argeşului*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *geniul întăritor al casei.* **6 puncte**

2. Indică despre ce practică este vorba în prima notă de subsol a autorului. **6 puncte**

3. Menţionează motivul schimbării acestei *datini mistice.* **6 puncte**

4. Precizează două obiceiuri ale meşterilor constructori la ridicarea unei case. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, conflictul de valori identificat în a doua notă de subsol a autorului. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă credința în superstiții persistă sau nu în societatea contemporană.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre personajul din fragmentul următor. Evidențiază două dintre modalitățile de caracterizare:

Se duse și se jucă cu băieții. […] *Se culcă târziu, obosit și plin de praf. Crăpă întâi ușa de la verandă și intră fără să facă zgomot. Găsi pe aragaz o oală cu borș și-l mâncă rece, drept din oală, cu polonicul. Nu-și mai spălă picioarele. Se culcă și adormi. I se păru că a auzit glasul mamei care striga din camera cealaltă: „Sașa, ai venit?" Dar lumina nu se aprinse și Sașa nu răspunse. De ce să răspundă dacă i se păru? Așa și mama va crede că i s-a părut, va închide ochii și va adormi. Nu se va mai auzi nimic. Va fi liniște și nu se va mai auzi nimic. „Animalule! Ți-ai făcut lecțiile?" nu se va auzi. Va fi liniște și toți vor dormi. De ce să-i răspundă?*

– Sașa, ți-ai făcut lecțiile? Sașa, ți-ai făcut lecțiile?

Se auzi ușa și lumina îl zăpăci, de parcă în toată camera n-ar fi fost decât el, niciun alt obiect care să-ți atragă atenția, numai el. Se ridică într-un cot și spuse „îhî", dar apoi, de parcă răspunsul nu l-ar fi convins nici pe el, se ridică în fund la marginea patului, frecându-și ochii cu mâinile și, aranjându-și părul, spuse „îhî... le-am făcut". Scoase caietele din geantă și le trânti pe masă. Scoase și cartea de citire și o deschise acolo unde era pixul. Rămase în picioare la marginea mesei, cu cartea închisă și ținând degetul ca semn. Închise ochii și recită:

Și pas cu pas
Și ceas cu ceas
Ostașii noștri...

Și pa-a-a-s cu pa-a-a-s/ și ce-a-a-s, cu ce... Croiau ostașii noștri drum/ Spre biruința de acum...

– Hai, Vakulovski, du-te la loc. Dacă nici o poezie ca asta nu ești în stare să înveți! Ce-o să iasă din tine, Vakulovski? Hai, du-te, să nu te văd! Ai venit la școală bou și te duci vacă!

Savatie Baștovoi, *Iepurii nu mor*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *trăsăturile tradiționalismului interbelic*, reflectate într-un *text poetic* studiat ce aparține lui Vasile Voiculescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

Scanned with OKEN Scanner

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat în curentul tradiționalist;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea tradiționalistădespre lume;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru încadrarea în curent: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 31

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Râsul din scrierile lui Caragiale seamănă a bătaie de joc, e „al dracului", distrugător și, mai ales, pentru oamenii de secol 19, profund jignitor. Mult mai jignitor decât satira eminesciană, de pildă. De ce? În versurile prin care Eminescu își judecă fără milă contemporanii există întotdeauna și o antiteză, un model constructiv, un ideal. Asta contemporanii lui Eminescu, educați întru bine, puteau înțelege. La Caragiale idealul lipsește, toți sunt o apă și-un pământ, toți din același aluat. Imaginea e nouă, neobișnuită în epocă și nedreaptă. Eminescu suferă când își vede contemporanii corupți, e dezamăgit, se abstrage din lume, se pune pe sine în alt cerc. Caragiale, dimpotrivă, se adaptează, acceptă. Se plasează, aparent, în același „cerc strâmt" cu contemporanii săi, plini, pentru el, de defecte. Se face personaj între personajele lui. De aceea nu e de mirare că exista între autorul Caragiale și cititorii contemporani cu el un imens malentendu. Astăzi, când apele critice s-au limpezit, când secolul 19 cu idealurile lui e atât de departe, îi judecăm aspru pe cei care nu l-au înțeles și nu l-au premiat pe Caragiale. De fapt, uimitor este altceva: că au existat oameni, ca Maiorescu și cei din jurul lui, care i-au înțeles bine opera și i-au judecat-o drept, elogios, încă de la apariție, într-o lume în care accesul la ea era atât de dificil. Că au existat oameni pentru care conta într-adevăr numai opera.*

Ioana Pârvulescu, *În țara Miticilor. De șapte ori Caragiale*

---

* *malentendu* – (fr.), neînțelegere

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează sensul din text al secvenței (*contemporanii lui Eminescu,) educați întru bine.* **6 puncte**

2. Indică creația eminesciană care apare mai puțin jignitoare pentru contemporanii scriitorului decât râsul lui Caragiale. Precizează compensația oferită de poet. **6 puncte**

3. Explică motivul pentru care *pentru oamenii de secol 19,* râsul din scrierile lui Caragiale este *profund jignitor.* **6 puncte**

4. Precizează numele unui contemporan care i-a înțeles opera și i-a apreciat-o elogios de la apariție, așa cum apare în textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă o caracteristică a operei lui Caragiale, de neînțeles pentru cititorii săi contemporani. Ia în considerare maniera sa de creație. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un mare artist poate sau nu fi înțeles de contemporani. Folosind informațiile din fragmentul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificația următorului text. Evidențiază două trăsături ale umanismului românesc.

Începutul țărâlor acestora și neamului moldovenescu și muntenescu și câți sunt și în Țările Ungurești cu acest nume, români și până astăzi, de unde suntu și de ce seminție, de când și cum au dăscălecat, aceste părți de pământu, a scrie, multă vreme la cumpănă au stătut sufletul nostru. Să înceapă osteneala aceasta, după atâta veci de la discălecatul țărâlor cel dintăi de Traian împăratul Râmului, cu câteva sute de ani peste mie trecute, să sparie gândul. A lăsa iarș nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta de o seamă de scriitori, ieste inimii durere. Biruit-au gândul să mă apucu de această trudă, să scoț lumii la vedere felul neamului, din ce izvor și seminție suntu lăcuitorii țărâi noastre, Moldovei și Țărâi Munteneșți și românii din Țările Ungurești, cum s-au pomenit mai sus, că toți un neam și o dată discălecați suntu, de unde suntu veniți strămoșii loru pre aceste locuri, supt ce nume au fostu întăi la discălecatul lor și de cându s-au osebit și au luat numele cest de acum, moldovan și muntean, în ce parte de lume ieste Moldova, hotarăle ei păn unde au fostu întâi, ce limbă țin și păn-acum, cine au lăcuit mai nainte de noi pe acestu pământu și supt ce nume, scot la știrea tuturoru, carii voru vrea să știe neamul țărilor acestora.*

Dzice-va neștene: prea târziu ieste; după sutele de ani cum să voru putea ști poveștile adevărate, de atâtea vacuri? Răspunzu: Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minții omenești, scrisoarea, dintru care, daca va nevoi omul, cele trecute cu multe vremi le va putea ști și oblici. [...]

Miron Costin, *Predoslovie la De neamul moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor*

**discălecatul țărâlor*, întemeierea țărilor

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități simboliste* ale unui *text poetic* studiat, scris de George Bacovia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat în *simbolism*;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic studiat, prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

Scanned with OKEN Scanner

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru încadrarea în simbolism a textului poetic studiat, din seria: *titlu, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), motive poetice, elemente de prozodie.*

Varianta 32

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ceea ce uimește și seduce cu precădere în Amintiri din copilărie *este puterea privirii de a călători nestingherit, încoace și-ncolo, în acest univers lăuntric, fie evocând poznele lui Nică de parcă ar fi văzute chiar cu ochii copilului de odinioară, fie alunecând, în treacăt, peste melancoliile scriitorului adult.*

Poveștile lui Creangă sunt delectabile deopotrivă pentru copii și pentru adulți. Însă numai cei din urmă le pot gusta pe deplin savoarea. Creangă pare a nu-și fi bătut capul să inventeze povești: avea destul material la îndemână ca să mai fie nevoie de așa ceva. Cât datorează el creației folclorice anonime și cât îi este aceasta tributară după publicarea poveștilor și absorbția – sau reîntoarcerea – acestora în circuitul oralității e o chestiune ce poate interesa migăloase cercetări erudite. Farmecul poveștilor lui Creangă nu stă în invenție – cel mult, aici și-a spus cuvântul selecția făcută de scriitor dintr-un inventar disponibil atât de bogat. Ceea ce atrage și cucerește, în primul rând, e punerea în scenă – nemaivorbind de darul rostirii plastice, suculente, atât de mult comentat și analizat.

Liviu Papadima, prezentarea volumului *Amintiri din copilărie. Povești. Povestiri de Ion Creangă*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *de parcă ar fi văzute chiar cu ochii copilului de odinioară.* **6 puncte**
2. Indică sursa *Poveștilor*, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Menționează cele două vârste descoperite în *Amintiri*, utilizând informațiile din primul paragraf. **6 puncte**
4. Transcrie secvența care indică atitudinea cititorilor adulți. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură care creează farmecul *Poveștilor* lui Creangă, desprinsă din ultimul paragraf. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă cititorul ideal pentru scrierile lui Ion Creangă, *Amintiri din copilărie. Povești. Povestiri* este mai degrabă un copil sau un adult, pornind de la fragmentul extras din prezentarea volumului realizată de Liviu Papadima. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale prozei romantice:

— Onde! zisei eu încet, netezindu-i părul ei de aur. Onde, știi tu ceva, vino cu mine în lună, vom trăi așa de fericiți acolo, neconturbați de nimeni, tu pentru mine, eu pentru tine, din visurile noastre vom face castele, din cugetările noastre — mări cu miliarde de unde, din zilele noastre — veacuri de fericire și de amor. Hai în lună! Lasă-ți umbra ta acasă, culc-o în pat, iar tu vino cu mine prin ninsori de stele și prin ploi de raze, până ce, departe de acest pământ nenorocit și negru, îl vom uita, pentru ca să nu ne avem în minte decât pe noi.

— Haide dar, zise ea încungiurând gâtul meu cu brațele ei albe și punându-și gura pe gura mea.

Sărutarea mă umpluse de geniu și de putere creatoare. Astfel îmbrățișați, aruncai neagra și strălucita mea manta peste umerii ei albi, i-ncongiurai talia c-un braț, strângând-o tare la pieptul și la gura mea, iar cu cealaltă mână fluturând cealaltă parte a mantalei ne ridicam încet, încet prin aerul luciu și strălucit de razele lunei, prin nourii verzui ai cerului, prin roiurile de stele, prin ploaia de raze – până ce ajunserăm în lună. Călătoria noastră nu fuse decât o sărutare lungă. O lăsai acolo, în aerul cald de pe malul mirositor a unui lac verde și strălucit, și mă-ntorsei pe pământ și, vrăjindu-l, îl băgai într-o nucă, iar nuca o făcui un mărgăritar stropit cu aur și mărgăritarul îl aruncai în fundul unei mări. Mărimea fiind numai relativă, astfel încât ceea ce nouă ni-i mare altora li se pare mic, se-nțelege că atomii microscopici din acel mărgăritar a cărui margini le era cerul, stropii – stele și lună și soare, acei pitici aveau regii lor, purtau războaie, se urau mereu, închipuindu-și diferite bazaconii despre închipuita lor mărime.

Mihai Eminescu, *Umbra mea*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru tema și viziunea despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 33

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Aș fi tentată să răspund: născându-mă. Și sunt convinsă că acesta este, de fapt, și nu numai în ceea ce mă privește, singurul răspuns esențial al întrebării. Îmi dau însă

Scanned with OKEN Scanner

seama că, din punctul de vedere al criticilor care pun întrebarea, ar fi prea puțin. O să încerc deci să detaliez, să descopăr ce am făcut eu – evident, în afară de a scrie – pentru ca destinul meu să devină unul literar.

Trebuie să încep prin a mărturisi că n-am crezut niciodată că aș putea deveni altceva decât scriitor (spun scriitor *și nu* poet*, deoarece calitatea de scriitor am considerat-o întotdeauna o profesiune, desigur o profesiune extraordinară, miraculoasă întrucâtva, dar totuși o profesiune, în timp ce aceea de poet mi se pare o stare, o stare de grație, în care nu te poți menține tot timpul, un grad de intensitate al profesiunii de scriitor; nu poți spune despre tine însuți „sunt poet", cum nu poți spune despre tine însuți, în limitele decenței, „sunt geniu"). Am început să scriu de foarte devreme, practic de când am început să citesc, și toți cei din jurul meu au privit faptul ca pe ceva îmbucurător, dar firesc, ca și cum ar fi fost fericiți că și-au luat o grijă, că s-a lămurit mai din timp ceva ce oricum trebuia să se stabilească în cele din urmă. Tot ce-a urmat a părut că vine de la sine, pe un drum în care surprizele nu puteau ține decât de viteza înaintării. Din când în când, părinții intrau în alertă din cauza timpului exagerat petrecut printre cărți și se simțeau obligați să intervină temperându-mi pasiunea de care erau de fapt mândri: îmi amintesc cum, îmbolnăvindu-mă de scarlatină, doctorul a fost rugat să-mi spună că boala este o urmare a excesului de lectură, încât ani de zile cititul și scrisul au rămas pentru mine înconjurate de o anume vinovăție (care le făcea și mai plăcute) și de amenințarea de a mă îmbolnăvi din nou. În general, însă, eram lăsată absolut liberă să citesc cât vreau și ce vreau, și copilăria mea s-a desfășurat în cadrul paradisiac al unui lung șir de încăperi uriașe în care erau depozitate dealuri de cărți aparținând bibliotecilor dezafectate ale episcopiilor române din Oradea. Școala, cu șirurile ei derizorii de note bune, nu a fost decât o anexă a interminabilelor delicii ale lecturii, înspăimântată numai că ar putea să-și epuizeze vreodată obiectul pasiunii.*

Vorbesc mereu despre citit pentru că scrisul s-a legat întotdeauna de el, pentru că nu a fost – atunci, la începuturile lui, mai ales – decât un frate mai mic al lecturii. Și chiar dacă a depășit-o în importanță cu timpul, cititul nu a încetat până azi să fie pentru mine cel mai important concurent al scrisului: un concurent care are, în plus, imensa calitate de a fi fericit.

Am început să scriu din dorința de a face, la rândul meu, ceea ce admirasem mai mult – pagina scrisă – și am scris un timp, cu încântare, în felul tuturor scriitorilor pe care i-am iubit. Așa cum, în natură, ontogeneza repetă întotdeauna filogeneza (un embrion uman, de exemplu, trecând prin toate speciile înainte de naștere), am trecut prin toate epocile istoriei literare, înainte de a ajunge la mine însămi. Ultima a fost aceea a generației mele, în starea de spirit a căreia se înscrie primul meu volum, volum pe care îl consider aparținând pre-naşterii mele. [...]

Pentru că am înțeles devreme că scriitor nu este cel ce scrie, ci acela care se exprimă cu ajutorul scrisului, scrisul a devenit pentru mine o nevoie vitală în cadrul căreia obligația de a mă exprima determină obligația de a exista pentru a fi exprimată. Sunt ca un caier de lână care există numai în măsura în care este tors.

Ana Blandiana, *Cum am devenit poet*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul structurii *dealuri de cărți (încăperi uriașe în care erau depozitate dealuri de cărți).* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

2. Descrie relația dintre „tânăra cititoare" și părinți. **6 puncte**

3. Menționează de ce mărturisește poeta că, pentru ea, cititul și scrisul au rămas multă vreme înconjurate de o anume vinovăție. **6 puncte**

4. Precizează motivul pentru care memorialista califică astfel lumea școlii: *Școala, cu șirurile ei derizorii de note bune, nu a fost decât o anexă a interminabilelor delicii ale lecturii.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, felul cum este privită de către poetă relația dintre scris și citit. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă ești sau nu ești de acord cu afirmația Anei Blandiana că poet nu poți deveni decât *născându-te*. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei, dar era tânără și voinică și harnică și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorbă, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar și ședea mai bucuros la birt decât acasă; tot le-au mai rămas însă copiilor vreo două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa, pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Mureș, iar la Arad te duci în două ceasuri.

Marți dimineața Mara-și scoate șatra și coșurile pline în piața de pe țărmurele drept al Murășului, unde se adună la târg de săptămână murășenii până de pe la Sovârșin și Soboteliu și podgorenii până de pe la Cuvin. Joi dimineața ea trece Murășul și întinde șatra pe țărmurele stâng, unde se adună bănățenii până de pe la Făget, Căpâlnaș și Sân-Miclăuș. Vineri noaptea, după cântatul cocoșilor, ea pleacă la Arad, ca ziua s-o prin dă cu șatra întinsă în piața cea mare, unde lumea se adună din șapte ținuturi.

Dar lucrul cel mare e că Mara nu-ți iese niciodată cu gol în cale; vinde ce poate și cumpără ce găsește; duce de la Radna ceea ce nu găsești la Lipova ori la Arad și aduce de la Arad ceea ce nu găsești la Radna ori la Lipova. Lucrul de căpetenie e pentru dânsa ca să nu mai aducă ce a dus și vinde mai bucuros cu câștig puțin decât ca să-i „clocească" marfa.

Ioan Slavici, *Mara*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre artă*, reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre artă din textul ales;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre artă: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 34

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La chemarea românilor sub steagul național la 1831, Ioan Câmpineanu, deși de o sănătate foarte delicată, a fost din cei dintâi a răspunde la apel. Rangul său de paharnic îi da dreptul la gradul de căpitan; mai în urmă, ajuns maior, i s-a dat comanda unui batalion din regimentul staționat în Ploiești* [...].

O împregiurare cu totul neașteptată a făcut ca generalul Kiseleff, guvernorul rus de atunci, să cunoască pe Ioan Câmpineanu.*

Orășenii ploieșteni și locuitorii satelor de prinprejur, lipsiți de hrană și nemaiputând duce numeroasele sarcini și biruri, podvezi și angarale, se răsculase, pusese mâna pe arme și campau de mai multe zile pe strade și pe maidanuri, nemaivoind să recunoască nicio autoritate. [...] *Generalul guvernor se găsea în cea mai mare neodihnă și nedumerire, căci nu-i convenea Rusiei să se știe în lumea politică că românii nu erau mulțumiți de guvernul rusesc, aceasta mai ales într-un moment când cabinetul de Petersburg își da toate silințele să facă pe Europa să creadă că românii erau atât de fericiți, încât toate aspirațiunile lor naționale se rezumau în dorința de a fi încorporați în imperiul țarului.* [...]

După mai multe zile de iritațiune, generalul Kiseleff s-a hotărât să ceară concursul miliției române; atunci batalionul comandat de Câmpineanu a fost însărcinat cu trista misiune de a restabili liniștea prin arme. Maiorul comandant, lăsând trupa la o parte, intrând singur în mijlocul poporului, a avut nespusa consolațiune de a potoli răscoala prin puterea cuvântului, făcând pe fiecare să se retragă fără a vărsa cea mai mică picătură de sânge românesc.

Câmpineanu era totdeauna ascultat de popor, pentru că cuvintele sale erau pline de rațiune și de distincțiune; vorbea din curățenia inimei și din puterea convicțiunilor.

Generalul i-a mulțumit trimițându-i „Crucea Sfântului Vladimir". [...]

La 1833, rămas singur Câmpineanu, prin moartea fratelui său Constantin, stăpân pe o avere din cele mai însemnate, stabilit în București, casa lui a devenit locul de întâlnire al tuturor oamenilor de talent. [...] *El nu numai că iubea literatura și artele, dară simțea ca poetul și ca artistul. S-a pus în capul Societății filarmonice, a înființat școala în care s-au format mai mulți artiști dramatici români și a devenit fundatorul Teatrului*

Scanned with OKEN Scanner

Național. Într-acest ram al literaturei el vedea ceva mai mult decât o școală de moravuri; pe lângă glorificarea faptelor și caracterelor celor mari, era pentru dânsul un mijloc de a da românismului un avânt și de a deștepta simțul național. [...]

Într-o luptă continuă de mai mulți ani în contra indiferenței și a relei-voințe, lesne de înțeles, în contra Teatrului Național, din partea unui guvern care nu putea decât să caute să placă streinului, și-a mistuit o mare parte a averii sale.

Câmpineanu n-a scris nicio carte, dar a făcut mai mult: a îndemnat pe toți oamenii de talent dintr-acea epocă să scrie. Acei cari l-au auzit judecând o operă sau dând consiliile sale judicioase asupra unei scrieri pot spune cât era de dezvoltat într-acel om gustul literar și artistic.

Ion Ghica, *Ioan Câmpineanu*, în *Scrisori către Vasile Alecsandri*

**Ion Câmpineanu* sau *Ioan Câmpineanu* (1798 – 1863) – unul dintre boierii progresiști din Țara Românească, cu preocupări culturale, participant la Revoluția de la 1848

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Numește care este atitudinea memorialistului Ion Ghica față de ocupația rusească din timpul Regulamentului Organic, așa cum rezultă din fragmentul: *cabinetul de Petersburg își da toate silințele să facă pe Europa să crează că românii erau atât de fericiți, încât toate aspirațiunile lor naționale se rezumau în dorința de a fi încorporați în imperiul țarului.* **6 puncte**

2. Indică atitudinea generalului Kiseleff față de reușita lui Ioan Câmpineanu, așa cum reiese din gestul său: *Generalul i-a mulțumit trimițându-i „Crucea Sfântului Vladimir".* **6 puncte**

3. Menționează două instituții culturale din epocă, pe care Ioan Câmpineanu le-a sprijinit în mod direct, utilizând informațiile din text. **6 puncte**

4. Precizează o calitate a lui Ioan Câmpineanu, desprinsă din următorul fragment: Într-o luptă continuă de mai mulți ani în contra indiferenței și a relei-voințe, lesne de înțeles, în contra teatrului național, din partea unui guvern care nu putea decât să caute să placă streinului, și-a mistuit o mare parte a averii sale. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a lui Ioan Câmpineanu desprinsă din episodul confruntării cu poporul revoltat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, în contextul perioadei pașoptiste, Ioan Câmpineanu și-a desfășurat activitatea de mecenat (sprijinirea artelor, a literaturii), din patriotism sau din orgoliu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului fragment, evidențiind două trăsături ale romanului experienței:

Aș vrea să mărturisesc de la început și răspicat că niciodată nu m-am gândit la dragoste în cele dintâi luni petrecute în tovărășia Maitreyiei. Mă ispitea mai mult faptul ei, ceea ce era sigilat și fascinant în viața ei. Dacă mă gândeam adesea la Maitreyi, dacă în jurnalul meu se găsesc notate o seamă din cuvintele și întâmplările ei, dacă, mai ales, mă tulbura și mă neliniștea, aceasta se datora straniului și neînțelesului din ochii, din răspunsurile, din râsul ei. Este adevărat că spre fata aceasta mă simțeam atras. Nu știu ce farmec și ce chemare aveau până și pașii ei. Dar aș minți dacă n-aș spune că întreaga mea viață din Bhowanipore – nu numai fata – mi se părea miraculoasă și ireală. Intrasem atât de repede și fără rezervă într-o casă în care totul mi se părea neînțeles și dubios, încât mă deșteptam câteodată din acest vis indian, mă întorceam cu gândul la viața mea, la viața noastră și-mi venea să zâmbesc. Ceva se schimbase, desigur. Nu mă mai interesa aproape nimic din vechea mea lume, nu mai vedeam pe nimeni în afară de musafirii familiei Sen și începusem aproape să-mi schimb chiar lecturile. Încetul cu încetul, interesul meu pentru fizică și matematică a scăzut, am început să citesc romane și politică, apoi tot mai multă istorie.

Mircea Eliade, *Maitreyi*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Lucian Blaga.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru tema și viziunea despre lume din lista următoare: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie* etc.

Varianta 35

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Le datorez mult cărților. Ele m-au apropiat de viață mai mult decât viața însăși. [...] *«aventura conștiinței mele» a început nu printr-o întâmplare anume, ci anume printr-o lectură. Cartea care mi-a semnat, la vreo 14 ani, buletinul de cititor se numește Morometii.* [...]

Nu țin minte dacă primele pagini mi-au făcut o impresie deosebită, dar presupun că nu. Dar, într-o bună dimineață – bună, într-adevăr! –, am citit scena conversației lui Moromete cu Tudor Bălosu și, cum se spune, am tresărit. Nu știu cărei reacții îi corespunde acest cuvânt, poate chiar unei tresăriri, dar în cazul de față, nu cred să fi fost

Scanned with OKEN Scanner

vorba de așa ceva. Dacă nu mai țin minte cum s-a manifestat surpriza, în schimb, țin foarte bine minte [...] *consecințele. Întâi a fost vorba de recunoaștere. Identificam voci pe care le ascultasem de nenumărate ori, fără să le dau atenție, la mine la țară; identificam un anume gen de umor cu care eram familiarizată și încă ceva pe deasupra: sunetul necunoscut al literaturii însăși, care se îndura să-și arate chipul real. Scena respectivă o văzusem și o auzisem de nenumărate ori, o trăisem chiar, dar acolo în carte, era nesfârșit mai frumoasă pentru că avea un înțeles.*

[...] *Am rămas fidelă acestei literaturi pentru că și ea mi-a rămas mie fidelă. Găseam întotdeauna în ea ceea ce căutam sau ceea ce speram să găsesc.* [...] *Datorită Moromeților am învățat să citesc, și cariera mea de cititor, ca să nu spun profesiunea, a devenit ceea ce trebuia.*

Nu pot să explic prea bine miracolul pe care lectura l-a săvârșit adeseori cu mine. Dar îi datorez multe zile care, adunate, fac ani buni.

Tia Șerbănescu, Femeia din fotografie – Jurnal 1987-1989

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Scrie un enunț în care să folosești un antonim potrivit pentru expresia *nu mai țin minte* din text. **6 puncte**

2. Indică romanul care i-a semnat *buletinul de cititor autoarei*, așa cum reiese din textul citat. **6 puncte**

3. Explică motivul pentru care romanul citit a lăsat o impresie foarte puternică asupraautoarei. 6 puncte

4. Precizează atitudinea autoarei față de lectură, așa cum reiese din următorul fragment: *Le datorez mult cărților. Ele m-au apropiat de viață mai mult decât viața însăși.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru care scriitoarea concepe literatura ca pe un miracol, așa cum rezultă din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi argumentat părerea despre existența sau inexistența unei legături între viața reală și literatură. Folosește informațiile oferite în textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre textul dat. Evidențiază rolul verbelor la modul indicativ, timpul prezent, și la modul gerunziu.

Ai noștri tineri la Paris învață
La gât cravata cum se leagă, nodul,

Scanned with OKEN Scanner

Ş-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteţ de oaie creaţă.

La ei îşi cască ochii săi nerodul
Că-i vede - în birje răsucind mustaţă,
Ducând în dinţi ţigara lungăreaţă...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.

Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se strâmbă:
Stâlpi de bordel, de crâşme, cafenele,
Şi viaţa lor nu şi-o muncesc - şi-o plimbă.

Ş-aceste mărfuri fade, uşurele,
Ce au uitat pân-şi a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul ţării: stele.
Mihai Eminescu, *Ai noştri tineri...*

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să arăţi *particularităţile modernismului* prezente într-un text poetic studiat, scris de lui Lucian Blaga.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic studiat, princomentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: *titlu, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), motive poetice.*

Varianta 36

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Pe vremuri, după ce-mi terminasem studiile universitare şi aveam de acum un rost, şedeam în gazdă la o babă care închiria camere mobilate. Baba era cumsecade, casa liniştită, iar eu prea puţin ocupat exterior, în timpul zilei. Scăpat de grijile diplomelor, citeam pentru mine, de plăcere. Pe seară, ieşeam în oraş, cutreieram librăriile şi anticăriile, iar ziua pe arşiţă (era vară) şedeam în casă şi citeam. O altă babă ar fi putut fi mulţumită. Nu făceam nici zgomot, nicio dezordine şi nu pătam prin aducere de tinere fete în casă reputaţia imobilului la care par a ţine atât (dar se prefac) văduvele. De fapt, baba nu era nemulţumită, ci intrigată. În repetate rânduri ea căuta să mă descoasă. Eu îi plăteam chiria nu regulat, ci anticipat, dar vedeam că baba avea bănuiala că n-am nicio ocupaţie serioasă şi că aş putea s-o păgubesc mai târziu.

— Maică – zica ea – n-ai dumneata frate, prieten, om care să te vadă?

Scanned with OKEN Scanner

— Ba am, dar ce nevoie să vină aici?

— Ei, mai vorbești, mai petreci, ca tinerii: aveam pe un elev de administrație, tare mai era vesel, bată-l norocul, cânta și vorbea toată ziua. De la el am gramofonul. Veneau aici toți prietenii lui, beau bere, glumeau.

— Eu sunt ocupat.

— N-ăi fi bolnav cumva! La vârsta asta tinerii sunt cam slabi de piept.

— Ba sunt sănătos tun, nu vezi?

— Sănătate să dea Dumnezeu! – declara baba, văzând că nu mă poate dovedi.

Altă dată însă iar mă ispitea:

— Greu e cu dumneavoastră până isprăviți cartea. O să dai examenele și ai să scapi de ponos. Am avut chiriașă tot în odaia asta o studentă. Doamne, ce mai citea! Citea și lua aspirină, lua aspirină și citea. Da' a terminat și s-a și măritat, și acum e bine, la rostul ei. Ai să termini și dumneata odată, cu voia lui Dumnezeu.*

Baba, șireată, vorbea așa de repede, că n-o puteai întrerupe.

— Da nu ți-am spus că am terminat demult, că sunt licențiat? Sunt chiar profesor. Altfel din ce ți-aș plăti chiria?

— O fi, o fi, dacă zici dumneata.

Și i-am arătat babei atâtea acte, încât s-a convins. Dar apoi iar m-a sâcâit:

— Grea meserie și profesoratul ăsta dacă trebuie să citești mereu. Copiii citesc, d-ta citești!

Într-o zi însă mi-a spus vorba memorabilă:

— Tot mai înveți, maică?

— Cum asta?

— Păi dacă zici că ai terminat, ce tot înveți mereu? Nu ți-ajunge atâta școală? Școală primară, liceu, universitate, ți s-o fi acrit și dumitale. Acum mai pune-te și dumneata pe trai, c-a trecut vremea învățăturii.

— Dar eu nu învăț, cocoană, eu citesc.

— Ei, citești! Dacă citești, nu înveți? Să stau eu toată ziua cu nasul în cărți!

N-a fost chip s-o scot pe babă dintr-ale ei.

G. Călinescu, *Tot mai înveți, maică?*

**carte* – (aici) învățătura, studiile

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *a scăpa de ponos.* **6 puncte**

2. Indică motivul pentru care *baba* era intrigată de comportamentul chiriașului ei. **6 puncte**

3. Menționează cele două mari plăceri ale proaspătului licențiat în acele zile de *arșiță.* **6 puncte**

4. Precizează atitudinea femeii față de învățătură, rezultată din afirmația: *Greu e cu dumneavoastră până isprăviți cartea. O să dai examenele și ai să scapi de ponos.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația titlului textului dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, în accepția ta, *a citi* și *a învăța* sunt sau nu sunt acte diferite. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin

Scanned with OKEN Scanner

raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

ACTUL I
SCENA IV
IPINGESCU [ipistat*], JUPÂN DUMITRACHE [chiristigiu*]

JUPÂN DUMITRACHE (șezând pe scaun): *Hei! ia să vedem acu ce mai zice politica. Citișî ceva?*

IPINGESCU: *Bravos ziar, domnule! Ăsta știu că combate bine.*

JUPÂN DUMITRACHE: *Apoi nu-i zice lui degeaba „Vocea Patriotului Naționale"!...*

IPINGESCU (citește greoi și fără interpunctație): *„București 15/27 răpciune*. – Amicul și colaboratorele nostru R. Vent. ..., un june scriitor democrat, a cărui asinuitate o cunoaște de mult publicul cititor, ne trimite următoarea prefațiune a unui nou op al său. I dăm astăzi locul de onoare, recomandând cu căldură poporului suveran scrierea amicului nostru.* Republica și Reacțiunea *sau* Venitorele* și Trecutul. – *Prefațiune. – Democrațiunea română, sau mai bine zis ținta Democrațiunii romane este de a persuada pe cetățeni, că nimeni nu trebuie a mânca* de la datoriile ce ne impun solemnaminte pactul nostru fundamentale, sfânta Constituțiune..."*

JUPÂN DUMITRACHE (mulțumit): *Ei, bravos! Aici a adus-o bine.*

IPINGESCU (căutând șirul unde a rămas): *„... A manca... sfânta Constituțiune..."*

JUPÂN DUMITRACHE (cam nedomirit): *Adică, cum s-o mănânce?*

IPINGESCU: *Stai să vei... că spune el... „Sfânta Constituțiune, și mai ales cei din masa poporului..."*

JUPÂN DUMITRACHE (nedumirit): *E scris adânc.*

IPINGESCU: *Ba nu-i adânc deloc. Nu pricepi? Vezi cum vine vorba lui: să nu mai mănânce nimeni din sudoarea bunioară a unuia ca mine și ca dumneata, care suntem din popor; adică să șază numai poporul la masă, că el e stăpân.*

JUPÂN DUMITRACHE (lămurit): *Ei! așa mai vii de-acasă. Bravos! Zi-i nainte.*

IPINGESCU: *Stai să vezi: acuma vine un ce și mai tare.*

JUPÂN DUMITRACHE: *Ei!?*

IPINGESCU (urmând citirea): *„... A manca poporul mai ales, este o greșală neiertată, ba putem zice chiar o crimă..."*

JUPÂN DUMITRACHE (cu deplină aprobare): *Știi că și aici lovește bine! Da! cine mănâncă poporul să meargă la cremenal*!*

IPINGESCU (bătând cu mâna-n gazetă): *Apoi de ce scrie el, sireacul!*

JUPÂN DUMITRACHE: *Dă-i nainte, că-mi place.*

IPINGESCU: *„... Ba putem zice chiar o crimă.* (schimbând tonul și mai grav.) *Nu! Orice s-ar zice și orice s-ar face, cu toate zbieretele reacțiunii, ce se zvârcolește sub disprețul strivitor al opiniunii publice; cu toate urletele acelora ce cu nerușinare se intitulează sistematici opozanți..."*

Scanned with OKEN Scanner

JUPÂN DUMITRACHE (care la fiece accent al lui Ipingescu a dat mereu din cap în semn de aprobare, îl întrerupe cu entuziasm): *Hahahaha! I-a-nfundat!*

IPINGESCU (urmând cu tărie): *„... Nu! în van! noi am spus-o și o mai spune: situațiunea României nu se va putea chiarifica; ceva mai mult, nu vom putea intra pe calea viritabilelui progres, până ce nu vom avea un* sufragiu* *universale...“* (amândoi rămân foarte încurcați.)

I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*

**ipistat* – ofițer de poliție
**chiristigiu* – negustor de cherestea
**răpciune* – denumirea populară a lunii septembrie
**venitorele* – viitorul
**a manca* (din fr. *manquer*) – a lipsi
**cremenal* – arest
**sufragiu* – drept de vot (Problema introducerii/respingerii votului universal a generat una dintre principalele polemici în lumea politică românească a ultimelor decenii ale secolului al XIX-lea. Aici *sufrágiu* este înțeles de cei doi ca *sufragíu – servitor.*)

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre artă*, reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Ion Barbu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre artă din textul ales;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre artă: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 37

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Miercuri, 1 iulie [1936]

Duminică și luni am fost la Brăila, unde seria mea sărbătorea zece ani de la Bacalaureat. După 14 luni de absență, am regăsit Brăila fără surpriză. Neschimbată și admirabilă prin tăcere, prin simplicitate. Senzația curioasă de a locui acolo la hotel. Camera mea – „Hotel Francez“ – dădea spre Strada Polonă. Biserica Sfântul Petru exact în fața ferestrei mele, la capătul străzii.

La liceu am fost mai emoționat decât m-aș fi așteptat. M-am așezat în bancă – ultima bancă din clasa a VIII-a – asaltat de amintiri. La dreapta mea, locul lui Ficu gol.

Goraș a strigat catalogul și noi răspundeam pe rând – „prezent“. Din când în când se auzea câte un „absent“ și de câteva ori „mort“. Sunt patru morți.*

Pe urmă a urmat un lucru uluitor: discursul lui Goraș. Ar merita transcris în întregime, cuvânt cu cuvânt. Cred că n-aș putea însă. Încerc oricum să-l reconstitui.

Scanned with OKEN Scanner

„Domnilor, între catedră și clasă, între profesori și elevi există totdeauna neînțelegeri – unele dintre ele foarte dureroase – , dar aș vrea să credeți că ele nu lasă în sufletul profesorilor mai puține urme, mai puține regrete decât în sufletul elevilor. Iată, eu port de zece ani o amintire de care am suferit foarte mult și de care sunt bucuros că mă pot elibera astăzi, mărturisind-o.

Ea privește pe unul din cei mai străluciți din seria dvs. Mă gândesc la Hechter. Era în clasa a VII-a. Luase un premiu la limba română. La serbarea de final de an – nici azi nu-mi pot da seama cum s-a întâmplat –, când să împart premiile, pe el am uitat să-l strig. Era cald, eram obosit, eram prins de nenumărate griji – și o astfel de greșeală era poate explicabilă. Tot ce pot spune este că nu era intenționată. După lăsarea cortinei mi-am adus aminte și l-am căutat pe Hechter. El mi-a spus un cuvânt care m-a enervat, și atunci eu i-am replicat foarte aspru. Am regretat pe loc. Mi-am dat pe loc seama că greșesc. Era însă prea târziu. Vreau să-i spun astăzi, în fața dvs., a tuturor, cât am suferit pentru nedreptatea ce i-am făcut-o atunci. Îl asigur că n-am așteptat să treacă atâția ani pentru a-mi aduce aminte. Nu drumul strălucit pe care l-a făcut de atunci în viață, nu succesele lui atât de frumoase în literatură mă fac să-i vorbesc astfel. Eu din primul moment am fost îndurerat. Aș fi vrut să-i cer mai din timp scuze. Nu s-a putut. N-am putut. O dată am încercat, dar mi-am dat seama că e foarte greu. Astăzi o fac și, vă spun, sunt fericit că o pot face în fața colegilor săi. Dacă se poate, va ierta și va înțelege."*

Eram copleșit. Îmi dăduseră lacrimi și tremuram tot. I-am răspuns cu glasul stins o sumă de lucruri, prost spuse:

— Nu cunosc, d-le director, n-am cunoscut până azi pe nimeni în stare să facă ce ați facut dvs. acum.

Într-adevăr. Gestul mi se pare – omenește vorbind – extraordinar. Goraș rămâne un tip mai complex chiar decât îl bănuiam.

Seara, la „banchet" – am mâncat cu toții la „Monument" – am stat tot timpul lângă el și ne-am întreținut cu destulă aisansă.*

Am să-i trimit cărțile mele și poate am să-i scriu.

Mihail Sebastian, *Jurnal 1935 – 1944*

**Vasile Goraș* – directorul liceului din Brăila la care a învățat și Sebastian

**Iosef Hechter* – numele real al scriitorului cunoscut drept Mihail Sebastian

**aisansă* (din fr.) – ușurință, facilitate

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *nu-mi pot da seama* în text. **6 puncte**

2. Indică efectul mărturisirii directorului asupra tânărului Mihail Sebastian. **6 puncte**

3. Menționează locul unde se petrece întâlnirea de zece ani de la absolvirea liceului. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea directorului față de fostul său elev, așa cum reiese din următorul fragment: *Eu din primul moment am fost îndurerat. Aș fi vrut să-i cer mai din timp scuze. Nu s-a putut. N-am putut. O dată am încercat, dar mi-am dat seama că e foarte greu. Astăzi o fac și, vă spun, sunt fericit că o pot face în fața colegilor săi. Dacă se poate, va ierta și va înțelege.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a directorului rezul-

Scanned with OKEN Scanner

tată din episodul prezentat în fragmentul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi relația dintre greșeală și iertare, bazându-te pe informațiile oferite de textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale simbolismului:

Afară ninge prăpădind,
Iubita cântă la clavir, –
Și târgul stă întunecat,
De parcă ninge-n cimitir.

Iubita cântă-un marș funebru,
iar eu nedumerit mă mir:
De ce să cânte-un marș funebru...
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

G. Bacovia, *Nevroză*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Ion Barbu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru viziunea despre lume (de exemplu: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie*).

Varianta 38

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

— Se vorbește mult despre balcanism. Dar, în fond, ce este balcanismul?

— Mai întâi, trebuie căutată originea cuvântului. Lumea nu ia în considerație, în general, că terminologia este modernă. Balcani, *pe turcește, înseamnă* munte. *Când veneai dinspre Constantinopol spre țările române treceai peste munții Haemus, care taie Bulgaria în două, și care au fost botezați de turci Balcani. Abia pe la mijlocul veacului al XIX-lea, un*

Scanned with OKEN Scanner

neamț preia numele acestor munți și îl extinde asupra întregii peninsule. Și abia după asta s-a împământenit adjectivul balcanic *în Occident, în momentul în care situația a început să devină tulbure în peninsulă. Sud-estul european, din cauza ieșirii de sub dominația otomană și din cauza conflictelor dintre popoarele din zonă, a devenit un focar de instabilitate. Nimeni nu se înțelegea cu nimeni și fiecare stat tânăr din această zonă visa împlinirea idealului de mărime și unificare („Grecia Mare", „Bulgaria Mare" etc.). Occidentalii, uitându-și propria istorie de lupte intestine duse pe motive teritoriale sau religioase, au privit și încă mai privesc cu mare circumspecție această zonă a Europei, care intră în procesul de modernizare la câteva secole în urma Vestului. Există o vizibilă defazare, care începe chiar din vremea invaziilor barbare, de care ei au scăpat mult mai repede. Nici până astăzi nu am reușit să anulăm această distanță. Așa că occidentalilor li s-a imprimat faptul că dezordinea, murdăria, violența fac parte din specificul sud-estului european. Balcanismul a căpătat un sens foarte peiorativ.*

— Tocmai din această cauză, de când au început să se afirme ca națiune, românii au fugit de balcanism.

— Intelectualii noștri au ținut, în general, să se distanțeze de balcanism. [...] *Din punct de vedere geografic, lucrurile se pot discuta.* [...] *Istoricește vorbind, nu putem fugi de Balcani. Avem același trecut cu sârbii, bulgarii și ceilalți. Ne leagă, pe de o parte, ortodoxia și apartenența la cultura bizantină, pe de alta, faptul că ne-am aflat cu toții, atâta vreme, sub dominația turcească. Din acest amestec istoric s-au născut o mentalitate și un tip comun de moravuri.*

Filip-Lucian Iorga în dialog cu Neagu Djuvara, *Trecutul este viu*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *focar de instabilitate*, din text. **6 puncte**

2. Indică perioada istorică când s-a împământenit adjectivul balcanic în Occident, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează două motive pentru care termenului *balcanism* capătă sensul peiorativ, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea lui Neagu Djuvara față de încercarea *intelectualilor români de a se distanța de balcanism* desprinsă din al doilea răspuns al său. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, în ce constă amestecul istoric care leagă popoarele din Balcani, așa cum se desprinde din ultimul răspuns. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă românii pot sau nu să se distanțeze de *balcanism*, termen explicat în fragmentul extras din interviul cu Neagu Djuvara. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale realismului:

Acuma viața i se scurgea într-o văgăună săpată adânc în stâncile Carsului, în dosul liniei de foc, la câțiva pași. Avea un pat ticluit din scânduri verzi și o saltea moale, luată dintr-un sat părăsit, și lumină electrică adusă și pusă înadins spre a le batjocori mizeria. Aici trăia acuma împreună cu un căpitan croat, un locotenent și doi sublocotenenți unguri, care toată ziua înjurau și oftau după pace. [...]

În vizuina aceasta s-a pomenit, într-o bună zi, cu Alexe Candale, un prieten vechi de pe la Universitate, un om uscățel, cu ochii negri foarte vii și pătrunzători, cu un glas tăios și cald. David l-a îmbrățișat și l-a sărutat. Îi asculta vorba ca o evanghelie. Erau luni de zile de când nu mai auzise un cuvânt românesc. Nu se sătura privindu-l și auzindu-l. I se părea că truda războiului și veșnica amenințare a morții i-au mai înăsprit înfățișarea, dar că sufletul i-a rămas poate și mai aprins ca odinioară.

Erau singuri.

— Nu te-ai prea schimbat, Alexe, zise David cu o dojană zâmbitoare. Cum erai acum zece ani, ești și astăzi.

— Dar vremurile s-au schimbat cumplit, răspunse Candale repede, privindu-l drept în ochi, întrebător parcă.

David simțea în privirea prietenului o preocupare mare, o povară foarte grea ce-i apăsa inima, o îngrijorare însuflețită; dar nu înțelegea nimic. După o tăcere scurtă, Alexe urmă brusc, cu aceeași voce întrebătoare, sfredelitoare:

— De trei ori am fost rănit și nu știu pentru ce!

— Eu nici măcar zgâriat n-am fost, și se împlinesc doi ani de când mă bat neîncetat. Cu sârbii, cu rușii, cu cazacii, cu italienii, cu toți m-am lovit, zise David cu puțină mândrie, ceea ce nu prea era în obiceiurile lui.

— Ne vărsăm sângele prin țări străine și nu știm pentru ce! rosti Candale cu glasul de adineaori. Apoi, fiindcă în ochii lui David văzu aceeași nedumerire încăpățânată, urmă pătimaș, din ce în ce mai aprins: Dar ce-avem noi cu sârbii? Ce-avem noi cu rușii ori cu italienii? Ce-avem? Spune-mi tu, că eu degeaba mă întreb! Ce ne-au făcut și ce le-am făcut? Și cu toate acestea ne măcelărim de atâtea luni de zile. Tu habar n-ai ce s-au prăpădit din flăcăii noștri, cât sânge românesc s-a vărsat! Au rămas satele pustii. Și toate degeaba! [...]

Simțea lămurit că începe să-l cuprindă o frică ciudată și murmură grăbit, ca și când s-ar fi agățat de o funie salvatoare:

— Datoria, Alexe!

Candale însă izbucni aspru, hotărât:

— Datoria?... Orice datorie are margini!

Un sublocotenent bătrân intră vesel, triumfător, aducând cu mândrie o veste de victorie cine știe unde și, după ce o împărtăși celor doi prieteni, adăugă singur, melancolic:

— Toate acestea însă nu ne apropie de pace.

Liviu Rebreanu, *Catastrofa*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume* dintr-un *text poetic* studiat, aparținând lui Nichita Stănescu.

Scanned with OKEN Scanner

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din text;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic, semnificative pentru tema și viziunea despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 39

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Teatrele își invită spectatorii prin mari afișe ispititoare, pe care numele vedetelor sunt trecute cu roșu. Între cele două războaie viața și scena sunt mai aproape ca oricând: fiecare scriitor, fie el poet, prozator sau critic, se simte ispitit să compună piese, să scrie cronică dramatică, să fie director de teatru, președinte al Societății autorilor dramatici, membru în Consiliul de administrație ori în Comitetul de lectură al acesteia. Scriitorii sunt prieteni cu regizorii și actorii, scriu roluri pentru câte o artistă anume așa cum croitorii fac o haină pentru un trup anume, producția de serie fiind de neconceput la „casele mari". Numirea unui nou director al Naționalului bucureștean (Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Ion Minulescu, Ion Marin Sadoveanu și câți alții) face obiectul previziunilor ori îngrijorărilor clienților de la Capșa cu mult timp înainte de eveniment și se comentează mult timp după ce faptul e împlinit. [...]

Teatrul e o pasiune (pentru sentimentali) și o afacere (pentru pragmatici), scriitorul căruia i se montează o piesă obține glorie imediată și bani. Așa nepricepuți cum sunt, spectatorii rămân totuși mulți și fideli, teatrele particulare pot trăi de pe urma lor, chiar dacă trebuie să facă destule concesii „eroice" gustului dominant al epocii și chiar dacă actrițele trebuie să-și procure singure rochiile pentru spectacol. Este totuși perioada în care lumea pare teatru și teatrul viață și în care te poți închipui în București, fără efort și fără metaforă, „ca la teatru" privitor sau privit, regizor sau regizat.

Ioana Pârvulescu, *Întoarcere în Bucureștiul interbelic*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează sensul din text al secvenței *numele vedetelor sunt trecute cu roșu* [pe afiș]. **6 puncte**

2. Indică tema de discuție a *clienților de la Capșa.* **6 puncte**

3. Explică un motiv pentru care *Între cele două războaie viața și scena sunt mai aproape ca oricând.* **6 puncte**

4. Precizează numele a patru dintre scriitorii care au fost directori ai Teatrului Național în perioada interbelică. Valorifică textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă două caracteristici ale spectatorilor, care fac posibilă existența teatrelor particulare în epocă. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă teatrul este pentru scriitori un mod de a obține glorie sau o modalitate de a educa gustul publicului. Folosește informațiile din fragmentul dat.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificația următorului text. Evidențiază valoarea expresivă a prezenței grupului nominal într-o descriere.

Un colb sclipitor ploua mărunt în dunga luminii și niște scame mari, cenușii, zburară deodată. Erau moliile. Jim strivi una în mână prefăcând-o în polen. De-abia atunci băgă de seamă friabilitatea stofelor, carbonizarea lor săvârșită lent, în întunecimea dulapurilor. Identitatea țesăturilor cu fluturii era așa de perfectă, încât el se aștepta ca tot conținutul șifonierului să zboare afară într-un roi de molii argintii, lăsând goală racla ciuruită de cari a hainelor. Totul părea acolo mâncat de molii, până și valsul din ceas, și Jim, simțindu-și nările uscate de fluturii pulverizați, deschise geamurile de perete.

Această îndărătnicie de a cultiva în umbră obiectele decedate era caracterul esențial al familiei, compusă mai cu seamă din femei bătrâne, mai toate celibatare, dar strânse dintr-o solidaritate de speță sub același acoperământ. Existența lor se scurgea după un ritm secular și cu nuanța unui provizorat ce avea în vedere epoci viitoare de prosperitate, niciodată însă recunoscute.

George Călinescu, *Cartea nunții*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități artistice* ale unui *text poetic* studiat, ce aparține lui Nichita Stănescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-un curent literar sau într-o perioadă;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic studiat, prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: *titlu, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), motive poetice, elemente de prozodie.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 40

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Dintre puterile exercitate social, singura care nu doreşte stabilirea unei mai mari puteri asupra celuilalt, singura care nu aspiră să se sporească pe ea în detrimentul celui asupra căruia se exercită, este puterea medicală. [...] *Că este aşa o dovedeşte acea particularitate a voinţei de-a îngriji, anume că reuşeşte să depăşească aspectele dezagreabile, uneori repulsive, ale activităţilor medicale. Tot aşa cum unei mame nu-i e silă să schimbe scutecele unui copil, nici medicului sau infirmierei nu-i repugnă cele mai dificile şi mai dezgustătoare aspecte ale profesiei. Firește, realitatea aduce multe corective acestei scheme ideale. Înainte de toate, profesiunile de îngrijire, şi mai cu seamă cariera de medic, aduc reputaţie şi sunt relativ bine plătite. „Doctorii fără arginţi" – Cosma şi Damian – au fost canonizaţi, ceea ce este o dovadă că nu-i găseşti pe toate drumurile. Această atitudine premială faţă de medicină aduce alte motivaţii în profesie. Medicina este şi calea spre prestigiul social. În fine, medicina este şi, intelectual vorbind, o profesie excitantă şi va atrage pe cei care vor să rezolve misterele naturii. Aceste „impurităţi" nu sunt cu necesitate frâne către profesarea unei medicini oneste şi eficiente. Cu o singură condiţie: coexistenţa vocaţiei de-a îngriji. Inşii care nu au această fibră „maternă" nu au ce căuta în profesiile medicale.* [...] *Pe de altă parte, puterea medicală întâlneşte dificultăţi legate de exercitarea ei în cadrul unor instituţii. Instituţiile – spitalele, în cazul dat – sunt medii în care se exercită numeroase competiţii pentru putere. Voinţa de-a schimba ierarhiile stabilite, mişcările orizontale şi verticale în sânul echipelor sunt inerente profesiei. Ca şi în cazul cavalerilor Graal-ului, care uitaseră ţelul lor primordial (găsirea obiectului sfânt, a pocalului în care a fost cules sângele lui Cristos), acest ordin cavaleresc de tip special care este ordinul medical uită câteodată menirea lui particulară, îngrijirea, pentru a se epuiza în luptele instituţionale. Repet: îngrijirea, nu vindecarea. Orice medic bun ştie că nu trebuie să trăiască în obsesia vindecării bolnavului. Aceasta ar duce la o greşeală fatală, aceea că indivizii de la care nu se poate obţine o restitutio ad integrum* ar trebui abandonaţi. Vindecarea este eventuală, rareori completă. Optica corectă este îngrijirea. După ea vine salvarea vieţii (de unde scepticismul medical faţă de eutanasie*) şi numai la urmă vindecarea, adică recuperarea acelei normalităţi ideale care este sănătatea. M-aş bucura dacă aceste câteva rânduri ar cădea sub ochii celor ce încep să practice profesii ale îngrijirii sau se pregătesc să le studieze.*

dr. Ion Vianu, *Despre puterea medicală*

---

* *restitutio ad integrum* – repunerea integrală în situaţia anterioară

* *eutanasie* – metodă de provocare a unei morţi nedureroase unui bolnav incurabil, pentru a-i curma o suferinţă îndelungată şi grea

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul afirmaţiei *sănătatea este o normalitate ideală.* **6 puncte**

2. Indică unul dintre avantajele *carierei de medic.* **6 puncte**

3. Menţionează cauza pentru care au fost canonizaţi cei doi doctori legendari, Cosma şi Damian. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează care ar trebui să fie, în accepția autorului, principala calitate a unui medic. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, motivul pentru care *instituțiile – spitalele – sunt medii în care se exercită numeroase competiții pentru putere.* **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă menirea primordială a medicului ar trebui să fie *îngrijirea*, [iar] *nu vindecarea* bolnavilor. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale realismului:

— Doăsp'ce trecute, Măndico! ce naiba faci, soro?

Așa strigă cocoana Lucsița, foarte nervoasă, intrând în odaia unde-și face toaleta madam Piscopesco.

Iar madam Piscopesco, din fața oglinzii, răspunde și mai nervoasă:

— Uf! lasă-mă dracului și dumneata, mamițo! nu vezi cum m-a pocit dobitoaca? fir-ar afurisită să fie!

Dobitoaca este guvernantă la copii, și piaptănă și pe madam Piscopesco; cocoana Lucsița este mama lui madam Piscopesco, iar madam Piscopesco este soția lui d. Piscopesco, proprietarul uneia dintre cele mai elegante și mai confortabile vile din Sinaia, vilă care poartă frumosul nume al fiicei cocoanei Lucsiții, vila „Esmeralda".*

De la șase ceasuri dimineața, pe când soarele nu s-a ridicat bine peste Piscul Cânelui, locuitorii vilei „Esmeralda" umblă de colo până colo, cuprinși toți ca de niște friguri.

Ce este? Ce s-a-ntâmplat în familia Piscopesco pentru ca toată lumea din vila „Esmeralda" să fie așa de emoționată și de nervoasă?

O bucată de bristol, care strălucește deasupra vrafului cărților de vizită lăsate de amicii din lumea mare la vila „Esmeralda", ne va răspunde la această întrebare. Să ne aruncăm ochii pe acea bucată de bristol și vom afla că din înaltul ordin al maiestăților lor, doamna și domnul Zefir Piscopesco sunt invitați pentru astăzi, la ora 1 d.a., a lua dejunul la castelul Peleș!*

— Unde-i dobitoaca, mamițo? trăsni-o-ar Dumnezeu s-o trăsnească! zice madam Piscopesco, ciufulindu-și tare necăjită cârlionții de la ceafă, cari nu vor să stea cum vrea dumneaei.

— Lasă-mă, soro, să te potrivesc, îi zice coana Lucsița.

Și trage lângă fereastră-n lumină pe frumoasa ei fiică; ia fierul de frizat de deasupra flacării de spirt, îl apropie de buze, suflă-n el și-l vâră apoi în cârlionții rebeli.

— Ești nebună, soro! țipă madam Piscopesco, ce dracu! chioară ești?... m-ai fript!

— Dacă te miști! dacă bâțâi mereu din picior! Fie, soro, la naiba! că prea ești

Scanned with OKEN Scanner

nevricoasă!... A să văz.

Și coana Lucsița se uită-n ceafa grăsulie a lui madam Piscopesco și o scuipă, pe de o parte să-i mai potolească ustureala, pe de alta să n-o deoache: în adevăr, are de ce să se mândrească o mamă.

Apoi, cu mai multă atenție, supune și aranjează cârlionții rebeli așa de frumos că madam Piscopesco a și uitat de arsură.

— Douăsp'ce și un sfert, soro! ce dracu faceți? tot nu te-ai mai isprăvit?... vrei să-ntârziem? nu face pentru ca să ne aștepte, mai ales întâia oară!

Dar madam Piscopesco, fără s-asculte vorbele domnului Zefir Piscopesco, și încovoindu-se de talia ei elegantă în fața oglinzii, așa ca să-și poată vedea turnura, întreabă:

— Sunt bine la spate, mamițo?

— Ești surdă, soro? zbiară cu severitate d. Piscopesco; vrei să ne atârne lingurile de gât? nu face pentru ca să ne aștepte! întâia oară! înțelege-mă!

— Uf! fir-ar a dracului și-afurisită de viață! zice madam Piscopesco. Unde-mi sunt mănușile?

Caută cocoanele-n sus... caută-n jos...

— Cheamă pe dobitoaca... Unde-i dobitoaca? fir-ar a dracului să fie! ea știe unde le-a pus.

— Uite-le! strigă coana Lucsița.

— Haide odată, soro! că te las și merg singur! Sunt douăsprezece și jumătate. Încă o privire-n oglindă.

În sfârșit, madam Esmeralde Piscopesco suie în trăsură cu soțul său.

— La Peleș! și mai iute! zice către birjar d. Piscopesco, după ce și-a încrucișat brațele și s-a așezat bine.

Birjarul mână.

— Mamițo! strigă madam Piscopesco, uitându-se-napoi către coana Lucsița, care de pe verandă o scuipă, să n-o deoache; mamițo, bagă de seamă la cheile dulapului, că iar fură zahăr dobitoaca, fir-ar a dracului să fie!

I.L. Caragiale, *La Peleș*

**guvernantă* – persoană, de obicei de naționalitate străină, angajată pentru supravegherea, creșterea și educarea în familie a copiilor

**bristol* – hârtie albă, groasă, de calitate foarte bună, din care se făceau cărțile de vizită/*p. ext.* carte de vizită

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema* și *viziunea despre lume*, reflectate într-un *text poetic* studiat, din opera lui Nichita Stănescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două imagini/idei poetice, relevante pentru tema și viziunea despre lume din textul studiat;

Scanned with OKEN Scanner

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de compoziție și de limbaj ale textului poetic studiat, semnificative pentru prezentarea temei și a viziunii despre lume: *imaginar poetic, titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, figuri semantice/tropi, elemente de prozodie.*

Varianta 41

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Tiparul, patrimoniul exclusiv al bisericii în secolul al XVI-lea, începe să asigure și difuzarea cărților laice. Este, firește, ușor de înțeles tipărirea preferențială a codurilor civile, expresii ale autorității legislative oficiale. În schimb, categorii însemnate de texte, în principiu atrăgătoare și instructive, rămân în afara marii circulații de carte; în tot Evul Mediu, letopisețele românești și cărțile populare sunt răspândite numai în și prin copii manuscrise, deseori cu modificări introduse de copiști.

Sub raportul mentalităților, emblema epocii vechi este convingerea privind unitatea și latinitatea etnolingvistică a românilor. Ideea, exprimată pentru prima oară de Coresi (în „Prefața" Catehismului, 1559/1560), reapare la Simion Ștefan (1648) și îndeosebi la cronicari, în reformulări din ce în ce mai ample și mai fin argumentate.

În secolele al XVII-lea – al XVIII-lea, în toate cele trei țări române se poate vorbi de un adevărat cult al cărții. Tipăritura și copia manuscrisă au fost, cu siguranță, nu numai cauza favorizantă a unificării lingvistice, ci și instrumente ale unității spirituale și ale solidarității etnice. Astfel, domnii munteni și moldoveni fac însemnate donații de carte românilor ardeleni [...]

Din perspectivă culturală, unele evenimente legate de circulația textului scris în Evul Mediu par anecdotice: astfel, o carte „robită" de tătari este răscumpărată de români în 1630, iar un exemplar din Cazania lui Varlaam este pricină de judecată între moștenitorii unui preot și o întreagă obște sătească (Al. Duțu, 1968, pp. 34 – 35).

În perspectivă istorică însă, simpla atestare documentară a unor astfel de evenimente este o probă a importanței lor într-o epocă de mare deschidere culturală.

Maria Cvasnîi Cătănescu, *Limba română. Origini și dezvoltare*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul termenului „robită", din structura *o carte „robită" de tătari.* **6 puncte**

2. Indică numele autorului și titlul cărții care exprimă, pentru prima oară, convingerea privind unitatea și latinitatea etnolingvistică a românilor. **6 puncte**

3. Menționează motivul pentru care, în Evul Mediu, letopisețele și cărțile populare rămân în afara marii circulații de carte. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea față de carte, în secolele al XVII-lea – al XVIII-lea, desprinsă din următorul fragment: *domnii munteni și moldoveni fac însemnate donații de carte românilor ardeleni.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, importanța cărții în Evul Mediu românesc, desprinsă din evenimentele anecdotice consemnate de istoricul Al. Duțu. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, în Evul Mediu românesc, cartea tipărită a favorizat sau nu realizarea unității etnolingvistice a poporului român, pe baza fragmentului extras din lucrarea *Limba română. Origini și dezvoltare.* **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului fragment, evidențiind două înnoiri ale liricii postbelice întâlnite în poezia lui Nichita Stănescu:

Du-mă, fericire, în sus, și izbește-mi
tâmpla de stele, până când
lumea mea prelungă și în nesfârșire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt, și mult mai curând.

Ce bine că ești, ce mirare că sunt!
Două cântece diferite, lovindu-se, amestecându-se,
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pământ,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurata, neasemuita luptă
a minunii că ești, a-ntâmplării că sunt.

Nichita Stănescu, *Cântec*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o comedie studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului, prin raportare la conflictul/conflictele din comedia studiată;

– evidențierea a două trăsături ale personajului, prin două scene/citate/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru prezentarea personajului ales: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 42

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

M-am sfiit totdeauna să scriu pentru tipar la persoana întâi. Hiperbolizarea aceasta a eului, rămăşiţă anacronică de la romanticii care, ei şi atunci, puteau să se creadă aievea buricul pământului, mi se pare puţin ridicolă. Scriitorul de azi, afară de poetul liric, trăieşte într-o lume atât de relativă din toate punctele de vedere, că numai identificându-se cu multe relativităţi izbuteşte a pătrunde şi a înfăţişa absolutul care, cel putin în artă, rămâne năzuinţa supremă.

Cu atât mai greu îmi vine să vorbesc acum chiar despre crezul „meu" artistic...

Dar, fiindcă sunt întrebat, îndrăznesc a spune că scrisul nu mi se pare deloc o jucărie agreabilă şi nici mai cu seamă o jonglerie cu fraze. Pentru mine arta – zic „artă" şi mă gândesc mereu numai la literatură – înseamnă creaţie de oameni şi de viaţă. Astfel arta, întocmai ca şi creaţia divină, devine cea mai minunată taină. Creând oameni vii, cu viaţă proprie, cu lume proprie, scriitorul se apropie de misterul eternităţii. Nu frumosul, o născocire omenească, interesează în artă, ci pulsaţia vieţii. Când ai reuşit să închizi în cuvinte câteva clipe de viaţă adevărată, ai realizat o operă mai preţioasă decât toate frazele frumoase din lume. Precum naşterea, iubirea şi moartea alcătuiesc enigmele cele mai legate de viaţa omenească, tot ele preocupă mai mult şi pe scriitorul care încearcă să creeze viaţă. Literatura trăieşte prin ea şi pentru ea însăşi. Durabilitatea ei atârnă numai de cantitatea de viaţă veritabilă ce o cuprinde. [...]

Sinceritatea e calitatea de căpetenie a scriitorului adevărat. Sinceritatea faţă de sine din care izvorăşte sinceritatea faţă de artă. Dacă nu te dăruieşti întreg artei în clipa creaţiei, nu vei zămisli decât monştri fără viaţă.

A crea oameni nu înseamnă a copia după natură indivizi existenţi. Asemenea realism sau naturalism e mai puţin valoros ca o fotografie proastă. Creaţia literară nu poate fi decât sinteză. Omul pe care îl zugrăvesc eu o fi având şi trebuie să aibă asemănări cu mii de oameni, cum au şi în viaţă toţi oamenii, dar trăieşte numai prin ceea ce are unic şi deosebit de toţi oamenii din toate vremurile. Unic însă e numai sufletul. Viaţa eternizată prin mişcări sufleteşti – realism.

Temelia creaţiei rămâne, negreşit, expresia, nu însă ca scop, ci ca mijloc. De dragul unei fraze strălucite sau a unei noi împerecheri de cuvinte, nu vom sacrifica niciodată o intenţie. Prefer să fie expresia bolovănoasă şi să spun într-adevăr ce vreau, decât să fiu şlefuit şi neprecis. [...]

Expresia exactă îţi cere mai multă sbuciumare: „Cuvântul ce exprimă adevărul". Numai prin ea poţi urmări de-aproape sinuozităţile sufletului care explică viaţa. Psihologia şi obiectivitatea merg alături şi presupun aceiaşi retragere a eului scriitoricesc în colţul cel mai modest al sufletului, spre a lăsa loc desfăşurării creaţiei. Modestia nu e şi dezinteres, ci dimpotrivă, o atitudine. Fără amestecul meu direct, opera va putea creşte şi trăi mai independent. Copilul sdravăn n-are nevoie în viaţă de hainele tatălui.

Dacă priveşti arta drept creaţie, trebuie să-i atribui şi o valoare etică. Arta ca uşoară jucărie ar fi tot atât de incomprehensibilă ca şi viaţa socotită fără rost. Arta n-are menirea să-l moralizeze pe om, evident, dar poate să-l facă să se bucure că e om şi că trăieşte, şi chiar să-l facă om. Contemplarea vieţii, pe care o oferă creaţia, poate fi uneori mângâietoare ca o rugăciune...

Scanned with OKEN Scanner

În loc de „crez artistic", iată câteva gânduri, poate nu prea închegate și nici prea noi, care îmi sunt dragi și după care aș fi bucuros să-mi călăuzesc scrisul cel puțin în viitor.

Liviu Rebreanu, *Cred*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei (a se crede) *buricul pământului.* **6 puncte**
2. Indică scopul literaturii, în accepția lui Liviu Rebreanu. **6 puncte**
3. Menționează una dintre calitățile pe care trebuie să le atingă creația literară. **6 puncte**
4. Precizează atitudinea scriitorului față de limbajul operei literare, desprinsă din afirmația *De dragul unei fraze strălucite sau a unei noi împerecheri de cuvinte, nu vom sacrifica niciodată o intenție.* **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația titlului textului dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă ești sau nu de acord cu următoarea afirmație: *Nu frumosul, o născocire omenească, interesează în artă, ci pulsația vieții.* **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale postmodernismului:

ca orice băiat cuminte enfant sage ca orice tânăr
crescut cu grijă de manualele școlare
de la an la an tot mai bune îmi ajut
părinții în aprovizionarea autumnală ziua recoltei
cu dovlecei cucuruji fotogenici ardei grași atârnând
de acoperișul de rogojini al dimineții e
o zi frumoasă ieșim în stradă dans la rue televizoarele
albesc zidurile caselor aplauze ce mulțumire
să vezi prețul verzei la 0,95 și ceapa ca o fecioară
sigură de ea și demnă deși cam din topor abia
cu 2,60 înfășurat
ca un știulete în trei pulovere avansez
printre tarabele încărcate toamnă bogată automne riche îmi ajut
ca orice tânăr intelectual părinții e și aceasta
o datorie de onoare femeile ard
asfaltul rece vedea-v-aș
în bucătărie la cratiță le strig în gând desigur

Scanned with OKEN Scanner

numai în gând spatele scârțâie
ca un car încărcat cu roade sciatica mea
e tânără și optimistă și ea

Alexandru Mușina, *Lecțiile deschise ale profesorului de franceză A. M. Lecția a patra. La piață*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* dintr-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese din comedia studiată;

– evidențierea, prin două scene/secvențe comentate, a modului în care se manifestă relația dintre aceste personaje;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două elemente de structură și de limbaj ale comediei studiate, semnificative pentru relația dintre cele două personaje: *acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului.*

Varianta 43

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul text:

Epoca modernă debutează sub semnul mitului fondator roman. *Acesta se așază la baza fundației, descălecatul țărilor române înscriindu-se ca o fază ulterioară, reluare a creației dintâi, a „descălecatului" lui Traian. Ni se pare iluzorie tentativa unor cercetători de a raporta acest mit la o neîntreruptă conștiință romană pe care ar fi păstrat-o societatea românească. De ce nu s-ar fi păstrat atunci și o conștiință dacică? În fapt, nu de conștiință populară poate fi vorba în cazul invocării unor origini îndepărtate, ci de combinații intelectuale cu sens bine determinat ideologic și politic. Indiferent de originea lor latină, românii evoluează până spre 1600 într-un mediu cultural predominant slavon. Curiozitatea lor istorică nu mergea mai adânc de întemeierea statelor românești. Occidentalii au remarcat cei dintâi raportul dintre români și romani, pentru simplul motiv că știind latinește puteau sesiza apropierile dintre limba română și limba latină și aveau acces la textele istorice referitoare la cucerirea și colonizarea Daciei.*

În istoriografia românească, Grigore Ureche este primul care, spre mijlocul secolului al XVII-lea, consemnează originea românilor de la „Râm". Câteva decenii mai târziu, Miron Costin avea să compună prima „monografie" despre obârșia romană a poporului său, sub titlul De neamul moldovenilor. *Ambii cronicari studiaseră în Polonia și cunoșteau limba latină, utilizând în consecință izvoare și lucrări scrise în latinește. Cert este că nimic din ce argumentează ei cu privire la originea romană nu poate fi raportat la vreun izvor autohton anterior. Acum, în secolul al XVII-lea, istoriografia românească iese din faza slavonă, și nu numai prin faptul, desigur esențial, al redactării cronicilor în română, ci și prin deplasarea reperelor culturale și istorice. Punctul de plecare devine Roma, cucerirea și colonizarea romană a Daciei. Principiul „intervenției*

Scanned with OKEN Scanner

exterioare" continuă să funcționeze, chiar cu forță sporită. Originea romană marca puternic individualitatea țărilor române, le conferea noblețe și prestigiu. Limba latină era limba de cultură folosită în cea mai mare parte a Europei, iar tradiția imperială romană supraviețuia atât prin „Sfântul imperiu", cât și prin pretenția Rusiei de a fi considerată „a treia Romă".

Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Menționează sensul din text al secvenței reluare a creației dintâi, a „descălecatului" lui Traian. **6 puncte**

2. Indică anul până la care românii au trăit într-un mediu predominant slavon și o consecință a acestui fapt. **6 puncte**

3. Explică motivul pentru care Occidentalii au remarcat cei dintâi raportul dintre români și romani. **6 puncte**

4. Precizează doi cronicari care studiaseră în Polonia, cunoșteau limba latină și utilizau lucrări scrise în latinește, așa cum se arată în textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă o caracteristică a tematicii abordate de istoriografia românească din secolul al XVII-lea. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă interesul românilor pentru a-și afirma originea latină provine dintr-o conștiință a apartenenței, conservată din moși strămoși, sau din motive ideologice și politice. Folosește informațiile din fragmentul dat.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificația următoarei poezii. Evidențiază două trăsături ale avangardei artistice prezente în text.

Ploi de martie, tragedie citadină,
arborii își fac semne ca surdomuții.
Pentru spectacolul de adio
plângeți lacrămi de făină
printre sonerii, lumină,
de Sfântul Bartolomeu al afișelor.
Dinspre bariere noaptea vântuie, –
treci între cristale, feeric, deci,
pe rugul tău lăuntric răstignită,
în dâra farului, snop imponderabil,
cu echipaj pe pneu rostogolit.
Și s-au aprins stelarele vitrine,

Scanned with OKEN Scanner

cumplit se strâmbă Negrul la volan,
înghite felinarele unul câte unul,
la intrarea în teatru, va dansa, va dansa.

Nu mă vezi, sufăr, sub ţilindrul inutil.

Ion Vinea, *Lamento*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *un personaj* dintr-o *comedie* studiată, de Ion Luca Caragiale.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/ conflictele din comedia studiată;

– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin referire la două scene/citate/secvențe comentate;

– analiza la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru prezentarea personajului ales: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.

Varianta 44

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Versiunea științifică unilaterală conform căreia ar exista o viață mintală fără influențe emoționale – care a călăuzit ultimii optzeci de ani de cercetare asupra inteligenței – se schimbă treptat, pe măsură ce psihologia a început să recunoască rolul esențial al sentimentelor în gândire. Precum personajul Data din Star Trek: generația următoare, psihologia începe să aprecieze puterea și virtuțile emoțiilor la nivelul vieții mintale, dar și primejdiile pe care le reprezintă. La urma urmei, așa cum vede Data lucrurile (spre marea lui mirare, în măsura în care poate simți așa ceva), logica lui rece nu reușește să găsească soluții umane. Umanismul nostru este cel mai evident la nivelul sentimentelor. Data încearcă să simtă, dându-și seama că ratează ceva esențial. El vrea prietenie; precum Omului de Tinichea din Vrăjitorul din Oz, *lui îi lipsește o inimă. Pentru că nu are simțul liric ce însoțește sentimentele, Data poate cânta sau scrie poezii cu o mare virtuozitate tehnică, dar fără a trăi pasiunea. Data tânjește după o lecție despre valorile cele mai înalte ale sufletului omenesc – credința, speranța, devotamentul, iubirea –, care lipsesc cu desăvârșire în cazul unui punct de vedere rece, strict cognitiv. Emoțiile îmbogățesc; un model mintal care le ignoră este unul sărăcit.*

Daniel Goleman, *Inteligența emoțională*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul termenului *umanism* din text. **6 puncte**

2. Indică un efect pe care îl are asupra lui Data lipsa *simțului liric ce însoțește sentimentele.* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

3. Menționează cu ce personaj literar este asemănat personajul din *Star Trek: generația următoare* și din ce motiv. **6 puncte**

4. Precizează care sunt, în viziunea autorului, valorile cele mai înalte ale sufletului uman. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, deosebirea dintre cele două curente științifice de gândire cu privire la studiul inteligenței umane, așa cum reiese din text. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă studiul emoțiilor este important sau nu pentru înțelegerea proceselor mentale ale omului. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor. Evidențiază instanțele comunicării poetice:

Carte frumoasă, cinste cui te-a scris
Încet gândită, gingaș cumpănită;
Ești ca o floare, anume înflorită
Mâinilor mele, care te-au deschis.
Ești ca vioara, singura ce cântă
Iubirea toată pe un fir de păr,
Și paginile tale, adevăr,
S-au tipărit cu litera cea sfântă.

Un om de sânge ia din pisc noroi
Și zămislește marea lui fantomă
De reverie, umbra și aromă,
Și o pogoară vie printre noi.

Dar jertfa lui zadarnică se pare,
Pe cât e ghiersul cărții de frumos.
Carte iubită, fără de folos,
Tu nu răspunzi la nicio întrebare.

Tudor Arghezi, *Ex libris*

---

* *ex libris* (loc. lat.), *din cărțile* (*mele*), mențiune făcută pe cărțile dintr-o bibliotecă, pentru a indica posesorul lor

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu, de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *modalitățile de realizare a comicului* într-o *comedie* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea trăsăturilor *comediei*, ca specie literară;

– identificarea și exemplificarea, prin două scene/citate/secvențe comentate, a două tipuri de comic;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale comediei, semnificative pentru tipurile de comic alese: *acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj, notațiile autorului* etc.

Varianta 45

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

În primăvara lui 1877, Rusia dobândise de la Europa mandat tacit de a intra în Bulgaria și a face război Porții Otomane. Și, în întrevederea de la Berlin, dintre cei trei împărați, al Austriei, al Germaniei și al Rusiei, se înțeleseseră ca Austria să ia Bosnia și Herțegovina, iar Rusia, Basarabia, ce o pierduse prin tratatul de la Paris din 1859. Germania ajuta pe Rusia, pentru că și Rusia o ajutase, neutralizând pe Austria în războiul din 1870.*

Brătianu știind că vântul bate de la Nord și că în războiul ce se pregătea România avea mult de câștigat, uitând teoriile neutralității susținute când era în opoziție, cu mintea-i ageră și cu hotărârea-i luminată, deveni imediat un partizan energic al războiului.*

Țarul Alexandru al II-lea al Rusiei vine la Livadia; Brătianu, însoțit de colonelul Slăniceanu, ministrul nostru de război, merge la Livadia ca să se înțeleagă asupra situației. Pe când la Livadia se aflau invitați la ceai la împărat, o discuție se iscă între Brătianu, cancelarul Imperiului, principele Gorceakov și generalul Ignatiev, fostul ambasador la Constantinopol al Rusiei. Principele Gorceakov și Ignatiev susțineau că armata rusă poate să intre în România fără nicio convenție, căci merge a elibera pe frații ortodocși din Orient.*

— Ciudate principii de umanitate și de dreptate invocați, zise Brătianu, când începeți prin a călca în picioare drepturile unui popor ortodox de 5 milioane de suflete.

— Și ce aveți să faceți? obiectă principele Gorceakov.

— Ne vom împotrivi, răspunse cu hotărâre Brătianu.

— Atunci vă vom zdrobi.

— Dar ne vom apăra cu disperare și vom strica drumul de fier.

— Să ne tragem de-oparte și să rezolvăm împreună neînțelegerea.

Temelia Convenției de la 4 aprilie, prin care se garanta integritatea teritoriului nostru, astfel a fost pusă.*

Alexandru Candiano-Popescu, *Amintiri din viața-mi*

**războiul din 1870* – războiul franco-prusac din anii 1870 – 1871, încheiat cu înfrângerea Franței

**Brătianu* – în acel moment, prim-ministrul României

**Livadia* – localitate în Crimeea, unde s-a negociat cooperarea României cu Rusia în Războiul Ruso-Româno-Turc

**4 aprilie* – data semnării tratatului (Convenției) de alianță dintre Rusia și România

Scanned with OKEN Scanner

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică, pe baza informațiilor din text, sensul sintagmei *mandat tacit* (*Rusia dobândise de la Europa mandat tacit de a intra în Bulgaria și a face război Porții Otomane*). **6 puncte**

2. Precizează scopul întâlnirii de la Berlin, a celor *trei împărați*. **6 puncte**

3. Menționează circumstanțele întâlnirii dintre Brătianu, principele Gorceakov și generalul Ignatiev. **6 puncte**

4. Califică atitudinea cancelarului Imperiului în discuția cu prim-ministrul României. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a lui Brătianu. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă relația dintre Rusia și România, în preajma izbucnirii Războiului ruso-româno-turc (Războiul de Independență) din 1877, era sau nu era una amicală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația următoarei *fabule*, evidențiind totodată și două trăsături care diferențiază acest text de modelul clasic.

Cică niște cronicari
Duceau lipsă de șalvari.
Și-au rugat pe Rapaport
Să le dea un pașaport.
Rapaport cel drăgălaș
Juca un carambolaj,
Neștiind că-Aristotel
Nu văzuse ostropel.
„Galileu! O, Galileu!
Strigă el atunci mereu –
Nu mai trage de urechi
Ale tale ghete vechi.“
Galileu scoate-o sinteză
Din redingota franceză,
Și exclamă: „Sarafoff,
Servește-te de cartof!“

Morală
Pelicanul sau babița.

Urmuz, *Cronicari*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-o *dramă* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

Scanned with OKEN Scanner

– evidențierea a două trăsături ale personajului ales, prin două scene/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale dramei, semnificative pentru prezentarea personajului ales: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Varianta 46

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Mutarea, după 1875, a „Junimii" la București, apoi – după 1930 – a „Vieții românești" a marcat, în mod fatal, intrarea în „decadență" a unui Iași „aristocratic", lipsit de resurse economice și de energie combativă, dezarmat în fața noii Capitale moderne, plebee și dinamice. Treptat, orașul se va transforma din capitala culturală a secolului al XIX-lea autohton într-o urbe provincială decrepită, abandonată de elite și locuită doar de „umbrele" prestigioase ale trecutului. Clivajul politico-economic dintre cele două provincii istorice va separa, după război, două vârste și două lumi.

Polemica dintre E. Lovinescu și G. Ibrăileanu sau diatribele tânărului Mircea Eliade „împotriva Moldovei" sunt revelatoare în acest sens. O discutare în paralel a „cazurilor" Mircea Eliade și Ionel Teodoreanu ar fi, de altfel, instructivă; ambii scriitori s-au vrut – la un moment dat – romancieri ai adolescenței, ambii sunt marcați de lecturi din Gide, Huxley și Alain Fournier, ambii vor pendula – în maniere specifice – între „dinamismul" valah și „nostalgia" moldavă... Spre deosebire de contemplativul, idilicul Teodoreanu, la care „spiritul moldav" câștigă afectiv partida în fața intrepidei, dinamicei Muntenii, autorul „Întoarcerii din rai" și al „Huliganilor" – produs al unei generații mai tinere – optează pentru revoluționarismul „virilitatea" și „activismul" muntenești, încercând să reprime din sine „pasivitatea feminină" a Moldovei. Diferența dintre cei doi dă măsura unor diferențe de generație culturală. De o parte – generația „Marii Uniri", scindată între nostalgia trecutului patriarhal și energia prospectivă a modernizării; de cealaltă – „tânăra generație" autenticistă și spiritualistă a celor formați și maturizați după război, eliberați (aparent) de orice servituți extra-culturale. Cele două ethosuri mai sus-amintite sunt prezente la prozatorul ieșean într-un echilibru instabil.*

Paul Cernat, *Modernismul retro în romanul românesc interbelic*

**ethos* – ansamblu de trăsături specifice unui grup social sau unei epoci

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *dă măsura* în text. **6 puncte**

2. Indică în ce constă diferența dintre Moldova și Valahia, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează cele două romane scrise de Mircea Eliade și precizate în textul citat. **6 puncte**

4. Precizează opinia autorului despre cele două generații literare, așa cum reiese din următorul fragment: *De o parte – generația „Marii Uniri", scindată între*

Scanned with OKEN Scanner

nostalgia trecutului patriarhal și energia prospectivă a modernizării; de cealaltă – „tânăra generație" autenticistă și spiritualistă a celor formați și maturizați după război, eliberați (aparent) de orice servituți extra-culturale. Cele două ethosuri mai sus-amintite sunt prezente la prozatorul ieșean într-un echilibru instabil. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, trăsăturile capitalei moderne, rezultate din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă literatura română putea fi considerată sau nu modernă în perioada la care se referă fragmentul extras din volumul *Modernismul retro în romanul românesc interbelic* de Paul Cernat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale modernismului poetic interbelic:

Suflete, prund de păcate,
eşti nimic şi eşti de toate.
Roata stelelor e-n tine
şi o lume de jivine.
Eşti nimic şi eşti de toate:
aer, păsări călătoare,
fum şi vatră, vremi trecute
şi pământuri viitoare.
Drumul tău nu e-n afară,
căile-s în tine însuți.
Iară cerul tău se naşte
ca o lacrimă din plânsu-ți.

Lucian Blaga, *Suflete, prund de păcate*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Subiect recomandat numai pentru profil uman

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje* într-o *dramă* studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecăruia dintre personajele alese;

– evidențierea, prin două episoade/citate/secvențe comentate, a modului în care evoluează relația dintre cele două personaje;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și limbaj ale dramei, semnificative pentru personaj: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 47

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ce este simbolismul? Simbolismul este un curent literar apărut în Franța (și în Belgia francofonă) la sfârșitul secolului al XIX-lea și prelungindu-și ecourile până în preajma Primului Război Mondial. [...]

Orice afirmație despre simbolism depinde însă de ceea ce convenim să înțelegem prin curent literar și multe dintre controversele asupra temei de față reflectă ambiguitatea noțiunii mai generale de curent.

În primul rând, curentele sau mișcările literare arată diferit, după cum sunt privite: din perspectiva contemporanilor sau din cea a istoricilor de mai târziu. Nu e, apoi, același lucru gruparea unor autori prin programul explicit (mai importantă pentru contemporani) și gruparea lor prin convergențe, prin „asemănări de familie", în teoria sau în tehnica artistică (sesizate mai ușor de posteritate). Pe de altă parte, chiar opțiunea programatică a unor autori pentru o mișcare se dovedește înșelătoare, pentru că ea poate corespunde sau nu creației lor reale. Toate aceste complicații sunt amplificate de confuzia denumirilor: dintre mai multe variante concurente, termenul care desemnează azi un curent s-a impus treptat, mai mult prin jocul întâmplării decât prin decizii și judecăți critice riguroase. [...]

În esență, abordările unui curent pot varia, combinând în grade diferite două soluții extreme: cea strict contextuală, istoristă, care să urmărească aventura impunerii unor idei, grupării unor inși, apariției unor opere, și cea strict teoretică imanentistă, care să identifice un model ideal – ideologic sau/și retoric – al curentului. Între atâtea incertitudini, se înțelege că orice descriere sau definire a simbolismului trebuie preluată critic, ca o interpretare între mai multe posibile.

Rodica Zafiu, *Poezia simbolistă românească*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *asemănări de familie* din text. **6 puncte**

2. Indică unde și când a apărut simbolismul, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează cele două perspective din care sunt privite curentele sau mișcările literare, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

4. Precizează cele două soluții extreme în abordarea unui curent literar, idee desprinsă din ultimul paragraf. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o cauză a ambiguității noțiunii mai generale de curent literar, desprinsă din al treilea paragraf. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă descrierea unui curent literar este sau nu supusă unor incertitudini, așa cum se arată în fragmentul extras din *Poezia simbolistă românească* de Rodica Zafiu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea

Scanned with OKEN Scanner

și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile următorului text, evidențiind două trăsături ale simbolismului:

Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mâine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată,
Am să te iert —
E vechi păcatul
Și nu ești prima vinovată!...

În cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint,
Am ars miresme-otrăvitoare în trepieduri de argint,
În pat ți-am presărat garoafe
Și maci —
Tot flori însângerate —
Și cu parfum de brad pătat-am dantela pernelor curate,
Iar în covorul din perete ca și-ntr-o glastră am înfipt
Trei ramuri verzi de lămâiță
Și-un ram uscat de-eucalipt.

Dar iată,
Bate miezul nopții...
E ora când amanții,-alt'dată,
Sorbeau cu-amantele-mpreună otrava binecuvântată...
Deci vino,
Vino și desprinde-ți din pieptenul de fildeș părul,
Înfinge-ți în priviri Minciuna
Și-n caldul buzei Adevărul
Și spune-mi:
Dintre câți avură norocul să te aibă-așa
Câți au murit
Și câți blesteamă de-a nu te fi putut uita?...
Eu știu c-ai să mă-nșeli chiar mâine...
Dar fiindcă azi mi te dai toată.
Am să te iert —
E vechi păcatul
Și nu ești prima vinovată!... [...]

Ion Minulescu, *Celei care minte*

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularitățile de construcție a unui personaj* dintr-un *text dramatic postbelic* studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului, prin raportare la conflictul/conflictele din text;

– evidențierea a două trăsături ale personajului, prin două episoade/citate/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, din lista următoare, a două componente de structură și de limbaj ale textului dramatic, semnificative pentru personajul prezentat: *notațiile autorului, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.*

Varianta 48

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Bătaia cu flori era un mare eveniment în analele Bucureștiului. Toți cei ce aveau trăsuri particulare sau muscal cu luna luau parte la această serbare. Ieșeau la iveală tot felul de break*-*uri, docare, camioane și trăsuri, la care se adăugau coviltire din rețea, pe care se prindeau ghirlande de flori. Tot astfel se îmbrăcau roțile și hamurile cu nuferi, bujori, margarete, albăstrele, salcâmi, trandafiri și garoafe. Cucoanele își armonizau îmbrăcămintea cu florile de la trăsuri, iar bărbații mergeau în haine albe și pălării tari de pai. Era o adevărată întrecere pentru apariția cea mai senzațională.

În trăsură se luau coşuleţe pline cu flori, care se aruncau de la unii la alţii. De multe ori te întorceai acasă cu un ochi umflat sau cu nasul zgâriat, căci, după cum întâlneai mai multe sau mai puţine cunoştinţe, se încingeau bombardamente în regulă, care începeau graţios cu flori proaspete şi se sfârşeau cu cotoarele de la flori, cu buchete stâlcite de picioarele cailor şi tăvălite în noroi.

La Şosea, se înşirau trăsurile pe patru rânduri. Florile se încrucişau în aer, de la una la alta, cădeau jos, de unde erau ridicate de pietoni care le aruncau la rândul lor în trăsuri, ca să facă glume, murdărind rochiile spumoase şi strâmbând pălăriile.

Şi pe jos era gloată mare. Mulţi pietoni aveau coşuleţele lor pe braţ, din care aruncau florile în trăsurile cu cunoştinţe, dar trebuie să mărturisesc că li se răspundea cu un oarecare dispreţ. Bătaia cu flori era o petrecere pentru lumea bogată.

Zoe Cămărăşescu, *Amintiri*

**break* – model de trăsură de gală

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *luau parte* în text. **6 puncte**

2. Indică semnificația bătăilor cu flori, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

3. Menționează locul unde se petreceau bătăile cu flori, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea participanților față de bătăile cu flori, așa cum reiese din următorul fragment: *Cucoanele își armonizau îmbrăcămintea cu florile de la*

Scanned with OKEN Scanner

trăsuri, iar bărbații mergeau în haine albe și pălării tari de pai. Era o adevărată întrecere pentru apariția cea mai senzațională. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o caracteristică a bătăilor cu flori, rezultată din textul citat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța acordată convenienței de oamenii începutului de secol XX, bazându-te pe informațiile din textul citat din *Amintiri* de Zoe Cămărășescu. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, ce poate fi încadrat în direcția literară cunoscută ca prelungiri ale clasicismului și ale romantismului, evidențiind două trăsături ale artei poetice:

Sunt inimă-n inima neamului meu
Și-i cânt și iubirea și ura –
Tu focul, dar vântul ce-aprinde sunt eu,
Voința mi-e una, că-i una mereu
În toate-ale noastre măsura.
Izvor ești și ținta a totul ce cânt –
Iar dacă vrodat-aș grăi vreun cuvânt
Cum nu-ți glăsuiește scriptura,
Ai fulgere-n cer, Tu cel mare și sfânt,
Și-nchide-mi cu fulgerul gura!

G. Coșbuc, *Poetul*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte despre ideologia promovată de revista *Dacia literară* și *modul cum se reflectă aceasta într-o operă literară studiată.*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– descrierea contextului istoric în care a apărut revista *Dacia literară*;

– prezentarea a două trăsături ale ideologiei literare promovate în articolul-program *Introducție*;

– stabilirea unei relații între ideile identificate în programul revistei și o operă literară studiată (*text narativ* sau *text poetic*).

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 49

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Încă de la apariţia sa, simbolismul românesc a fost respins de adversari îndeosebi pe temeiul lipsei de aderenţă la tradiţiile şi realităţile sociale şi morale ale ţării noastre. Declarată produs „exotic", de „imitaţie", poezia simbolistă se vedea exclusă din cuprinsul literaturii române, pe criterii exterioare, superficiale, în baza unor prejudecăţi care nu rezistă analizei. Simbolismul românesc reprezintă cu toate acestea un fenomen organic necesar, care trebuia să apară atunci când un număr de condiţii obiective l-au făcut posibil şi inevitabil. În esenţă, originea simbolismului românesc trebuie căutată în colaborarea factorului „influenţă" şi a factorului „mediu receptiv", întrunite într-o sinteză originală, cu tendinţă de „autohtonizare", evidentă mai ales la Bacovia şi la Ion Pillat, de pildă. Cu alte cuvinte, influenţa poeziei simboliste apusene, aproape exclusiv franceză, a fost receptată şi asimilată de o întreagă generaţie de tineri poeţi români, cu predispoziţie şi gust declarat pentru noua poezie franceză, care corespundea unei noi sensibilităţi, pe care eminescianismul şi inspiraţia predominant rurală n-o mai puteau satisface.

Lecturile din Verlaine, Samain, Laforgue, Maëterlinck lucrau asupra unei mentalităţi schimbate: apariţia spiritului citadin, cu predispoziţii spre proletalizarea intelectuală, unele fenomene de inadaptare şi chiar declasare, fronda boemă mic-burgheză, apăsarea provincială, frecvenţa unor decepţii de ordin ideal, toate au contribuit la conturarea unei alte psihologii poetice. Fondul său este un puternic sentiment de izolare şi inadaptare, producător de melancolie, nostalgie, spleen, dorinţă de eliberare şi evaziune, complicată, în unele cazuri, cu forme de adevărată nevroză. [...]

Se înţelege atunci că simbolismul, în fundamentul său, reprezintă mai presus de orice o poezie de cunoaştere prin intermediul metaforei, al simbolurilor şi, mai ales, al emoţiilor subtile: olfactive şi muzicale, ca instrumente genuine, spontane, de intuire şi descifrare a esenţelor universului.

Lidia Bote, *Prefaţă* la *Antologia poeziei simboliste româneşti*

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *pe temeiul* în text. **6 puncte**

2. Indică, pe baza textului, motivul pentru care simbolismul românesc a fost respins de adversarii literari. **6 puncte**

3. Menţionează doi scriitori simbolişti, utilizând informaţiile din textul dat. **6 puncte**

4. Precizează originile simbolismului românesc, aşa cum reies din următorul fragment: *Cu alte cuvinte, influenţa poeziei simboliste apusene, aproape exclusiv franceză, a fost receptată şi asimilată de o întreagă generaţie de tineri poeţi români, cu predispoziţie şi gust declarat pentru noua poezie franceză, care corespundea unei noi sensibilităţi, pe care eminescianismul şi inspiraţia predominant rurală n-o mai puteau satisface.* **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o caracteristică a simbolismului românesc, rezultată din textul citat. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi importanța simbolismului românesc în cultura română, bazându-te pe informațiile din textul citat din *Prefață* la *Antologia poeziei simboliste românești* de Lidia Bote. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind două trăsături ale tradiționalismului:

Suflete, navă călătoare,
Ce străbați, îndrăzneață, lumile,
Nu-mi zvârli patimile-n vâltoare...
Ia-mi-le și du-mi-le.

Nu căta că sunt grele
Lăzile cu aur ale călătorului:
Vom plăti cu aurul din ele
Vama corsarilor, bir dorului.

Tremură trupul, văzând abisurile;
Nu-l asculta... L-a năpădit osânza,
Desfășură pe vergi visurile,
Sus, cât mai sus urcă-le pânza.

Vasile Voiculescu, *Cântecul sufletului*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, despre *criticismul junimist*.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea contextului istoric în care a apărut societatea *Junimea*;

– prezentarea etapelor de evoluție a societății *Junimea*;

– prezentarea rolului pe care l-a avut Titu Maiorescu în evoluția societății *Junimea* și în fundamentarea trăsăturilor criticismului junimist.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 50

SUBIECTUL I (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Deși, slavă Domnului, nu e treaba mea să dau soluții în privința asta, m-am gândit cum aș face eu cu literatura pentru gimnaziu și liceu. Aș începe, poate, de la publicul-țintă, cum se zice, adică de la psihologia elevului de azi, nu de la „valorile consacrate", „naționale", „reprezentative" (ironic, ele nu par să mai reprezinte cu adevărat pe cineva). M-aș întreba ce poate fi interesant pentru cei foarte tineri în arta literaturii, cam depășită de tehnologie în ultimele generații. M-aș întreba apoi dacă autorii de azi sunt cu adevărat mai interesanți decât cei de ieri, și m-aș opri la cei, și de ieri, și de azi, ale căror texte mai sunt capabile să țină un sfert de oră trează atenția celor obișnuiți cu ecranele, cu mediile sociale și cu secvențele de film lungi de cel mult câteva secunde. Aș lăsa baltă și eternele teorii puerile ale „genului liric" sau „genului epic", epitetele, metaforele și comparațiile, rudimentele de naratologie, confuzia totală a analizelor de texte poetice. Astea sunt meșteșuguri de tâmpenie, chiar dacă s-a renunțat la „comentariile literare" în favoarea testelor-grilă. Aș merge numai pe trezirea apetitului pentru lectură. Lectură incitantă, rapidă, interesantă pentru tineri. Literatură serioasă aș face în cercuri, cenacluri și cursuri de creative writing*, *și mai departe în facultățile specializate. Căci, decât să predai o literatură plicticoasă, de complezență, fără interes real, mai bine te lași de meserie.*

N-aș include neapărat în manuale cei mai buni scriitori, ci texte bune, coerente, cu cap și coadă, de oriunde le găsesc. Nici nu știu, de altfel, dacă e bine ca un scriitor să fie „nemurit" în felul acesta. Nimeni n-a învățat vreodată literatura din cărțile de școală, ci din cele citite avid pe sub bănci. Autorii din manuale își măresc probabil vânzările, dar riscă să-și piardă prin tocire bună parte din aură.

În cele din urmă, nimic nu va merge bine în școala românească până nu ne vom reaminti un lucru simplu, că școala e a școlarilor, nu a profesorilor. Și că nu poți îndesa, cu ciocanul, prisme în cercuri, ca poliștistul puternic.

Mircea Cărtărescu, *Make the textbox great again!*, în „Dilema veche"

---

* *creative writing* (engl.), scriere creativă

A. Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul afirmației *școala e a școlarilor, nu a profesorilor.* **6 puncte**

2. Indică, pe baza textului, locurile unde literatura ar trebui studiată serios. **6 puncte**

3. Menționează care este cel mai important obiectiv al studierii literaturii în școală, așa cum rezultă din fragmentul citat. **6 puncte**

4. Precizează atitudinea autorului, desprinsă din următorul fragment: *„valorile consacrate", „naționale", „reprezentative" (ironic, ele nu par să mai reprezinte cu adevărat pe cineva).* **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

5. Prezintă în 30 – 50 de cuvinte motivul pentru care Mircea Cărtărescu afirmă că nu este neapărat bine ca un scriitor să fie „nemurit" prin prezența în manuale. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă viziunea lui Mircea Cărtărescu asupra literaturii studiate în școală, așa cum apare în fragmentul citat, este sau nu potrivită cu așteptările generației tale. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei, prin raportarea la text și la experiența personală sau culturală și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația fragmentului următor. Evidențiază și două trăsături ale literaturii pașoptiste:

VI
Când citim în vechea carte a istoriei străbune
Virtuți mari, ilustre fapte ale nației române,
Care inimă stă rece? Care suflet nemișcat?
Cine n-are dor să vadă țara sa în fericire,
Cu legi bune, cu legi drepte, în tărie și-n unire,
Cultivând artele păcii pe al său pământ bogat?

VII
În tăcutele morminte Bogdan, Mircea se-ntâlniră,
Și-ntr-o lungă-mbrățișare pe români îi înfrățiră;
Împrejuru-le stau dese umbre de măreți eroi...
Ele astăzi zbor în aer, inimile-nflăcărează...
Deputați! asupra voastră ei privirea-și ațintează;
Fala sau rușinea țării se așteaptă de la voi.

Grigore Alexandrescu, *Unirea Principatelor*, 1856

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *direcția modernistă* promovată de Eugen Lovinescu în cultura română.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea contextului istoric și cultural în care a apărut direcția modernistă;

Scanned with OKEN Scanner

– prezentarea, prin două idei/citate/secvențe comentate, a doctrinei promovate de E. Lovinescu;
– evidențierea rolului de îndrumător literar pe care l-a avut E. Lovinescu.

Scanned with OKEN Scanner

SUGESTII DE REZOLVARE

Varianta 1

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sintagma se referă la virusurile care se transmit de la animale la om și, prin aceasta, suferă mutații. Cercetătorii încep să analizeze o structură a virusului, dar virusul este diferit deja, prin mutație, în momentul în care analiza ajunge la sfârșit. Astfel, virusul este mereu cu un pas înainte.

2. Exemplu: una dintre cauze pare a fi pericolul scăzut reprezentat de unele boli infecțioase, care se pot vindeca și fără imunizare prin vaccinare.

3. Exemplu: Gravitatea epidemiei a determinat OMS să considere etică folosirea serului experimental ZMapp, pentru că era singurul care părea că ar putea stăvili extinderea bolii.

4. Exemplu: Un argument pro ar fi că este *logic să-i tratezi întâi pe cei care lucrează în domeniul sănătății, ca aceștia, la rândul lor, să-i poată ajuta pe alții.* Un argument contra este faptul că pastorul Pajares era prea bătrân ca să-i mai poată trata de bolnavi, în cazul în care el s-ar fi vindecat.

5. Exemplu: Schimbarea punctului de vedere este ineficientă, pentru că procesul de cercetare și de producere al vaccinurilor este îndelungat. Este mai bine se previi decât să cauți soluții în ultima clipă.

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: Consider că, în afara criteriului medical, nu poate exista niciun altul, atunci când este vorba despre aplicarea unui tratament medical (revoluționar sau nu).

Argumente: Un argument ar putea fi faptul că în fața bolii toți suntem egali. Rasa, religia sau averea devin nerelevante. Un alt argument este legat de cel care ar putea lua decizii. Și în acest caz singurul este medicul, în nici un caz o „comisie" de birocrați sau ceva echivalent.

Concluzia poate valorifica citatul: *Folosirea criteriilor sociale pentru administrarea tratamentelor a fost rău privită de atunci încoace. Și pe bună dreptate.*

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

În formularea răspunsului, vei avea în vedere, de exemplu:

- trăsături ale genului liric: comunicare directă a gândurilor și trăirilor autorului; tehnici aluzive și asociative, ce se adresează sensibilității cititorului; finețe, expresivitate, sugestie, ambiguitate; discurs liric la persoana întâi etc.
- semnificația textului: Titlul, Evocare, subliniază tema poeziei, amintirea. Este o poezie melancolică despre o iubire trecută și pierdută, fapt întărit de folosirea repetată a verbelor la imperfect. Distihul final sugerează că iubita fusese de o frumusețe ireală (*frumoasă ca umbra unui gând*), dar și elementul de stabilitate (*numai ea era pământ*) în lumea lipsită de repere (*apele*) în care trăia îndrăgostitul.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar (de bază) ales: *Letopiseţul Ţării Moldovei* de Grigore Ureche

Reper 1

Cronicele moldoveneşti (Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce) sunt creaţii de factură umanistă. Este vorba despre un umanism târziu în raport cu cel european, aflat încă sub influenţe medieval-religioase. Dacă în Occident burghezia, impulsionată de progresele economice şi tehnice ale timpului, a fost promotoarea curentului, în Ţările Române acest rol i-a revenit boierimii (mai bine spus, unui grup restrâns de boieri educaţi în Polonia sau la Constantinopol). Aceştia au adoptat o nouă viziune asupra lumii în care, pentru prima dată, chiar dacă încă timid, *omul* se afla în centrul preocupărilor. Cele mai importante ţinte ale lor au fost afirmarea originii latine şi reconstituirea trecutului neamului.

Reper 2

- Deşi şi-au scris cronicile într-un interval de peste un secol şi au avut surse de informare variabile ca valoare şi credibilitate, toţi cronicarii au fost animaţi de aceeaşi idee: reconstituirea adevărului istoric, cu scopul de a învăţa din experienţa trecutului (Ureche: *Mulţi scriitori au nevoit de au scris rândul şi povestea ţărâlor, de au lăsat pă urmă, şi bune şi rele, să rămâie feciorilor şi nepoţilor, să le fie de învăţătură, despre cele rele să să ferească şi să să socotească, iar dupre cele bune să urmeze şi să înveţe şi să să îndirepteze*). Neculce, fapt vizibil cu precădere în *O samă de cuvinte*, pleacă urechea la surse orale (*aflate la unii şi la alţii* [...] *auzitele celor bătrâni boieri*), aşadar mai puţin credibile.

- Latinitatea: *...limba noastră din multe limbi ieste adunată şi ne ieste amestecat graiul nostru cu al vecinilor de primprejur, măcar că de la Râm ne tragem, şi cu ale lor cuvinte ni-s amestecate. [...] Rumânii, câţi să află lăcuitori la Ţara Ungurească şi la Ardeal şi la Maramoroşu, de la un loc suntu cu moldovenii şi toţi de la Râm să trag.* (Grigore Ureche)

- Reconstituirea trecutului: lui Grigore Ureche, insuficienţa surselor nu-i permite să ofere prea multe informaţii, mai ales în prima parte a cronicii sale. La început, recurge la o simplă înşiruire de nume şi de ani: *Pre urma lui Dragoş vodă, au stătut la domnie fiiu-său, Sas vodă şi au ţinut domniia 4 ani şi au murit. După moartea lui Sas vodă, au ţinut domniia fiiu-său, Laţco vodă 8 ani. Pre urma lui Laţco vodă au domnit Bogdan vodă 6 ani. După domniia lui Bogdan vodă au domnit Pătru vodă, ficiorul lui Muşatu, 16 ani. După dânsul au domnit frati-său, Roman vodă, 3 ani.* Informaţia scrisă şi tradiţia orală au păstrat mai cu seamă amintirea războaielor sau a întâmplărilor neobişnuite. Aşa se face, de exemplu, că lunga domnie a lui Alexandru cel Bun este consemnată în doar câteva rânduri (*Acest Alixandru vodă multe lucruri bune au făcut în ţară şi au făcut două mănăstiri mari în Moldova, Bistriţa şi Moldoviţa, în doi ani a domniei sale...*), în timp ce domniile nevolnicilor ficiori ai lui Alixandru vodă celui Bătrân, Iliiaş şi Ştefan şi a celor cinci războaie pentru tron, pe care le-au purtat între ei, ocupă multe pagini. La fel, despre un cutremur din vremea lui Ştefan cel Mare s-a păstrat chiar şi amintirea momentului zilei: *Într-acelaş an 6980, avgustu 29, fu cutremur mare de pământu peste toată ţara, în vremea ce şezutu domnu la masă, la prânzu.* Abia Miron Costin, dar mai ales Ion Neculce vor avea acces la suficiente surse încât să poată oferi informaţii mai detaliate despre evenimentele prezentate.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

- Arta portretului: În general, în viziunea lui Grigore Ureche, portretele voievozilor se constituie din acumulări de detalii. Uneori, ca în cazul lui Ștefan cel Mare, portretul culminează cu o *imagine-efigie* care condensează, în doar câteva linii, informația anterioară: *Fost-au acestu Ștefan-Vodă om nu mare de statu, mânios și de grabu vărsătoriu de sânge nevinovat; de multe ori la ospețe omorâea fără județu. Amintrilea era om întreg la fire, neleneșu, și lucrul său îl știia a-l acopieri și unde nu gândiiai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie însuși se vârâia, ca văzându-l ai săi, să nu să îndărăpteze și pentru aceia raru război de nu biruia. Și unde-l biruia alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-să căzut jos, să rădica deasupra biruitorilor.* Cel mai adesea portretele sunt însă simple schițe de câteva cuvinte: *Domnu Ștefan-Vodă Tomșa, mare vărsătoriu de sânge, gros la hire și prostatic* (Miron Costin).

- Perspectivă și tehnici narative: Ca specie, cronicile aparțin formelor narative nefictive, de aceea descrierile, ca și portretele de altfel, par mai curând niște adaosuri în cuprinsul textului propriu-zis. Uneori întâlnim procedee stilistice elaborate, precum comparația din descrierea unei secete cumplite: *Domnindu Pătru vodă țara Moldovei, mare secită s-au tâmplatu în țară, de au secat toate izvoarăle, văile, bălțile și unde mai nainte prindea pește, acolo ara și piatră prin multe locuri au căzut, copacii au secat de secită, dobitoacile n-au fost având ce paște vara, ci le-au fostu doborând frunză. Și atâta prafu au fostu, când să scorniia vântu, cât s-au fostu strângându troieni la garduri și la gropi de pulbere ca de omăt.* (Grigore Ureche) Tonul general este mai degrabă neutru, iar accentul cade pe consemnarea în detaliu a evenimentului, ca în cazul unui cutremur din vremea lui Ștefan cel Mare, așa cum am arătat în textul citat mai sus. Ureche nu ezită chiar să i se adreseze direct cititorului: *Într-acesta an să știi, cititorule, că au zidit Ștefan vodă biserica lui sfeti Nicolae din târgul Iașii; de nu crezi, caută la vă leatul ce scrie deasupra ușii bisericii.*

- Din păcate, timp de multe secole, cronicile au circulat doar sub formă manuscrisă, nefiind așadar cunoscute contemporanilor. Au fost descoperite și puse în valoare abia de către pașoptiști (Bălcescu, Kogălniceanu). Din acel moment, ele au devenit sursă de inspirație pentru scriitori precum Negruzzi, Alecsandri, Bolintineanu, Sadoveanu.

Varianta 2

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Interogația exprimă îndoiala scriitorului că va putea continua cartea.

2. Exemplu: Efectul pârâului asupra scriitorului este *odihnitor, e calmant, e plin de uitare.*

3. Exemplu: Toponime potrivite sunt *Franța, Cluzes/pare un castel din Haute Savoie.*

4. Exemplu: Sentimentul de eliberare de o povară: *sentimentul nu de a fi sfârșit o carte, ci de a fi lichidat o legătură care a durat prea mult și începe să devină obositoare.*

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, următoarele idei: scriitorul trece de la o stare la alta – îndoială, neliniște și hotărâre (*Sunt, ca de*

Scanned with OKEN Scanner

obicei, neliniștit, dar decis să nu abandonez). Frământările sale sunt redate de interogațiile retorice: *Va merge? Voi fi destul de stăruitor? Voi izbuti să reiau firele rupte?*

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere confesiunile scriitorului din care transpare nevoia de calm și odihnă, de spațiu liniștit și protector, în care se desfășoară actul de creație artistică. Acesta presupune o stare lăuntrică de neliniște, de frământare, de căutări, dar și tenacitatea de a duce la bun sfârșit opera. Interogațiile retorice reflectă frământările scriitorului: *Va merge? Voi fi destul de stăruitor? Voi izbuti să reiau firele rupte?*

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale tradiționalismului (exemple): atitudinea nostalgică, motivul amintirii, al casei părintești, imaginea satului, legătura cu strămoșii etc.

Semnificația textului (exemplu): Poezia relevă atitudinea paseistă, regretul timpurilor apuse. Se descrie *o casă cu pridvor* în decor rural (*bârne și chilimuri*). Reflecția asupra trecerii timpului: *orologiul vremii a încetat să bată* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă

Reper 1

– Harap-Alb este protagonistul basmului, întruchipare a binelui, dar lipsit de însușiri supranaturale și construit realist, ca o ființă complexă, care învață din greșeli și progresează; personaj rotund. Statutul inițial al eroului: neinițiat, naiv; caracterizat prin bunătate. Numele Harap-Alb sugerează ideea maturizării.

Reper 2

– Eroul este văzut în evoluție, de la naivitate la înțelepciune; celelalte personaje au doar câte o trăsătură dominantă.

– Naiv la primele întâlniri cu inițiatorii săi, Sfânta Duminică, calul; întâlnirea cu Spânul, episodul coborârii în fântână. Naivitatea tânărului face posibilă supunerea prin vicleșug. Naivitatea se înscrie în codul ritual al inițierii, bunătatea este calitatea înnăscută.

– Probele: Spânul îi cere să aducă *salăți* din Grădina Ursului, pielea cu pietrele prețioase din Pădurea Cerbului și pe fata Împăratului Roș.

– Pentru aducerea fetei este sprijinit de ajutoare și donatori; trece prin mai multe serii de probe.

– La întoarcere, are loc recunoașterea și transfigurarea eroului, dar și demascarea și pedepsirea răufăcătorului. Pentru vrednicia lui, primește răsplata pe două planuri: cel familial și cel social. Eroul se căsătorește și primește împărăția.

Reper 3

– Acțiunea respectă modelul structural; prezența fabulosului; conflictul dintre bine și rău se încheie prin victoria forțelor binelui; obiecte și cifre magice.

– Precizate în incipit, coordonatele acțiunii sunt vagi, prin atemporalitatea și aspațialitatea convenției: *Amu cică era odată într-o țară un crai, care avea trei feciori.*

– Personajele: oameni, dar și „ființe himerice" cu comportament omenesc; erou, antagonist, ajutoare, donatori, ca în basmul popular, dar sunt individua-

Scanned with OKEN Scanner

lizate, mai ales prin limbaj. Procedee de caracterizare: directă și indirectă (prin fapte, gânduri, relații cu alte personaje, nume).

– Limbajul naratorului și al personajelor se caracterizează prin umor și oralitate (*Vorba ceea: Frica păzește bostănăria.*); registre stilistice: popular, oral și regional.

Varianta 3

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *să nu-și dea seama* în text este „să nu observe/să nu bage de seamă".

2. Exemplu: Personajul principal al poveștii pe care mama urma să i-o citească băiatului este un pui de prepeliță.

3. Exemplu: Sentimentele pe care povestea citită le trezește în sufletul copilului de odinioară sunt: tristețea, suferința, disperarea, dezolarea.

4. Exemplu: Atitudinea copilului față de manifestarea suferinței este una de reticență.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că memorialistul este o persoană empatică, ce simte suferința celor din jur, inclusiv durerea necuvântătoarelor.

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția adoptată, poți lua în considerare:

Argumente pro: Cred că primele cărți citite individual sau de către cineva apropiat sunt importante în evoluția emoțională a unei persoane deoarece, pe lângă faptul că ajută la dezvoltarea gustului pentru lectură, contribuie și la dobândirea unor atribute ale personalității precum: empatia, compasiunea, sensibilitatea. În primii ani de viață, dar nu numai, ființele umane tind să interiorizeze poveștile citite. În acest sens, mărturisirea memorialistului este revelatorie: *povestea a pătruns în mine ca și cum aș fi îmbrățișat un lucru de carne vie.*

Argumente contra: Consider că primele cărți citite în copilărienu sunt neapărat importante în evoluția emoțională a unei persoane, deoarece adesea adulții tind să dea uitării astfel de experiențe. În plus, cărțile copilăriei sunt lecturi aleatorii; la acea vârstă alegerea nu este determinată de o anume experiență culturală. De aceea, sunt de părere că, deși este posibil ca o anumită lectură să lase urme în sufletul unui om, acest fapt nu este câtuși de puțin o regulă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale modernismului poetic interbelic: intelectualizarea emoției, preferința pentru asocieri lexicale și semantice inedite, fantezia metaforică, înnoiri prozodice, ambiguitatea limbajului poeticetc.

Semnificația textului: textul citat este o artă poetică modernistă, concepută ca un monolog liric adresat unui fiu spiritual. Ideea centrală este teama permanentă a creatorului, a scriitorului în fața paginii albe, temă redată, în principal, prin intermediul șirului de metafore –*Te temi și-acum de ce te-ai mai temut,/ De pagina curată și de rândul,/ Și de cuvântul de la început./Te sperie și litera și gândul.*O idee

Scanned with OKEN Scanner

des întâlnită în lirica argheziană este aceea a independenței creației poetice în raport cu existența creatorului. Astfel, creația poetică, odată desăvârșită, nu-i mai aparține poetului, ci lumii întregi. Opera capătă un destin propriu: *Foile tale scrise, de hârtie,/ Se rup și zboară, ca dintr-o livadă/ Frunzele smulse-n vijelie,/Fără ca piersicul să și le vadă.* O idee importantă este și aceea legată de sursa inspirației poetice. Poetul scrie într-o stare de transă, parcă sub influența harului divin: *Parcă trăiești în somn și-n amintire/ Și nu știi cine-a scris cu mâna ta.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă Harap-Alb – Spânul

Reper 1

– *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă este un basm cult, publicat în revista *Convorbiri literare* în anul 1877.

– Harap-Alb este personajul principal, întruchipare a binelui, dar este un erou de basm atipic, deoarece este complet lipsit de însușiri supranaturale. El este construit realist, ca o ființă complexă care învață din greșeli și progresează. De aceea, îl putem considera personaj *rotund*, și nu *plat* (în termenii teoreticianului englez E.M. Forster). Personajul iese din tipar, ca atunci când îi dă calului cu frâul în cap sau râde, împreună cu ceilalți, de Gerilă, în casa de aramă. Statutul inițial al protagonistului este cel de tânăr lipsit de experiența vieții. Complexitatea psihologică se constituie treptat, prin intermediul probelor la care este supus. Eroul nu este înzestrat cu puteri supranaturale și nici nu are însușiri excepționale (vitejie, dârzenie, istețime), dar dobândește prin trecerea probelor o serie de calități psiho-morale (mila, bunătatea, generozitatea, prietenia, respectarea jurământului, curajul) necesare unui împărat, în viziunea autorului. Numele Harap-Alb semnifică sclav-alb, rob de origine nobilă, dar și condiția de învățăcel, de persoană supusă inițierii, transformării. Anterior acestui statut a fost feciorul mezin al craiului, iar după dezlegarea de jurământ devine împărat.

– Nici antagonistul – Spânul – nu este un personaj tipic, întrucât nici el nu are atribute miraculoase. Dimpotrivă, construcția realistă a personajului reflectă concepția populară despre omul rău care este „însemnat", ceea ce îi poate motiva psihologic ticăloșia de a-l supune prin viclesug pe eroul imatur. În plus, Spânul are cel mai important rol în scenariul inițierii lui Harap-Alb, întrucât răutatea lui îl pune pe tânăr în situația de a-și dovedi calitățile.

Reper 2

– Fiul craiului, *boboc în felul său la trebi de aieste* (cum îl caracterizează direct naratorul) va fi supus de Spân prin viclesug. Răufăcătorul (antagonistul) va da dovadă de viclenie, îl va închide pe tânărul fiu de crai într-o fântână și îi va cere, pentru a-l lăsa în viață, să-i dea ascultare întru toate *până când va muri și iar va învia.* De asemenea, Spânul îi dă fiului de crai numele de Harap-Alb. Harap (arap) înseamnă om cu pielea și cu părul de culoare neagră. Prin tradiție, în Orient, oamenii cu pielea neagră erau robi din naștere, astfel încât *harap* a devenit sinonim pentru *rob, sclav.* Harap-Alb – rob/sclav-alb – reprezintă în fond o situație paradoxală, căci în mod normal un alb n-ar fi trebuit să se afle niciodată într-o asemenea postură. Acesta este punctul cel mai de jos în care l-a adus lipsa experienței. Mai departe, el poate să-și rateze viața precum nevolnicii săi frați

Scanned with OKEN Scanner

mai mari, ori să izbândească prin propriile forțe. De remarcat este faptul că până în momentul în care este botezat de Spân, nu ni se precizează numele mezinului, pentru că el nu are încă o identitate proprie, ci se afirmă doar ca fiu al cuiva.

– Ajunse la curtea împăratului Verde, fiecare dintre cele două personaje interpretează rolul celuilalt; Spânul se prezintă ca un nepot rău și lăudăros, iar Harap-Alb precum o slugă supusă, ascultătoare și cuviincioasă.

– Spânul îl supune pe Harap-Alb la trei probe: aducerea salatelor din Grădina Ursului, aducerea pielii cerbului, bătută cu pietre scumpe, și a fetei Împăratului Roș, pe care Spânul voia să o ia de nevastă. Mijloacele prin care Harap-Alb trece probele țin de miraculos, iar ajutoarele au puteri supranaturale.

– Harap-Alb trece primele două probe cu ajutorul Sfintei Duminici, care îl sfătuiește cum să procedeze. Prima probă îi solicită curajul, iar a doua, mai complicată, îi pune la încercare stăpânirea de sine și respectarea jurământului.

– Pe când izbânzile lui Harap-Alb stârnesc admirația și prețuirea lui Verde-împărat și a fiicelor lui, Spânul este privit ca un stăpân necuviincios, rău, care-și trimite sluga la moarte sigură cu fiecare nouă poruncă, dar și ca un nepot obraznic și lăudăros.

– Spânul nu este doar o întruchipare a răului, ci are și rolul de inițiator; el *este un rău necesar*. De aceea calul năzdrăvan nu-l ucide înainte ca inițierea eroului să se fi încheiat: *Și unii ca aceștia sunt trebuitori pe lume câteodată, pentru că fac pe oameni să prindă la minte.*

Reper 3

– Acțiunea basmului se desfășoară liniar, prin înlănțuirea secvențelor narative/a episoadelor și respectă modelul structural stereotip.

– Conflictul dintre bine și rău se încheie prin victoria forțelor binelui.

– Registrele stilistice popular, oral și regional conferă originalitatea limbajului, care diferă de al naratorului popular prin specificul integrării termenilor, al modului de exprimare.

– Limbajul naratorului și al personajelor cuprinde termeni și expresii populare, regionalisme fonetice sau lexicale, ziceri tipice (frecvența proverbelor și a zicătorilor introduse în text prin expresia *vorba ceea*).

Varianta 4

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *să prindă în senina formă clasică* în text este *să prezinte în formă clasică.*

2. Exemplu: Însușirea care definește geniul lui Caragiale este *rigoarea bunului-simț.*

3. Exemplu: Numele celor doi critici literari citați sunt: Paul Zarifopol și Nicolae Iorga.

4. Exemplu: Atitudinea lui Iorga față de Caragiale este de admirație.

Scanned with OKEN Scanner

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că râsul lui Caragiale este sarcastic, *vitriolant*.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că I.L. Caragiale a urmărit ca, prin intermediul operelor sale, să satirizeze moravurile societății din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale postmodernismului (exemple): *coborârea poeziei în stradă*, banalitatea cotidianului, biografismul, prezența narativului în poezie, alungarea metaforei din poziția dominantă în favoarea notației prozaice, conștientizarea convențiilor poetice – metatextualitatea, oralitatea, apropierea de limbajul curent, prozaic, intertextualitatea (aluzia culturală, citatul, pastișa, colajul, parodia), (auto)ironia, spiritul ludic, preferința pentru fragmentarism și aleatoriu.

Semnificația textului (exemplu): în textul citat se remarcă folosirea limbajului cotidian, jocurile de cuvinte realizate prin folosirea paronimelor – *eram eminent, era iminentă*. Tema iubirii este prezentată într-o manieră ludică, ironică, prin parodierea subtilă a poeziei romantice de dragoste, versul cu valoare de laitmotiv care dă și titlul poeziei este sugestiv în acest sens: şi erau steluțe în genele ei.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Moara cu noroc* de Ioan Slavici – Ghiță

Reper 1

– Ghiță este cel mai complex personaj din nuvelistica lui Slavici, al cărui destin ilustrează consecințele nefaste ale dorinței de îmbogățire. Complexitatea sa face din Ghiță un personaj *rotund*.

Reper 2

– Din momentul apariției lui Lică, începe procesul iremediabil de înstrăinare a lui Ghiță de familie. Gesturile, gândurile, faptele sale, trădează conflictul interior și contribuie la realizarea caracterizării indirecte. Treptat, Ghiță devine laș, fricos și subordonat în totalitate Sămădăului.

Reper 3

– Titlul este mai degrabă ironic. Toposul ales, cârciuma numită *Moara cu noroc* înseamnă, de fapt *Moara cu ghinion*, moara care aduce nenorocirea, deoarece câștigurile obținute aici ascund nelegiuiri și crime.

– Fiind o nuvelă psihologică, în *Moara cu noroc* conflictul central este unul moral-psihologic, conflictul interior al protagonistului.

– Incipitul și finalul se află în raport de simetrie prin vorbele bătrânei, soacra lui Ghiță.

– Stilul este sobru, concis, fără podoabe.

– Limbajul naratorului și al personajelor valorifică aceleași registre stilistice: limbajul regional, ardelenesc, limbajul popular, oralitatea.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 5

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *pe nesimțite* în text este *fără a se băga de seamă.*

2. Exemplu: Două dintre imaginile-standard ale *Junimii,* așa cum reies din textul dat, sunt: *o societate de egali, pe care Titu Maiorescu o domina exclusiv datorită înaltelor sale calități intelectuale și în care politicianul Petre Carp nu avea niciun rol; 2. o mișcare care a pus bazele literaturii române și care a ordonat cultura și viața socială, impunând câteva adevăruri esențiale.*

3. Exemplu: Motivul este succesul *Junimii,* la Iași.

4. Exemplu: Titu Maiorescu a avut rolul de lider al *Junimii* datorită meritelor sale intelectuale.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că *Junimea* a fost o mișcare culturală care a avut câștig de cauză în toate polemicile pe care le-a purtat, ale cărei evaluări au fost întotdeauna corecte, deși valoarea literară a unora dintre scriitorii care făceau parte din acest grup nu a fost confirmată de posteritate sau de istoria literară.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că *Junimea* avut un rol important în dezvoltarea culturii române începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Înființată în 1863, societatea *Junimea* a avut un pronunțat caracter polemic și, într-o primă etapă, s-a manifestat în trei direcții: limbă, literatură și cultură. Junimiștii impun necesitatea educării publicului prin așa-numitele *prelecțiuni populare.* Organizate pe teme variate, în diverse cicluri sistematice și ținute într-o formă academică, ele au avut drept scop educarea publicului larg, care să înțeleagă cultura ca factor de progres și moralitate. Această etapă marchează căutările febrile de modele apte să asigure progresul la care aspira Titu Maiorescu. În 1876, se constituie o filială a societății la București, iar începând cu 1885, când și revista *Convorbiri literare* se mută în capitală, societatea își diminuează treptat activitatea și se retrage din viața publică.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsăturile romantismului (exemple): tema iubirii, a naturii feerice, motivul visului, al lunii, prezența antitezei, dar și a personajelor excepționale care acționează în situații excepționale.

Semnificația textului (exemplu): textul reprezintă o descriere de tip tablou tipic eminesciană. Peisajul este luminat de luna care se oglindește în apă, creând astfel impresia de grandoare. Prin intermediul luminii lunii, care se reflectă în valurile apei, se realizează legătura dintre planul terestru şi cel cosmic. Se remarcă imaginea hiperbolizată a naturii (*Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape/ Dimpreună cu al lunei disc, stăpânitor de ape.).* Apar şi motive specifice liricii romantice eminesciene precum: *codrul, teiul, luna* etc. Ideile poetice sunt

Scanned with OKEN Scanner

exprimate cu ajutorul imaginilor artistice şi al figurilor de stil (metafora *al lunei disc, stăpânitor de ape*).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Moara cu noroc* de Ioan Slavici – Ghiţă şi Lică

Reper 1

– Construit ca personaj *rotund*, complex, prin Ghiţă, Slavici a vrut să ilustreze consecinţele nefaste ale dorinţei de îmbogăţire cu orice chip asupra omului.

– Lică exercită asupra celorlalte personaje din nuvelă o fascinaţie diabolică. Apare un personaj excepţional care acţionează în împrejurări excepţionale, fiind construit din lumini şi umbre: este necruţător cu trădătorii, generos cu aceia care îl sprijină în afaceri, dar, în acelaşi timp, sadic şi crud.

Reper 2

– Degradarea morală a protagonistului începe din momentul apariţiei lui Lică. Deşi refuză să accepte, treptat el devine *omul* sămădăului.

– Puternic şi orgolios, dar suficient de abil pentru a da înapoi atunci când se simte încolţit, Lică este un personaj remarcabil prin vitalitate şi forţă. Trufaş, atunci când este obligat să accepte eşecul, preferă să plătească cu viaţa, gestul său de sinucidere nefiind unul al renunţării, ci al victoriei. Decât să dea altora satisfacţia de a-l fi învins, preferă să moară.

Reper 3

– Titlul poate fi interpretat într-o dublă cheie: realistă (loc al desfăşurării acţiunii) şi simbolic-ironică (moară cu ghinion, loc care aduce nenorocirea).

– Incipitul şi finalul se află în raport de simetrie, prin vorbele bătrânei.

– Limbajul naratorului şi al personajelor valorifică registre variate: limbaj regional ardelenesc, oralitate etc.

Varianta 6

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Deşi nouă pentru ei, sărbătoarea Sânzienelor a fost preluată foarte repede de sătenii din Sârbi, într-o asemenea măsură încât o resimt ca străveche.

2. Exemplu: Cele două denumiri ale sărbătorii populare sunt *Drăgaica* şi *Sânzienele*.

3. Exemplu: Întâmplarea relatată de Vintilă Mihăilescu are loc *însatul Sârbi, de lângă Târgovişte, în timpul comunismului*. Cu vremea, iniţiativa profesorului a prins rădăcini; când a trecut pe acolo, autorul a descoperit că fetele din sat practicau ritualul de Sânziene.

4. Exemplu: Revitalizarea sărbătorii i se datorează unui profesor, un intelectual al locului, care a decis să înveţe un grup de fete de la şcoală ritualul descris de Dimitrie Cantemir. Profesorul a fost inspirat de faptul că obiceiul era încă viabil în Bulgaria.

Scanned with OKEN Scanner

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere faptul că exemplul renașterii sărbătorii Sânzienelor *la sfârșitul secolului XX* îi servește autorului ca argument pentru distincția antropologică între *obicei* (ceea ce aparține lumii arhaice, *societății tradiționale*, ceea ce este original, autentic) și *tradiție* (ceea ce *societatea modernă* a decis să păstreze ca reprezentativ din vechile obiceiuri).

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente pro (exemple): e greu de conceput existența unui grup, a unei comunități sau a unei societăți fără tradiții; tradițiile perpetuează moștenirea culturală a comunității și reprezintă o componentă importantă a sentimentului identitar; nu întotdeauna ceea ce vine din afară este potrivit etosului comunității care împrumută.

Argumente contra (exemple): globalizarea, stilul de viață al omului modern, fenomenul migrației și nevoia de a fi ancorat în prezent impun renunțarea – dacă nu la toate – cel puțin la unele tradiții, sau modificarea lor.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Borne în definirea identității culturale românești, de-a lungul vremii (exemple): afirmarea originii latine a limbii și a poporului român (cronicarii moldoveni, sec. XVI – XVIII); descoperirea literaturii populare (perioada pașoptistă); interesul pentru specificul național (perioada pașoptistă, curentele tradiționaliste de la începutul sec. al XX-lea, tradiționalismul interbelic, perioada comunistă); interesul pentru componenta geto-dacă a etnogenezei (romantism, perioada interbelică); influența culturii occidentale și ideea europenizării (perioada pașoptistă, sfârșitul sec. al XIX-lea, perioada interbelică).

Semnificația textului (exemplu): fragmentul încearcă să clarifice ideea *specificului național – un cadru congenital*, care *nu se capătă, nici nu se pierde*. Maniera de abordare este polemică (*este greșit să se afirme că nu avem nimic specific; spaima că ne-am putea falsifica trebuie să dispară*), iar argumentele accentuează importanța depășirii etichetelor superficiale (*Francezii sunt cartezieni, dar unii sunt mistici, englezii sunt pragmatici, dar mulți sunt niște visători, germanii sunt romantici și sistematici, dar printre ei sunt sceptici și dezordonați.*) și ideea culturii ca sumă de virtualități (*O cultură conține în sine toate notele posibile*).Influențele culturale sunt văzute doar ca *sugestii primite la timpul potrivit*, nu ca *imitații*, întrucât, dincolo de acestea, există trăsături intim definitorii ale unui popor, care provin dintr-un dat primordial – *factorul etnic*. Deși construcția identitară este o rezultantă a mai multor influențe (*specificitatea nu e o notă unică*) pe un fond specific, în condiții socio-istorice variabile, elementul cultural pare, în abordarea lui G. Călinescu, cel mai important.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Moara cu noroc*** de Ioan Slavici

Reper 1

– Nuvelă realist-psihologică, *Moara cu noroc* are ca particularități: observația minuțioasă a mediului social și a individului în relație cu mediul; veridicitatea întâmplărilor și perspectiva critică, moralizatoare, asupra evenimentelor;

Scanned with OKEN Scanner

zugrăvirea un tablou etnografic, social și psihologic al satului ardelean; formula narativă (narator omniscient, relatarea la persoana a III-a, tendința de obiectivare a perspectivei narative).

Reper 2

– Un cizmar vrea să se îmbogățească și devine hangiu în niște „locuri rele". Cârciuma Moara cu noroc se situează la răspântia a două lumi, cu reguli opuse: lumea ordinii și a legilor, reprezentată de jandarmul Pintea sau de comisarul de la Ineu, și lumea lui Lică Sămădăul și a porcarilor lui, în care domnește fărădelegea: *E dar pe lunci un întreg neam de porcari, oameni, cari s-au trezit în pădure la turma de grăsuni, ai căror părinți, buni și străbuni tot păstori au fost, oameni, cari au obiceiurile lor și limba lor păstorească, pe care numai ei o înțeleg.* Între ele pendulează Ghiță, un intrus, un om care nu reușește să ajungă la echilibru. Agentul transformării personajului este banul, iar acest motiv literar este specific realismului.

– Avertismentul bătrânei din incipit traduce experiența de viață tradițională, care afirmă că în casa omului cinstit banul venit pe altă cale decât aceea a trudei preface liniștea în chin. Finalul confirmă prevestirea nefastă de la început: dorința de înavuțire aduce cu sine o serie de patimi care devorează sufletul (dezbinarea, ura, gelozia, răzbunarea, minciuna, deșertăciunea, crima) și sunt aspecte ale dezumanizării.

Reper 3

– Titlul are rolul de a fixa locul desfășurării acțiunii. Fosta moară, devenită han, situată în niște locuri aride, pustii, într-un peisaj ce amintește de cel în care se desfășoară western-urile, va deveni locul unor întâmplări tragice.

– Personajelor li se permite evoluția sub ochii cititorilor, ele reprezintă tipuri umane. În triunghiul Lică – Ghiță – Ana, Lică este manipulatorul, iar Ghiță și Ana sunt victimele. Lică este *Sămădăul* atotputernic și atotștiutor, *om aspru și neîndurat*, întruchipare a unui demon care se strecoară în sufletele victimelor sale și provoacă fisura. Fascinează și subjugă, distrugându-i pe cei din jur: Ana comite adulterul, iar Ghiță se dezice de toate valorile în care a crezut până atunci, tentat de strălucirea aurului. El își pierde treptat simțul dreptății și al adevărului, patima pentru înavuțire îl îndepărtează de familie, de iubire, de *liniștea colibei*.

– Limbajulpersonajelor și cel al naratorului valorifică aceleași registre stilistice: limbajul regional ardelenesc, limbajul popular, oralitatea.

– Dialogul contribuie la caracterizarea indirectă a personajelor, susține veridicitatea relațiilor dintre ele și concentrarea epică. Monologul interior de factură tradițională și stilul indirect liber sunt principalele mijloace de investigare psihologică.

Varianta 7

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Ochii pot fi considerați *ferestre ale sufletului*, pentru că privirea „trădează" totdeauna trăirile omului.

2. Exemplu: Caragiale este surprins, pentru că și-l închipuia *pe tânărul aventurar ca pe o ființă extraordinară, un erou, un viitor om mare.*

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemplu: Adolescentul *slujea în curte și la grajd, într-un otel din Giurgiu.*
4. Exemplu: Exclamația exprimă uimirea admirativă.
5. Exemplu: O trăsătură posibil de prezentat ar putea fi modestia. Alte trăsături: entuziasmul, simplitatea.

B. (20 de puncte)

Argumente contra: Poți aduce argumente din propria ta experiență culturală sau din discuțiile purtate la orele de română; cel mai potrivit ar fi să faci referire la colegii de generație ai poetului, pentru că fac parte din aceeași familie spirituală, cea a *marilor clasici.*

Argumente pro: Poți extrage argumente chiar din cuprinsul textului, autorul fiind partizanul acestei teze (*Deși în genere teoria de la care plecam eu ca să gândesc astfel – că, adică, un om mare trebuie în toate să fie ca neoamenii – era pripită, poate chiar deloc întemeiată, în speță însă s-a adeverit cu prisos.*).

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale simbolismului (exemple): sugestia, corespondența, sinestezia, preferința pentru stările sufletești vagi; starea sufletească dominantă este nevroza/spleenul etc.

Semnificația textului (exemplu): poezia are o aparență de pastel, dar starea sufletească prezentă în prim-plan este diferită de cea întâlnită de obicei în poeziile aparținând acestei specii: plictisul/spleenul. Primul vers induce iluzia melancoliei (În târg miroase-a ploaie, a toamnă şi a fân.), dar imediat atmosfera devine apăsătoare (*Vântul* care aduce *nisip fierbinte, în plămân*; fetele care *așteaptă în ulița murdară; tăcerea care cade în fiecare seară*; ploaia care *stinge fanarele cu gaz*; imaginea tipic bacoviană a *tăcerii gri*). Gradația culminează în versul final (*cu ochii roșii, târgul, cuprins de spaimă, muge*), care proiectează senzația de apăsare, nevroza asupra întregii lumi.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Ion*** de Liviu Rebreanu – Ion

Reper 1

– Țăran sărac, hotărât să nu urmeze destinul tatălui său, care, pierzând pământul din cauza faptului că fusese leneș și petrecăreț, ajunsese *să se gudure ca un câine la ușa bucătăriei* pe lângă *bogătanii* satului, fără a fi măcar băgat în seamă de aceștia.

Reper 2

– Scena horei din curtea Todosiei, locul în care se adună duminica întreg satul: așezarea oamenilor indică o ierarhizare şi relații sociale precis delimitate. Primarul şi *bogătanii* alcătuiesc un grup care nu interferează cu al celorlalți țărani, precum Alexandru Glanetașu, care le dau târcoale, dar nu îndrăznesc să se apropie. Preotul și familia învățătorului Herdelea „onorează" cu prezența *petrecerea poporului*, dar nu participă la ea. Ritmurile *someșenei* atrag în joc fetele și flăcăii satului. Treptat, din amalgamul participanților la horă se detașează o pereche de personaje antagonice: Ion și George. Autoritatea țăranului sărac în fața celui bogat este pusă în evidență de faptul că lăutarii ascultă de Ion, deși sunt plătiți de George. Conflictul se finalizează cu bătaia de la cârciumă, în care

Scanned with OKEN Scanner

învingător este Ion, scenă construită simetric cu cea din finalul romanului, când George îl răpune pe rivalul său.

– Scena sărutării pământului: Ion se simte *uriaș*, dar are asupra pământului o percepție cvasierotică, văzând în delnițe imaginea unei ibovnice ispititoare. Îngenuncheat în gestul mistic al sărutării pământului, Ion simte un fior, dar lutul îi țintuiește picioarele și îi îmbracă mâinile, prevestitor, cu niște *mănuși de doliu*.

Reper 3

– Incipitul și finalul, construite în jurul imaginii drumului, evidențiază aspectul de *corp sferoid* al romanului, care închide în sine un bogat univers rural, stratificat social și economic (săraci – bogați), dar și cultural (țărani – intelectuali). În calitate de „prim-personaj", drumul se constituie ca intermediar între realitate și ficțiune.

– Simetria între incipit și final pare să sugereze ideea (susținută și de soarta protagonistului) că zbaterile au valoare nulă, căci sfârșitul ajunge aproape întotdeauna să se confunde cu începutul.

– Personajul eponim aparține clasei țăranilor săraci, care se confruntă cu ierarhizarea valorilor umane pe baza averii. Încercarea lui disperată de a dobândi pământ nu mai poate fi privită, în aceste condiții, doar ca expresie a lăcomiei, ci și ca dorință de a scăpa de eticheta de *sărăntoc* și de umilința de a repeta soarta tatălui. Ion înțelege că toate calitățile sale nu sunt suficiente pentru a-i schimba statutul, așa că trebuie să găsească modalitățile de a învinge, ignorând atât sentimentele, cât și criteriul moral.

Varianta 8

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Expresia valorifică sensul figurat al cuvântului *poetic* (*fermecător, încântător, sensibil*) și se referă la comportamentul obișnuit al omului, diferit de ocupația sa de poet.

2. Exemplu: Efectul filozofiei era că folosea mulți *termeni neologici* (cu care românii nu erau deloc familiari pe atunci: subiectiv și obiectiv).

3. Exemplu: Era lectorul oficial al Junimii datorită vocii sale – *melodioasă și plăcută de tenor.*

4. Exemplu: Din fragment transpare generozitatea, faptul că punea poeziile celorlalți în valoare prin lectură.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu: În mediul cultural, la ședințele *Junimii*, vorbea literar și neologic, în timp ce în viața cotidiană vorbea simplu, *aproape popular, cum se vede în corespondența sa cu Veronica.*

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului poți avea în vedere:

- formularea ipotezei/tezei/premisei – viața și opera unui artist nu se suprapun; comportamentul lui cotidian este omenesc și poate fi supus judecății comune; există pericolul de a confunda cele două aspecte, iar raportul dintre ele

Scanned with OKEN Scanner

este exprimat sugestiv de Mircea Cărtărescu: *Splendida cochilie răsucită în spirală e produsul melcului moale, amorf, vulnerabil, tragic până la urmă.*

- menționarea poziției față de ipoteza/teza/premisa formulată – contra; a cunoaște viața unui artist nu contribuie la înțelegerea geniului său creator, este chiar trivial/indiscret și poate oferi prejudecăți care să tulbure judecata estetică a operei sale.

Două argumente adecvate poziției adoptate (exemple):

- în primul rând, detaliile vieții unui artist sunt *triviale* și n-au nicio legătură cu geniul artistic, pentru că, de pildă, felul în care se manifesta Eminescu la teatru nu are legătură cu ceea ce el crea;
- în al doilea rând, bun cunoscător al limbii, el șlefuiește exprimarea în operă și o adaptează la context în viață. Astfel, există o mare diferență între felul poetului de a se exprima în creațiile sale și cel în care vorbea cu cei apropiați, fapt dovedit de scrisorile trimise Veronicăi.

Concluzia poate valorifica citatul din Mircea Cărtărescu, metafora cochiliei: *Este un simbol geometric al însești vulnerabilității sale. Opera artistului e cochilia sa.*

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale romantismului (exemple): retorismul, antitezele vis – realitate, trecut – prezent, motivul visului, femeia-înger, tema timpului etc.

Semnificația textului (exemplu): portretul idealizat al femeii – *Femeie între stele și stea între femei;* chipul femeii-înger realizat prin epitetele cromatice *părul lung, bălai, zâmbetul tău dulce* și comparația *fața străvezie ca fața albei ceri;* antiteza vis–realitate în versul *trista amintire a visului frumos* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Ion* de Liviu Rebreanu – Ion și Ana

Reper 1

– Ion este personajul eponim și principal din roman. Tipologii realiste în construcția protagonistului: social – tipul țăranului sărac; moral – tipul arivistului fără scrupule; psihologic – ambițiosul dezumanizat de lăcomie. Dezumanizarea personajului se manifestă în atitudinea față de Ana pe parcursul întregului roman.

– Ana, fata cu zestre, dar fără noroc, naivă; E. Lovinescu: *biata Ana e o tragică victimă.*

Reper 2

– Scena horei: patima pentru pământ a tânărului sărac și ambițios îl face să renunțe la femeia iubită, Florica, și să aleagă ca soluție căsătoria cu o fată bogată: *las' că-i bună Anuța!*. Ion face o înscenare erotică: o joacă la horă, o cheamă la poartă, o ignoră câteva zile, o seduce şi apoi se înstrăinează. Vasile Baciu este „silit" astfel să accepte căsătoria.

– La nuntă, Ion ezită să fugă cu Florica, dar nu obține pământul dorit. Din confruntarea cu socrul suferă Ana. La intervenția preotului, Vasile îi dă toate pământurile lui Ion, la notar. Brutalitatea față de Ana este înlocuită de indiferență. Consecința este sinuciderea Anei.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

– Abordarea personajelor ca tipologii este specifică realismului, ca și relația lor cu mediul social. Conflictul central, lupta pentru pământ dintre Ion şi Vasile Baciu; conflictul interior, între *glasul pământului* şi *glasul iubirii*, simbolizate de Ana și Florica.

– Acțiunea romanului începe într-o zi de duminică, în care locuitorii satului Pripas se află la horă, în curtea Todosiei, văduva lui Maxim Oprea (expoziţiunea). Hotărârea lui Ion de a o lua pe Ana cea bogată la joc; venirea lui Vasile Baciu, confruntarea verbală, ruşinea (intriga). În final, George îl ucide pe Ion, cu sapa (deznodământ).

– Mijloace de caracterizare (exemple): monologul interior evidențiază conflictul dintre cele două glasuri lăuntrice ale lui Ion – al pământului și al iubirii: *Mă moleşesc ca o babă năroadă. Parcă n-aş mai fi în stare să mă scutur de calicie… Las' că-i bună Anuța!*, dar evidențiază și nefericirea Anei: *Norocul meu, norocul meu!*

Varianta 9

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul din text al termenului *a demistificat*, în secvența dată, este *a dezvăluit, a spus adevărul despre demagogia ideii de eroism.*

2. Exemplu: Sintagma folosită de autor pentru a defini drama războiului este *drama personalității*, iar o sintagmă pe care o plasează în opoziție cu aceasta: *cataclism anonim.*

3. Exemplu: Gazetele erau arse cu furie deoarece conțineau *descrieri nesărate de eroisme conforme imaginației sedentarilor.*

4. Exemplu: Titlul unei creații literare a lui Camil Petrescu, inspirată din experiența frontului, menționată în text este cel al volumului de poezii *Ciclul morții.*

5. Exemplu: Poți porni de la afirmația *Camil Petrescu a regăsit accepția veritabilă a noțiunii de eroism asumând și asimilând cu luciditate realitățile fizice și psihice ale războiului.* Adevăratul eroism nu este cel descris de „sedentari", ci acela trăit de combatanți care, confruntați cu drama războiului asimilată individual, descoperă *veritabila solidaritate umană*, dar și *camaraderia, sacrificiul, sentimentul profund care leagă oamenii între ei.*

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: războiul este o *experiență-limită a ființei umane*, despre care doar cei care au trăit-o ca dramă individuală au dreptul să vorbească în termenii de *frică* și *eroism.*

Menționarea poziției față de teza formulată: din perspectiva combatantului, frica domină asupra eroismului. Camil Petrescu a demistificat noțiunea de eroism așa cum apare ea în *imaginația sedentarilor.*

Argumente:

Războiul înseamnă frică (exemple): *Războiul înseamnă noroi, arșiță, frig, foame, umezeală, păduchi, murdărie, mirosuri imunde, diaree și mai ales frică*; războiul *a fost*

Scanned with OKEN Scanner

drama personalității, nu a grupei anonime.

Războiul înseamnă eroism, nu din perspectiva imaginară a jurnaliștilor sau a politicienilor care nu au participat la acțiune în mod direct, ci din aceea a solidarității umane dintre combatanți (exemple): *tocmai caracterul acesta individual, personal, al dramei războiului face posibile camaraderia, sacrificiul, sentimentul profund care leagă oamenii între ei; denunțare a războiului și implicit a ipocriziei virtuților proclamate.*

Concluzia poate valorifica citatul: *Camil Petrescu a regăsit accepția veritabilă a noțiunii de eroism asumând și asimilând cu luciditate realitățile fizice și psihice ale războiului.*

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale basmului cult: obiectul magic – alifia, metamorfozele, florile fermecate, nunta etc.

Semnificația textului: Fragmentul prezintă încercarea Liei de a-l salva pe Limir-Împărat. Acesta se îndoiește de identitatea fetei, iar ea se transformă cu ajutorul alifiei magice în fata de odinioară. Pentru a-și recupera starea inițială și a se căsători cu ea, Limir va porni în căutarea ei și o va cere de soție de la mama ei etc.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *Ion* de Liviu Rebreanu

Reper 1

– Publicat în 1920, *Ion* este un roman realist de tip obiectiv, ce are drept trăsături: tematica rurală, obiectivitatea perspectivei narative, construirea personajelor în relație cu mediul în care acestea trăiesc, personaje tipice pentru o categorie socială, tehnica detaliului semnificativ, veridicitate, stil sobru, impersonal.

Reper 2

– *Tema* este problematica pământului, în condițiile satului ardelenesc de la începutul secolului al XX-lea. Romanul prezintă lupta unui țăran sărac pentru a obține pământul și consecințele actelor sale.

– *Acțiunea* începe într-o zi de duminică, în care locuitorii satului Pripas se află la horă, în curtea Todosiei, văduva lui Maxim Oprea.

– În expozițiune, prin *tehnica detaliului semnificativ*, este descrisă hora. Hotărârea lui Ion de a o lua pe Ana cea bogată la joc, deși o place pe Florica cea săracă, marchează începutul conflictului. Venirea lui Vasile Baciu, tatăl Anei, de la cârciumă la horă și confruntarea verbală cu Ion, pe care îl numește *hoț* și *tâlhar*, pentru că acesta umbla să ia fata pe care o promisese altui țăran, bogat - George Bulbuc, constituie intriga romanului. Rușinea pe care Vasile i-o provoacă la horă, în fața satului, va stârni dorința de răzbunare a flăcăului, care la rândul său îl va face pe chiabur de râsul satului, lăsând-o pe Ana însărcinată pentru a-l determina să accepte nunta.

– Bătaia flăcăilor la cârciumă se încheie cu victoria lui Ion. Scena provoacă dorința de răzbunare a lui George și este construită simetric cu aceea de la sfârșitul romanului, când George îl ucide pe Ion cu sapa.

– Desfășurarea acțiunii prezintă dezumanizarea protagonistului în goana lui după avere. Dorind să obțină repede mult pământ, Ion îi face curte Anei, o

Scanned with OKEN Scanner

seduce și îl forțează pe Vasile Baciu să accepte căsătoria. Cum la nuntă Ion nu cere acte pentru pământul – zestre, el se simte înșelat și din acel moment încep bătăile și drumurile Anei între casa soțului și cea a tatălui. Sinuciderea Anei nu-i trezește regrete sau conștiința vinovăției lui Ion. Nici moartea copilului nu-l oprește s-o caute pe Florica, măritată între timp cu George.

Deznodământul este previzibil: George îl ucide pe Ion și este arestat, Florica rămâne singură, iar averea lui Ion revine bisericii.

– În celălalt plan, rivalitatea dintre preot și învățător pentru autoritate în sat este defavorabilă celui din urmă. Mărturisirea lui Ion că învățătorul i-a scris jalba este punctul de pornire al conflictului celui din urmă cu autoritățile austro-ungare.

Reper 3

– *Conflictul central* din roman este lupta pentru pământ în satul tradițional, unde averea condiționează respectul în comunitate. Drama lui Ion este drama țăranului sărac. Mândru și orgolios, conștient de calitățile sale, nu-și acceptă condiția și este pus în situația de a alege între iubirea pentru Florica și averea Anei. Conflictul exterior, social, între Ion și Vasile Baciu, este dublat de confruntarea între *glasul pământului* și *glasul iubirii*.

– *Personajele realiste* sunt condiționate de mediul în care trăiesc.

– *Modalitățile de caracterizare* dezvăluie trăsăturile personajelor în mod direct, de către narator, și indirect, prin fapte, gesturi, limbaj, relațiile dintre ele.

Ion este personajul principal, complex, cu însușiri contradictorii: viclenie și naivitate, gingășie și brutalitate, insistență și cinism. Inițial, i se constituie un portret favorabil, însă în goana pătimașă după avere se dezumanizează treptat, iar moartea lui este expresia intenției moralizatoare a scriitorului ardelean.

Cele două femei, conturate antitetic, Ana și Florica, reprezintă cele două patimi ale personajului principal: pământul și iubirea.

– Stilul narativ este neutru, impersonal. *Stilul cenușiu*, specific prozei realiste obiective, respectă autenticitatea limbajului regional.

Varianta 10

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: O expresie este *emoțiune impersonală/înălțare impersonală*.

2. Exemplu: Efectul unei emoții estetice asupra omului este *nimicirea egoismului*, faptul că *interesele individuale sunt uitate*.

3. Două specii literare care sunt *o simulare a artei* sunt, de exemplu, *poeziile cu intenții politice actuale, compozițiile teatrale pentru glorificări dinastice*.

4. Exemplu: Atitudinea lui Titu Maiorescu este de combatere și de ironizare a ignoranței „domnului X sau Y".

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, ideea că arta este *o ficțiune* care se poate inspira din realitate, dar *tratarea nu poate să fie decât ideal-artistică, fără nicio preocupare practică*.

Scanned with OKEN Scanner

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere, de exemplu:

- formularea premisei → Titu Maiorescu este categoric în fragmentul citat și susține că literatura (o piesă de teatru) „cu directă tendință morală" este imorală în sensul artei;
- menționarea poziției față de ipoteza/teza/premisa formulată → susținerea punctului de vedere al criticului.

Două argumente adecvate:

- în primul rând, arta cu tendință distrage atenția de la înălțarea impersonală, *căci orice amintire reală de interes practic nimicește emoțiunea estetică;* Titu Maiorescu dă exemplu poeziile patriotice, dar și literatura franceză;
- în al doilea rând, teatrul cu directă tendință morală, redată direct de personaje în replicile lor, coboară spectatorii în sfera zilnică a egoismului, devine o *simulare a artei, dar nu artă adevărată.*

Concluzie: literatura cu tendință anulează starea de catharsis, aceea care poate anula egoismul individului, fiind astfel imorală.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale genului dramatic (exemple): text destinat reprezentării scenice, dialogul ca mod de expunere și limbajul ca mijloc de caracterizare a personajelor, notațiile autorului, împărțirea în acte și scene.

Semnificația textului (exemplu): personajele construite în antiteză reprezintă două concepții despre viață – profesorul manifestă înțelegere față de dorința de evadare a elevelor, continuă să studieze, în timp ce d-ra Cucu este limitată, meschină, aplică automat un set de reguli, fapt dovedit de replicile lor etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Baltagul*** de Mihail Sadoveanu – Vitoria și Gheorghiță

Reper 1

– Relația inițiator – inițiat este înfățișată în acest roman tradițional pe tema familiei de mamă și fiu, cu prilejul căutării osemintelor tatălui dispărut. Inteligența Vitoriei și curajul lui Gheorghiță asigură restabilirea dreptății.

– Personajul principal este Vitoria Lipan, femeia voluntară, soție de cioban și mamă autoritară.

– Personajul secundar, Gheorghiță, fiul Vitoriei și al lui Nechifor, reprezintă generația tânără. Gheorghiță trebuie să se maturizeze ca să ia locul tatălui dispărut.

Reper 2

– Călătoria relevă maturizarea treptată a lui Gheorghiță, care constată pe drum că mamei *i-au crescut țepi de aricioaică.*

– Cele două scene ale maturizării tânărului sunt proba coborârii în râpa de sub Crucea Talienilor (amintind de mitul coborârii în Infern) și a vegherii nocturne la rămășițele tatălui, respectiv scena de la parastas, când Vitoria dezvăluie adevărul, iar Gheorghiță restabilește dreptatea.

Reper 3

– Modalități de caracterizare: directă, de narator (*Nu mai era tânără, dar avea o frumusețe neobișnuită în privire*), de alte personaje; indirectă, prin fapte, vorbe,

Scanned with OKEN Scanner

relații cu alte personaje, nume (Vitoria de la substantivul *victorie* și Gheorghiță de la numele Sfântului Gheorghe, triumfător asupra răului).

– Titlul: baltagul (toporul cu două tăișuri) este un obiect simbolic, ambivalent – armă a crimei și instrumentul actului justițiar, reparator.

– Relații temporale și spațiale: timpul este vag precizat, prin repere din calendarul religios – *aproape de Sf. Andrei, în Postul Mare*; cadrul acțiunii este satul de munte Măgura Tarcăului, zona Dornelor și a Bistriței, dar și satul de câmpie Cristești, în Balta Jijiei.

– Compoziție, acțiune: șaisprezece capitole, care pot fi grupate, în raport cu tema călătoriei, în trei părți: I. constatarea absenței și pregătirile de drum; II. căutarea soțului dispărut; III. găsirea celui căutat, înmormântarea și pedepsirea făptașilor.

Varianta 11

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei este *a fi extrem de fericit, a fi în al nouălea cer.*

2. Exemplu: Poetul îi cere iertare pentru că nu-i răspunde la scrisori îndată ce le primește.

3. Exemplu: Titlul *Legendei* va deveni *Luceafărul.*

4. Exemplu: Cele două formule sugerează intimitatea. Este vizibilă apropierea dintre cei doi, iubirea.

5. Poetul este îndrăgostit (vezi formula de adresare, ca și ultimul enunț din scrisoare), dar în mod evident pasionat de scris (*m*-a[u] *apucat frigurile versului*).

B. (20 de puncte)

Argumentarea este dependentă de felul în care vei interpreta, în fond, aceleași informații.

Argumente pro (exemple): Poetul îi dedică *gen*[ul] *cu totul nou* pe care-l cultivă acum, ceea ce poate sugera că sursa inspirației este chiar ea. De asemenea, faptul că îl compară cu iubirea pentru ea (*E de-o liniște perfectă, Veronică, e senin ca amorul meu împăcat, senin ca zilele de aur ce mi le-ai dăruit.*) poate fi încă un argument în același sens.

Argumente contra (exemple): Un prim argument ar fi chiar faptul că poetul răspunde cu întârziere la scrisori, pentru că pune pe primul plan lucrul la *Legendă*. Un alt argument ar putea fi raportul dintre spațiul alocat descrierii noului poem și cel alocat declarațiilor de iubire, primul părând a fi mai amplu. Atenție! Poți aduce argumente pro sau contra și din alte surse decât textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale modernismului poetic (exemple): negarea tradiției, înnoirea limbajului, renunțarea la canonul prozodic, cultivarea unor noi direcții artistice, precum expresionismul, în cazul lui Lucian Blaga.

Semnificația textului: cunoaștere paradisiacă – interiorizare (*Dăinuie un suflet în adieri,/ fără azi,/ fără ieri.*), retragere în sine (*Se retrag în pădure și-n peșteri potecile,/ În somn sângele meu ca un val/ se trage din mine/ înapoi în părinți.*), tăcere (*Gornicul nu mai vorbește*), mister (*Buhe șure s-așează ca urne pe brazi.*).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Negustor lipscan*** de Mihail Sadoveanu – jupân Dămian

Reper 1

– A șaptea povestire din volumul *Hanu Ancuței* aduce în prim-plan pe jupân Dămian. Este negustor (*jupân*), a umblat prin lume (se întorcea dintr-o călătorie tocmai până la Lipsca, în Țara Nemțească, unde mersese după marfă), este *holtei* și-și dorește ca, odată ce va duce cu bine până la capăt aventura sa prin atâtea țări străine, *să se așeze la casa sa și-n dugheana sa, așteptând rodul trudelor sale.*

Reper 2

– Colocvial (*Vă poftesc la toți sara bună și bine v-am găsit…*), mereu binedispus (*N-am aur, dragă jupânească Ancuță, se apără negustorul râzând*), capabil să se adapteze la felul de a fi și de a gândi al interlocutorilor, ferindu-se a-i contrazice (*Adevărată ticăloșie și drăcie… râse cu voie-bună…*).

– Înainte de a se gândi la sine, are grijă de oamenii săi (*Mai întâi cată să-mi pun în rânduială marfa, să văd de hrana vitelor și a oamenilor*).

– Ține la înfățișarea sa, chiar și după o zi lungă și obositoare de drum (*barba-i era astâmpărată și rotunjită de foarfece*).

Reper 3

– *Negustor lipscan* oferă cea mai convingătoare ilustrare a ceea ce este caracteristic povestirii în ramă, ca specie, și anume oralitatea, ceremonialul spunerii. Accentul nu cade pe relatarea întâmplărilor, ci pe ceea ce am putea numi *punerea în scenă*, căci textul în întregul său se susține nu prin acțiunea ca atare, ci prin urmărirea permanentă a jocului „actorilor" și a tot ceea ce implică el, mișcare, gestică, tonalitate, limbaj, toate împreună dezvăluind în fond o lume.

– Secvențe posibil de comentat:

- descrierea trenului, *ticăloșie și drăcie nemțească* despre care niciunul dintre interlocutorii negustorului nu știa nimic, realizată într-un limbaj accesibil ascultătorilor: *Sunt un fel de căsuțe pe roate, și roatele acestor căsuțe se îmbucă pe șine de fier. Ș-așa, pe șinele acelea de fier, le trage cu ușurință o mașină, care fluieră și pufnește de-a mirare; și umblă singură cu foc.*
- descrierea orașelor nemțești, a locuitorilor și a obiceiurilor locului: *uliți dintr-o singură bucată de piatră; cucoanele au toate pălării, iar boierii toți au ceasornic; nemțăraia pământului bând bere* care e *un fel de leșie amară* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 12

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: L-a băgat în seamă și pe el.

2. Exemplu: Iacob Negruzzi a observat că era *scrisă cu litere mici și fine ca de o mână de femeie.*

3. Exemplu: Numele redactorului este Iacob Negruzzi.

4. Exemplu: Afirmația exprimă ideea că au descoperit un scriitor de valoare.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că *Junimea* promova o atitudine critică față de nonvalorile literare, iar elogiul unor poeți mediocri precum *Cichindeal, Mumuleanu, Prale, Bolliac,* chiar dacă avea doar o justificare polemică, nu putea fi acceptat.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere cel puțin următoarele argumente care probează că junimiștii au fost interesați în mod deosebit de poeziile trimise de Eminescu: Iacob Negruzzi citește poezia *Venere și Madonă* de mai multe ori și cu un interes crescând. De asemenea, *a doua zi des-de-dimineață* el se duce la Maiorescu *cu manuscriptul în mână,* declarându-i: *În sfârșit, am dat de un poet.* La ședința Junimii, care a avut loc peste câteva zile, *toți, și mai ales Pogor, au fost încântați de acest poet necunoscut.* Mai mult, cea de a doua poezie trimisă de Eminescu, *Epigonii,* a fost publicată *chiar în fruntea* Convorbirilor, *unde tipăream versuri foarte rareori, numai în cazul când credeam că ele au o valoare deosebită.* Admirația junimiștilor avea totuși o limită, căci aceștia nu puteau accepta că poetul, lipsit de spiritul critic care guverna activitatea culturală a grupării, lăuda peste măsură poeți lipsiți de valoare precum Cichindeal, Mumuleanu, Prale ori Bolliac.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături moderniste (exemple): absența mărcilor eului liric, ermetismul, caracterul eliptic al enunțurilor poetice.

Semnificația textului (exemplu): artă poetică, titlul (*Timbru*) având aici sens de *voce, glas.* Răspunsul la întrebarea din finalul primei strofe (*vor spune – cum?*: cum să poți exprima în cuvinte cele mai profunde trăiri ale omului?) nu oferă certitudini (*ar trebui*), ci doar un număr de sugestii exprimate printr-o înlănțuire de comparații dezvoltate.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Maitreyi* de Mircea Eliade – Maitreyi și Allan

Reper 1

– Allan: tânăr inginer englez sosit în India pentru a-și face o carieră; spre deosebire de ceilalți membri ai comunității engleze din Calcutta, care îi disprețuiau pe localnici (*Cum poți avea o relație cu o familie de negri?*), el se dovedește interesat de obiceiurile și cultura locului.

Scanned with OKEN Scanner

– Maitreyi: adolescentă bengaleză aparținând aristocrației indiene, cu preocupări intelectuale, copil și femeie în același timp. Profilul ei psihologic oscilează între preocupări de femeie-intelectual și cele de copil (cântă nestăpânit, își aruncă papucii în aer, dansează prin casă etc.).

Reper 2

– Logodna din mijlocul naturii, pe malul unui lac din Calcutta, când Maitreyi invocă panteist elementele naturii într-un jurământ exaltat: *Mă leg pe tine, pământule, că eu voi fi a lui Allan, şi a nimănui altuia. Voi creşte din el ca iarba din tine. Şi cum aştepţi tu ploaia, aşa îi voi aştepta eu venirea, şi cum îţi sunt ţie razele, aşa va fi trupul lui mie…*

– Scena finală, când Allan încearcă fără succes să înțeleagă „adevărul" despre dragostea Maitreyei: *Şi dacă n-ar fi decât o păcăleală a dragostei mele? De ce să cred? De unde ştiu? Aş vrea să privesc ochii Maitreyiei.*

Reper 3

– Perspectiva narativă: formulă narativă de jurnal intim adnotat, scris așadar la persoana I, din perspectiva subiectivă a personajului-narator.

– Incipit *ex-abrupto*: *Am şovăit atâta în faţa acestui caiet, pentru că n-am izbutit să aflu încă ziua precisă când am întâlnit-o pe Maitreyi.*

– Finalul deschis sugerează că nici distanțarea în timp, nici rememorarea faptelor în acest roman-jurnal nu pot epuiza misterul iubirii Maitreyiei.

– Conflictul se construiește pe baza opoziției dintre două lumi: cea europeană și cea asiatică. Uniți prin iubire, cei doi tineri rămân totuși exponenți ai acestor mentalități. Conflictul dintre europeanul Allan și bengalezul Narendra Sen, tatăl fetei, reprezintă, de fapt, confruntarea dintre civilizația europeană liberă și civilizația hindusă, dominată de prejudecăți.

Varianta 13

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *fără să stea pe gânduri* este *fără să cugete, fără să se gândească.*

2. Exemplu: Trăsături ale poporului român, așa cum reies din textul dat, sunt: superficialitatea, lenea, umorul, capacitatea de a face haz de necaz.

3. Exemplu: Motivul pentru care Alecsandri știe să vadă lucrurile și ca român, și ca străin este acela că scriitorul călătorise la Paris, unde petrecuse foarte mult timp.

4. Exemplu: Opinia lui Alecsandri față de poporul român este una dezaprobatoare, cauzată de superficialitatea oamenilor, de lipsa lor de empatie, de capacitatea de a face haz de necaz în orice situație, chiar și atunci când împrejurările le sunt defavorabile.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că scriitorul este generos.

Scanned with OKEN Scanner

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere afirmația lui Vasile Alecsandri, potrivit căreia: *În țara noastră lucrurile bune nu se fac decât pe jumătate și s-ar zice că românul are groază de a duce la bun sfârșit ceea ce întreprinde cu entuziasm.*

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsăturile romantismului (exemple): tema iubirii, a naturii feerice, motivul orfanului, prezența antitezei, dar și a personajelor excepționale care acționează în situații excepționale, folosirea arhaismelor cu scopul de a reda culoarea de epocă.

Semnificația textului (exemplu): Textul prezintă un personaj feminin care ilustrează motivul orfanului, Zoe fiind fiica unui boier de țară care își pierduse mai întâi părinții și apoi averea, găsindu-și refugiul în iubire și căzând pradă *măgulirilor desfrânaților*. Textul se încadrează în estetica romantică, prin prezența antitezei folosite în descrierea sentimentului iubirii – *această patimă dulce și amară, plăcută și groaznică* –, dar și prin limbajul arhaic ce redă culoarea de epocă – *Zoe era fiica unui boierinaș, care prin slujbile sale se ridicase la o treaptă cinstită.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* de Camil Petrescu – Ștefan Gheorghidiu

Reper 1

– Ștefan Gheorghidiu este tipul intelectualului lucid, inadaptatul superior, care nu-și găsește locul într-o societate dominată de mediocritate și lipsă de moralitate.

– Ștefan trăiește în lumea ideilor, a cărților, crezând că astfel se poate izola de realitatea materială imediată. În fapt, tocmai realitatea imediată produce destrămarea cuplului pe care îl formează cu Ela.

Reper 2

– Principala trăsătură de caracter a protagonistului este orgoliul. Ilustrativă în acest sens este mărturisirea lui despre felul în care a luat naștere iubirea pentru Ela: *Iubești întâi din milă, din îndatorire, din duioșie, iubești pentru că știi că asta o face fericită.* La o autoanaliză lucidă, el recunoaște însă că sentimentele îi sunt generate mai ales de orgoliu: *Începusem totuși să fiu măgulit de admirația pe care o avea mai toată lumea pentru mine, fiindcă eram atât de pătimaș iubit de una dintre cele mai frumoase studente, și cred că acest orgoliu a constituit baza viitoarei mele iubiri.*

– O secvență semnificativă pentru a ilustra orgoliul personajului este aceea a mesei în familie din casa bătrânului avar Tache, prilej cu care acesta din urmă hotărăște să-i lase cea mai mare parte din avere lui Ștefan.

– Alte trăsături: natura analitică și reflexivă, luciditatea, sensibilitatea exagerată, inteligența, conștiința propriei valori în raport cu filfizonii mondeni apreciați de Ela.

– Prin introspecție și monolog interior, tehnici ale analizei psihologice, Ștefan își analizează cu luciditate trăirile, stările și sentimentele.

– Portretul lui Gheorghidiu este realizat mai ales prin caracterizare indirectă, care se desprinde din fapte, gânduri, limbaj, gesturi, atitudini și relațiile cu celelalte personaje. Caracterizarea directă de către alte personaje este rar realizată, un exemplu fiind replica Elei: *Ești de o sensibilitate imposibilă.*

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

– Chiar dacă este vorba de un roman modern, în incipit sunt fixate cu precizie realistă coordonatele spațio-temporale: *În primăvara anului 1916, ca sublocotenent proaspăt, întâia dată concentrat, luasem parte, cu un regiment de infanterie din capitală, la fortificarea văii Prahovei, între Bușteni și Predeal.*

– Dacă incipitul este construit în manieră realistă, cu detalii de timp și spațiu, finalul deschis lasă loc interpretărilor multiple, așa cum se întâmplă în general în proza de analiză psihologică. Gheorghidiu, obosit să mai caute certitudini, se simte detașat de tot ceea ce îl legase de Ela și hotărăște să o părăsească, lăsându-i *tot trecutul.*

– Spre deosebire de romanele tradiționale, în care conflictul se desfășura la nivel exterior, între diverse personaje, în *Ultima noapte...* conflictul este interior și se produce în conștiința protagonistului.

– Conflictul exterior pune în evidență relația lui Ștefan cu societatea, protagonistul putând fi plasat în categoria inadaptaților social.

– Romanul este scris la persoana întâi, sub forma unei confesiuni a lui Ștefan, care trăiește două experiențe fundamentale: iubirea și războiul. Relatarea la persoana întâi îi conferă autenticitate și caracter subiectiv.

Varianta 14

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Studiul I.R.E.S. a cercetat obiceiurile de lectură ale românilor.

2. Exemplu: Sintagma *consum de poezie* (consumator de poezie) se referă la cei care sunt interesați de lectura volumelor de versuri.

3. Exemplu: Cele mai citite tipuri de cărți sunt *romanele în general (23%), romanele polițiste (12%).*

4. Exemplu: Cred că informația demonstrează apetitul scăzut pentru lectură al românilor.

5. Exemplu: Cititorul român mediu nu pare foarte interesat de lectură: *12% nu cumpără deloc cărți. Unul din cinci români a citit o carte în urmă cu mai mult de un an, 2% citesc doar cărți pentru școală sau facultate, iar 22% recunosc că nu citesc deloc.* Chiar și cei care citesc relativ frecvent nu par a avea un nivel cultural ridicat, dacă luăm ca reper topul scriitorilor preferați (*Mihai Eminescu, Adrian Păunescu, George Coșbuc, Alexandre Dumas, Mihail Sadoveanu, Marin Preda, Ion Creangă*) și motivațiile pentru lectură (*subiectul cărții - 30%, recomandarea prietenilor - 11%).* Doar 10% citesc pentru a se instrui.

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: O cercetare precum cea a I.R.E.S. este utilă pentru multe tipuri de instituții și organizații.

Argumente: În primul rând, cred că Ministerul Educației ar putea să extragă informații utile în ceea ce privește eficiența actualului sistem de învățământ. Editurile și-ar putea adapta programele editoriale în funcție de preferințele pentru lectură ale cititorilor.

Scanned with OKEN Scanner

Concluzia: Cred că asemenea studii, realizate periodic, oferă informații necesare pentru ajustarea activității editurilor. De asemenea, rezultatele unui astfel de studiu pot fi punct de pornire pentru realizarea unor politici publice de către instituții precum Ministerul Educației și Ministerul Culturii.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

În formularea răspunsului, vei avea în vedere, de exemplu:

- elemente romantice: teme și motive (noaptea, natura, visul, credința în Zburător etc.); sursa de inspirație (tradițiile/credințele populare).
- semnificația textului: Prima strofă surprinde imaginea miezului de noapte (*noapte naltă, naltă*), moment în care oamenii pot în sfârșit să viseze *câte-aievea deșteaptă n-a visat*. Strofa a doua este, în ansamblu, o comparație menită să dea cititorului măsura unicității clipei prin intermediul a două repere: liniștea și nemișcarea superlative. Termenii comparației sunt patru elemente ale naturii ce, în general, pot fi percepute și sub aspect sonor, pentru că sunt, prin definiție, în permanentă mișcare. Dar acum frunza și-a oprit mișcarea, pentru că vântul nu mai suspină, în timp ce somnul apelor face ca morile să doarmă duse. Tot acest comportament neobișnuit al naturii pare a fi urmarea unei vrăji (încântec sau descântec pe lume s-a lăsat) menite a pregăti producerea unui eveniment extraordinar, apariția Zburătorului, o ființă din altă lume. Acest eveniment nu este însă surprins în cele două strofe citate.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Patul lui Procust* de Camil Petrescu – *relația dintre două personaje* – Fred Vasilescu și Ladima

Reper 1

– Statutul psihologic și moral al personajelor lui Camil Petrescu este arareori definitiv fixat, căci el se conturează fie din frânturi de impresii ale celorlalți, martori necreditabili, fie din mărturisirile, evident subiective, ale eroilor înșiși, cărora de asemenea nu li se poate acorda credit total. „Chipurile" lor se constituie dintr-un lung șir de constatări, cel mai adesea divergente, iar rezultatul este o imagine neclară și adesea contradictorie. Citatele următoare confirmă această realitate, exprimată de altfel și direct de către unul dintre personajele lui Camil Petrescu, Ștefan Gheorghidiu, protagonistul romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*: *Nu putem ști niciodată adevărul.*

– Ladima este perceput: *Înalt, slab, cu ochi rotunzi, cu o mustață de sergent major și cărare de frizer; Grav ca un profesor universitar, politețe de ambasador pensionar; Era cam aiurea; Un tip de lăutar sau de doctor, cu mustață de plutonier* (Fred); *Un mare poet, un geniu neînțeles.* (cunoscuții, după sinucidere); *Pricina sinuciderii e numai nerușinatul de Bulgăran,* [...] *un ateu ce i-a făcut lungi teorii care să-i dovedească inexistența lui Dumnezeu* (Cibănoiu); *S-a sinucis din pricina unei femei, Maria T. Mănescu, pe care a iubit-o, se pare, ca un nebun* (un procuror).

– Fred este perceput: *Știu că lumea și prietenii mă cred prost; Cu destulă trudă am devenit campion regional la tenis, fac box, am trei cai de curse, am avut două accidente de automobil despre care a vorbit toată presa la rubrica mondenă, am încercat trei recorduri cu avionul...* (Fred); *Ascultă, e adevărat că ai citit scrisorile lui Eminescu* (Ladima); *Ține cu orice preț ca la 40 – 50 de ani să devină membru al Jokey-Clubului* („prietenii").

Scanned with OKEN Scanner

Reper 2

– Toate scrierile lui Camil Petrescu (romane sau drame) analizează o lungă agonie a eroilor. Două sintagme le pot caracteriza, *jocul ielelor* și *patul lui Procust*, și ambele trebuie puse în directă legătură cu ideea de tragic, căci ambele se referă la imposibilitatea înțelegerii celuilalt. De aici soluția sinuciderii, ca unică modalitate de a ieși din impas. Pentru Ladima (oare și pentru Fred?), ea este rezultatul unei crize imposibil de depășit.

– Selecția de citate de mai sus (care poate fi mult îmbogățită) nu face decât să confirme permanentul eșec în încercarea celor doi de a se înțelege unul pe celălalt. Rezultatul este o desființare reciprocă.

– Trebuie remarcat că ambele personaje, deși se înșală profund în privința celuilalt (și adesea, și în ceea ce îi privește pe fiecare dintre ei), sunt oameni deosebiți, cultivați, sensibili. Și totuși nu reușesc niciodată să comunice cu adevărat între ei. Fred, de exemplu, l-ar fi putut salva pe Ladima, dar s-a jenat să-i ofere o slujbă pe care o crezuse înjositoare pentru un om ca el. Ladima, așa cum reiese din discuția cu Fred de la restaurantul Elisée, îl crede snob și nesăbuit de risipitor, un om care pune preț excesiv pe lucrurile exterioare, și rămâne surprins când înțelege cât de mult s-a înșelat judecându-l astfel.

Reper 3

– *Conflictul*, anunțat chiar din titlu,este generat de faptul că fiecare dintre personaje, asemenea legendarului Procust, îl judecă (îl „măsoară") pe celălalt luându-se pe sine ca unică măsură. Rezultatul este, evident, unul tragic.

– *Modalitățile de caracterizare* sunt variate: caracterizarea directă (de către autor, de către alte personaje, autocaracterizare); caracterizarea indirectă (acțiune, comportament, mediul social în care evoluează personajul, relația cu alte personaje).

– *Perspectiva narativă* se modifică permanent. *Punctul de vedere* al *naratorului* alternează cu acela al *personajului*. Aceste voci se suprapun astfel într-o partitură polifonică, narațiunea se fragmentează, iar firul narativ curge imprevizibil. Organizarea romanului nu mai este cronologică, așa cum era obligatoriu în proza de tip clasic.

Varianta 15

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sintagma se referă la pictorii fără valoare, care își expun *pânzele* în diverse expoziții.

2. Exemplu: Maiorescu își dorește înlocuirea direcției vechi prin noua direcție critică promovată de societatea Junimea și de revista *Convorbiri literare*.

3. Exemplu: Materialele au fost tipărite întâi în revista *Convorbiri literare*.

4. Exemplu: Dacă risipești zadarnic potențialul creativ al unui popor (blocul de marmură), nu vei mai avea forța spirituală de a zămisli mari valori (să sculptezi o Minervă).

5. Exemplu: Prefața are rolul de a justifica retipărirea eseurilor critice tipărite inițial în *Convorbiri literare* și, totodată, de a explica scopul urmărit prin scrierea lor.

Scanned with OKEN Scanner

B. (20 de puncte)

Argumente pro (exemplu): Deşi argumente pro nu pot fi desprinse din textul lui Maiorescu şi nici din ceea ce se cunoaşte din istoria literară, s-ar putea imagina totuşi o discuţie între generaţia vârstnică şi reprezentanţii *direcţiei noi* care să conducă la clarificarea poziţiilor şi, de ce nu, la o colaborare benefică pentru cultura română.

Argumente contra (exemplu): Argumentele pot fi extrase din secvenţa: *Dacă dar îţi lipsesc o mie de şcolari silitori şi modeşti, de industriaşi şi meseriaşi naţionali, de poeţi şi prozatori mai buni, de oameni de ştiinţă adevăraţi, cauza este că mărginitele puteri de care dispune poporul tău pentru aceasta sunt consumate de profesori ignoranţi, de funcţionari netrebnici, de academicieni, secretari, membri onorifici, asociaţi în cultură, jurnalişti, conservatorişti, poetastri, spânzurători de pânze la „expoziţia artiştilor în viaţă", şi celelalte, şi celelalte.*

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale simbolismului (exemple): sugestia, corespondenţa, sinestezia, preferinţa pentru stările sufleteşti vagi, laitmotivul; nevroza/spleenul ca stare sufletească dominantă etc.

Semnificaţiile textului (exemple): aduce în prim-plan plictisul, spleenul sugerate şi prin progresia *duminici adormite – duminici întristate – duminici blestemate*; imposibilitatea comunicării (*fereşti cu storurile trase; Nu cearcă nimeni uşile-ncuiate*), apăsarea (*Ceva greoi apasă urbea noastră*), totul amplificat de absenţa iubirii (*Mi-e dor de draga mea*).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu – Otilia

Reper 1

– Studentă la Conservator, imprevizibilă în reacţii, amestec de cochetărie calculată şi spontaneitate, copil şi femeie, Otilia întruchipează misterul feminin. Portretul ei complex şi contradictoriu este realizat prin tehnici moderne precum comportamentismul şi pluriperspectivismul (*fe-fetiţa* cuminte şi iubitoare pentru moş Costache; fată exuberantă, *admirabilă, superioară* pentru Felix; femeie capricioasă, *cu un temperament de artistă* pentru Pascalopol; *o dezmăţată, o stricată* pentru Aglae; *o fată deşteaptă*, cu spirit practic pentru Stănică; rivală în căsătorie pentru Aurica; *cea mai elegantă conservatoristă şi mai mândră* pentru colegii lui Felix, care-i invidiază familiaritatea cu Otilia).

Reper 2

– Portretul Otiliei se conturează în mod direct, în scena venirii lui Felix în casa lui moş Costache (ca ideal de feminitate, frumuseţe, delicateţe), când fata îi cedează cu generozitate camera. Importantă este şi scena ultimei întâlniri dintre Felix şi Otilia, înaintea plecării ei din ţară împreună cu Pascalopol, căci ajută la înţelegerea personalităţii tinerilor şi a atitudinii lor faţă de iubire. Felix este intelectualul ambiţios, pentru care femeia reprezintă un sprijin în carieră, Otilia este cocheta care crede că *rostul femeii este să placă, în afară de asta neputând exista fericire*. Dându-şi seama de această diferenţă, dar şi de faptul că ar putea reprezenta o piedică în calea realizării lui profesionale, Otilia îl părăseşte şi alege siguranţa căsătoriei cu Pascalopol.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

– Tema: frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului al XX-lea.

– Perspectiva narativă: a naratorului omniscient și obiectiv.

– Simetria incipit – final: realizată prin descrierea străzii și a casei lui moș Costache.

Varianta 16

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *făceam joncțiunea* este, în text,„ne întâlneam".

2. Exemplu: Două dintre locurile prin care treceau manifestanții erau Calea Victoriei și Șoseaua Aviatorilor.

3. Exemplu: Două dintre modalitățile folosite de elevul de odinioară pentru a se izola de grup erau simularea discuției cu o anumită persoană pentru ca astfel să se îndepărteze de colegi și amestecul printre elevii de la alt liceu.

4. Exemplu: Adolescentul nu vrea să să participe la Cântarea României, la defilare, la Daciadă, la demonstrații pe stadion sau la mitingurietc.

5. Exemplu: Elevul refuza ritualurile colective pentru a-și afirma personalitatea, individualitatea, pentru a fi în acord cu el însuși și nu cu cei din jur: *refuzând ritualurile colective, îmi construiam ritualuri de uz personal...*

B. (20 de puncte)

Argumente pro: Consider că participarea la activitățile colective este benefică pentru tineri, deoarece îi determină să socializeze cu cei de vârsta lor, cu persoanele din jur în general, să capete spiritul de echipă atât de solicitat de angajatorii din zilele noastre, să trăiască în armonie cu sine, dar și cu ceilalți.

Argumente contra: Participarea la activitățile colective, în condițiile evocate de Paul Cernat, nu putea fi benefică pentru tineri, deoarece acestea aveau un scop strict politic, de îndoctrinare. Ele nu făceau altceva decât de a bloca în tineri orice aspirație de a-și manifesta personalitatea.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale tradiționalismului: atitudinea nostalgică, meditația melancolică asupra trecutului, tema naturii, motivul toamnei, al amintirii, al dorului etc.

Semnificația textului: în textul citat, imaginea toamnei este asociată cu meditația nostalgică asupra trecutului și cu dorul de ființa iubită.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Enigma Otiliei* de George Călinescu

Reper 1

– Publicat în 1938, romanul *Enigma Otiliei* apare într-o perioadă de puternică afirmare a acestei specii literare. Este al doilea dintre cele patru romane scrise de George Călinescu.

– *Enigma Otiliei* este roman realist prin tema familiei și prin motivul moștenirii

Scanned with OKEN Scanner

și al paternității, prin structura închisă, prin relatarea întâmplărilor la persoana a III-a din perspectiva unui narator omniscient și obiectiv, prin tehnica detaliului semnificativ (de exemplu, descrierea amănunțită a străzii Antim, a caselor aflate pe această stradă și, în special, a locuinței lui moș Costache). De asemenea, personajele sunt prezentate în strânsă legătură cu mediul din care provin și sunt tipice pentru o anumită categorie socială (avarul, *baba absolută, fără cusur în rău*, fata bătrână, arivistul, ambițiosul, aristocratul rafinat etc.). Romancierul depășește însă modelul realismului clasic, de tip balzacian, prin spiritul critic și polemic (parodic, ludic), prin elemente ale modernității precum ambiguitatea personajelor.

Reper 2

– Prin temă, romanul este balzacian și citadin. Caracterul citadin este un aspect al modernismului promovat de Eugen Lovinescu. Frescă a burgheziei bucureștene de la începutul secolului al XX-lea, prezentată în aspectele ei esențiale, în determinare social-economică (istoria moștenirii lui moș Costache Giurgiuveanu), imaginea societății conturate de autor constituie fundalul pe care se proiectează formarea tânărului Felix, care trăiește prima experiență a iubirii. Roman al unei familii și istorie a unei moșteniri, *Enigma Otiliei* se încadrează în categoria prozei realist-balzaciene și prin motivele moștenirii și paternității.

– Expoziționea urmează modelul balzacian: situarea exactă a acțiunii în timp și spațiu, veridicitatea susținută prin detalii topografice, descrierea străzii în manieră realistă, finețea observației și notarea detaliului semnificativ.

– Caracteristicile arhitectonice ale casei lui moș Costache sunt surprinse de „ochiul unui estet". Detaliile prin care sunt aduse în fața ochilor cititorului strada și casa bătrânului sugerează contrastul dintre pretenția de confort și bun gust a unor locatari bogați, burghezi îmbogățiți cândva, și felul în care ei sunt în realitate: inculți (aspectul de kitsch, amestecul de stiluri arhitectonice incompatibile), zgârciți (case construite din materiale ieftine), snobi (prin imitarea arhitecturii clasice), delăsători (impresia de paragină).

– Pătruns în locuință, Felix îi cunoaște pe unchiul său, un omuleț straniu care se teme de străini, pe verișoara sa Otilia și asistă la o scenă de familie: jocul de cărți.

– Intrigase dezvoltă pe două planuri care se întrepătrund: istoria moștenirii lui moș Costache și maturizarea lui Felix (Bildungsroman).

– Bătrânul avar, proprietar de imobile, restaurante, acțiuni, nutrește iluzia longevității și nu pune în practică niciun proiect privitor la asigurarea viitorului Otiliei. Clanul Tulea urmărește moștenirea totală a averii lui, plan periclitat ipotetic de adopția Otiliei. Deși are o afecțiune sinceră pentru fată, bătrânul amână adopția de dragul banilor și din teama de Aglae Tulea, sora sa. El încearcă totuși să pună în aplicare unele planuri pentru a o proteja pe Otilia: vrea să-i construiască o casă cu materiale provenite de la demolări. Proiectele lui moș Costache nu se realizează, deoarecebătrânul se îmbolnăvește. Moartea îi este grăbită de Stănică Rațiu, care îi fură banii ținuți sub saltea.

– Planul formării tânărului Felix, student la Medicină, scriitorul urmărește experiențele trăite de acesta în casa unchiului său, în special iubirea adolescentină pentru Otilia. Felix este gelos pe Pascalopol, dar nu ia nicio decizie, pentru că dorința sa cea mai importantă este aceea de a-și face o carieră. Otilia îl iubește, dar după moartea lui moș Costache îl părăsește; ea îi transmite, în mod ironic, printr-un bilet, că se consideră o piedică în calea realizării profesionale a

Scanned with OKEN Scanner

tânărului.Otilia se va căsători cu Pascalopol, care îi poate oferi înțelegere și protecție. Din epilog, aflăm că acesta i-a redat cu generozitate libertatea, iar ea a devenit soția unui conte *exotic*, fără a mai păstra vreo urmă din tânăra *enigmatică* de care fusese îndrăgostit Felix. Pentru el, Otilia a rămas o imagine a eternului feminin, iar pentru Pascalopol, *o enigmă*.

Reper 3

– Istoria unei moșteniri include două conflicte succesorale: primul se dezvoltă în jurul averii lui moș Costache, al doilea urmărește destrămarea familia Tulea. Conflictul erotic are în prim-plan rivalitatea dintre adolescentul Felix și Pascalopol, pretendenți la iubirea Otiliei.

– Întâmplările sunt relatate la persoana a III-a, din perspectiva unui narator omniscient. Deși adoptă un ton obiectiv, naratorul nu este absent, ci comunică din postura de spectator al „comediei umane". Naratorul se ascunde în spatele diverselor măști (un exemplu în acest sens este personajul reflector, Felix, prin intermediul căruia sunt prezentate alte personaje).

– Portretul balzacian pornește de la caracterele clasice (avarul, ipohondrul, ambițiosul etc.), cărora modernismul le conferă dimensiune socială și psihologică. Apare un nou tip uman, arivistul.

– În general, caracterizarea personajelor se realizează în stilul romanului realist-balzacian. Prin tehnica focalizării, caracterul personajelor se dezvăluie progresiv, pornind de la datele exterioare ale existenței lor: prezentarea mediului, descrierea locuinței, a fizionomiei, a gesturilor etc. Caracterele dezvăluite inițial nu evoluează pe parcursul romanului, dar trăsăturile se îngroașă prin acumularea detaliilor ce parvin cititorului prin metoda caracterizării indirecte (fapte, gesturi, vestimentație, relații între personaje).

Varianta 17

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Secvența dată înseamnă: în ciuda excentricităților, ciudățeniilor, a atitudinilor ieșite din comun, bizare.

2. Exemplu: Anul din care și-a definit arta poetică este *1926*.

3. Exemplu: Motivul pentru care Ion Barbu s-a detașat de curentele epocii este că *era un independent care înțelegea să-și apere condiția.*

4. Exemplu: Cele trei titlurile de reviste sunt *Sburătorul, Viața românească, Contimporanul.*

5. O aparentă contradicție este aceea că marele poet se detașează la maturitate de începuturile sale moderniste, tocmai pentru a-și afirma originalitatea, după cum se arată în ultimul paragraf: *Cel care frecventase cercul* Sburătorul *nu agrea deloc conceptul de modernism așa cum îl înțelegea Lovinescu.*

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: Originalitatea unui scriitor și valoarea operei sale transgresează limitările unui curent sau ale unei epoci literare. Încadrarea într-o formulă este mai degrabă un mod de lucru al istoricilor literari.

Scanned with OKEN Scanner

Menționarea poziției față de teza formulată: un scriitor poate adera la o grupare ori revista literară sau poate debuta sub auspiciile unui curent literar, dar îi este utilă independența de acestea pentru a-și afirma originalitatea.

Argumente: Un scriitor poate fi încadrat într-un curent sau grupare literară. Exemple: Ion Barbu a debutat în revista *Sburătorul*, a frecventat acest cenaclu *și era considerat cea mai înaltă expresie a modernismului*; scrie *creații ermetice, de poezie pură* etc.

Un mare scriitor este independent, afirmându-și cu tărie părerile, chiar dacă sunt contradictorii, iar acest fapt este o dovadă a devenirii sale. Exemple: *denunța modernismul, suprarealismul, etnografismul și ortodoxismul de circumstanță; Arta sa poetică s-a definit înainte de toate prin delimitarea față de orientările din poezia deceniului al treilea. Cel care frecventase cercul* Sburătorul *nu agrea deloc conceptul de modernism așa cum îl înțelegea Lovinescu.*

Concluzia: Un scriitor valoros poate debuta sub tutela unui curent literar sau a unui critic literar, dar pentru a-și afirma originalitatea trebuie să se desprindă, să devină independent.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Idei care ilustrează formarea conștiinței istorice: Cronicarul afirmă originea latină a românilor – de la Râm ne tragem – și continuitatea lor pe aceste meleaguri, cu argumente lingvistice, care dovedesc buna cunoaștere a limbii latine, o caracteristică a educației umaniste a vremii.

Semnificația textului: Fragmentul constituie prima afirmare, însoțită de dovezi lingvistice, a originii latine a limbii și a poporului român. La Grigore Ureche, acest lucru se întâmplă fără a nega influențele vecinilor, cum vor proceda ulterior reprezentanții Școlii Ardelene.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Enigma Otiliei*** de George Călinescu – *relația dintre două personaje* – Felix și Otilia

Reper 1

– Felix și Otilia, intelectualul în formare și femeia enigmatică, alcătuiesc un cuplu de personaje care ilustrează tema iubirii adolescentine.

– *Ambițiosul și Cocheta*, din tipologia clasică, tânărul rațional și fata exuberantă au în comun condiția socială: adolescenți orfani care au încă nevoie de protectori (Costache și Pascalopol) și studenți în Bucureștiul anului 1909.

Reper 2

– Fiul medicului Sima de la Iași, Felix, vine la București pentru a studia Medicina, locuiește la tutorele lui, bătrânul avar Costache Giurgiuveanu, și se îndrăgostește de Otilia, o tânără cu temperament de artistă, studentă la Conservator.

– Între cei doi se naște încă de la început o afecțiune delicată, determinată și de condiția lor de orfani. Otilia îi va purta de grijă lui Felix, încă din seara sosirii tânărului în casa lui moș Costache. Neavând o cameră pregătită, Otilia îi oferă cu generozitate camera ei. Scriitorul apelează la tehnica balzaciană a caracterizării prin descrierea interiorului.

Scanned with OKEN Scanner

– Impulsiv și încă imatur, Felix se comportă într-un fel specific romanticilor și o transformă pe Otilia într-un ideal feminin. El are nevoie de certitudini, iar comportamentul derutant al fetei îl descumpănește. Otilia însăși recunoaște cu sinceritate că este o ființă dificilă: *Sunt foarte capricioasă, vreau să fiu liberă!*

– Ultima întâlnire dintre Felix și Otilia, înaintea plecării ei din țară împreună cu Pascalopol, clarifică diferențele dintre ei. Dacă Felix este *intelectualul ambițios*, care vrea să se afirme profesional și pentru care femeia reprezintă un sprijin în carieră, Otilia este *cocheta*, care crede că *rostul femeii este să placă, în afară de asta neputând exista fericire*. Dându-și seama de această diferență, dar și de faptul că ea ar putea reprezenta o piedică în calea realizării profesionale a lui Felix, Otilia îl părăsește pe tânăr și alege siguranța căsătoriei cu Pascalopol.

– În epilog, câțiva ani mai târziu de la aceste întâmplări, Felix află de la Pascalopol că acesta i-a redat Otiliei libertatea pentru a-și trăi tinerețea, iar ea a devenit soția unui conte exotic, undeva în Argentina. *A fost o fată delicioasă, dar ciudată. Pentru mine e o enigmă*, afirmă Pascalopol despre Otilia, iar Felix observă în fotografia pe care i-o arată moșierul că nu o mai recunoaște pe tânăra exuberantă de odinioară, fiindcă *un aer de platitudine feminină stingea totul.*

Reper 3

– Unul dintre conflictele prezentate în roman apare din relațiile pe care le au două familii înrudite. O familie este cea a lui Costache Giurgiuveanu, posesorul unei averi însemnate, familie din care face parte Otilia Mărculescu, adolescentă orfană, fiica celei de-a doua soții decedate a lui Giurgiuveanu. A doua familie, vecină și înrudită, care aspiră la moștenirea averii bătrânului, este familia surorii acestuia, Aglae.

– Istoria moștenirii include două conflicte succesorale: primul este iscat în jurul averii lui moș Costache (adversitatea manifestată de Aglae împotriva orfanei Otilia), al doilea destramă familia Tulea (interesul lui Stănică pentru averea bătrânului).

– Conflictul erotic apare din rivalitatea dintre adolescentul Felix și maturul Pascalopol, care luptă pentru iubirea Otiliei.

– Modalitățile de caracterizare utilizate sunt directe și indirecte. Felix Sima, străinul, este caracterizat în mod direct de narator încă de la începutul romanului: *...un tânăr de vreo optsprezece-nouăsprezece ani, îmbrăcat în uniformă de licean.* Portretul său moral se conturează indirect, pe parcursul romanului, din fapte, gânduri, gesturi, relații cu alte personaje.

– Portretul Otiliei este realizat prin tehnici moderne precum *comportamentismul și pluriperspectivismul*, ceea ce conferă ambiguitate personajului, iar în plan simbolic sugerează enigma, misterul feminității. Prin reflectarea Otiliei în mai multe oglinzi, autorul îi alcătuiește un portret complex și contradictoriu: *fe-fetița* cuminte și iubitoare pentru moș Costache, fata *admirabilă, superioară* pentru Felix, femeia capricioasă, cu *un temperament de artistă* pentru Pascalopol, *o dezmățată, o stricată* pentru Aglae, *o fată deșteaptă*, cu spirit practic pentru Stănică.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 18

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: românii ca urmași, ca popor tânăr care se trage din romani.

2. Exemplu: Toți *sunt conștienți de apăsarea jugului turcesc asupra popoarelor.*

3. Cele două țeluri sunt: combaterea stării de fapt și necesitatea luptei antiotomane.

4. Cantemir continuă ideile înaintașilor, precum: originea și continuitatea poporului român pe teritoriul Daciei, structura și granițele Moldovei, necesitatea apărării Moldovei de către creștini și romanitate.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, că analiza fenomenelor este mai fină, multidirecțională și *face din ideea romanității axul unui corp de doctrină alcătuit cu scopul de a argumenta necesitatea luptei antiotomane;* analiza politologică a contextului epocii etc.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere ideea că Ecaterina Țarălungă susține că, prin lucrarea lui, Cantemir a căutat să dovedească Europei că moldovenii sunt urmașii vechiului Bizanț, dar au nevoie de ajutor în lupta împotriva puterii otomane. Dovezile cercetătoarei se referă la notele părții a doua, la ideile preluate de la cronicari etc. Alte referințe culturale la opera lui Cantemir și la cronicari pot întări ideile vehiculate de fragmentul dat.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale modernismului (exemple): estetica urâtului, limbajul şocant, neaşteptate asocieri lexicale şi semantice, fantezia metaforică, înnoirile prozodice etc.

Semnificația textului (exemplu): estetica urâtului se realizează prin imaginea universului închisorii, a condiției umane degradate de lipsa de libertate – *Trec hoții-n convoi, câte doi,/ Cu lanțuri târâș de picioare;* atmosfera sumbră – *frig și noroi;* noutatea imaginilor artistice – *O lingură grea, cât lopata,* a procedeelor artistice și a limbajului (*mocirli de sudoare;* metafora *Câțiva ispășesc ori un furt, ori un vis.*) și a prozodiei (versul liber).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Morometii* de Marin Preda – Ilie Moromete

Reper 1

– Personaj exponențial, al cărui destin exprimă moartea unei lumi, *cel din urmă țăran* reprezintă concepția tradițională față de pământ și de familie. Țăran cu ceva pământ, tată autoritar și spirit contemplativ, reflexiv, asistă neputincios la destrămarea familiei și a satului tradițional, confruntându-se cu istoria.

Reper 2

– Ilie Moromete este un om respectat în sat (vezi secvențele din poiana lui Iocan). Acesta se caracterizează prin: disimulare (plata *fonciirii*), ironie (*Ca să se mire proștii!*), puterea de a face haz de necaz, spirit contemplativ (meditația pe piatra de hotar), inteligent și ironic (discuțiile din poiana lui Iocan).

Scanned with OKEN Scanner

– În volumul al doilea, Ilie Moromete intră într-o zonă de umbră. Își pierde prestigiul de altădată, autoritatea lui în sat se diminuează, familia nu-l mai ascultă (vizita la băieți, la București, și propunerea lui), vechii prieteni au murit sau l-au părăsit, iar cei noi i se par mediocri.

Reper 3

– Precizarea conflictelor: un triplu conflict va destrăma familia lui Moromete. Este mai întâi dezacordul dintre tată și cei trei fii ai săi din prima căsătorie, Paraschiv, Nilă și Achim, izvorât dintr-o modalitate diferită de a înțelege lumea. Al doilea conflict – între Moromete și Catrina, soția lui, pentru pogonul de pământ. Al treilea conflict – între Moromete și sora sa, Guica, care și-ar fi dorit ca fratele văduv să nu se mai căsătorească pentru a doua oară, iar ea sa-și asigure bătrânețile la casa lui.

– Un alt conflict, secundar în primul volum, este acela dintre Ilie și fiul cel mic, Niculae. În volumul al doilea, acest conflict trece pe primul plan, pentru că tatăl și fiul reprezintă două mentalități diferite.

– Acțiunea primului volum se desfășoară pe parcursul verii, cu trei ani înaintea izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial, și este structurată pe mai multe planuri narative.

– În prim-plan se află Moromeții, o familie numeroasă, măcinată de nemulțumiri mocnite.

– Planurile secundare completează acțiunea romanului, conferindu-i caracterul de frescă socială: boala lui Boțoghină, revolta țăranului sărac Țugurlan, familia chiaburului Tudor Bălosu, dragostea dintre Polina și Birică, discuțiile din poiana lui Iocan, rolul instituțiilor și al autorităților în satul interbelic.

– Volumul al doilea prezintă viața rurală într-o perioadă de un sfert de veac, de la începutul anului 1938 până spre sfârșitul anului 1962.

– Limbajul prozei narative: limpezimea, naturalețea stilului, oralitatea, lipsa podoabelor, îmbinarea stilului direct și indirect, stilul indirect liber, textul și subtextul ironic.

Varianta 19

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *îi vine ceasul* este *îi sosește momentul morții.*

2. Exemplu: Există mai multe tipuri de sateliți – meteorologici, de comunicație, de cercetare, de navigație.

3. Exemplu: Sateliții uzați pot fi *trimiși în spațiu, la o distanță de 36.000 de km față de Pământ, pe orbita cimitir,* sau pot fi *încetiniți și lăsați să cadă în atmosferă,* unde se dezintegrează și ard.

4. Exemplu: *Cimitirul Navelor Spațiale* a mai fost numit și *Polul de inaccesibilitate* sau *Punctul Nemo.*

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, faptul că Cimitirul Navelor Spațiale a fost ales pentru că se afla la mare distanța față de orice așezare omenească: *nu se află nimic pe o rază de aproape 2.700 kilometri.*

Scanned with OKEN Scanner

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere, de exemplu:

- formularea premisei: De la lansarea, în 1957, a primului satelit artificial, Sputnik, omenirea a continuat să așeze pe orbita planetei sateliți de diverse tipuri, care au schimbat radical viața pe Pământ.
- menționarea poziției față de ipoteza/teza/premisa formulată: Aproape că nu suntem conștienți de binefacerile progresului tehnic și științific în ceea ce privește sateliții.

Argumente adecvate:

- *sateliții meteorologici* care supraveghează planeta permit prognoze din ce în ce mai exacte și gestiunea în timp real a dezastrelor (cicloane, seisme, inundații); *sateliții de comunicație* asigură transmiterea programelor de televiziune și a datelor digitale; *sateliții de cercetare* sunt folosiți în domenii precum cartografia, agricultura, geologia, ecologia etc.; *sateliții de navigație* asigură comunicațiile în transporturile maritime și aeriene, sistemul GPS etc.

Concluzie: Importanța sateliților în lumea contemporană este de necontestat, iar frumusețea existenței lor constă și în faptul că informațiile pe care le transmit nu țin cont de granițele și conflictele dintre state.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale simbolismului (exemple): poezia ca limbaj inițiatic, artă ce aspiră să exprime *inefabilul*; *sugestia* (poeme care cultivă vagul, nuanța, versul „solubil în aer" – Stéphane Mallarmé) și *simbolul*; ideea *corespondențelor* dintre lumea spirituală și cea materială, dintre ființă și univers sau dintre senzații (sinestezii); *muzicalitatea* obținută prin laitmotive, repetiții, paralelism sintactic, refren, vers liber.

Semnificațiile textului (exemple): Eul simbolist este un instrument de cunoaștere, mai ales prin simțuri. În text sunt transpuse în limbaj senzații auditive de mare rafinament (*Și flautul magic vorbi, simfonia căzu întristată, o notă ușoară lovea în perdele* etc.). Sunetele capătă concretețe și melodia lor creează un cadru hipnoti pentru amurg (*Murea ziua albă pe stofele stinse*), împrăștierea unui parfum (*Mănunchiuri albastre de mici viorele/ Lăsară parfumuri subtile și clare*), prezența iubitei (*Ea sta glorioasă…, Iubeam pe frumoasa etern visătoare*). Frumusețea poeziei stă în ambiguitatea ei: vraja muzicii provoacă ivirea imaginii femeii sau iubirea determină percepția muzicală a lumii? Melancolia discretă ce colorează textul este în acord cu principiile simbolismului. Muzicalitatea se datorează ritmului amfibrahic, imaginilor sonore (*O notă stângace sălta peste clape, murmur de ape, simfonia*) și repetițiilor (*Și flautul magic vorbi, Iar flautul magic plângea înainte*).

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: Morometii de Marin Preda

Reper 1

– Despre volumul I din *Morometii* s-a spus că este *cartea tatălui*, în timp ce volumul al doilea este *cartea fiului*; relația dintre Ilie Moromete și fiul cel mic, Niculae, cu puternice accente autobiografice (*…Moromete care a existat în realitate a fost tatăl meu*, mărturisea scriitorul), este una dintre axele romanului. Relația dificilă dintre ei trimite la mitul fiului risipitor: dacă Ilie, *cel din urmă țăran,*

Scanned with OKEN Scanner

reprezintă concepția tradițională asupra familiei și a pământului, Niculae devine glasul noului regim, cel comunist, care va distruge satul arhaic românesc.

Reper 2

– În primul volum, conflictul dintre cei doi este unul secundar: copilul își dorește să meargă la școală, dar tatăl nu vrea să-i plătească taxele și-l ironizează (*Altă treabă n-avem noi acuma! ne apucăm să studiem!*); totuși, Niculae merge la școală când poate, iar tatăl este înduioșat când, bolnav de friguri, copilul primește premiul I cu coroniță, dar leșină pe scenă. În cele din urmă, Moromete îl trimite la școală, după ce vinde o parte din pământ pentru a-și reface gospodăria după fuga fiilor mai mari.

– În volumul al doilea acest conflict se mută în prim-plan și ilustrează nu doar confruntarea dintre generații, ci și pe aceea dintre două mentalități diferite; Niculae se întoarce în sat ca activist de partid și intră în lungi polemici cu tatăl său, liberal convins, atunci când pur și simplu nu-l respinge; în scena monologului din ploaie, Moromete demonstrează profunda înțelegere a mersului lumii, când condamnă teza stalinistă a dispariției clasei țărănești: *Ce-o să mănânci, mă, tâmpitule, exclamă Moromete* [...] *contemplând parcă cu jale mizeria mintală a acelui Bâznae care îi spusese lui asemenea lucruri despre soarta care le era rezervată în viitor țăranilor. (Nu-i spusese lui, ci lui Niculae, și de la Niculae știa și Moromete).*

Reper 3

– titlul subliniază intenția de a urmări destinul unei familii;

– incipitul volumului I lansează tema timpului: cel real, amenințător (*cu câțiva ani înaintea celui de-al Doilea Război Mondial)* și cel iluzoriu, care *pare a avea cu oamenii nesfârșită răbdare*; finalul volumului I, simetric, reia în contrapunct tema timpului și a crizei: *Trei ani mai târziu izbucnea cel de-al Doilea Război Mondial. Timpul nu mai avea răbdare*. Incipitul volumului al II-lea este un enunț interogativ care relativizează regimul moral al personajului principal: *În bine sau în rău se schimbase Moromete?;* finalul romanului aduce împăcarea dintre tată și fiu – în plan oniric, valorile tatălui sunt recuperate de fiu;

– perspectivă narativă obiectivă, specifică romanului realist, dar în alternanță cu perspectivele subiective ale personajelor (*limitarea omniscienței*, cum o numește Nicolae Manolescu);

– modalitățile de caracterizare a personajelor (exemple): În întâmplările cele mai simple, Moromete descoperă ceva deosebit, o lumină nevăzută de ceilalți, așa încât Niculae afirmă: *Tata avea ciudatul dar de a vedea lucrurile care lor le scăpau, pe care nu le vedeau* (caracterizare directă de către alt personaj). De exemplu, drumul la munte pentru a vinde porumb înseamnă pentru Moromete prilejul de a povesti istorii extraordinare. Într-o călătorie asemănătoare, Niculae rămâne dezamăgit, căci faptele și oamenii nu au farmecul din povestirile tatălui său. Funcționează, în cazul lui Moromete, o magie a cuvântului cu ajutorul căreia personajul poate supune lumea prin inteligența sa. În acest univers familiar al cuvântului, pe care îl stăpânește Moromete, se strecoară pentru prima dată îndoiala atunci când Niculae declară *Eu îmi caut eul meu*. Tatăl său trăiește revelația contactului cu un univers nou, asupra căruia nu are putere: *Adică ce voia să spună aici, că există cuvinte pe care le folosesc oamenii și el nu le înțelege?! Acolo la el în grădină, sub dud?* (autocaracterizare).

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 20

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *pe nesimțite* în text este „fără să-mi dau seama".
2. Exemplu: Anul din care datează Jurnalul lui Mircea Eliade este 1930.
3. Exemplu: Două toponime sunt: Bhowanipore și Calcutta.
4. Exemplu: Autorul descrie în roman oameni și întâmplări luate din realitate; îi este imposibil să își dea frâu liber imaginației.
5. Exemplu: Scriitorul concepe romanul ca pe o confesiune, pentru că își dorește ca această operă să devină o mărturie fidelă despre iubirea lui pentru Maitreyi, o mărturie *in aeternum*.

B. (20 de puncte)

Argumente pro: Sunt convins/ă că trebuie să exist o legătură între evenimentele din viața personală a unui scriitor și opera sa.Contextul în care s-a născut și a trăit autorul, filosofia epocii, aspirațiile generației sale sau pur și simplu idealurile sale se regăsesc obligatoriu în universul ficțional atribuit unor personaje, a căror voce ascunde autorul sau îl disimulează.

Argumente contra: Nu e neapărat necesar să existe totdeauna o legătură directă între evenimentele din viața personală a unui scriitor și opera sa. Adevăratul creator se află dincolo de evenimentele vieții cotidiene. Nu putem interpreta opera lui Mihai Eminescu doar din perspectiva poveștii de iubire trăite alături de Veronica Micle.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Elemente care ilustrează faptul că în secolul al XIX-lea, în cultura română, mentalitatea orientală coexista cu aceea occidentală: prezența tradiției și a inovației, a superstițiilor, dar și a obiceiurilor cosmopolite, amabilitatea oamenilor obișnuiți să trăiască folosind mijloace rudimentare; discrepanța dintre lux și sărăcie, dintre vechi și nou etc.

Semnificația textului: În timpul unei călătorii în Orient, personajul-narator se hotărăște să debarce la Brăila. Popasul se dovedește plin de peripeții și de surprize. Călătorul se aștepta să fie asaltat de sălbatici, dar este întâmpinat de consulul francez la Brăila. Călătoria la Balta-Albă, cea făcătoare de minuni, într-o căruță rudimentar, debutează amuzant. Vizita în acel târg nou îi dă prilej călătorului de a reflecta la contrastele dintre lux și sărăcie, vechi și nou, ce coexistă și care lui i se par originale.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *Morometii* de Marin Preda

Reper 1

– Pregătit de proza scurtă din volumul de debut *Întâlnirea din pământuri* (1948), prin motive, întâmplări și personaje, romanul lui Marin Preda este alcătuit din două volume, publicate la doisprezece ani distanță: 1955 și 1967.

Scanned with OKEN Scanner

– Deși modalitatea artistică și problematica celor două volume diferă, romanul este unitar prin tematică: imaginea satului românesc din preajma și din anii de după al Doilea Război Mondial (deceniile IV-VI). Autorul înregistrează transformările vieții rurale, ale mentalităților și ale instituțiilor și impune un nou tip de personaj în proza românească. Ca formulă estetică, proza lui Marin Preda se încadrează în realismul postbelic.

Reper 2

– Tema centrală este destrămarea unei familii de țărani dintr-un sat din Câmpia Dunării, Siliștea-Gumești, destrămare simbolică pentru gospodăria țărănească tradițională.

– Tema timpului viclean, nerăbdător, relația dintre individ și istorie nuanțează tema socială.

– O altă temă este criza comunicării.

– În prim-plan se află Moromeții, o familie numeroasă, măcinată de nemulțumiri mocnite. Țăran mijlocaș, Ilie Moromete încearcă să păstreze întreg, cu prețul unui trai modest, pământul familiei, pentru a-l lăsa apoi moștenire copiilor. Fiii cei mari ai lui Moromete, Paraschiv, Nilă și Achim, își doresc independența. Ei se simt nedreptățiți pentru că, după moartea mamei lor, tatăl s-a însurat cu altă femeie, Catrina, și a mai făcut trei copii: Tita, Ilinca și Niculae. Îndemnați de sora lui Ilie, Maria (Guica), băieții pun la cale un plan distrugător pentru ceilalți: să plece la București pentru a-și face un rost. În acest scop, vor să fure oile, al căror lapte constituie principala hrană a familiei, și caii, indispensabili pentru munca la câmp. Prin vânzarea oilor și a cailor, ar fi obținut un capital pentru a începe viața la oraș. Din cauza datoriilor, planul celor trei băieți ar fi dat o grea lovitură familiei. Achim îi propune tatălui să-l lase să plece cu oile la București ca să vândă laptele și brânza la un preț mai bun, iar Moromete se lasă convins. Însă Achim vinde oile, iar Paraschiv și Nilă vor fura caii și o parte din zestrea surorilor. Moromete este nevoit să vândă o parte din pământ pentru a plăti *foncierea*, rata la bancă și taxele școlare ale lui Niculae.

– Planurile secundare completează acțiunea romanului și îi conferă caracterul de frescă socială: boala lui Boțoghină, revolta țăranului sărac Țugurlan, dragostea dintre Polina și Birică, discuțiile din poiana lui Iocan etc.

– Volumul al doilea prezintă viața satului de-a lungul unui sfert de veac, din vara anului 1936 până spre începutul anilor '60. Firul narativ nu este însă liniar, evenimentele sunt selecționate, timpul narațiunii cunoaște reveniri. Acțiunea se concentrează asupra a două momente istorice semnificative: Reforma agrară din 1945și transformarea socialistă a agriculturii de după 1949, percepută ca un fenomen abuziv. O istorie nouă, tulbure și violentă, transformă radical structurile de viață și de gândire ale țăranilor. Satul tradițional intră într-un ireversibil proces de disoluție.

Reper 3

– Un triplu conflict va destrăma familia lui Moromete. Mai întâi este vorba despre dezacordul dintre tată și cei trei fii mai mari, izvorât dintr-o modalitate diferită de a înțelege lumea. Aceștia își disprețuiesc tatăl, pentru că nu știe să transforme în bani produsele economiei rurale, precum vecinul Tudor Bălosu.

– Cel de-al doilea conflict izbucnește între Moromete și Catrina. Moromete vânduse cândva un pogon din lotul soției și îi promisese, în schimb, trecerea

Scanned with OKEN Scanner

casei pe numele ei. De teama fiilor mai mari care își urau mama vitregă, Moromete amână îndeplinirea promisiunii, iar femeia simte *cum i se strecoară în inimă nepăsarea și sila de bărbat, și de copii* și își găsește inițial refugiul în biserică. Criza se instituie în al doilea volum, când Catrina îl părăsește pe Ilie Moromete, după ce află de vizita lui la București și de propunerea făcută fiilor. Înstrăinarea va fi definitivă.

– Al treilea conflict apare între Moromete și Guica, care și-ar fi dorit ca fratele văduv să nu se recăsătorească. În felul acesta, ea ar fi rămas în casa fratelui, să se ocupe de gospodărie și de creșterea copiilor, pentru a nu fi singură la bătrânețe. Faptul că Moromete se recăsătorise îi aprinsese ura, pe care o va transmite celor trei fii mai mari ai lui Moromete.

– Un alt conflict, secundar, este acela dintre Moromete și Niculae. Copilul își dorește cu ardoare să meargă la școală, în timp ce tatăl, care trebuie să plătească taxele, îl ironizează și susține că învățătura nu aduce niciun *beneficiu*. Pentru a-și realiza dorința, băiatul se desprinde treptat de familie. În volumul al doilea, acest conflict ajunge în prim plan; mentalitățile celor doi diferă extrem. Ilie ilustrează modul de gândire al țăranului tradițional care vrea să-și păstreze independența materială și spirituală, iar Niculae, devenit membru de partid, este un adept al colectivismului impus de stat.

– Limbajul se remarcă prin limpezimea, naturalețea și precizia stilului, oralitate, îmbinarea stilului direct și indirect cu stilul indirect liber.

– Perspectiva naratorului obiectiv, care relatează întâmplările la persoana a III-a, se completează prin aceea a reflectorilor (Ilie Moromete, în volumul I, și Niculae, în volumul al II-lea), ca și prin a informatorilor (personaje-martori ai evenimentelor). Efectul este limitarea omniscienței autorului.

Varianta 21

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *mi-a fost rușine* în text este *m-am jenat*.
2. Exemplu: În momentul în care ajunge la școală, eleva se calmează, iar emoțiile dispar.
3. Exemplu: Eleva susține Bacalaureatul la română, latină și franceză.
4. Exemplu: Atitudinea fetei față de examen este de seriozitate, de totală implicare.
5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că autoarea jurnalului este o perfecționistă lucidă, în ciuda izbucnirilor nervoase cauzate de emoții.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că în perioada interbelică, la care se referă fragmentul, Bacalaureatul avea o importanță deosebită, mai ales că eleva de odinioară alege să rezolve la limba franceză subiectul mai dificil, jenându-se să-l ia în considerare pe cel care i se pare prea ușor de rezolvat.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): tehnica detaliului semnificativ, personajele sunt tipuri construite în raport cu mediul, veridicitatea întâmplărilor relatate la persoana a III-a din perspectiva unui narator omniscient, obiectiv etc.

Semnificația textului (exemplu): este descris, prin tehnica detaliului semnificativ, personajul principal, Iorgovan. De asemenea, naratorul prezintă gândurile tânărului. Tot prin tehnica detaliului semnificativ sunt descrise și celelalte personaje, Simina și Neacșu. Prezentarea este realizată la persoana a III-a, din perspectiva unui narator omniscient și obiectiv. Multitudinea de interogații retorice ilustrează ezitările și incertitudinea din sufletul lui Iorgovan.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Toate bufnițele*** – Lucian și Emil Stratin

Reper 1

– Personajele alcătuiesc un cuplu, cel al maestrului și al discipolului. Pentru Lucian, prietenia cu Emil are rol inițiatic, în timp ce pentru bătrânul inginer, apropierea de Lucian se constituie într-o legătură compensatoare a afecțiunii filiale.

– Lucian este conturat mai ales prin autocaracterizare, naratorul, acum un tânăr de douăzeci și trei de ani, percepându-l pe copilul de odinioară, cu autoironie tandră, drept *un derbedeu*. Spre deosebire însă de copiii de aceeași vârstă cu el, Lucian este mai receptiv și mai sensibil la realitățile din jur, de aceea se împrietenește cu Emil și se simte atras de cărțile și de caietele cu însemnări ale acestuia, sperând că bărbatul îi poate descifra tainele universului.

Reper 2

– Lucian este caracterizat mai ales în mod indirect, prin fapte, vorbe, gesturi și relația cu celelalte personaje.

– Emil este caracterizat în mod direct, de celelalte personaje, dar și prin procedee moderne, precum introspecția și monologul interior.

Reper 3

– Tema romanului este, pe de o parte, copilăria lui Lucian, un copil de unsprezece ani, petrecută într-un oraș de munte, la începutul anilor 2000, cu jocurile specifice vârstei, iar pe de altă parte, maturizarea aceluiași Lucian cu ajutorul lui Emil Stratin, cartea fiind din acest punct de vedere un *bildungsroman*.

– Titlul ilustrează pasiunea lui Emil pentru bufnițe, pe care i-o transmite și copilului, Lucian.

– Narațiunea este subiectivă, întâmplările fiind relatate la persoana întâi, din perspectiva tânărului meteorolog Lucian. Povestea lui Lucian alternează cu relatarea din jurnalul lui Emil, realizată tot la persoana întâi.

– Conflictul exterior este slab conturat și îi are în prim-plan pe Lucian și pe prietenii lui (Sandu, Tudi, Gabi, Marcelică și Nițuș). Adevăratul conflict este însă cel interior, trăit de Emil, un om care suferă de singurătate.

– Acțiunea se petrece într-un oraș de munte, al cărui nume nu este precizat, în anul 2000. Prin intermediul jurnalului lui Emil, se produc însă întoarceri în timp, în anii '40 – '50.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 22

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Este o formulă de adresare familiară, utilizată de către tineri.

2. Exemplu: Poetul crede că tăcerea interlocutorului sugerează faptul că acesta îl consideră un scriitor fără valoare și, drept urmare, nu merită să i se adreseze.

3. Exemplu: Cei doi, alături de Traian T. Coșovei, s-au întâlnit la restaurantul Uniunii Scriitorilor.

4. Exemplu: Nichita Stănescu încearcă să destindă puțin atmosfera, care i se pare cam tensionată.

5. Ai putea avea în vedere, de exemplu, firea prietenoasă a poetului (*Dar hai să stăm de vorbă, totuși, și să ciocnim un pahar ca doi prieteni*), colocvialitatea (*Zi-mi* tu, *bătrâne!*).

B. (20 de puncte)

Argumente posibile pentru teza orgoliului: [...] *cum îi spui lui Dumnezeu când te rogi, Tu, Doamne, sau Dumneavoastră, Doamne?" „Tu", i-am răspuns zâmbind, pentru că mi-am dat seama brusc ce vroia să spună. „Și-atunci, dacă lui Dumnezeu îi spui tu, mie de ce-mi zici dumneavoastră?"*. Prin analogia sa, Nichita pare a se plasa pe aceeași treaptă cu Dumnezeu.

Argumente posibile pentru teza modestiei: [...] *hai să stăm de vorbă, totuși, și să ciocnim un pahar ca doi prieteni." „Haide, lasă-l pe* vă *și pe* dumneavoastră. *Zi-mi* tu, *bătrâne!"*. „Marele" Nichita se plasează pe aceeași treaptă cu necunoscutul său interlocutor.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): realitatea ca sursă de inspirație; narator obiectiv; narațiune la persoana a III-a etc.

Semnificația textului (exemplu): deși este incipitul unui basm, absența oricăror elemente fabuloase face ca textul să poată fi considerat la fel de bine partea introductivă a unei narațiuni mai degrabă realiste, ce-și propune să descrie lumea satului – schițează portretul protagonistului, oferă informații despre locul desfășurării acțiunii, despre mentalități, obiceiuri, totul din perspectiva unui narator obiectiv.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Pe lângă plopii fără soț...*** de Mihai Eminescu

Reper 1

– Viziunea romantică e dată de temă (iubirea), de atitudinea poetică (melancolia), de preferința pentru utilizarea speciei (romanță cu note de elegie).

Scanned with OKEN Scanner

Reper 2

– Exemplu: iubirea neînțeleasă (strofele 1 – 2); elogiul iubirii ideale (strofele 3 – 8); reproșul adresat femeii indiferente la pasiunea îndrăgostitului (strofa 11).

Reper 3

– Exemplu: antiteza dintre aspirația spre ideal a îndrăgostitului și lipsa de înțelegere a ființei iubite; opoziții: eu – tu; afirmație – negație; utilizarea condiționalului-optativ (strofele 5 – 6), care se opune imperfectului, perfectului simplu și perfectului compus al indicativului (restul textului); titlul care sugerează ideea de singurătate etc.

Varianta 23

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia exprimă ideea că picioarele sunt inutile/protipendada nu se deplasează pe jos/oamenii bogați nu merg pe jos, ci numai cu trăsura.

2. Exemplu: *Peste tot se construiește, Iașii fac progrese de la un an la altul în ceea ce privește viața spirituală și sentimentul patriotic.*

3. Exemplu: După inegalitate, ceea ce uimește pe un străin la Iași sau la București sunt amestecul și diversitatea portului.

4. Exemplu: Atitudinea lui Saint-Marc Girardin, desprinsă din fragment, este de obiectivitate, uimire.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, comoditatea orientală, snobismul, dorința de a epata, dorința de lux, redate de constatarea că *oamenii și-au înlocuit picioarele cu trăsura, n-au ezitat să folosească servitori în locul brațelor* etc.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, ca punct de plecare, opinia călătorului străin Saint-Marc Girardin: *O societate care se zbate între vechile obiceiuri orientale și cele noi, europene, care a luat de la civilizația occidentală mai degrabă aspectele ei exterioare.* Dovezile sunt mărturiile aceluiași om politic: *snobismul de a se deplasa cu trăsura și de a ține multe slugi, inegalitatea, amestecul și diversitatea portului.* Dimpotrivă, opinia opusă se bazează pe *febra de a construi* sesizată la Iași și București – capitalele provinciilor – *atmosferă de siguranță și încredere în viitor,* datorită ieșirii țărilor române de sub dominația turcească.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): tehnica detaliului semnificativ, personajele care sunt tipologii construite în raport cu mediul (ciocoiul, sluga), veridicitatea întâmplărilor etc.

Semnificația textului (exemplu): fragmentul conține portretul lui Dinu Păturică, realizat prin tehnica detaliului semnificativ – *ochi negri plini de viclenie, un nas drept și cu vârful cam ridicat în sus, ce indică ambițiunea și mândria grosolană;* vestimentația relevă sărăcia – îmbrăcat cu un anteriu de șamalagea rupt în spate;

Scanned with OKEN Scanner

cu caravani *de pânză de casă vopsiți cafeniu*, respectiv bogăția și statutul social al postelnicului – *o giubea de postav albastru, blănită cu blană de râs* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Floare albastră* de Mihai Eminescu.

Reper 1

– Poezia *Floare albastră* este o dezvoltare a unui motiv poetic european într-o viziune lirică proprie, o capodoperă a lirismului eminescian din etapa de tinerețe, care anunță marile creații ulterioare.

– Trăsături ale romantismului (exemple): tema (iubirea și natura, condiția geniului), aspirația spre absolut, motivele literare, atitudinea poetică, amestecul speciilor, dar și antiteza pe baza căreia este construită poezia. În poezie sunt asociate, în manieră romantică, mai multe specii literare: poem filosofic și elegie (poezie în care sunt exprimate sentimente de tristețe, regret, melancolie).

Reper 2

– Teme: iubirea și natura. Este însă depășit cadrul unei idile, fiind implicată tema condiției omului de geniu care aspiră la absolut. Cadrul natural feeric și protector pentru cuplul de îndrăgostiți se realizează prin motive romantice frecvente în lirica erotică eminesciană, precum: codrul, izvoarele, prăpastia, valea, luna.

– În viziunea romantică se confruntă două moduri de existență și ipostaze ale cunoașterii: lumea cunoașterii absolute, infinite, a geniului (*Nu căta în depărtare fericirea ta, iubite*!) și lumea iubirii concrete, a cunoașterii terestre (simbolizată de „floare" – *Hai în codrul cu verdeață…*).

Reper 3

– Titlul este simbolul central, având ca punct de plecare un motiv romantic de circulație europeană, ce sugerează aspirația spre fericirea prin iubire.

– Cele paisprezece strofe alcătuiesc patru secvențe poetice, prin alternarea a două planuri, cosmic – terestru, în dialogul celor două voci lirice: geniul (vocea masculină) și iubita. Poezia este structurată în jurul unei serii de opoziții: eternitate – viață, masculin – feminin, detașare apolinică – trăire dionisiacă, vis – realitate, aproape – departe, trecut – prezent.

– Figuri de stil și imagini artistice: epitet (*prăpastia măreață, trestia cea lină*); personificare (*izvoare plâng în vale*); comparație (*roșie ca mărul*); inversiune (*albastra-mi, dulce floare*); metaforă (*râuri în soare*); simbol (*floare albastră – ceruri nalte*); repetiție (*Floare-albastră! floare-albastră!…*).

– Prozodie: rima îmbrățișată, ritmul trohaic, măsura versurilor de 7 – 8 silabe.

Varianta 24

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Generația Z cuprinde tinerii cu vârsta spre 20 de ani, născuți și educați în epoca internetului.

2. Exemplu: Ultima criză economică majoră s-a declanșat în anii 2007 – 2008. Actuala Generație Z și-a început educația tocmai în acei ani și este evident că a fost marcată, mai mult decât cei deja adulți, de dificultățile acelor ani.

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemplu: *Angajații români ocupă penultimul loc în topul încrederii în angajatori.*

4. Exemplu: Cei doi factori sunt oportunitatea de a învăța și a avansa în carieră și stabilitatea locului de muncă.

5. Exemplu: În topul influenței în alegerea primului loc de muncă mama este pe locul al doilea, iar tatăl, pe locul al cincilea.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului, vei avea în vedere, de exemplu:

Formularea tezei: Având în vedere criteriile de apartenență la Generația Z, este evident că și tu îi aparții. Acesta este punctul de plecare al textului tău.

Argumente: Acestea sunt strict individuale. Numai tu poți să hotărăști dacă și în ce măsură te recunoști în portretul generic al generației, schițat în cercetarea de mai sus.

Concluzia: trebuie formulată strict în funcție de argumentele aduse în cuprinsul textului tău.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Asemănări: ambii cronicari subliniază curajul domnului (este alături de soldații săi, chiar dacă i-a fost ucis calul);

Diferențe:

– La singura formulă de referire pe care o folosește Grigore Ureche - *Ștefan-Vodă*, Ion Neculce adaugă și formula *Ștefan-Vodă cel Bun*, semn al modului în care se modifică, în timp, viziunea asupra domnului.

– Ureche îl descrie pe domn ca fiind om *nu mare de stat* și se ferește să asocieze adjectivul *mic* cu supranumele *cel Mare*, semn al admirației. La diferență de peste un secol, Neculce îl numește direct *om micu*, încă o dovadă a faptului că, în timp, perspectiva asupra voievodului s-a mai estompat.

– Ureche consemnează detaliul răzbunării violente (*Hroit fiindu prins viu de Ștefan vodă, i-au tăiat capul*), Neculce îl ignoră.

Portretul: Pe Ureche îl interesează doar evenimentul ca atare. Singurul detaliu pe care îl scoate în evidență este căderea de pe cal a domnului, peste care trece totuși repede. Important pentru el este că lupta se termină cu bine. La Neculce evenimentul central este tocmai pierderea calului, situație agravată de statura voievodului. Întâmplarea îi permite să construiască un portret în mișcare: fiecare gest și fiecare cuvânt al celor două personaje contribuie la conturarea caracterului. Nu mai este doar o efigie. Avem imaginea vie a unui om energic și nestăpânit, capabil să ia hotărâri rapide în situații-limită, gata să-i răsplătească pe oșteni pe măsură curajului.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Scrisoarea I* de Mihai Eminescu

Reper 1

– Cele cinci *Scrisori* eminesciene au o temă specific romantică, problematica geniului. Acestea sunt construite pe principiul antitezei, de asemenea un procedeu romantic. Ele aparțin perioadei de vârf a creației poetului, alături de *Luceafărul* și *Odă, în metru antic*.

Scanned with OKEN Scanner

– În *Scrisoarea I*, opoziția se manifestă între *bătrânul dascăl* (gânditorul romantic) și lumea comună.

Reper 2

– Structură: șase părți; construcție circulară. Elementul unificator este luna, văzută ca stăpână a sorții omenești și *geniu al morții*.

– Partea I (versurile 1 – 6) este dedicată prezentării unui cadru romantic prielnic ieșirii din timp, visului. Totul este însă doar o iluzie, căci *ceasornicul urmează lunga timpului cărare*, așadar omul nu-și poate depăși condiția de muritor.

– Partea a II-a (versurile 7 – 38) pare a descrie mai degrabă o *comedie umană*, descrierea unui *bâlci al deșertăciunilor* populat de tipuri diverse (ambițiosul: *un rege ce-mpânzește globu-n planuri pe un veac*; filfizonul: *unul caută-n oglindă de-și bucleză al său păr*; filosoful: *bătrânul dascăl*[...]/ *Universul fără margini e în degetul lui mic,/ Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă*etc.). Niciunul nu este însă un privilegiat al sorții, căci toți sunt muritori.

– Partea a III-a (versurile 39 – 86) aduce în prim-plan o cosmogonie și dezvăluie puterea nebănuită a minții *bătrânului dascăl*, capabilă să-l poarte *îndărăt cu mii de veacuri*, până în momentul fabulos al începuturilor (*Dar deodat-un punct se mișcă... cel întâi și singur...*), dar și până în clipa finală, a morții universului, când *în noaptea neființei totul cade, totul tace,/ Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace*. Versul cheie al acestei părți (și, probabil, al poemului) este *În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte*. Lumea în care trăiește acesta, ca și întreaga galerie de indivizi descrisă mai înainte, nu durează decât o *clipă*, dincolo de care nu se află decât moartea: *Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați/ Ne succedem generații și ne credem minunați;/ Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,/ În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul/ Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată,/ Că-ndărătu-i și-nainte-i întuneric se arată*.

– Partea a IV-a (versurile 87 – 96) constituie doar un interludiu, o punte de trecere către momentul următor.

– Partea a V-a (versurile 97 – 144) este dedicată unei meditații despre condiția umană, implicit despre soarta *bătrânului dascăl*, a cărei concluzie sceptică este: *Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfarămi... orice-ai spune/ Peste toate o lopată de țărână se depune/ Mâna ce-au dorit sceptrul universului și gânduri/ Ce-au cuprins tot universul încap bine-n patru scânduri*.

– Partea a VI-a (versurile 145 – 156) readuce în prim-plan cadrul romantic inițial. Este proclamată supremația lunii ca astru tutelar al visului și al morții și reamintită tema literară atât de dragă scriitorilor romantici - „viața e vis": *e vis al neființei universul cel himeric*.

Reper 3

– *Imaginarul poetic* este specific romantic și cuprinde aproape toate elementele de decor dragi poetului: luna, marea, codrul, noaptea, liniștea etc.

– *Titlul* trimite la modelul poetului latin Horațiu și la *Epistolele* sale.

– *Incipitul* și *finalul* au rolul de a sublinia construcția circulară a poemului, ceea ce întărește ideea efemerității condiției umane. Soarta omului este asemănătoare cu cea a firului de praf care nu există decât prin hazardul razei care îi dă viață pentru o clipă, luminându-l (versurile 69 – 74).

– *Relațiile de opoziție* sunt prezentate prin procedeul romantic al antitezei.

– Sunt prezente *motivele poetice* romantice: visul, noaptea, luna, nemărginirea cosmică etc.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 25

SUBIECTUL I

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *țap ispășitor* din text este acela de *persoană asupra căreia se aruncă vina pentru greșelile altora.*

2. Exemplu: *Refugiații* sunt persoane amenințate de conflicte armate sau de persecuții în țara de origine, care au nevoie de adăpost în altă țară. *Imigranții* sunt persoane care aleg să se mute într-un alt loc, în căutarea unei vieți sau a unei educații mai bune, și nu pentru le este amenințată viața sau siguranța personală.

3. Exemplu: O sursă de inspirație comună celor două spectacole este realitatea, experiența personală. „Între granițe" reunește artiști care *provin din familii afectate de persecuție etnică și migrație forțată* și mizează, eventual, și pe un public care să relateze experiențe asemănătoare. „Nu ne-am născut în locul potrivit" se bazează pe *poveștile de viață a cinci persoane care au trăit experiența refugiului.* Mesajul lor este, de aceea, foarte puternic.

4. Exemplu: Programul denumit *Toți suntem imigranți* reprezintă o *formă de protest* față de cei care se pronunță împotriva imigrațieișsi o *formă de solidarizare cu imigranții și refugiații* zilelor noastre.

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, *lupta împotriva migrației* și *nevoia de migranți pentru dezvoltarea economiei capitaliste.* Aceste două aspecte se află într-o subtilă opoziție.

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente pro (exemple): în ciuda multor prejudecăți, imigrația nu este un fenomen nou și nu poate fi stopat prin ziduri sau prin legi, pentru că *dreptul la liberă circulație este unul fundamental;* imigrația aduce plusvaloare economică unei societăți (nu imigrația în sine, ci discriminarea migranților, care nu pot intra pe piața muncii în societățile-gazdă, provoacă pierderi economice) și îmbogățește patrimoniul cultural (costume, tradiții, cântece, literatură, gastronomie etc.); ospitalitatea și toleranța sunt valori morale milenare; indiferența este o crimă, de vreme ce mii de oameni au murit deja pe drumurile către Vest.

Argumente contra (exemple): imigrația implică provocări atât pentru migranți, cât și pentru țările-gazdă. Dificultățile integrării provin din șocul cultural (valori, limbă, tradiții și religii diferite). Nu trebuie minimalizate sau relativizate manifestările violente sau delincvența în rândul imigranților. De altfel, *discursul antiimigrație,* foarte puternic în ultima vreme, a mizat tocmai pe *instrumentalizarea „străinului" ca țap ispășitor,* ca amenințare față de regulile unei societăți civilizate; Imigrația crește șomajul, umple închisorile, provoacă atentate teroriste (în cazul extrem, dar perfect real, al adepților fanatici islamiști).

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale comediei (exemple): specie a genului dramatic, apărută în Antichitate, în care sunt zugrăvite, într-o manieră care stârnește râsul, vicii ale naturii umane sau moravuri sociale; deznodământ vesel și sens moralizator; personajele sunt ființe mediocre, reduse la tipuri caracterologice sau la scheme morale cu funcție comică; categoria estetică specifică este comicul, realizat prin contrastul dintre aparență și esență (de situație, de caracter, de limbaj).

Semnificația textului (exemplu): Caragiale înfățișează caricatural mentalitatea micului burghez din epoca edificării statului liberal. Comicul de situație: dorința personajului de a-și desfăta consoarta îl face să-i povestească detaliat cum a fost ziua de 11 februarie, când „a căzut tirania" (lui Cuza). Cel mai frapant aspect este lipsa de înțelegere a momentului politic: Leonida și prima lui nevastă participă la „revuluție" ca la un eveniment monden (*gătește-te degrab', Mițule, și... hai și noi pe la revuluție)*; revoluția pare un bâlci (*steaguri, muzici, chiote, tămbălău...*). Comicul de limbaj: este ironizată presa care-i amețea pe cetățeni cu un limbaj exaltat (*...a căzut tirania! Vivat Republica!;* în raport cu restul discursului, se poate presupune că și cuvintele lui Leonida sunt clișee preluate din presă: *ești și dumneata mumă din popor,a venit libertatea la putere!*, fiindcă el își reprezintă epoca pe care o trăiește cu ajutorul a ceea ce citește în „Aurora Democratică"); numele personajului – un celebru general spartan, întruchipare a eroismului, purtat aici de un personaj derizoriu, un pensionar; pronunțarea incorectă a unor cuvinte (*revuluție*); asocieri ilare (*sare și dumneei răposata din pat);* replicile minimale ale Efimiței, liniștitor-admirative (*Auzi colo!; Ei!; Aș!*); discrepanța dintre apelativul *bobocule* și vârsta personajului masculin.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *Glossă* de Mihai Eminescu

Reper 1

– *Glossă* (1883), o poezie cu conținut filozofic, este una dintre capodoperele poeziei eminesciene. Textul se constituie ca un cod etic al omului superior care înțelege lipsa de sens a existenței. Tendința de obiectivare și de detașare este răspunsul amar pe care-l dă geniul spectacolului colorat, frivol și amăgitor al unei lumi degradate moral.

– Trăsături romantice: condiția geniului, pus în opoziție cu omul comun, pesimismul, witz-ul (ironia romantică), antiteza aparență/esență. „Clasică prin echilibrul expresiei, prin tonul gnomic, prin transformarea lui *eu* în *tu* impersonal [...] poezia aparține totuși, prin aproape toate implicațiile ei, sferei de sentimente a romantismului", afirma Matei Călinescu.

Reper 2

– Meditația asupra condiției umane, dominate de iluzie și de efemeritate, se reflectă în motivul timpului circular (*Vreme trece, vreme vine/ Toate-s vechi și nouă toate*); motivul lumii ca teatru (*Privitor ca la teatru/ Tu în lume să te-nchipui*); motivul detașării și al cunoașterii de sine ca modalități de acces la absolut (*Tu așează-te deoparte/ Regăsindu-te pe tine*); motivul prezentului etern (*Viitorul și trecutul/ Sunt a filei două fețe*); motivul *vanitas vanitatum*, al deșertăciunii (*Dar de-a lor zădărnicie/ Te întreabă și socoate*).

Scanned with OKEN Scanner

– Ca autoconfesiune a unui om superior, *Glossă* propune soluții subiective: un eroism al solitudinii, al izolării voluntare, aspirația spre puritate glacială (*recea cumpăn-a gândirii*), realizată prin contemplația ironică. În curgerea eternă a lumii deșarte, detașarea e condiția regăsirii de sine, iar rațiunea este singura capabilă să discearnă esența de aparență și binele de rău.

Reper 3

– Titlul trimite la specia glosei, poezie cu formă fixă în care versurile strofei-temă sunt reluate și comentate în câte o strofă. Strofa-temă este reluată în final în ordinea inversă a versurilor. În sens metaforic, plecând de la sensul de „notă, explicație în marginea unui text", se poate afirma că Eminescu *nu adnotează aici un anumit text, [...] ci glosează Cartea Existenței, carte care arată rostul lumii și al lucrurilor, al oamenilor comuni și al celor de geniu* (Mircea Scarlat).

– Incipitul și finalul sunt perfect simetrice (strofa-temă): discursul este riguros, alcătuit din trei enunțuri constatative și trei îndemnuri, formulate în construcții antitetice și paralele. Ultima strofă mută accentul de la perspectiva filozofică la cea morală. Nu întâmplător, versul *Vreme trece, vreme vine* deschide și închide discursul liric: timpul se înfățișează ca un ciclu netulburat.

– Caracterul sentențios, claritatea ideilor, stilizarea mijloacelor de expresie sunt trăsături ale limbajului poetic.

Varianta 26

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia *participarea la urne* semnifică *participarea la procesul de votare/participarea la vot.*

2. Exemplu: Autoritatea Electorală Permanentă și-a propus ca obiective, prin acest studiu, *măsurarea nivelului cunoștințelor de bază privind organizarea democratică a țării* și *înregistrarea percepțiilor și opiniilor tinerilor asupra unor teme referitoare la desfășurarea proceselor electorale din România.*

3. Exemplu: Grupul-țintă ales pentru cercetare este acela al tinerilor cu vârste cuprinse între 16 și 24 de ani.

4. Deși nu au fost obținute date cuantificabile științific, studiul citat înregistrează percepția tinerilor despre *credibilitatea proceselor electorale* și *opinia despre activitatea reprezentanților aleși,* care suntelemente de bază în *explicarea absenteismului la urne.*

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, ideea că rezultatele cercetării ajută, din perspectivă generală, la *evaluarea corectă a nivelului atins de democrația din țara noastră,* iar dintr-o perspectivă specifică, la *conceperea de programe și campanii de informare eficiente* adresate în special tinerilor.

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente pro (exemple): limita actuală de vârstă, stabilită la 18 ani, este una aleatorie – la începutul secolului trecut această limită era, în aproape toate țările, de 21 de ani; societatea le oferă deja tinerilor la 16 ani o prezumție de

Scanned with OKEN Scanner

maturitate, prin acordarea libertății de alegere cu privire la o serie de probleme importante (se pot căsători în anumite condiții, pot să renunțe la școală, își pot asuma responsabilitatea unui loc de muncă și deci pot plăti taxe și impozite etc.); în societatea de azi, accesul la informație este mult mai simplu și mai rapid, prin urmare tinerii de 16 ani se pot informa la fel caaceia care au deja drept de vot; în ultimă instanță, actul de a vota este în sine unul selectiv: persoanele neinteresate de politică, indiferent că este vorba de tineri sau de adulți, merg la vot într-un procent mai scăzut.

Argumente contra (exemple): la 16 ani, tinerii sunt imaturi și nu există garanții că ei nu ar putea fi manipulați de familie sau de grupul de prieteni în decizia lor de vot; din moment ce există deja problema absenteismului la vot în rândul tinerilor de 18 ani, nu se poate spune că reducerea vârstei legale de vot ar rezolva-o; există alte soluții împotriva absenteismului (prezența educației politice în curriculum, conștientizarea tinerilor cu privire la faptul că pot influența politicile publice etc.); în cele din urmă, chiar studiul citat este concludent: *peste 70% dintre respondenți afirmă atât că vârsta de 18 ani este cea mai potrivită ca limită pentru acordarea dreptului de vot.*

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale Iluminismului (exemple): în secolul al XVIII-lea, denumit Secolul Luminilor, își fac loc în gândirea universală idei precum: lupta ideologică împotriva feudalității; nevoia luminării maselor prin educație și cultură, pentru a le elibera din lanțurile despotismului, ale misticismului și ale ignoranței; cultul rațiunii; spiritul laic; toleranța religioasă; critica tuturor formelor de absolutism și ideea monarhiei luminate; în Transilvania, mișcarea denumită Școala Ardeleană este una de emancipare socială, dar mai ales de eliberare națională (recunoașterea latinității, continuității și unității poporului român, obținerea de drepturi egale pentru românii ardeleni în Imperiul Habsburgic).

Semnificația fragmentului (exemple): motivul antic *ubi sunt* (*Unde-s a tale sânte tocmele?...*) pune în contrast trecutul eroic (*căruntă vechie cinstită*) cu prezentul decăzut (*noian de rele, vreme păgână, întunerec*), în care omul s-a lăsat pradă asupririi. Încrederea în posibilitățile ființei umane colorează discursul cu îndemnuri la ruperea lanțului de robie („țesut" uneori de propria minte, nefolosită), la răsturnarea tiraniei prin folosirea darurilor celor mai de preț pe care le are omul: rațiunea și morala (*Ceriu-ți dede minte și vărtute*). Apartenența la Iluminism este dovedită și de prezența în text a luminii (reproșul *fugi de lumină*, îndemnul *întru-întunerec să-ți lumine*), ca simbol pentru rațiune.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Luceafărul* de Mihai Eminescu

Reper 1

– Poemul se încadrează în romantism prin: sursa folclorică de inspirație (basmul popular românesc *Fata în grădina de aur*, cules de germanul Richard Kunisch, în călătoria sa prin Țările Române și publicat la Berlin în 1861 într-un memorial; mitul Zburătorului; formula de început: *A fost odată ca-n povești/ A fost ca niciodată...*); sursa filosofică de inspirație (problema geniului este privită de poet din perspectiva filozofiei lui Schopenhauer, potrivit căreia cunoașterea

Scanned with OKEN Scanner

lumii este accesibilă numai omului de geniu, singurul capabil să depășească sfera subiectivității, să se depășească pe sine și să se înalțe în sfera obiectivului); temă (poem construit pe tema destinului omului de geniu într-o lume mărginită și ostilă, dar și un poem despre iubirea ideală); amestecul genurilor și al speciilor (liric și epic; poem filosofic în care fuzionează pastelul, idila, elegia și meditația).

Reper 2

– Superioritatea geniului, exprimată prin cele două întrupări umane ale Luceafărului din primul tablou, unde este valorificat mitul Zburătorului. Luceafărul apare în ipostază angelică/ neptunică:*un tânăr voievod, cu păr de aur moale*, dar și *un mort frumos cu ochii vii*, semnul ființelor supranaturale; ipostaza demonică/ uranică, în antiteză cu prima imagine, dar înscrisă tot în canoanele romantismului: *O, ești frumos, cum numa-n vis/Un demon se arată.* Luceafărul aparține unui mediu fizic și moral înalt: *Eu sunt luceafărul de sus*; aici epitetul locuțional nu precizează doar poziția spațială, ca astru, a lui Hyperion față de pământeni, cât mai degrabă sugerează conștiința de sine a geniului. Fata îi cere Luceafărului supremul sacrificiu, iar hotărârea pe care o ia Luceafărul este exemplară pentru ipostaza de erou-titan, care traversează etape dramatice.

– Călătoria Luceafărului către Demiurg, din partea a treia a poemului, dezvăluie faptul că lumea lui Hyperion înseamnă infinit și eternitate, ca expresie a setei geniului de nemărginire, de absolut. Este o călătorie regresivă, pe linia timpului, în cursul căreia el trăiește în sens invers istoria genezei; acest periplu sugerează ideea că Luceafărul este mai presus de spațiu și timp.

Reper 3

– *Imaginarul poetic romantic* (motivul unicității fetei de împărat; motivul castelului singuratic, spațiu al umbrelor și al întunericului; motivul mării nemărginite, oglindă a înaltului; motivul lunii; motivul florilor de tei; motivul stelei cu noroc etc.);

– *Antiteza dintre terestru-uman și ceresc-suprauman*;

– *Lirismul măștilor* (Cătălina – replica feminină a poetului; Luceafărul – Zmeul nemuritor, Zburătorul, geniul schopenhauerian ce însumează contrariile viață/ moarte, înger/demon, Demiurgul – absolutul, Logosul dăruit cu puteri creatoare, vocea impersonală din *Glossă*; Cătălin – omul comun care își caută drumul, iar în final capătă profunzime și reprezintă vocea eminesciană a îndrăgostitului. Toate aceste măști reprezintă etape ale vieții interioare a poetului.)

Varianta 27

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia masă de manevră se referă la un grup de persoane ușor de manipulat.

2. Exemplu: Romanul de la mijlocul secolului al XIX-lea care a rămas celebru este *Ciocoii vechi și noi.*

3. Exemplu: Categoriile sociale apărute la începutul secolului al XIX-lea sunt marii negustori, bancherii și arendașii.

4. Exemplu: Romanul lui Nicolae Filimon poate fi considerat o frescă socială,

Scanned with OKEN Scanner

deoarece prezintă toate categoriile sociale existente în acea perioadă, chiar dacă o face într-o manieră stilizată. Personajele negative precum *marele-postelnic, grecul de curând sosit în țară, și ocrotitorul lui, domnitorul fanariot* sau *tânărul ciocoi, român de la țară,* capabil de orice pentru a parveni, sunt descrise în antiteză cu cele pozitive: *fiul de țăran cinstit și muncitor, dar și marele-boier care nu se învoiește să-și dea fata după ministrul fanariot, orice ar zice domnitorul.*

5. Exemplu: Epoca imediat următoare regimului fanariot este marcată de parvenitism; tinerii ciocoi sunt gata de orice pentru a urca în ierarhia socială. În antiteză cu aceștia, boierii pământeni sunt mândri de originea lor și nu vor să se amestece printre fanarioți.

B. (20 de puncte)

Argumente pro: Țările Române începuseră să se modernizeze în perioada la care se referă fragmentul extras din volumul scris de Neagu Djuvara, în principal datorită unui început de organizare capitalistă, marcată de apariția marilor negustori și a bancherilor.

Argumente contra: Modernizarea Țările Române era mult întârziată de prezența *ciocoilor*, a persistenței mentalităților fanariote, care s-au păstrat până târziu în secolul al XIX-lea, a conflictelor dintre clasele sociale, mai cu seamă dintre țăranii clăcași și *autorități, arendași, boieri mari și mici, cler* și a unei organizări politice caduce.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsăturile dramei: existența unui puternic conflict interior între rațiune și sentiment; prezentarea unor trăiri interioare intense etc;

Semnificația textului: textul aduce în prim-plan discuția tensionată dintre Andrei și Culai pe tema iubiriicelui dintâi pentru *d-ra Boiu*. Culai consideră că dragostea prietenului său constituie mai ales o manifestare a orgoliului, deoarece femeia îi este inaccesibilă prin poziția ei socială. Andrei îi dă dreptate lui Culai, dar afirmă că nu poate și nu vrea să renunțe la iubirea sa. Devin astfel evidente acele trăsături amintite ale dramei – existența unui puternic conflict interior între rațiune și sentiment.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *Rugăciune* de Octavian Goga

Reper 1

– Primul volum de versuri al lui Octavian Goga, publicat în 1905, numit *Poezii*, se deschide cu arta poetică *Rugăciune*, în care scriitorul își exprimă concepția despre rolul poetului și al creației. Potrivit crezului său estetic, poezia trebuie să redea suferințele poporului și să devină astfel un instrument de luptă. Tonul este profetic, mesianic; poetul optează pentru lirismul obiectiv, în sensul că în poezia de revoltă socială vocea lirică va refuza trăirile individuale, și va vorbi în numele colectivității.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 2

– Titlul este o metaforă-simbol. Poezia nu are caracter religios explicit, ci exprimă concepția romantică potrivit căreia actul de creație este condiționat de existența harului divin. Viziunea romantică se susține în text prin ipostaza christică a poetului, și prin particularitățile de limbaj și de expresivitate: antiteza, hiperbola, limbajul arhaic cu tentă religioasă.

– Poezia este un monolog liric adresat divinității (*stăpâne, părinte, Doamne*). Atributele poetului care nu și-a găsit încă menirea sunt redate printr-o înșiruire de epitete, care amintesc de parabola biblică a fiului rătăcitor: *Rătăcitor, cu ochii tulburi,/ Cu trupul istovit de cale,/ Eu cad neputincios...*

– Tonalitatea poeziei reflectă o gamă diversă de stări afective, de la rugăciune și implorare a divinității, prin intermediul invocației retorice, la jale și revoltă.

Reper 3

– Din punct de vedere formal (versificația), se poate vorbi despre elaborare și eleganță clasică. Poezia este alcătuită din șase strofe: prima ilustrează căutările poetului care n-a găsit calea creației și invocă ajutorul divinității. Strofele II – V dezvăluie izvoarele și obiectivul creației sale, iar ultima evidențiază caracterul militant al poeziei, care trebuie să devină *cântarea pătimirii noastre.*

– Prima parteilustrează căutările poetului imaginat ca un drumeț rătăcit, și ruga adresată divinității: *Părinte, orânduie-mi cărarea!*

– Vocativele *stăpâne, părinte, tu, Doamne* susțin gradația ascendentă a tonalității lirice și constituie ipostaze ale relației omului cu divinitatea.

– A doua parteaduce în prim-plan ideea poetului-apostol al neamului, al cărui țel este să „cânte" viața celor mulți. Verbele la imperativ se asociază cu metafore-simbol ale creației poetice, precum *văzul, lacrimile: În veci spre cei rămași în urmă/ Tu,Doamne, văzul meu îndreaptă,//Nu rostul meu, de-a pururi pradă/ Ursitei maștere și rele,/ Ci jalea unei lumi, părinte,/ Să plângă-n lacrimile mele.*

– Temele creației poetice sunt redate, în strofa a III-a, prin metafore: poezia naturii – *Dezleagă minții mele taina/Și legea farmecelor firii;* poezia socială – *Sădește-n brațul meu de-a pururi/ Tăria urii și-a iubirii.* Metaforele asociate cu verbul *a da* la imperativ exprimă sursele și esența poeziei: *Dă-mi cântecul și dă-mi lumina/ Și zvonul firii-ndrăgostite...*

– În strofele a IV-a și a V-a, tonalitatea de bocet și de revoltă susține opțiunea poetului pentru a exprima suferința poporului. Laitmotivul *dă-mi* susține titlul poeziei și accentuează termenii aflați în lanțul enumerativ: *Dă-mi tot amarul, toată truda/ Atâtor doruri fără leacuri.*

– Punctul de maximă intensitate a discursului liric este atins în versurile *Durerea lor înfricoșată/ În inimă tu mi-o coboară.*

– Ultima strofă redă imaginea hiperbolică a revoltei, ca furtună și conține ideea potrivit căreia poezia este un instrument de luptă și are caracter profetic: *În smalț de fulgere albastre/ Încheagă-și glasul de aramă:/ Cântarea pătimirii noastre.*

– Versificația conferă poeziei o muzicalitate aparte. Strofele de 8 versuri sunt de fapt niște catrene ale căror versuri ample, de 18 silabe, cu rimă încrucișată imperfectă, au fost segmentate în versuri de câte 9 silabe. Ritmul iambic subliniază atât lamentația și ruga, cât și tonul de revoltă.

– Poezia are un tonul profetic, de factură romantică, dar apelează la o versificație elaborată și la o gradație ascendentă a discursului liric, trăsături ce o încadrează în zona clasicismului.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 28

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *nu-mi dam seamă* în text este *nu știam.*

2. Exemplu: Cursurile lui Maiorescu îl impresionează profund pe Iacob Negruzzi.

3. Exemplu: Prelegerile au început pe 9 februarie.

4. Exemplu: Atitudinea lui Iacob Negruzzi față de Titu Maiorescu este de admirație.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că Titu Maiorescu era un excelent orator.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că Titu Maiorescu avut o importanță majoră în cultura română. Acesta a fost liderul societății *Junimea* și, de asemenea, este considerat întemeietorul criticii literare în cultura română. Studiile sale sunt de o mare importanță pentru literatura română. Dintre acestea putem aminti: *O cercetare critică asupra poeziei de la 1867*; *În contra direcției de astăzi în cultura română* (1868); *Asupra poeziei noastre populare* (1868); *Direcția nouă în poezia și proza românească* (1872); *Comediile d-lui Caragiale* (1885); *Eminescu și poeziile lui* (1889). În domeniul limbii române, Maiorescu elaborează studii precum: *Despre scrierea limbei române* (1866); *Limba română în jurnalele din Austria* (1868); *Beția de cuvinte* (1873); *Neologismele* (1881). Textul citat evidențiază una dintre principalele calități ale lui Titu Maiorescu: spiritul oratoric.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): tehnica detaliului semnificativ; personajele sunt tipologii construite în raport cu mediul – avarul, arivistul; veridicitatea întâmplărilor relatate la persoana a III-a din perspectiva unui narator omniscient și obiectiv etc.

Semnificația textului (exemplu): în textul citat sunt fixate, cu precizie realistă, coordonatele spațio-temporale: *Strada Rahmaninov, într-o după-amiază de decembrie a anului 1950, dinspre strada Băneasa Ancuța*; strada este prezentată prin tehnica detaliului semnificativ. Descrierea este realizată la persoana a III-a, din perspectiva unui narator omniscient, obiectiv. Sunt prezentați, de asemenea, în detaliu oamenii care par să asiste la o procesiune și, în cele din urmă, atenția naratorului se focalizează asupra unui bărbat din mulțime. Tehnica descrierii este cinematografică, iar apropierea de personaj se face prin încercuire. Descrierea se face de la ansamblu la detaliu.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Plumb* de G. Bacovia

Reper 1

– Poezia simbolistă *Plumb* deschide volumul cu același titlu, apărut în 1916, definindu-l în totalitate.

Scanned with OKEN Scanner

– Curent literar: sunt specifice simbolismului tema și motivele, simbolul, sugestia, corespondențele, cromatica, tehnica repetițiilor, muzicalitatea interioară.

– Specie literară: *Plumb* este o elegie realizată ca un monolog liric.

Reper 2

– Tema: condiția poetului izolat într-o lume lipsită de aspirații, artificială.

– Motive lirice: *plumbul, cimitirul, sicriele, cavoul, somnul, vântul, frigul*; laitmotivul *stam singur*.

– Viziunea despre lume este sumbră, fără speranță și tragică.

– Lirism subiectiv – argumente: exprimarea directă a sentimentelor; prezența mărcilor subiectivității: persoana I singular a verbelor *stam, am început, să strig*.

Reper 3

– Titlul: simbolul *plumb* sugerează apăsarea, angoasa. Prin repetare, devine motiv central, cu diferite sugestii senzoriale: tactile, cromatice, auditive.

– Compoziția: poezia este alcătuită pe principiul simetriei, din două catrene construite în jurul cuvântului *plumb*, repetat de șase ori în poziții simetrice, paralelismul sintactic fiind în strânsă legătură cu tehnica simbolistă a repetițiilor.

– Imaginarul poetic uzează de numeroase figuri de stil: de sunet, de construcție, semantice (aliterații, repetiții, paralelism sintactic, personificări, epitete etc.).

– Metafora *aripile de plumb* sugerează imposibilitatea salvării.

– Expresivitatea – surse: fonetice, lexicale, morfologice.

– Sugestia – impresia de coșmar se amplifică prin: imagini auditive, vizuale, cinetice și tactile.

– Muzicalitatea – elemente de prozodie clasică: rimă îmbrățișată, măsura de 10 silabe, iambul alternând cu amfibrahul. Muzicalitatea interioară este asigurată de sonoritatea consoanelor, tehnica repetițiilor, laitmotivul *stam singur*.

– Poezia bacoviană se situează la granița dintre simbolism și modernitate. Poetul apelează la tehnicile simboliste, dar prezintă condiția omului modern, *Plumb* încadrându-se în estetica simbolistă, dar realizând totodată și trecerea la modernitate.

Varianta 29

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *i știu păpara* în text este îi știu obiceiul.

2. Exemplu: Confortul călătoriei constă în faptul că în tren se poate dormi.

3. Exemplu: Ghica poate compara cele două moduri de a călători deoarece le-a experimentat pe ambele.

4. Exemplu: Opinia lui Ion Ghica față de călătoria din urmă cu 40 de ani este dezaprobatoare, acesta fiind nemulțumit de obstacolele care îi apar în cale.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că Ion Ghica este o persoană comodă, căreia îi place confortul, dar capabilă să se adapteze cu ușurință diferitelor circumstanțe.

Scanned with OKEN Scanner

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că, pe parcursul unei călătorii, confortul persoanelor este foarte important. De aceea, în textul citat, Ion Ghica mărturisește că îi este mult mai ușor să călătorească de la București la Iași cu trenul decât cu diligența, așa cum se întâmpla în urmă cu patruzeci de ani, când Principatele nu erau unite, ci erau state separate aflate sub suzeranitatea Imperiului Otoman, iar pentru a călători, oamenii aveau nevoie de pașaport.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): tehnica detaliului semnificativ; personajele sunt tipologii construite în raport cu mediul – avarul, arivistul, ambițiosul; veridicitatea întâmplărilor relatate la persoana a III-a din perspectiva unui narator omniscient și obiectiv; teme predilecte ale literaturii realiste – moștenirea, averea, paternitatea etc.

Semnificația textului (exemplu): în text este prezentat, prin tehnica detaliului semnificativ, un personaj ambițios, *singurul vlăstar al familiei Faranga*. Acesta era mândru de ascendența sa nobilă, pe care i-o mărturisea oricui dorea să-l asculte. Prezentarea este realizată la persoana a III-a, din perspectiva unui narator omniscient, obiectiv. De asemenea, în text, se remarcă prezența unei teme tipice pentru literatura realistă, aceea a moștenirii.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Aci sosi pe vremuri* de Ion Pillat

Reper 1

– *Aci sosi pe vremuri* este o poezie de factură tradiționalistă, inclusă în volumul *Pe Argeș în sus*, din 1923.

– Aparține tradiționalismului prin idilizarea trecutului, a cadrului rural, prin tema timpului trecător și respectarea rigorilor prozodiei clasice.

Reper 2

– Este o meditație nostalgică pe tema trecerii ireversibile a timpului, asociată cu repetabilitatea destinului uman/ciclicitatea vieții. Tematica rurală, preferată de tradiționaliști, se armonizează cu tema iubirii și cea a timpului, particularizate prin utilizarea unor motive specifice.

– Comunicarea poetică se realizează în două registre: lirismul obiectiv, în evocarea iubirii de odinioară, și lirismul subiectiv, în comunicarea directă a trăirilor și sentimentelor eului.

Reper 3

– Titlul fixează cadrul spațio-temporal al iubirii și are sonoritate nostalgică.

– Compozițional, poezia este alcătuită din 19 distihuri şi un vers final, liber, cu rol de laitmotiv și două planuri: trecut – prezent.

– Incipitul fixează, prin intermediul metaforei *casa amintirii*, spațiul rememorării nostalgice a trecutului: *Păienjeni zăbreliră și poartă și zăvor.*

– Versul *Aci sosi pe vremuri bunica-mi Calyopi* deschide planul evocării iubirii bunicilor.

Scanned with OKEN Scanner

– O secvență elegiacă mai restrânsă, alcătuită din două distihuri, dezvoltă tema timpului trecător: *Te recunoști în ele, dar nu și-n fața ta,/ Căci trupul tău te uită, dar tu nu-l poți uita…*

– A doua parte surprinde simetric iubirea din prezent: *Ca ieri sosi bunica… și vii acuma tu:/ Pe urmele berlinei trăsura ta stătu.*

– Versul independent, din final, cu rol de laitmotiv, *De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat*, accentuează ideea ciclicității.

– La nivel prozodic, se observă rima împerecheată, ritmul iambic și măsura versurilor de 13 – 14 silabe.

– *Aci sosi pe vremuri* aparține literaturii tradiționaliste prin compoziția de factură clasică și prin abordarea unei tematici specifice acestei direcții literare: universul rural, nostalgia trecutului, trecerea implacabilă a timpului, iubirea.

Varianta 30

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia *geniul întăritor al casei* înseamnă *spiritul protector al casei, duhul bun al casei.*

2. Exemplu: Nota de subsol detaliază obiceiul *îngropării umbrei unui om* în temelia construcției, determinat de credința că numai astfel o clădire *poate avea trăinicie.*

3. Exemplu: Datina a fost schimbată pentru că *a produs adeseori nenorociri, speriind mintea celor cu umbrele furate, și aducându-i astfel la boale grele.*

4. Exemplu: Alte două obiceiuri ale constructorilor legate de ridicarea unei case sunt *stropirea cu agheasmă* a locului ales pentru piatra de temelie a casei; îngroparea *în cruciș*, în colțurile casei, a *capetelor unor miei* sacrificați, iar *în celelalte două unghiuri*, zidirea a *două oale roșii pline cu apă ne-ncepută.*

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, faptul că valorile creștine (porunca Vechiului Testament: *Să nu ucizi* sau porunca lui Iisus, *Iubește-ți aproapele*), pentru proslăvirea cărora se înalță biserica, sunt negate de sacrificarea unei vieți omenești pentru ca biserica să fie trainică: *Nenorocita este menită a-și pierde viața pentru mântuirea zidirii și a se face stafia bisericii.*

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente pro (exemple): credința în superstiții, în ființe supranaturale, vrăji, farmece, obiecte care aduc noroc sau ghinion, zile faste sau nefaste reprezintă o constantă a ființei umane, și anume gândirea magică. Acest tip de gândire este frecvent și astăzi; chiar dacă oamenii nu cred neapărat în eficacitatea unor gesturi, nu se pot împiedica să nu bată în lemn sau să poarte un talisman; situațiile de stres sau de risc (boli, examene, competiții sportive etc.) pot reactiva mecanismul superstițiilor, ca și unele coincidențe din viața personală, care pot impune alte superstiții (o haină sau un număr norocos).

Argumente contra (exemple): omul contemporan a renunțat la superstiții;

Scanned with OKEN Scanner

chiar în explicațiile lui Vasile Alecsandri se constată o evoluție a acelei *datini mistice* foarte crude care implica, la început, sacrificiul uman; de-a lungul vremii, preoții, cărturarii, oamenii de știință au luptat împotriva acestor practici, din care nu a mai rămas decât o recuzită folosită mecanic, mici gesturi goale de conținut pe care unii oameni le fac, fără să creadă cu adevărat în ele.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Modalitățile de caracterizare sunt directe: caracterizare de către narator, de către alte personaje și autocaracterizarea, și indirecte: prin acțiune/comportament, limbaj, nume, mediul social/natural în care evoluează personajul, relațiile cu alte personaje etc.

Personajul principal din fragmentul dat este un copil. O modalitate de caracterizare indirectă este realizată prin descrierea comportamentului: Sașa este atras de joaca cu băieții mai mult decât de școală și de teme, așa încât, după ce se joacă toată după-amiaza, se culcă *obosit și plin de praf*. Mama intră în cameră, aprinde lumina și îl întreabă dacă și-a făcut lecțiile. Sașa se trezește, își minte mama, dar începe totuși să învețe, cu greu, poezia. O altă modalitate indirectă de caracterizare o constituie relațiile cu alte personaje: adulții, a căror prezență chinuie mintea și sufletul copilului, sunt agresivi cu Sașa, fiindcă acesta este un elev slab (*Animalule! Ți-ai făcut lecțiile?; ...nu ești în stare să înveți; ... du-te, să nu te văd! Ai venit la școală bou și te duci vacă!*). Atât mama, dar mai ales învățătoarea au un limbaj violent față de el, ceea ce pe copil îl descurajează total, iar școala devine, în aceste condiții, o sursă de spaimă. Cuvintele lor jignitoare sunt modalități de caracterizare directă pentru Sașa, dar spun mai multe despre lipsa lor de empatie și de bun-simț.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: ***În grădina Ghetsemani*** de Vasile Voiculescu

Reper 1

– Curentul interbelic tradiționalist propune un imaginar poetic structurat de interesul pentru tradiții, trecut, lumea rurală, valorile autohtone, religie și apartenența la o comunitate. La nivel formal, se observă preferința pentru versificația tradițională și, în general, pentru rigoare.

– Într-o consistentă parte a ei, poezia lui Vasile Voiculescu îmbină inspirația autohtonă (peisajul local, universul rural, tema patriotică etc.) cu motivele literare biblice, ceea ce o înscrie în lirica tradiționalistă.

Reper 2

– Inspirată de o scenă biblică, poezia *În grădina Ghetsemani* are o temă religioasă: înainte de arestare și de suferința crucificării, Iisus se retrage, după Cina cea de taină, pe Muntele Măslinilor pentru a se reculege și a se ruga; scena este bogat reprezentată și în iconografia creștină. Textul poate fi privit însă din mai multe perspective: o confesiune dramatică a unui suflet în căutarea păcii interioare și a propriei identități, o imagine a eternului dialog monologal dintre om și divinitate (*Iisus lupta cu soarta și nu primea paharul...*)

– Paharul (*grozava cupă*) pe care *o mână ne-ndurată* i-l întinde lui Iisus este simbolul păcatelor umanității pe care Fiul lui Dumnezeu urmează să le asume. *Infama băutură* asociază veninul și dulceața/mierea, o imagine în care sunt în

Scanned with OKEN Scanner

contrast ideile de păcat și de mântuire: *În apa ei verzuie jucau sterlici de miere/ Și sub veninul groaznic simțea că e dulceață...*

Reper 3

– Imaginarul poetic folosește recuzita creștină (personalitatea lui Iisus, scindată între uman și divin; spațiul în care are loc ruga, configurat și de titlu: *În grădina Ghetsemani*; simbolul cupei; măslinii).

– Figura lui Isus este dramatică, datorită contrastului cromatic puternic (*Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul*) ce sugerează suferința omenească și grația divină.

– Hiperbola și personificarea contribuie la accentuarea zbuciumului celui care va fi supus martiriului, fiindcă reverberează în natura înconjurătoare: *Și-amarnica-i strigare stârnea în slăvi furtuna; Deasupra fără tihnă, se frământau măslinii/ Păreau că vor să fugă din loc, să nu-l mai vadă...* Oximoronul *Bătându-se cu moartea, uitase de viață!* trimite la ideea morții umane care va deveni, după sacrificiul lui Iisus, viața veșnică, darul său pentru omenire.

– Versificația păstrează rigorile tradiționale: textul este structurat în patru catrene, cu rimă încrucișată, măsură de 13 – 14 silabe și ritm iambic.

Varianta 31

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul secvenței date este ironic, cu privire la pretenția de educație, de raportare la niște norme pe care de fapt contemporanii lui Caragiale nu le respectă.

2. Exemplu: Creația mai puțin jignitoare pentru contemporani era *satira eminesciană*, pentru că portul oferea și o compensație, și anume o *antiteză, un model constructiv, un ideal.*

3. Exemplu: Pentru contemporanii lui, râsul era jignitor pentru că *la Caragiale idealul lipsește, toți sunt o apă și-un pământ, toți din același aluat.*

4. Exemplu: Contemporanul care a apreciat elogios opera dramaturgului este Titu Maiorescu.

5. Exemplu: O caracteristică a operei lui Caragiale, de neînțeles pentru cititorii săi contemporani, este aceea că atitudinea scriitorului față de problematica operei sale este de identificare, de autoincludere *aparentă, în același „cerc strâmt" cu contemporanii săi, plini, pentru el, de defecte. Se face personaj între personajele lui.* El nu se detașează de cei pe care îi descrie, precum Eminescu.

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: Marii artiști doresc să impună, prin creațiile lor, o nouă viziune asupra lumii. Deseori ei șochează gustul comun.

Menționarea poziției față de teza formulată: De obicei, marii creatori nu sunt înțeleși în vremea lor, adesea sunt chiar blamați, deoarece originalitatea lor nu este în concordanță cu mentalitățile și gustul contemporanilor. Există și cazuri când spirite avansate ale vremii înțeleg valoarea noii viziuni și îi susțin pe creatorii înnoitori în fața opiniei publice.

Scanned with OKEN Scanner

Argumente:

- Marii creatori nu sunt înțeleși în vremea lor. Exemple: *Râsul din scrierile lui Caragiale seamănă a bătaie de joc, e „al dracului", distrugător și, mai ales, pentru oamenii de secol 19, profund jignitor; La Caragiale, idealul lipsește, toți sunt o apă și-un pământ, toți din același aluat. Imaginea e nouă, neobișnuită în epocă și percepută ca nedreaptă.*

- Unii oameni de cultură înțeleg și susțin valoarea noii viziuni artistice, prin texte critice sau prin atitudini exprimate cu autoritate. Exemple: *au existat oameni, ca Maiorescu și cei din jurul lui, care i-au înțeles bine opera și i-au judecat-o drept, elogios, încă de la apariție, într-o lume în care accesul la ea era atât de dificil.*

Concluzia: Adesea marii creatori nu sunt înțeleși sau apreciați la adevărata lor valoare de către contemporani, deși pot exista și exegeți care să le susțină originalitatea.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale umanismului românesc:

– Preocupare pentru demonstrarea originii latine a limbii și a poporului român: *Începutul țărâlor acestora și neamului moldovenescu și muntenescu și câți sunt și în Țările Ungurești cu acest nume, români și până astăzi, de unde suntu și de ce semințe; toți un neam și o dată discălecați suntu.*

– Susținerea ideii continuității: *supt ce nume au fostu întăi la discălecatul lor și de cându s-au osebit și au luat numele cest de acum, moldovan și muntean, în ce parte de lume ieste Moldova, hotarăle ei păn unde au fostu întâi, ce limbă țin și păn-acum.*

– Privilegierea rolului civilizator și moralizator al cărții: *Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minții omenești, scrisoarea.*

Semnificația textului: În *Predoslovia* la *De neamul moldovenilor*, Miron Costin arată care este scopul acestei lucrări. Autorul vorbește despre responsabilitatea actului de a scrie istoria neamului: *Să înceapă osteneala aceasta, după atâta veci de la discălecatul țărâlor cel dintăi de Traian împăratul Râmului, cu câteva sute de ani peste mie trecute, să sparie gândul. A lăsa iarăș nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta de o seamă de scriitori, ieste inimii durere.*

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *Plumb* de George Bacovia

Reper 1

– Textul poetic se înscrie în estetica simbolistă prin temă şi motive, cultivarea simbolului, a sugestiei, prin corespondenţe, decor, cromatică.

– Poezia nu cuprinde niciun termen explicit al angoasei, starea poetică este transmisă în simbolism pe calea sugestiei, prin decor şi simboluri. Laitmotivul „stam singur" exprimă senzaţia de pustiire sufletească.

– Motivele lirice cu valoare de simbol aparţin câmpului semantic al *morţii: plumbul, cimitirul, sicriele, cavoul, somnul, vântul, frigul,* şi configurează un decor funerar. Ele se asociază cu stări sufleteşti nelămurite, confuze, care constituie obiectul poeziei simboliste: *singurătatea, izolarea, spaima de moarte, angoasa, spleenul, tragicul existenţial, disperarea, inadaptarea, alienarea.*

Reper 2

– Tema poeziei prezintă condiţia poetului izolat într-o societate lipsită de aspiraţii, dar şi angoasa, imposibilitatea comunicării şi a evadării, moartea iubirii.

Scanned with OKEN Scanner

– În prima strofă, eul apare în ipostaza însinguratului, într-o lume pustie: *Stam singur în cavou... şi era vânt*. Dacă în prima strofă poetul este condamnat la a nu putea să dialogheze cu lumea, în strofa a doua angoasa se amplifică prin imposibilitatea de a comunica chiar cu sine.

– În strofa a doua, moartea iubirii/iubitei acutizează sentimentul de singurătate. Dacă la romantici iubirea poate fi o cale de împlinire, la Bacovia moartea amorului înseamnă pierderea ultimei speranţe de salvare, care se exteriorizează: *şi-am început să-l strig*.

Reper 3

– În titlul poeziei avem simbolul *plumb*, care sugerează apăsarea, angoasa, greutatea sufocantă, cenuşiul vieţii, universul monoton, închiderea a spaţiului existenţial. Prin repetare, cuvântul-titlu devine motiv central în text şi sugerează moartea: lumea exterioară şi lumea sufletească sunt supuse efectului metalului toxic.

– Poezia este structurată simetric, prin paralelism sintactic şi tehnica simbolistă a repetiţiilor. Un exemplu este repetarea cuvântului *plumb*, în poziţii simetrice.

– În strofa I este descrisă lumea exterioară prin termenii *sicrie, cavou, funerar, flori, coroane*, din câmpul semantic al *morţii*. Lumea obiectuală, în manifestările ei de gingăşie şi frumuseţe – *florile*, este şi ea atinsă de împietrire, sugerată de oximoronul *flori de plumb*.

– Strofa a II-a debutează sub semnul tragicului existenţial, generat de *moartea* iubirii: *Dormea întors amorul meu de plumb*. Eul liric îşi priveşte sentimentul ca un spectator: *Stam singur lângă mort*, imagine tragică şi absurdă a înstrăinării de sine. Metafora *aripele de plumb* presupune imposibilitatea evadării.

Varianta 32

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia relevă capacitatea de evocare a întâmplărilor vârstei, din perspectiva copilului.

2. Exemplu: Sursa *Poveştilor* este *creaţia folclorică anonimă*.

3. Exemplu: Cele două vârste sunt copilăria şi maturitatea.

4. Exemplu: Secvenţa care indică atitudinea cititorilor adulţi este următoarea: *numai cei din urmă le pot gusta pe deplin savoarea*.

5. În formularea răspunsului poţi avea în vedere, de exemplu, una din trăsăturile care fac savoarea poveştilor: *punerea în scenă* sau *darul rostirii plastice, suculente;* cel din urmă a fost *mult comentat şi analizat*.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere, de exemplu:

- formularea premisei: Cărţile despre şi pentru copii se adresează mai ales acestora, dar unele au o profunzime a ideilor şi un limbaj plastic, încât mai ales adulţii le *pot gusta pe deplin savoarea;*
- menţionarea poziţiei faţă de ipoteza/teza/premisa formulată: Alături de cărţi celebre din literatura lumii (*Micul prinţ* sau *Alice în ţara minunilor*) se află

Scanned with OKEN Scanner

Poveștile și *Amintirile*... lui Ion Creangă, un autor care poate fi cu adevărat înțeles doar la vârsta maturității.

Două argumente adecvate:

- în primul rând, limbajul lui Creangă este dificil pentru copii, dar adultul poate sesiza umorul din expresiile populare, sonoritățile regionale pot avea savoare;
- în al doilea rând, *punerea în scenă*, modul în care își introduce personajele, înțelepciunea vorbelor acestora, mesajul lor profund necesită o cultură generală. Cele două tonalități, melancoliile adultului și bucuria copilului, sunt mai potrivite pentru lectura celui care a trăit ambele vârste.

Concluzie: Cărțile lui Creangă pot fi cu adevărat apreciate în (re)lectura de la maturitate.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale romantismului (exemple): fantasticul, femeia-înger, fantasticul – motivul umbrei, călătoria în timp și spațiu etc.

Semnificația textului (exemplu): portretul idealizat al femeii în ipostaza angelică realizat prin epitet metaforic – *părul ei de aur*, titanul/geniul – *Sărutarea mă umpluse de geniu și de putere creatoare.*, fantasticul – motivul călătoriei în timp și spațiu – *Călătoria noastră nu fuse decât o sărutare lungă.*, cuplul adamic redat în dialog și în descrierea zborului cosmic: *Lasă-ți umbra ta acasă, culc-o în pat, iar tu vino cu mine prin ninsori de stele și prin ploi de raze, până ce, departe de acest pământ nenorocit și negru, îl vom uita, pentru ca să nu ne avem în minte decât pe noi.* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Testament*** de Tudor Arghezi

Reper 1

– Este o artă poetică, deoarece autorul își exprimă propriile convingeri despre arta literară, despre menirea literaturii, despre rolul artistului în societate.

– Particularități ale modernismului: transfigurarea socialului în estetic, estetica urâtului (*Din bube, mucegaiuri și noroi/ Iscat-am frumusețI și prețuri noi*), limbajul șocant, neașteptate asocieri lexicale și semantice, fantezia metaforică, înnoirile prozodice.

Reper 2

– Tema poeziei: creația literară în ipostaza de meșteșug, creație lăsată ca moștenire unui fiu spiritual. Textul poetic este conceput ca un monolog adresat. Viziunea lui Arghezi asupra lumii – poet angajat social, poet-meșteșugar: *Eu am ivit cuvinte potrivite.*

– Două imagini sugestive: (strofa a III-a) poetul este un născocitor și un meșteșugar de cuvinte, care transformă *graiul lor cu-ndemnuri pentru vite*, în *cuvinte potrivite*, metaforă a poeziei ca meșteșug; (strofa a IV-a) ideea transfigurării socialului în estetic; estetica urâtului – *Din bube, mucegaiuri și noroi/ Iscat-am frumusețI și prețuri noi.*

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

– Titlul poeziei are două sensuri: unul denotativ, de act juridic, și altul conotativ – creația argheziană, „cartea", este o moștenire spirituală lăsată de poet urmașilor.

– Organizarea ideilor poetice se face în jurul motivului central, metafora „carte", cu sensul de bun spiritual. Incipitul evidențiază sensul titlului, ideea moștenirii spirituale, *un nume adunat pe-o carte*.

– Lirismul subiectiv se realizează prin mărcile eului liric: pronume și verbe de persoana I singular (*eu am ivit*). Două ipostaze lirice: condiția poetului în raport cu cititorul – *Robul a scris-o, Domnul o citește*.

– Textul este structurat în cinci strofe cu număr inegal de versuri, grupate în trei secvențe poetice: prima (strofele I, II) – legătura dintre generații (străbuni, poet și cititorii-urmași); secvența a doua (strofele III, IV) – rolul etic, estetic și social al poeziei; a treia (ultima strofă) – contopirea dintre har și trudă în poezie.

– Caracteristicile limbajului poetic: înnoirile lexicale, uneori șocante; cultivă sonorități dure, ale unui lexic colțuros; materialitatea imaginilor artistice, fantezia metaforică – poezia este inspirație (metafora *slova de foc*) și meșteșug (metafora *slova făurită*), epitetul rar (*seara răzvrătită*).

– Versificația (între tradiție și modernitate) este inedită: strofe inegale, cu metrica și ritmul variabile, dar cu rimă împerecheată.

Varianta 33

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Structura *dealuri de cărți* trebuie pusă în legătură cu numărul imens de exemplare care o copleșeau și o încântau deopotrivă pe mica cititoare.

2. Exemplu: Părinții priveau pasiunea pentru citit a fetei *ca pe ceva îmbucurător, dar firesc, ca și cum ar fi fost fericiți că și-au luat o grijă, că s-a lămurit mai din timp ceva ce oricum trebuia să se stabilească în cele din urmă.*

3. Exemplu: Motivul trebuie pus în legătură cu îmbolnăvirea de scarlatină și cu rugămintea adresată doctorului de către părinți de a-i spune copilului *că boala este o urmare a excesului de lectură.*

4. Exemplu: Deși învăța foarte bine, școala a fost mereu pe planul al doilea (o *anexă*), primul loc ocupându-l în permanență plăcerea cititului (*deliciile lecturii*).

5. Exemplu: Pentru copil, scrisul nu a fost *decât un frate mai mic al lecturii.* Poeta mărturisește că până în prezent *cititul nu a încetat să fie pentru mine cel mai important concurent al scrisului.*

B. (20 de puncte)

Argumente pro (exemplu): Poezia nu se „învață", a fi poet nu este o „meserie"; poezia este o stare de grație și, în consecință, poet nu poți decât să te „naști".

Argumente contra (exemplu): Poezia poate fi și vocație, dar vocația (indiferent că este cea de medic sau de arhitect, să zicem) ți-o descoperi în timp. Așadar, poți să nu te naști poet, ci să devii pur și simplu, la un moment dat.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului: sursa de inspirație este realitatea contemporană; principiul mimesisului (recrearea/reprezentarea realității cotidiene); narator obiectiv și impersonal; narațiune la persoana a III-a etc.

Semnificația textului: Este un fragment din incipitul romanului, scopul secvenței citate fiind familiarizarea cititorului cu lumea pe care urmează să o cunoască apoi în detaliu. Conține o schiță de portret al protagonistei (*tânără și voinică și harnică*), dublată de o descriere succintă a locurilor (Radna, Lipova, Mureș, Arad) unde se va desfășura acțiunea.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Flori de mucigai*** de Tudor Arghezi

Reper 1

– Printre constantele liricii argheziene se numără promovarea esteticii urâtului și credința în puterea modelatoare a cuvântului, principii expuse mai întâi în poezia *Testament*, arta poetică prin care se deschide volumul *Cuvinte potrivite*, apărut în 1927 și confirmate de cea de a doua artă poetică, din anul 1931, *Flori de mucigai*.

Reper 2

– Primul vers al poeziei, *Le-am scris cu unghia pe tencuială*, exprimă nu doar truda, ci și efortul artistului ce-și caută, fără succes, mijloace de exprimare adecvate, iar imaginile următoare vin să confirme această idee: peretele *de firidă goală, pe întuneric*, în singurătate, căci creatorul este lipsit de har (*Cu puterile neajutate/ Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul/ Care au lucrat împrejurul/ Lui Luca, lui Marcu și lui Ioan*). Iar stihurile lui sunt pe măsură: *stihuri fără an/ Stihuri de groapă/ De sete de apă/ Și de foame de scrum*, punctul culminant fiind atins de versul final, *Și m-am silit să scriu cu unghiile de la mâna stângă* (mâna stângă aflându-se într-un raport de opoziție cu *unghia îngerească*).

Reper 3

– Este de remarcat titlul construit oximoronic (*florile* din *mucigai*), simetria incipit – final, laitmotivul întunericului (*pe întuneric – era întuneric*), comparația *mâna ca o ghiară* și metafora *firidă goală* ce pot fi înțelese ca semne ale unei atitudini negatoare, toate ilustrând conceptul *estetică a urâtului*.

Varianta 34

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Atitudinea memorialistului este ironică, deoarece *românii nu erau fericiți sub ocupația rusească.*

2. Exemplu: Gestul generalului Kiseleff relevă atitudinea de apreciere și recunoștință față de reușita lui Ioan Câmpineanu.

3. Exemplu: Două instituții sunt Societatea filarmonică și Teatrul Național.

4. Fragmentul relevă diferite calități, de exemplu: generozitate, tenacitate, patriotism, responsabilitate culturală.

Scanned with OKEN Scanner

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, talentul oratoric, patriotismul, puterea de convingere, curajul, ilustrându-le prin citate potrivite: a potolit răscoala *prin puterea cuvântului, făcând pe fiecare să se retragă fără a vărsa cea mai mică picătură de sânge.*

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere faptele lui Ion Câmpineanu consemnate elogios de Ion Ghica, dar și aprecierile memorialistului, care face din omul de cultură un model de patriotism. Faptele prin care se susține opinia sunt: *casa lui a devenit locul de întâlnire al tuturor oamenilor de talent.* A înființat Societatea Filarmonică, *școala în care s-au format mai mulți artiști dramatici români* și a devenit fondatorul *Teatrului Național,* pentru care *și-a mistuit o mare parte a averii sale, a îndemnat pe toți oamenii de talent dintr-acea epocă să scrie.* Nu a fost orgolios deoarece nu a scris nicio carte, ci i-a sprijinit și îndrumat pe scriitori și pe alți artiști etc.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale romanului experienței (exemplu): confesiunea la persoana I a personajului narator, apelul la document și la autobiografic, integrarea jurnalului în ficțiune, introspecția, analiza iubirii ca experiență definitorie etc.

Semnificația textului (exemplu:): Secvența relevă îndrăgostirea eroului de misterul fetei Maitreyi – *Nu știu ce farmec și ce chemare aveau până și pașii ei.*; schimbarea intereselor lui Allan sub influența fetei – *începusem aproape să-mi schimb chiar lecturile. Încetul cu încetul, interesul meu pentru fizică și matematică a scăzut, am început să citesc romane şi politică, apoi tot mai multă istorie.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* de Lucian Blaga.

Reper 1

– Este o artă poetică, deoarece autorul își exprimă, prin mijloace artistice, concepția despre poezie (teme, modalități de creație și de expresie) și despre rolul poetului (raportul acestuia cu lumea, creația și cunoașterea), din perspectiva unei estetici moderne. De asemenea, este o meditație filosofică, o confesiune elegiacă pe tema cunoașterii.

– Poezia aparține modernismului prin: influențele expresioniste (exacerbarea eului creator, sentimentul absolutului), intelectualizarea emoției, noutatea metaforei (metafora plasticizantă și metafora revelatorie), înnoirea prozodiei (versul liber și ingambamentul).

Reper 2

– Tema poeziei este cunoașterea, desemnată de metafora *lumina,* dar și atitudinea în fața marilor taine ale Universului. Cunoașterea lumii în planul creației poetice este posibilă numai prin iubire: *eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte;* enumerația de metafore revelatorii desemnează temele poeziei: *flori* – viața, *ochi* – cunoașterea, *buze* – iubirea/rostirea poetică, *morminte* – tema morții.

– Viziunea despre lume: misterul și două modalități de cunoaștere, de raportare la mister – opoziția dintre metaforele revelatorii *lumina altora* (cunoașterea

Scanned with OKEN Scanner

paradisiacă, de tip rațional, logic) și *lumina mea* (cunoașterea luciferică, poetică, de tip intuitiv).

Reper 3

– Confesiune, lirism subiectiv – mărcile eului liric: verbe și pronume de persoana I singular (*eu iubesc*).

– Titlul este o metaforă revelatorie care semnifică ideea cunoașterii luciferice și exprimă atitudinea poetului, izvorâtă din iubire, de protejare a misterului: *corola de minuni a lumii*. Titlul este reluat în incipit, iar sensul său se întregește cu versurile finale: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii/* [...] *căci eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte.*

– Relație de opoziție între cele două tipuri de cunoaștere, *lumina mea – lumina altora*. Simetria: titlul reluat în incipit și reluarea enumerației de metafore (laitmotivul).

– Motive poetice (elemente de recurență): *misterul* și *lumina* – metaforă a *cunoașterii* și a *iubirii*.

– Înnoirile prozodice moderniste: versul liber și ingambamentul.

– Caracteristicile limbajului poetic: repetarea cuvântului-cheie *eu* susține definirea relației creator – lume; intelectualizarea emoției; tehnica poetică modernistă: *comparația* amplă, înnoirea metaforei și ambiguitatea.

Varianta 35

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Îmi amintesc încă foarte bine impresia primei lecturi a romanului.

2. Exemplu: Cartea care i-a semnat autoarei buletinul de cititor a fost *Morometii*.

3. Exemplu: Romanul i-a lăsat o impresie foarte puternică viitoarei scriitoare, pentru că a regăsit în el scene și vocifamiliare, dar și încă ceva pe deasupra: sunetul necunoscut al literaturii însăși, care se îndura să-și arate chipul real.

4. Exemplu: Tia Șerbănescu dorește să transmită că, mai mult decât experiența personală, cărțile pe care le-a citit au ajutat-o să înțeleagă ce înseamnă viața.

5. Exemplu: Scriitoarea simte literatura ca pe un miracol pe care nu-l poate explica întru totul, dar care, așa cum reiese din text, constă în puterea cuvintelor de a evoca realitatea.

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția adoptată, poți lua în considerare:

Argumente pro: Principala sursă de inspirație a scriitorilor este realitatea vieții, pe care o transfigurează artistic. Tia Șebănescu susține această idee atunci când arată cum lectura romanului Morometii îi evocă imaginea satului natal. Ilustrativă în acest sens este, cred, afirmația lui Stendhal, potrivit căruia *un roman e ca o oglindă purtată de-a lungul unui drum bătut de multă lume. El va reflecta când seninul cerului albastru, când noroiul mocirlelor din cale.*

Argumente contra: Este adevărat că uneori artiștii văd în literatură o modalitate de evadare din realitate. Este cazul, mai ales, al avangardei artistice interbelice, sau al literaturii SF sau fantasy.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

– rolul verbelor: indicativul exprimă atitudinea vorbitorului, este modul referențialității/realității. Timpul prezent are rolul de a-l face pe cititor să aibă senzația că asistă la desfășurarea actelor descrise de poet. Gerunziile *răsucind* și *ducând* desemnează acțiuni care se desfășoară continuu, iar în poezie participă la caricaturizarea „tinerilor", care par a nu face altceva decât să repete aceste acțiuni la infinit;

– comentarea textului: Poetul își exprimă disprețul față de tinerii care „studiază" în Occident și imită forme ale civilizației apusene. Este satirizată superficialitatea acestor tineri pentru care aparențele sunt mai importante decât esența: *Ai noștri tineri la Paris învață/La gât cravata cum se leagă, nodul,/ Ș-apoi ni vin de fericesc norodul/ Cu chipul lor isteț de oaie creață.* Nocivitatea acestui comportament este amplificată de felul în care reacționează oamenii simpli când îi întâlnesc: *La ei își cască ochii săi nerodul/ Că-i vede – în birje răsucind mustață,/ Ducând în dinți țigara lungăreață.../ Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.* Revolta poetului atinge punctul culminant în cele două terținedin final. Ultimul vers este ilustrativ pentru evidențierea diferenței dintre aparență și esență, dintre ce își doresc să pară acești tineri și felul cum sunt în realitate: *Pretind a fi pe cerul țării: stele.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*** de Lucian Blaga.

Reper 1

– Este o artă poetică, deoarece autorul își exprimă, prin mijloace artistice, concepția despre poezie (teme, modalități de creație și de expresie) și despre rolul poetului (raportul acestuia cu lumea, creația și cunoașterea), din perspectiva unei estetici moderne. De asemenea, este o meditație filosofică, o confesiune elegiacă pe tema cunoașterii.

– Poezia aparține modernismului prin: influențele expresioniste (exacerbarea eului creator, sentimentul absolutului), intelectualizarea emoției, noutatea metaforei (metafora plasticizantă și metafora revelatorie), înnoirea prozodiei (versul liber și ingambamentul).

Reper 2

– Temele poeziei sunt cunoașterea, desemnată prin metafora *lumina*, și atitudinea omului în fața marilor taine ale Universului. Cunoașterea lumii, în planul creației poetice, este posibilă numai prin iubire: *eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte.* Temele poeziei se dezvăluie prin enumerarea unor metafore revelatorii: *flori* – viața, *ochi* – cunoașterea, *buze* – iubirea/rostirea poetică, *morminte* – moartea.

– Misterul poate fi abordat, în viziunea poetului, prin două maniere de cunoaștere: *lumina altora* (cunoașterea paradisiacă, de tip rațional, logic) și *lumina mea* (cunoașterea luciferică, poetică, de tip intuitiv).

Reper 3

– Titlul este o metaforă revelatorie ce exprimă ideea cunoașterii luciferice și atitudinea poetului, izvorâtă din iubire, de protejare a misterului (*corola de minuni a lumii*). Titlul este reluat în incipit, iar sensul său se întregește cu versurile finale: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii/[...] căci eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte.*

Scanned with OKEN Scanner

– Confesiune, lirism subiectiv, exprimate prin mărcile eului liric: verbe și pronume de persoana I singular (*eu iubesc*).

– Simetria: titlul reluat în incipit și reluarea enumerației de metafore (laitmotivul).

– Motive poetice (elemente de recurență): *misterul* și *lumina* – metaforă a *cunoașterii* și a *iubirii*.

– Înnoirile prozodice moderniste: versul liber și ingambamentul.

– Caracteristicile limbajului poetic: repetarea cuvântului-cheie *eu* susține definirea relației creator – lume; intelectualizarea emoției; tehnica poetică modernistă: comparația amplă, înnoirea metaforei și ambiguitatea.

Varianta 36

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: *Ponos* înseamnă *necaz*, așadar *a scăpa de ponos* este echivalent cu *a scăpa de necaz*.

2. Exemplu: Femeia nu pricepea de ce chiriașul ei stătea toată ziua în casă și citea.

3. Exemplu: Cele două mari plăceri ale proaspătului licențiat erau să cutreiere *librăriile și anticăriile și să citească*.

4. Exemplu: În text, *cartea* are sens de studiu. Pentru gazdă, actul de a citi este echivalent cu a avea un necaz (*ponos*), așadar terminarea *cărții* este echivalentul eliberării de o corvoadă.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, că *maică* este o formulă de adresare folosită de femei vârstnice. Adverbul *tot* exprimă continuitatea, perseverența, așadar întrebarea-titlu exprimă mirarea *babei* că, deși a terminat cu *ponosul*, cu *cartea*, chiriașul ei continuă să studieze.

B. (20 de puncte)

Argumente contra (exemple): cel mai potrivit argument este chiar replica naratorului, *eu nu învăț, cocoană, eu citesc*. Totuși,…

Argumente pro (exemple): …se poate afirma că și învățătura presupune, în cea mai mare măsură lectură/citit, așa încât nedumerirea babei nu este chiar absurdă. Mirarea ei vine din faptul că, pentru ea, a citi este doar un *ponos* obligatoriu pentru atingerea unui țel (vezi studenta care *Doamne, ce mai citea! Citea și lua aspirină, lua aspirină și citea și care, odată ce a terminat studiile s-a și măritat, și acum e bine, la rostul ei*, evident fără nicio tangență cu învățătura.).

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): sursa de inspirație este realitatea contemporană; principiul mimesisului (recrearea/reprezentarea realității cotidiene); obiectivitate; posibilitatea încadrării personajelor în tipologii etc.

Semnificația textului (exemplu): prezentare comică (dar cu nuanțe satirice) a ceea ce s-ar putea numi clasa de mijloc a sfârșitului de secol XIX; principalul mijloc de caracterizare în fragmentul dat este limbajul care trădează o totală

Scanned with OKEN Scanner

incultură, cei doi interpretând în mod bizar numeroasele neologisme presărate în articolul lui *R. Vent.*; de exemplu *a manca* (înțeles ca *a mânca*) este pus în relație cu *sufrágiu*, citit *sufragíu* (servitor) ceea ce duce la explicația „logică" a textului: *să nu mai mănânce nimeni din sudoarea bunioară a unuia ca mine și ca dumneata, care suntem din popor; adică să șază numai poporul la masă, că el e stăpân.*

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Joc secund* de Ion Barbu

Reper 1

– Modernismul este o tendință de înnoire în literatura și arta de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, caracterizată prin negarea tradiției și prin impunerea unor noi principii de creație. În România, teoreticianul modernismului este E. Lovinescu, el recomandând, în ce privește domeniul poeziei, transferul sursei de inspirație dinspre rural către urban, perspectiva intelectuală asupra lumii, preferința pentru lumea ideilor, înclinația spre experiment, înnoirea limbajului. Una dintre direcțiile inovatoare este cea ermetică, al cărei reprezentant important este Ion Barbu.

Reper 2, Reper 3

– Textul este compus dintr-o afirmație-teză (versurile 1 – 2), urmată de trei reluări (versurile 3 – 8) care au rolul de a clarifica ideea inițială, fără a mai adăuga însă ceva nou. Dificultatea lecturii provine din caracterul „telegrafic" al expresiei, căci poetul renunță în general la elementele de relație, precum prepozițiile și conjuncțiile și la determinările adjectivale sau adverbiale care însoțesc și completează sensul substantivelor și al verbelor. Cele câteva neologisme, nu multe totuși, *agrest*, *nadir*, *latent*, amplifică și ele impresia de obscuritate.

– Afirmația-teză: sursa de inspirație a poeziei (*adâncul acestei calme creste*); punctul ei de plecare este contingentul, prezentul efemer (*ceasul*) din care însă trebuie să „evadeze" spre a se stabili într-o lume numai a ei, dincolo de oglindă, în *mântuit azur*.

– În următoarele șase versuri teza este reluată de trei ori, în imagini diferite. Totul este pus sub semnul dublului, al *secundului*. *Cirezile agreste* (rustice, grosolane) se reflectă în apa-oglindă, dematerializându-se și purificându-se. Ele există simultan, dar în lumi diferite, materie și spirit (*joc secund*). Nu întâmplător această metaforă-sintagmă a devenit titlu al volumului. *Nadirul* este tot o proiecție imaginară, un dublu (așadar tot un *joc secund*), o reflectare a *zenitului*, la fel cum *meduzele* plutind în limpezimea apei se confundă cu ea, dedublându-se sub aparența *clopotelor verzi*.

Varianta 37

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *nu-mi pot da seama* în text este *nu mă pot gândi*.

2. Exemplu: Mărturisirea directorului îl emoționează pe Sebastian: *Eram copleșit. Îmi dăduseră lacrimi și tremuram tot. I-am răspuns cu glasul stins o sumă de lucruri, prost spuse.*

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemplu: Întâlnirea are loc la Brăila.
4. Exemplu: Atitudinea directorului față de fostul elev este condescendentă.
5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că directorul este altruist, modest etc.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că atunci când greșim este bine să ne cerem iertare, pentru a ne elibera sufletul de povara vinovăției. Un exemplu în acest sens îl constituie Goraș, directorul liceului din Brăila unde a învățat Mihail Sebastian, care îi cere iertare fostului său elev pentru nedreptatea pe care i-a făcut-o în urmă cu mai mulți ani.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale simbolismului (exemple): simboluri și motive literare – starea de spleen, nevroza, târgul provincial, diferite senzații, sugestia, sinestezia, refrenul etc.

Semnificația textului (exemplu): iarna bacoviană își pierde nota de feerie și pitoresc, iar căderea apocaliptică a zăpezii transformă târgul dintr-un loc viu într-un peisaj cu aparențele morții. În strofa a doua, cadrul exterior se restrânge și se dezvoltă detaliile cadrului interior. Unul dintre stimulii declanșării nevrozei (ninsoarea apocaliptică), este completat acum cu un al doilea: eul îndrăgostit, venit în casa iubitei, constată cu uimire că femeia cântă la clavir o melodie (*un marș funebru*), care nu este în concordanță cu starea lui sufletească. Se creează un contrast între starea îndrăgostitului, încă detașat de muzica sumbră din interior, fericit că se întâlnește cu iubita, și starea acesteia. Pe de o parte, interpretarea unui marș funebru într-un moment care ar trebui să fie dominat de fericire denotă tulburarea, neliniștea, angoasa iubitei, pe de altă parte, marșul funebru devine un simbol al înaintării spre moarte.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Riga Crypto și lapona Enigel*** de Ion Barbu

Reper 1

– *Riga Crypto și lapona Enigel* este subintitulată *baladă*, dar se realizează în viziune modernă, ca un amplu poem alegoric de cunoaștere, o poveste de iubire din lumea vegetală.

– Poemul se încadrează în modernismul interbelic prin intelectualizarea emoției, încălcarea convențiilor tradiționale, semnificația simbolică a personajelor, imaginarul poetic inedit, metafore și cuvinte cu sonorități neobișnuite, ambiguitate.

Reper 2

– Tema: iubirea ca modalitate de cunoaștere a lumii. Asemenea unui *Luceafăr întors*, poemul prezintă drama cunoașterii și a incompatibilității dintre două lumi/regnuri.

– Viziunea despre lume a poetului: limbaj încifrat; o lume de esențe; conceptul modern de poezie pură care solicită un cititor inițiat.

– Prologul conturează atmosfera de final a unei nunți. Primele patru strofe constituie *rama* viitoarei povești și reprezintă dialogul menestrelului cu *nuntașul fruntaș*.

Scanned with OKEN Scanner

– Partea a doua prezintă povestea de iubire neîmplinită dintre Enigel și riga Crypto.

– În expoziţiune sunt prezentate în antiteză portretele celor doi, iar deosebirile dintre ei generează intriga. Întâlnirea lor se realizează în visul fetei, ca în *Luceafărul*.

– Dialogul – familiaritate. Povestea propriu-zisă este fantastică, ca în poemul eminescian, doar că rolurile sunt inversate.

– Lapona aspiră spre absolut (*Mă-nchin la soarele-nţelept*); soarele este simbolul existenței spirituale, al împlinirii umane, în antiteză cu umbra, simbol al existenței instinctuale, sterile, vegetative.

– Oglindirea ritualică a soarelui produce degradarea: *De zece ori, fără sfială,/ Se oglindi în pielea-i chială.*

– Finalul este trist. Riga se transformă într-o ciupercă otrăvitoare.

– Semnificații: trei trepte ale inițierii, cercul Venerii (iubirea/ființa instinctuală – Crypto), cercul lui Mercur (cunoașterea rațională – Enigel); Soare (cunoașterea absolută).

Reper 3

– Titlul trimite la marile povești de dragoste din literatura universală, ***Romeo și Julieta, Tristan și Isolda.*** Însă, la Ion Barbu, cei doi sunt antagonici (fac parte din regnuri diferite).

– Numele Crypto înseamnă *cel tăinuit, inimă ascunsă*, provenind din *criptic* (*ascuns, tăinuit*), dar poate sugera și apartenența la familia ciupercilor (*criptogame*).

– În portrete sunt utilizate epitetul și antiteza. Dialogul dintre Crypto și laponă este construit pe baza antitezelor: spirit – materie, rațiune – instinct, soare – umbră, lumină – întuneric, veghe – somn.

– Prozodie: pare destul de riguroasă inițial (catrene cu rimă încrucișată și măsura de 8 – 9 silabe), dar pe parcurs poetul modern schimbă sonoritățile, în funcție de mesaj.

Varianta 38

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia indică etapa unor schimbări politice care au generat confruntări armate.

2. Exemplu: Perioada istorică este *pe la mijlocul veacului al XIX-lea.*

3. Exemplu: Trăsăturile sunt *dezordinea, murdăria, violența.*

4. Exemplu: Atitudinea lui Neagu Djuvara este obiectivă, categorică în susținerea adevărului istoric.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, *ortodoxia și apartenența la cultura bizantină, îndelungata dominație turcească.* Împreună, ele au generat o mentalitate și un tip comun de moravuri.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului poți avea în vedere opinia lui Neagu Djuvara, conform căruia balcanismul este o trăsătură puternic înrădăcinată în mentalitatea

Scanned with OKEN Scanner

și moravurile sud-est europene, cu argumentele istorice aduse în ultimul paragraf (*ortodoxia, cultura bizantină, îndelungata dominație turcească*), dar poți pleda și pentru capacitatea românilor de a se distanța de balcanism, cu argumente din actualitate (globalizarea, democratizarea, deschiderile culturale actuale etc.) sau cu exemple din istorie.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului (exemple): tehnica detaliului semnificativ, personajele sunt tipologii construite în raport cu mediul, veridicitatea întâmplărilor etc.

Semnificația textului (exemplu): Secvența relevă, în contextul Primului Război Mondial, întâlnirea dintre David Pop și românul Alexe Candale, momentul în care începe să problematizeze existența și războiul; tehnica analizei psihologice; modalități de caracterizare diverse dau complexitate personajului.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Leoaică tânără, iubirea*** de Nichita Stănescu

Reper 1

– Poezia *Leoaică tânără, iubirea* face parte din al doilea volum al lui Nichita Stănescu, *O viziune a sentimentelor* (1964), volum ce are ca temă iubirea ca stare de certitudine.

– Poezia abordează tema iubirii într-o manieră inedită, prin ambiguitatea limbajului poetic, insolitul imaginilor artistice, noutatea metaforelor, înnoiri prozodice.

Reper 2

– Tema poeziei este întâlnirea neașteptată cu iubirea, ca „întâmplare a ființei", ce transformă definitiv percepția bărbatului îndrăgostit asupra lumii și asupra sa. Motivul central al textului, care prin repetare devine laitmotiv, este acela al leoaicei, care simbolizează iubirea ca pasiune și fascinație copleșitoare la vârsta tinereții.

– Viziunea asupra lumii este inedită asupra sentimentelor obiectivate, concretizate. Scena vânătorii atribuie metaforei *leoaică tânără* sensurile: sălbatică, necruțătoare, puternică: *Leoaică tânără, iubirea/ mi-a sărit în față./ Mă pândise-n încordare/ mai demult*. Violența revelației este sugerată de imaginea colților albi și de sugestia rănirii: *Colții albi mi i-a înfipt în față.*

– Metamorfoza după legea iubirii este ireversibilă. Transformările sufletești se reflectă în plan fizic: *Mi-am dus mâna la sprânceană,/ la tâmplă și la bărbie,/ dar mâna nu le mai știe.*

Reper 3

– Titlul, reluat în incipit, definește iubirea prin intermediul unei metafore surprinzătoare. Metafora explicită a iubirii imaginate ca o *leoaică tânără* propune o perspectivă atipică, șocantă pentru cititorul de poezie clasică, prin ideea de ferocitate pe care o induce. Analogia dintre iubire și „leoaica tânără", evidențiată în apoziție, evocă sensuri latente ale sentimentului: cruzime, forță, senzualitate, dar și starea hipnotică, neputința prăzii de a i se sustrage.

– Compozițional, poezia are trei secvențe lirice, corespunzătoare celor trei strofe: în prima dintre acestea este prezentată întâlnirea cu iubirea, cea de-a doua se constituie într-un tablou cosmogonic, iar în ultima secvență este redată

Scanned with OKEN Scanner

constatarea metamorfozei omului ca urmare a întâlnirii cu iubirea și, în același timp, este evidențiată proiecția în eternitate a sentimentului iubirii.

– Simetria se realizează prin cele două imagini ale iubirii-leoaică, la începutul și la sfârșitul textului, care se corelează cu două percepții diferite ale eului asupra lumii, ce sugerează că transformarea produsă de iubire este totală și ireversibilă.

Varianta 39

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Secvența dată exprimă ideea promovării agresive a vedetelor, folosirea unui mod de atragere a atenției și de persuadare a spectatorilor.

2. Exemplu: Tema de discuție era *numirea unui nou director al Naționalului bucureștean.*

3. Exemplu: Un motiv al apropierii celor două este acela că fiecare scriitor compune piese, scrie cronică dramatică, dorește să fie director de teatru. Mai mult, *scriitorii sunt prieteni cu regizorii și actorii.*

4. Exemplu: Patru dintre scriitorii care au fost directori ai Teatrului Național în perioada interbelică sunt Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu și Ion Marin Sadoveanu.

5. Exemplu: Spectatorii în epocă sunt nepricepuți (le lipsește gustul estetic și educația), dar numeroși și fideli artei teatrale: *Așa nepricepuți cum sunt, spectatorii rămân totuși mulți și fideli, teatrele particulare pot trăi de pe urma lor...*

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: Teatrul a fost încă din Antichitate un puternic instrument de cultură și de educație, dar și o cale de a aduce prestigiu unor scriitori.

Menționarea poziției față de teza formulată: Consider că, în secolul XX, mai exact în perioada interbelică, autorii dramatici și regizorii sunt dornici de celebritate. La fel, o serie de actori și de actrițe, asupra cărora se îndreaptă interesul publicului, uneori mai mult decât asupra textului propriu-zis. A merge la teatru devine o modă, chiar dacă publicul este nepriceput, iar teatrele nu-și propun neapărat să educe și fac concesii gustului spectatorilor.

Argumente:

- Apartenența la lumea teatrului, în perioada interbelică, era un mod de a obține glorie. Exemple: *Teatrele își invită spectatorii prin mari afișe ispititoare, pe care numele vedetelor sunt trecute cu roșu; Scriitorii sunt prieteni cu regizorii și actorii, scriu roluri pentru câte o artistă; scriitorul căruia i se montează o piesă obține glorie imediată și bani.*
- Creațiile dramatice ar putea educa publicul, dacă teatrele particulare sau de stat nu ar face concesii gustului spectatorilor. Exemple: *Așa nepricepuți cum sunt, spectatorii rămân totuși mulți și fideli, teatrele particulare pot trăi de pe urma lor, chiar dacă trebuie să facă destule concesii „eroice" gustului dominant al epocii.*

Concluzia: În perioada interbelică scriitorii obțin glorie când se asociază cu lumea teatrului.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Valoarea expresivă a grupului nominal în descrierea realistă: surprinderea detaliilor semnificative ale mediului – casa cu molii; grupul nominal este frecvent în descriere, adjectivul are rol de epitet: *colb sclipitor, scame mari, cenușii.* Enumerația: *De-abia atunci băgă de seamă friabilitatea stofelor, carbonizarea lor săvârșită lent, în întunecimea dulapurilor,* metafora: *racla ciuruită de cari a hainelor* etc;

Semnificația textului: Fragmentul descrie casa cu molii și relevă trăsătura realistă a relației dintre personaje și mediu: locatarele sunt ca și moliile – distrugătoare, solidare, atrase de vechituri, un simbol al decrepitudinii.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Lecția despre cub*** de Nichita Stănescu

Reper 1

– Volumul *Operele imperfecte*, apărut în 1979, se deschide în mod sugestiv, cu o *Lecție despre cub* și se închide cu o *Lecție despre cerc. Cubul și cercul sunt* înțelese ca forme perfecte, iar volumul poate fi considerat *un fals tratat de estetică a producerii și receptării operei de artă.* (Ștefania Mincu) Problematica esențială a *Operelor imperfecte* este atingerea perfecțiunii, drumul către perfecțiune. Discursul liric devine în această etapă de creație, a maturității artistice, unul al rupturii și al fragmentului, al disperării și al dizolvării interioare.

– *Lecția despre cub* poate fi considerată o *artă poetică*, în care interesul autorului nu mai este centrat pe relația artistului cu propria creație, ci pe relația dintre creatorul de artă și lumea înconjurătoare.

Ideile poetice stănesciene sunt exprimate cu ajutorul versului liber și al metaforelor surprinzătoare: *o daltă de sânge; se lustruiește cu ochiul lui Homer; se răzuiește cu raze,* ceea ce permite încadrarea textului în (neo)modernism.

Reper 2

– Tema poeziei din debutul volumului, *Lecția despre cub,* este *ilustrarea ideii moderne de imperfecțiune în artă ca replică la „estetica urâtului".* (Ștefania Mincu)

– Două imagini poetice sugestive pentru această artă poetică sunt metafora *daltă de sânge,* care trimite la mitul jertfei pentru creație, la ideea sacrificiului artistului, și *ochiul lui Homer,* care semnifică accesul la esența lucrurilor prin intuiție și revelație.

Reper 3

– Titlul poeziei, ca și textul în ansamblu, în care verbele sunt utilizate la forma impersonală, ilustrează, într-o manieră didactică, calea ce trebuie urmată pentru atingerea perfecțiunii. Artistul a descoperit această cale pe care o împărtășește și altora.

– Poezia descrie în prima parte, într-o formă figurată, etapele muncii artistului, în încercarea sa de a obține desăvârșirea. El oferă rețeta creării unui obiect tridimensional considerat perfect – cubul: participarea organică la actul creației (*se cioplește cu o daltă de sânge*), atingerea magică a creației de către părintele poeziei, poetul orb care vedea esența lucrurilor (*se lustruiește cu ochiul lui Homer*), transmiterea unei scântei divine, a unei iluminări, a strălucirii necesare operei de artă (*se răzuiește cu raze*). De asemenea, iubirea pentru creație se manifestă în toate ipostazele ei: iubirea creatorului pentru opera sa, iubirea celor din jur față

Scanned with OKEN Scanner

de această operă, dar și iubirea femeii nobile, a infantei, pentru creație, sentiment ce flatează orgoliul artistului: *După aceea se sărută de nenumărate ori cubul/ cu gura ta, cu gura altora/ și mai ales cu gura infantei.*

– Însă, în mod paradoxal, perfecțiunea creației nu este sinonimă cu frumusețea. Dimpotrivă, tocmai imperfecțiunea conferă individualitate operei, unicitate obiectului. Perfecțiunea nu surprinde. Poetul ironizează *gustul canonic al* [majorității], *goana după „perfecțiuni" geometrice, ignorarea rănii, a imperfecției funciare a existenței; acel apetit estetic fals pentru ceea ce e „cioplit", „lustruit", „șlefuit", gustul infantil pentru „cuburi", pentru „bucăți" (poetice) perfecte, neștirbite.* (Ștefania Mincu): *Toți, dar absolut toți zice-vor:/ — Ce cub perfect ar fi fost acesta/ de n-ar fi avut un colț sfărâmat.*

Varianta 40

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Autorul, dr Ion Vianu, se referă la faptul că, deși nu suntem conștienți, la orice vârstă putem avea diferite probleme de sănătate, nu neapărat grave, care nu ne împiedică să ducem totuși o viață normală. Așadar, „sănătatea" perfectă este în fond un deziderat rareori atins de om.

2. Exemplu: Unul dintre avantajele carierei de medic poate fi *reputația*. De asemenea, o viață materială relativ prosperă.

3. Exemplu: Au fost canonizați pentru că și-au dedicat viața îngrijirii celor suferinzi, și nu obținerii de foloase materiale (*Doctori fără arginți*) de pe urma meseriei lor.

4. Exemplu: Principala calitate a unui medic, crede Ion Vianu, ar trebui să fie *vocația* (*de-a îngriji*). Mai pot fi avute în vedere *onestitatea* și *eficiența*.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că în viața medicală se manifestă adesea dorința *de-a schimba ierarhiile stabilite* sau că uneori medicii uită *țelul lor primordial* care ar trebui să fie *îngrijirea bolnavilor* și se angajează în epuizante *luptele instituționale*.

B. (20 de puncte)

Argumente posibile pentru teza îngrijirii bolnavilor: *Sănătatea este o normalitate ideală*, așadar îngrijirea ar trebui să fie pe primul loc; în absența îngrijirii, *indivizii de la care nu se poate obține o restitutio ad integrum ar trebui abandonați*, ceea ce este de neacceptat; *vindecarea este eventuală, rareori completă.*

Argumente posibile pentru teza *vindecării* bolnavilor: Chiar dacă *sănătatea este o normalitate ideală*, nu ar trebui ca medicul să nu urmărească a o obține; dacă *vindecarea este rareori completă*, înseamnă că este totuși posibilă, așadar ar merita să fie scopul activității medicale; deși vindecarea este plasată de autor pe locul al treilea după *îngrijire* și *salvarea de vieți*, asta nu înseamnă că, în timp, ierarhia nu s-ar putea modifica.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale realismului: sursa de inspirație este realitatea contemporană; principiul mimesisului (recrearea/reprezentarea realității cotidiene); narator obiectiv; narațiune la persoana a III-a etc.

Semnificația textului: satiră la adresa parvenitismului.

Există două modalități principale de caracterizare, specifice, de altfel, literaturii lui Caragiale:

– numele, care aici încearcă să sugereze nobleţea (Piscupesco este derivat din Piscupescu, un nume comun, scris conform normelor ortografiei franceze), în acord cu invitația de a lua dejunul la Peleș, transmisă pe o carte de vizită luxoasă, dar care contrastează cu prenumele, ce sugerează totuși o origine mai degrabă comună (Mândica, Zefir, coana Lucsița).

– limbajul total lipsit de distincție (*lasă-mă dracului; ce dracu! chioară ești?; dobitoaca; vrei să ne atârne lingurile de gât?*). Totul culminează cu replica finală a „elegantei" doamne Piscupesco: *Mamițo, bagă de seamă la cheile dulapului, că iar fură zahăr dobitoaca, fir-ar a dracului să fie!*, „dobitoaca" fiind guvernanta, adică o femeie de condiție bună, și nu o servitoare oarecare.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***Viața mea se ilumineză*** de Nichita Stănescu

Reper 1

– Poezia face parte volumul de versuri *O viziune a sentimentelor* și cumulează o serie de trăsături specifice primei perioade de creație stănesciene. Exprimă starea de beatitudine, de fericire produsă de iubire și dorința omului de a eterniza această stare de grație, supunând reflecției relația dintre iubire și timp.

Reper 2

– Primele trei distihuri conțin portretul contrastant al iubitei invocate cu adorație, *regina mea de negru și de sare*, și descrierea decorului marin în consonanță cu trăirile îndrăgostitului. Strofa a patra exprimă intensitatea sentimentului de iubire, ca stare spirituală care însenineză viața și-i conferă dinamism, exuberanță, idee redată de interjecție și de enumerația verbelor din versul *Oho, alerg și salt și curg*.

Reper 3

– Repetarea structurii finale, *Mai lasă-mă*, exprimă ruga îndrăgostitului de a rămâne în starea de extaz pe care i-o oferă iubirea. Construcția simetrică a catrenului așază elementele naturii, simboluri din lumea vegetală, minerală, aeriană și acvatică, în raport de substituție față de indicii temporali *un minut, o secundă*. Dacă aceste din urmă elemente sunt simboluri ale derizoriului, ale clipei de dragoste, fărâme de fericire, ultimul vers scoate sentimentul din zona efemerității și amplifică, în gradație ascendentă, dorința îndrăgostitului de a prelungi cât mai mult momentul de grație: *Mai lasă-mă un anotimp, un an, un timp*.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 41

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul termenului *robită* este *carte furată.*

2. Numele autorului este *Coresi,* iar titlul cărții, *Catehismul.*

3. Exemplu: Motivul pentru care, în Evul Mediu, letopisețele și cărțile populare rămân în afara marii circulații de carte este faptul că, în secolul al XVI-lea, tiparul era în patrimoniul exclusiv al bisericii, începând să asigure și difuzarea cărților laice, între care *au întâietate codurilor civile, expresii ale autorității legislative oficiale.*

4. Exemplu: Cartea este văzută ca mijloc *favorizant al unificării lingvistice și ca instrument al unității spirituale și solidarității etnice.*

5. Exemplu: Cartea avea o mare importanță în epocă, fiind foarte prețuită, după cum rezultă din *evenimentele care par anecdotice: astfel, o carte „robită" de tătari este răscumpărată de români în 1630, iar un exemplar din* Cazania *lui Varlaam este pricină de judecată între moștenitorii unui preot și o întreagă obște sătească.*

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului vei avea în vedere dovezile *pro* aduse de autoarea lucrării: în Evul Mediu românesc cartea tipărită a favorizat realizarea unității etno-lingvistice a poporului român, dovadă fiind actele de donație ale domnitorilor, ideile despre etnogeneza românească difuzate prin intermediul tiparului de oamenii de cultură ai vremii etc., dar și informații învățate despre cronicarii și oamenii de cultură care au susținut în scrierile lor aceste idei.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale liricii postbelice (exemple): noutatea metaforei și a imagismului, versul liber și ingambamentul etc.

Semnificația textului (exemplu): Secvența relevă starea de beatitudine a îndrăgostitului, prin mișcarea ascensională – *Du-mă fericire, în sus...* și metafora iubirii-cântec, iubirea ca „întâmplare a ființei" presupune o contopire a contrariilor – *două culori ce nu s-au văzut niciodată* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale – Trahanache

Reper 1

– Caragiale este considerat cel mai mare creator de tipuri din literatura română. Personajele plate aparțin tipologiei clasice, pentru că au o dominantă de caracter, dar se apropie de realism, fiind individualizate prin limbaj și prin elemente de statut social și psihologic.

– Statutul personajului: tipul încornoratului simpatic și *tipul politic,* unul dintre „stâlpii" locali ai partidului aflat la putere.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 2

– Principala sa caracteristică este ticăiala, sugerată de prenumele Zaharia (*zahariseala*, ramolismentul) și de formula stereotipă *Aveți puțintică răbdare. Venerabilul* este calm, imperturbabil, de o viclenie rudimentară, știe să disimuleze și să manevreze intrigi politice. Când este șantajat, își păstrează sângele rece și răspunde cu un contrașantaj, descoperind polița falsificată de Cațavencu. Recunoaște existența corupției, *o soțietate fără moral și fără prințip va să zică că nu le are*, dar practică frauda, falsificând listele de alegeri. Îi combate pe Farfuridi și Brânzovenescu, care îl suspectau pe prefect de trădare, fapt ce stârnește admirația lui Brânzovenescu: *E tare… tare de tot… Solid bărbat! Nu-i dăm de rostul secretului.*

Reper 3

– Conflicte: lupta pentru putere (pentru madatul de deputat), dublată de lupta pentru onoarea Joițichii.

– Mijloacele de caracterizare specifice personajului dramatic sunt: limbajul, notațiile autorului, situațiile comice, numele. Fraza care îi rezumă principiul de viață și îi motivează falsa naivitate este: *Într-o soțietate fără moral şi fără prințip… trebuie să ai şi puțintică diplomație!*

– Limbajul este o sursă a comicului: incult, stâlcește neologismele din sfera limbajului politic: *soțietate, prințip, dipotat, docoment*. Se exprimă confuz: truismul *unde nu e moral, acolo e corupție*, cacofonia *va să zică că nu le are.*

– Caracterizarea prin nume: Trahanache este derivat de la *trahana*, o cocă moale, ușor de modelat de *enteres*, de Zoe sau cei de la *centru*.

Varianta 42

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: *Buricul pământului* are aici sensul de persoană care se crede mai importantă decât toată lumea.

2. Exemplu: Scopul literaturii este *creație de oameni şi de viață*.

3. Exemplu: *Calitatea de căpetenie a scriitorului adevărat* este sinceritatea.

4. Exemplu: În răspunsul tău ar trebui să explici că pentru Rebreanu *creația* (de oameni, de viață) stă pe primul loc și tocmai de aceea limbajul, fie și mai *bolovănos*, se află pe locul al doilea. El nu va sacrifica niciodată o intenție de dragul unei fraze strălucite.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere că textul, în ansamblul său, este o profesiune de credință (declarație publică pe care o face cineva asupra principiilor sau convingerilor sale).

B. (20 de puncte)

Argumente posibile pentru acord: Scopul artei este să creeze *oameni vii, cu viață proprie, cu lume proprie*; frazele „frumoase" nu pot suplini absența pulsației vieții; frumosul este o născocire omenească, așadar efemeră, or *scriitorul se apropie de misterul eternității*.

Scanned with OKEN Scanner

Argumente posibile pentru dezacord: Literatura este artă, or scopul artei este frumosul; creația artistică nu poate fi separată de frumusețe, cum a demonstrat Titu Maiorescu, iar armonia dintre formă și fond este obligatorie.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale postmodernismului: elemente autobiografice, realiste, oralitate, prozaism, ironie, utilizarea limbajului familiar etc.

Semnificația textului: într-un limbaj parodic, ironic, poezia descrie un moment de viață „domestică" (*aprovizionarea autumnală ziua recoltei*), utilizându-se clișee de limbaj ale perioadei comuniste (*manualele școlare de la an la an tot mai bune; aplauze ce mulțumire; datorie de onoare*), între care sunt intercalate frânturi de gânduri (*vedea-v-aș în bucătărie la cratiță*), automatisme verbale (*toamnă bogată automne riche; ieșim în stradă dans la rue*). Este de remarcat ignorarea voită a mărcilor grafice și renunțarea la rigorile versificației. Faptul poate deruta la început, dar toate aceste acumulări de notații aparent fără legătură au rolul de a exprima o stare de spirit – melancolia, tristețea. În fond, toamna nu este doar anotimpul bucuriei culegerii roadelor, ci și preludiul iernii, al sfârșitului.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: ***O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale – Tipătescu și Zoe

Reper 1

– Tipătescu, *becher*, bogat (*moșia moșie, foncția foncție*), este prefectul județului, dar și „tipul bine", *donjuanul* urbei. *Amicul* Tipătescu (despre care Trahanache afirmă că *e un om cu care nu trăiesc de ieri, de alaltăieri, trăiesc de opt ani, o jumătate de an după ce m-am însurat a doua oară. De opt ani trăim împreună ca frații*) este amantul Zoei, soția mult mai tânără a lui *neica* Zaharia. Merită remarcat și faptul că soția i se adresează soțului cu apelativul *nene*!

Reper 2

– Scene semnificative (exemple): actul I, scena VI (momentul când Tipătescu află de la Zoe ce s-a întâmplat cu scrisoarea: *Judecă-mă, Fănică, judecă-mă. Da, așa e... am fost o copilă...*); actul II, scena VI, în care femeia energică, rațională domină bărbatul și-l convinge să-i accepte planul de scăpare. *Să fugim împreună...*, spune Tipătescu; *Eşti nebun? Dar Zaharia? Dar poziţia ta? Dar scandalul şi mai mare care s-ar aprinde pe urmele noastre?...*, îl readuce Zoe cu picioarele pe pământ. Femeia îi cunoaște perfect slăbiciunile, îl manipulează (*Omoară-mă pe mine care te-am iubit, care am jertfit totul pentru tine...*) și obține până la urmă ceea ce-și dorește (Tipătescu: *În sfârşit, dacă vrei tu... fie!... Întâmple-se orice s-ar întâmpla... Domnule Caţavencu, eşti candidatul Zoii, eşti candidatul lui nenea Zaharia... prin urmare şi al meu!... Poimâine eşti deputat!...*).

Reper 3

– Intriga (elementul care declanșează desfășurarea acțiunii): pierderea unei scrisori compromițătoare pentru mai-marii partidului aflat la putere și găsirea ei de către adversarul politic, care o folosește ca armă de șantaj.

– Conflictul dramatic principal: confruntarea dintre cele două tabere – reprezentanții partidului aflat la putere (prefectul Ștefan Tipătescu, Zaharia Trahanache, *prezidentul* a numeroase *comitete și comiții*, și Zoe, soția acestuia) și gruparea *independentă* constituită în jurul lui Nae Cațavencu, *avocat, director-proprietar al ziarului Răcnetul Carpaților*.

Scanned with OKEN Scanner

– Timp: *în zilele noastre*, adică în anii '80 ai secolului al XIX-lea, pe durata a trei zile dintr-o campanie electorală.

– Spațiu: *salonul* casei lui Tipătescu – primele două acte, *pretoriul primăriei* – actul al III-lea, *grădina* casei lui Trahanache – actul al IV-lea.

Varianta 43

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: În această secvență, autorul propune interpreatrea întemeierii Țărilor Române ca o repetare, la alt nivel, a cuceririi Daciei de către Traian.

2. Exemplu: Anul până la care românii au trăit într-un mediu predominant slavon este 1600, iar o consecință este: Curiozitatea lor istorică nu mergea mai adânc de întemeierea statelor românești.

3. Exemplu: Occidentalii au remarcat primii similitudinea lingvistică dintre română și latină pentru că limba lor de cult și de cultură era latina: *știind latinește puteau sesiza apropierile dintre limba română și limba latină și aveau acces la textele istorice referitoare la cucerirea și colonizarea Daciei.*

4. Exemplu: Doi cronicari care studiaseră în Polonia și cunoșteau limba latină sunt *Grigore Ureche* și *Miron Costin*.

5. Exemplu: O caracteristică a tematicii abordate de istoriografia românească din secolul al XVII-lea este *cucerirea și colonizarea romană a Daciei.*

B. (20 de puncte)

Formularea tezei: Mitul fondator roman este o preocupare ce a apărut în cultura română în epoca modernă, mai precis în secolul al XVII-lea.

Menționarea poziției față de teza formulată: interesul cărturarilor români pentru a afirma originea latină a limbii și poporului român a fost determinat de necesitatea de a întări prestigiul Țărilor Române în anumite conjuncturi politice

Argumente:

– Originea latină este o preocupare a cărturarilor, fundamentată politic și ideologic. În secolul al XVII-lea, cultura și istoriografia noastră iese din faza slavonă. Sub influența umanismului, cărturarii vremii redactează cronici în limba română, iar una dintre temele predilecte ale discursului lor este etnogeneza românească. Exemplu: scrierile lui Grigore Ureche și Miron Costin. *Punctul de plecare devine Roma, cucerirea și colonizarea romană a Daciei. Originea romană marca puternic individualitatea țărilor române, le conferea noblețe și prestigiu. Limba latină era limba de cultură folosită în cea mai mare parte a Europei,* arată Lucian Boia.

– Originea latină nu este un fapt de conștiință populară, pentru că în acest caz s-ar fi păstrat prin tradiție și conștiința dacică, nu doar cea latină. *Ni se pare iluzorie tentativa unor cercetători de a raporta acest mit la o neîntreruptă conștiință romană pe care ar fi păstrat-o societatea românească. De ce nu s-ar fi păstrat atunci și o conștiință dacică?*

Concluzia: Deși păstrarea conștiinței originii e o teorie seducătoare, ea rămâne iluzorie, nesusținută de dovezile istorice existente.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale avangardismului: formula poeziei-colaj, care trece de la tonalitatea elegiacă la notația lapidară, prin dicteu automat; comunicarea eliptică, imaginea unui centru metropolitan, cu detalii citadine – vitrine, sonerii, afișe etc;

Semnificația textului: Poezia *Lamento* este caracteristică pentru tema citadină. Nevroza metropolei și sentimentul tragic al înstrăinării sunt surprinse prin tehnici avangardiste: dicteul automat, poezia-colaj. Poetul apelează la notații fruste și impresii difuze, pentru a reda tragedia unui anonim, plasată într-o atmosferă agitată, nocturnă, *în care grotescul și fantasticul se întrepătrund* (Matei Călinescu).

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: O scrisoare pierdută de I.L. Caragiale – *particularitățile de construcție a unui personaj* – Nae Cațavencu

Reper 1

- Nae Cațavencu reprezintă tipul parvenitului, ipocritului și al demagogului politic – „canalia" (cum spune scriitorul). Este un personaj static, unidimensional.
- Conflictul dramatic principal constă în confruntarea pentru puterea politică a două forțe: reprezentanții partidului aflat la putere (prefectul Ștefan Tipătescu, Zaharia Trahanache – președintele grupării locale a partidului, și Zoe, soția acestuia) și gruparea independentă constituită în jurul lui Nae Cațavencu, ambițios avocat și proprietar al ziarului *Răcnetul Carpaților*. Conflictul are la bază contrastul comic dintre ceea ce sunt și ceea ce vor să pară personajele, între aparență și esență. Astfel, ambițiosul Cațavencu, incult, dar snob, cu pretenții de erudiție (avocat, director de gazetă, președinte al unei societăți „enciclopedice", aspirant la mandatul de deputat), este o canalie, un politician capabil să-i șantajeze pe adversarii politici cu o scrisoare de amor ce poate distruge reputația primei doamne a județului. El ajunge în posesia scrisorii prin furt. Dacă la început Cațavencu este orgolios și agresiv, în final, după ce pierde scrisoarea, ajunge să facă pe placul lui Zoe, umil, supus, lingușitor. Păcălitorul păcălit din teatrul clasic are o evoluție inversă.

Reper 2

– Comicul numelor proprii evidențiază dominanta de caracter: Nae (populistul, păcălitorul păcălit) Cațavencu (demagogul lătrător sau ipocritul, nume derivat de la cață).

– Personajul se află în *conflict* cu Tipătescu, adversarul său politic. În actul II, scena X, are loc confruntarea celor doi. Prefectul îi oferă diverse funcții în schimbul promisiunii de a nu publica scrisoarea compromițătoare pentru Zoe, dar ambițiosul Cațavencu le refuză. Tipătescu cunoaște demagogia avocatului: *Ei! să lăsăm frazele, nene Cațavencule! Astea sunt bune pentru gură-cască...* Răspunsul lui Cațavencu este orgolios și ridicol, de un comic involuntar, când se *autocaracterizează* astfel: *Ce vreau? Ce vreau? Știi bine ce vreau. Vreau ce mi se cuvine după o luptă de atâta vreme: vreau ceea ce merit în orașul acesta de gogomani, unde sunt cel dintâi... între fruntașii politici... Vreau mandatul de deputat...*

– Discursul electoral din actul III îi împlinește portretul. Pentru a-și atinge scopul în lupta electorală, folosește cuvinte precum *țară – țărișoara mea, popor,*

Scanned with OKEN Scanner

Europa. Plânge la comandă, se șterge cu batista, este teatral, folosește un limbaj bombastic, pretențios, dar presărat cu numeroase greșeli, surse ale comicului de limbaj.

Reper 3

– Caragiale este considerat cel mai mare creator de tipuri din literatura română. Personajele sale acționează stereotip, simplist, ca niște marionete, fără a evolua pe parcursul acțiunii (personaje unidimensionale). Ele aparțin tipologiei clasice pentru că au o singură dominantă de caracter, dar se apropie de realism, pentru că scriitorul le individualizează prin limbaj și prin elemente de statut social și psihologic.

– Limbajul personajelor este principala modalitate de individualizare a caracterelor clasice și procedeu de caracterizare indirectă. Avocat incult, ambițios lipsit de scrupule, politician șantajist, Nae este satirizat prin limbaj: lipsa de proprietate a termenilor (termenul din politica vamală *liber-schimbism* înseamnă, pentru el, *elastic în concepții*), false etimologii (*capitaliști* pentru *locuitori ai Capitalei*, *faliți* pentru *oameni de fală*), paradoxul - *Industria româna e admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârșire*, contradicția în termeni – *după lupte seculare care au durat aproape treizeci de ani...*

- Incultura personajului care vrea să devină deputat se dovedește și în confuziile cu privire la dictoane celebre. Celebra afirmație a lui Machiavelli, *Scopul scuză mijloacele*, i-o atribuie „nemuritorului Gambetta". Dictonul latinesc *Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere*. (Trăiește cinstit, nu vătăma pe nimeni, dă fiecăruia ceea ce-i aparține,) îl rostește greșit: *oneste bibere* (să bei cinstit).

- Notațiile autorului caracterizează personajele indirect, prin gesturi şi mimică, iar în lista cu *Persoanele* de la începutul piesei, prin precizarea statutului lor social: Nae Cațavencu, *avocat, director-proprietar al ziarului Răcnetul Carpaților, prezident-fondator al Societății enciclopedice-cooperative „Aurora economică română"*.

Varianta 44

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul din text al termenului *umanism* este *manifestare, atitudine specific umană*.

2. Exemplu: Lipsa simțului liric ce însoțește sentimentele face ca Data să cânte sau să scrie poezii de o mare virtuozitate tehnică, dar fără a simți cu adevărat pasiunea.

3. Exemplu: Data, personajul din *Star Trek: generația următoare*, este asemănat cu Omul de Tinichea din *Vrăjitorul din Oz*, pentru că amândurora *le lipsește o inimă* și tânjesc să simtă emoțiile omenești.

4. Exemplu: În viziunea autorului, valorile cele mai înalte ale sufletului uman sunt *credința, speranța, devotamentul, iubirea*.

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, faptul că studiile de psihologie recente au început să recunoască *rolul esențial al sentimentelor în gândire*, în timp ce 80 de ani, studiile asupra inteligenței au avut

Scanned with OKEN Scanner

o viziune unilaterală, exclusiv cognitivă, considerând că *ar exista o viață mintală fără influențe emoționale.*

B. (20 de puncte)

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente pro (exemple): psihologia ultimilor ani este preocupată mai ales de urmărirea rolului emoțiilor și al sentimentelor în cadrul inteligenței umane, nu doar de descrierea acestora, separat de raționalitate; autorul însuși consideră că *versiunea științifică conform căreia ar exista o viață mintală fără influențe emoționale* este *unilaterală*; omul este o ființă rațională, dar și emoțională, iar aceste două aspecte se îmbină într-un mod complex în procesele mentale.

Argumente contra (exemple): inteligența umană este rezultanta unui proces mental la rece al faptelor, datorat logicii, nu emoțiilor; a înțelege natura inteligenței umane este mai curând o chestiune de studiu al proceselor cognitive, al motivațiilor, al comportamentului; emoțiile și sentimentele pot fi obiect de cercetare, dar e dificil de aflat dacă acestea intervin în procesele mentale ale omului.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Instanțele comunicării poetice: *autorul* (poetul, persoana care creează opera literară, de o sensibilitate superioară, poate, în cazul poeziei, înclinată către confesiune, reverie și meditație), iar la celălalt capăt, *cititorul* (receptorul, cel căruia îi este destinată opera literară, cel chemat să descifreze universul de semnificații al textului poetic, prin participare afectivă și intelectuală intensă). În interiorul textului poetic, vocea lirică aparține unui *eu* care nu se identifică cu eul biografic al autorului, ci este o expresie a subiectivității poetului.

Semnificații: reflecția asupra artei cuvântului este o temă constantă a scrierilor lui Arghezi; textul este un elogiu adus cărții. Aceasta este comparata cu *o floare, vioară,* paginile ei sunt *adevăr,* iar litera — *sfântă. Ex libris* este o artă poetică, eul liric, reperabil prin forma pronominală de persoana I (*...anume înflorită/ Mâinilor* mele), dar și prin prezența monologului liric adresat (Carte *frumoasă, cinste cui te-a scris*), se poate identifica, la prima vedere, cu autorul versurilor. În poezia modernă însă, de la Rimbaud încoace, „eu este altul". Strofa a treia aduce o perspectivă generală asupra comunicării sinelui în poezie: *un om de sânge...* Finalul propune un element nou, surprinzător, paradoxal, pentru a provoca cititorul, în opoziție cu apologia cărții din strofele precedente: *Tu nu răspunzi la nicio întrebare.* E ca și cum poetul și-ar nega propria creație.

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Textul literar ales: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale

Reper 1

– Trăsăturile comediei: specie a genului dramatic, apărută în Antichitate, în care sunt zugrăvite, într-o manieră care stârnește râsul, vicii umane sau moravuri sociale; deznodământ vesel și sens moralizator; personajele, ființe mediocre, reduse la tipuri caracterologice sau la scheme morale cu funcție comică; categoria estetică specifică este comicul, ivit din contrasul dintre aparență și esență, dintre efortul personajelor și rezultatul derizoriu obținut.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 2

Caragialeexploatează aproape toate resursele comicului:

– Cu ajutorul *comicului de moravuri*, autorul dezvăluie viața publică și de familie a unor politicieni corupți și lipsiți de simț civic: spațiul politic apare ca un circ al intereselor personale, iar spațiul privat este dominat de imoralitate.

– Prin întâmplări neașteptate, *comicul de situație* susține tensiunea dramatică: pierderea și găsirea repetată a scrisorii, intervențiile repetate ale Cetățeanului turmentat, apariția lui Dandanache, evoluția inversă a personajelor (Cațavencu e înfrânt, deși părea învingător, iar Tipătescu, Trahanache și Zoe triumfă, deși erau în pericol de a pierde), situația finală când farsa electorală se transformă, printr-un compromis de proporții, într-o sărbătoare etc. Caragiale folosește procedee tipice ale comediei clasice: *încurcătura și echivocul* (determinate de pierderea biletului), *coincidența* (Dandanache utilizează același instrument de șantaj ca și Cațavencu), *quiproquoul* (confuzia pe care o face Dandanache între Tipătescu și Trahanache). În aproape fiecare scenă apare o situație amuzantă, în care evoluează personaje cu trăsături și limbaj comice. Remarcabile sunt, de exemplu, scena recitării scrisorii de amor de către soțul înșelat, ori scena numărării steagurilor de către Tipătescu și Pristanda.

– *Comicul de caracter* (Cațavencu – *tipul demagogului*; Farfuridi face și el parte din aceeași categorie a *demagogilor*, dar ilustrează și *tipul prostului fudul*; Dandanache – *prostul ticălos;* Tipătescu – *tipuldonjuanului*; Zoe – *tipul cochetei imorale*; Zaharia Trahanache – *tipul încornoratului*; Ghiță Pristanda – *tipul omului slugarnic*; Cetățeanul turmentat – *tipul omului simplu*,derutat de mascarada politică).

– *Comicul de limbaj* este remarcabil. Procedeele comice cel mai des întâlnite la acest nivel sunt:

- repetiția obsedantă a unor formule (ticurile verbale): *curat* al lui Pristanda, folosit până la absurd (*Curat murdar*!), *neicușorule, puicușorule* al lui Dandanache, sugerând senilitatea etc.;
- prezența numeroaselor greșeli de exprimare, demonstrând incultura personajelor: *famelie, andrisant, capitaliști* (cu sensul de locuitori ai Capitalei), *apropitar, bampir* etc;
- încălcarea logicii prin nonsens: *12 trecute fix, industria română este admirabilă, e sublimă, putem zice, dar lipsește cu desăvârșire*;
- folosirea truismelor (adevăruri evidente): *un popor care nu merge înainte stă pe loc* etc.

De asemenea, prin discursurile politice afectate, bombastice, agramate și confuze, se potențează ridicolul unor personaje, precum Cațavencu și Farfuridi. Chiar replicile simple dintre personaje sunt emfatice, iar dialogul amoros este declamativ și superficial. Autorul ridiculizează *agorafilia* personajelor (plăcerea și dorința de a se afla mereu în for: societate, tribună politică, scenă...).

Reper 3

– Mijloacele caracterizare susțin tipurile de comic (caracterizare indirectă prin fapte, comportament, discurs, nume, relația cu alte personaje etc.) O secvență ce evidențiază caracterul protagoniștilor și relația dintre prefect și Cațavencu găsim în actul al II-lea, după ce Cațavencu este arestat și adus în casa prefectului. Tipătescu încearcă să recupereze scrisoarea prin diverse oferte de funcții: avocat al statului, primar etc. Până la un punct,

Scanned with OKEN Scanner

Tipătescu își ascunde cu greu disprețul și furia în umbra ironiilor, dar când Cațavencu pretinde mandatul de deputat, prefectul devine de necontrolat și îl amenință pe interlocutor că îl omoară. Cațavencu strigă de la fereastră *Mă omoară vampirul! prefectul asasin! ajutor!* și formulează astfel un posibil titlu senzațional pentru un articol din ziarul său, prin care ar putea să facă presiuni suplimentare asupra prefectului. Cațavencu vrea să pară un cetățean onorabil, care își face datoria de a informa opinia publică despre relația imorală a prefectului, dar în esență este un șantajist și folosește scrisoarea ca unealtă pentru a obține postul de deputat (*Vreau... mandatul de deputat, iată ce vreau: nimic altceva!*). Demagogia este principala trăsătură de caracter a lui Cațavencu (*nu brațul care lovește, voința care ordonă e de vină*),iar atunci când ea îmbracă forme de patriotism, personajul este de un ridicol desăvârșit: *Nu voi, stimabile, să știu de Europa d-tale, eu voi să știu de România mea și numai de România...* Prin *comicul onomastic* se sugerează, indirect, firea de mahalagiu, de palavragiu a lui Cațavencu, întrucât *cață* înseamnă persoană cicălitoare.

– Desăvârșita artă a lui Caragiale nu omite niciun element al spectacolului sau al textului dramatic. Indicațiile scenicecombină comicul de limbaj cu comicul de situație și de caracter. Iată, de pildă, cum îl vede autorul pe demagogul Cațavencu înainte de a-și ține discursul: CAȚAVENCU (*ia poză, trece cu importanță printre mulțime și se suie la tribună, gustă din paharul cu apă, scoate un vraf de hârtii și gazete și le așază la tribună, își șterge cu eleganță avocățească fruntea. Este emoționat, tușește și luptă ostentativ cu emoția care pare a-l birui. Tăcere completă. Cu glasul tremurat*).

Varianta 45

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Acceptarea ocupării Bulgariei de către Rusia și a declanșării războiului contra Imperiului Otoman nu s-a făcut pe baza unui acord formal, ci printr-o simplă înțelegere admisă tacit de către marile puteri europene.

2. Exemplu: Cei trei împărați s-au pus de acord asupra consecințelor victoriei Rusiei asupra Porții Otomane, pentru imperiile lor.

3. Exemplu: Brătianu, Gorceakov și Ignatiev fuseseră invitați la ceai de către țar.

4. Exemplu: Gorceakov este arogant.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, inteligența politică a lui Brătianu, care înțelege, deși inițial fusese un adversar al războiului, că România poate câștiga de pe urma unei alianțe cu Rusia (*Brătianu știind că vântul bate de la Nord și că în războiul ce se pregătea România avea mult de câștigat, uitând teoriile neutralității susținute când era în opoziție, cu mintea-i ageră și cu hotărârea-i luminată, deveni imediat un partizan energic al războiului*); poți, de asemenea, să subliniezi demnitatea/mândria omului politic față de aroganța cancelarului imperial (*ne vom apăra cu disperare*).

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere că în centrul întâmplării povestite de Candiano-Popescu se află confruntarea dintre Brătianu și Gorceakov,

Scanned with OKEN Scanner

Ignatiev și țarul fiind mai degrabă figuranți. Privită din acest unghi, s-ar putea argumenta că relația dintre cele două țări nu era tocmai amicală, cancelarul imperial fiind cinic (*Și ce aveți să faceți?*) și arogant (*Atunci vă vom zdrobi.*), bizuindu-se pe uriașa putere militară a țării sale. Intervenția împăciuitoare a țarului (*Să ne tragem de-o parte și să rezolvăm împreună neînțelegerea.*) lasă să se întrevadă totuși o atitudine, dacă nu amicală, atunci mai diplomatică, rezultatul fiind semnarea ulterioară a *Convenției de la 4 aprilie*, care a mulțumit ambele state.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături (exemple): caracterul ludic, parodia, absurdul etc.

Semnificația textului: parodie în cheie absurdă a unei specii literare, *fabula*. Este de observat că fabula lui Urmuz conține întreaga structură a speciei clasice (acțiune, personaje, o construcție care crește progresiv), dar că fiecare enunț este lipsit de sens. Totul culminează cu o morală, ea însăși absurdă, câtă vreme *babița* nu este altceva decât numele popular al *pelicanului*.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Suflete tari* de Camil Petrescu – Andrei Pietraru

Reper 1

– Andrei (*30 de ani, înalt, delicat, față palidă, o nehotărâre și o instabilitate în gesturi de aparat de mare precizie, sensibil la mai multe influențe deodată*), studii strălucite de istorie; eșuează inexplicabil, ca bibliotecar-arhivar în casa aristocratului Matei Boiu-Dorcani (*Omule, toate drumurile pe care puteai să le apuci în viață duc la capătul lumii. Cum naiba de l-ai ales tocmai pe ăsta, de te-ai înfundat aici?*); îndrăgostit în taină, de șase ani, de Ioana; orgolios (alege o soluție extremă: se va sinucide dacă până la miezul nopții nu va reuși să o cucerească pe Ioana).

– Conflictul principal (interior) opune idealul de iubire al tânărului și concretul existenței. Conflictele exterioare sunt de natură socială (Ioana, *jupânița descendentă a trei logofeți și a patru spătari*, îl crede *un biet ratat*; Matei consideră căsătoria celor doi o mezalianță) și psihologică (înfruntarea orgoliilor celor două personaje).

Reper 2

– Scene semnificative (exemple): actul II, scena III – momentul în care impetuozitatea și pasiunea lui Andrei înving răceala și neîncrederea Ioanei; actul III, scena 7 – deznodământul: *Cum? Iar de la început totul? Mereu de la început pentru orice nimic? Vederea ta despre oameni se înnoiește la fiecare ceas, ca buruienile fără rădăcini în fiecare anotimp*. Andrei devine conștient că în toți acești ani a alergat după o himeră, că s-a implicat într-un *joc al ielelor* și renunță la tot: *Pe dumneata te-am ucis în mine... Ești moartă... mai moartă decât dacă n-ai fi existat niciodată...* Excesul de luciditate (*Câtă luciditate, atâta dramă*, spune un personaj din drama *Jocul ielelor*) generează de fiecare dată tensiune și declanșează drame.

Reper 3

– Caracterizarea personajului se realizează mai ales prin intermediul didascaliilor care, în teatrul lui Camil Petrescu, conțin comentarii ample, astfel încât atribuie scriitorului un statut asemănător aceluia al autorului omniscient din romanul tradițional (*Are figură obosită, de om mistuit de o frământată viață interioară. Fire bolnăvicios de impresionabilă, când prea timidă, când excesiv de violentă.*

Scanned with OKEN Scanner

O neliniște și o nestabilitate în gesturi de aparat de mare precizie, sensibil la mai multe influențe deodată. Când e surprins, și orice gest neprevăzut îl surprinde, e cu totul dezorganizat, bâlbâie fără să se poată regăsi, dar, de îndată ce își revine, instantaneu ca după o lege a totului sau nimic, e plin de viață, uneori cu izbucniri năpraznice. Mâinile și gura îi sunt cu adevărat aristocratice. Acum are în ținută ceva din neglijența orgoliosilor învinși, care nu mai iau seama la amănunte).

– Intervine și perspectiva celorlalte personaje: Ioana (*un serv, suflet de slugă*); Matei (inițial îl consideră un om devotat, apoi îl numește *ticălos vânător de zestre*); Culai (*zănatec, stupid, nebun*, fiindcă a ratat un viitor promițător, din cauza pasiunii absurde pentru Ioana); Maria Sinești (singura care intuiește adevărata dimensiune a personalității sale: *E poate prea delicat și de aceea e timid.*).

Varianta 46

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *dă măsura* în text este *arată, ilustrează.*

2. Exemplu: Diferența dintre Moldova și Valahia, așa cum reiese din textul dat constă în faptul că Moldova este, în oarecare măsură, nostalgică, demodată, paseistă, în raport cu Valahia modernă, dinamică și cosmopolită.

3. Exemplu: Cele două romane scrise de Mircea Eliade și precizate în textul citat sunt *Întoarcerea din rai* și *Huliganii.*

4. Exemplu: Opinia autorului, așa cum reiese din fragmentul citat, este că generația *Marii Unirii* este scindată între tradiție și modernitate, în vreme ce generația tânără este inovatoare.

5. Exemplu: Trăsăturile capitalei moderne, rezultate din textul citat sunt: dinamismul, spiritul revoluționar, autenticitatea, caracterul inovator.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că literatura română a început să se modernizeze începând cu anul 1930, atunci când apare romanul subiectiv, citadin, psihologic, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război,* iar modernizarea a continuat odată cu publicarea romanelor lui Mircea Eliade.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale modernismului poetic interbelic (exemple): intelectualizarea emoției, neașteptate asocieri lexicale și semantice, fantezia metaforică, înnoirile prozodice etc.

Semnificația textului (exemplu): Versurile exprimă ideea de ambivalență a sufletului (complementaritatea binelui și a răului), prin două metafore care aduc în prim-plan opoziția divin – lumesc/omenesc: *roata stelelor (prin care se desemnează frumosul, absolutul, noblețea idealului, desăvârșirea) și o lume de jivine (întruchipare a răului, păcatul, instinctele primare, minciuna și ipocrizia, decăderea).* Expresivitatea este obținută prin esențializarea mijloacelor artistice – figuri de stil (îndeosebi metafora, dar și enumerația sau comparația), procedee artistice (ingambamentul, constând în continuarea ideii poetice în mai multe versuri con-

Scanned with OKEN Scanner

secutive, doar primul fiind scris cu majusculă, gradația, tehnica ambiguizării și a sugestiei, antiteza și opoziția) și imagini artistice care nu se mai adresează, pur și simplu, vizualului, auditivului, tactilului etc., ci capacității de reprezentare imaginativă și conceptuală a cititorului (manieră stilistică esențială, în poezia modernă, de redare a ideii poetice).

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Suflete tari* de Camil Petrescu – Andrei și Ioana

Reper 1

– Andrei Pietraru este tipul intelectualului stăpânit de o mare neliniște existențială. El este *un tânăr ca de treizeci de ani*, bibliotecar de șase ani în casa aristocratului Matei Boiu-Dorcani. Personajul principal feminin al dramei, Ioana Boiu, fiica boierului Matei Boiu-Dorcani, este oarecum atipică pentru literatura lui Camil Petrescu. Tânăra de 29 de ani este o răzvrătită, o rebelă sau, cel puțin, îi place să pară astfel.

Reper 2

– Andrei vede în Ioana mai întâi o *ființă depărtată de lume, un exemplar unic*, pentru ca mai apoi ea să devină pentru el o persoană artificială care *literaturizează viața*. De altfel, chiar și atitudinea ei față de Andrei este contradictorie: mai întâi îl disprețuiește, considerându-l *un biet ratat*, apoi devotamentul și sufletul lui deosebit o impresionează, trezindu-i în același timp ambiția. Orgolios peste măsură, ca majoritatea personajelor lui Camil Petrescu, Andrei își propune o soluție extremă și promite că se va sinucide dacă până la miezul nopții nu va reuși să sărute mâna femeii iubite. El îi va mărturisi Ioanei sentimentele tăinuite atâta vreme, într-o scenă (actul II, scena III) în care orgoliul femeii se confruntă cu mândria bărbatului.

Reper 3

– Titlul ilustrează caracterele puternice ale celor două personaje principale, Andrei și Ioana, anticipând în același timp o confruntare a orgoliilor.

– Drama de conștiință a lui Andrei Pietraru provine din conflictul dintre idealul său de iubire și concretul existenței.

– Acțiunea se petrece *prin toamna lui 1913*, în casa lui Matei Boiu-Dorcani, *o clădire veche, cu ziduri groase, ca de cetate, în stilul Universității vechi.*

Varianta 47

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Expresia reflectă ideea că între scriitorii unei epoci existau convergențe, similitudini.

2. Exemplu: *Simbolismul este un curent literar apărut în Franța (și în Belgia francofonă) la sfârșitul secolului al XIX-lea.*

3. Exemplu: Cele două perspective sunt cea a contemporanilor și cea a istoricilor de mai târziu.

4. Exemplu: Cele două soluții extreme sunt: *cea contextuală, istoristă și cea strict teoretică imanentistă, care să identifice un model ideal al curentului.*

Scanned with OKEN Scanner

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu: accepția dată de contemporani diferă de a urmașilor; *confuzia denumirilor* etc.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului poți avea în vedere ideea că descrierea unui curent literar este supusă unor incertitudini, date fiind raportările contextuale, istorice și terminologice. Vei selecta din text dovezi și explicații oferite de autoare, care pot fi completate cu informații și exemple studiate la clasă (de pildă, denumirile diferitelor grupări simboliste sau moderniste etc.).

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale simbolismului (exemple): simboluri și motive literare – odaia, parfumul, florile, decorul intim, diferite senzații, sugestia, sinestezia, exotismul, refrenul etc.

Semnificația textului (exemplu): reproșul adresat amantei, cadrul intim al odăii descris sinestezic, prin acumularea de senzații: parfumul *miresme-otrăvitoare*, obiecte prețioase – *trepieduri de argint*, culori – *flori însângerate*; prezența simbolurilor *dantela pernelor curate*; *Trei ramuri verzi de lămâiță*; *parfum de brad* etc.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Iona* de Marin Sorescu – Iona

Reper 1

– Statutul social de pescar este simbolic. Actul de a pescui semnifică nevoia de cunoaștere și autocunoaștere și este punctul esențial care conturează statutul psihologic și moral al personajului.

– „Drumul" devenirii personajului: în tabloul I – conformist, autoiluzionat; în tablourile II, III – pasiv în fața destinului, apoi găsește cuțitul, instrument al salvării, și trece la acțiunea conștientă și reflexivitate; în tabloul IV – ajunge la conștiința de sine.

Reper 2

– Principala trăsătură a personajului este singurătatea, potrivit notațiilor autorului din debutul textului dramatic. Secvențe ilustrative: în tabloul I, când Iona își pierde ecoul, simbol al înstrăinării de sine; în tabloul III, scena în care protagonistul scrie un bilet cu propriul sânge, tăindu-și o bucată de piele din podul palmei stângi; tabloul IV, în întregime, lumea ca imagine a *unui șir de burți, ca niște geamuri puse unul lângă altul*, absența semnelor divinității din lume, gestul final, sinuciderea.

Reper 3

– Iona este un personaj-idee, care întruchipează, în mod alegoric, singurătatea condiției umane și căutările omului modern. Conflictul specific teatrului clasic (confruntarea dintre personaje) lipsește. Imagine a omului modern, Iona trăiește un conflict interior de esență tragică cu propriul sine, într-o intrigă născută din discrepanța dintre idealul de libertate, de cunoaștere absolută, și damnarea de a trăi într-un orizont închis ca un pântece de chit.

Scanned with OKEN Scanner

– Subiectul nu trebuie interpretat în plan real, piesa fiind în fond o parabolă a căutării spirituale a individului. Este vorba de drumul dificil și dureros spre înțelegere privită ca *iluminare*. Toate gesturile eroului, indicațiile de regie, decorul, totul trebuie așadar „citit" în cheie simbolică.

– Mijloacele de caracterizare, directe și indirecte, sunt specifice personajului dramatic (limbajul, gesturile, acțiunile simbolice, indicațiile autorului), dar modul de expunere este exclusiv monologul. Caracterizarea directă, prin intermediul indicațiilor scenice, individualizează drama existențială a personajului: *explicativ, înțelept, imperativ, uimit, vesel, curios, nehotărât, făcându-și curaj.*

– Iona devine imaginea generică a omului modern, prin multitudinea trăirilor sale exprimate în replici: reverie, reflecție, acțiune, veselie, tristețe, spaimă, calm. În concordanță cu aceste stări, limbajul personajului trece de la un registru stilistic la altul: colocvial și metaforic, ironic și tragic, acest amestec fiind o caracteristică a teatrului modern.

Varianta 48

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *luau parte* în text este *participau*.

2. Exemplu: Bătăile cu flori constituiau o modalitate de petrecere a timpului liber.

3. Exemplu: Bătăile cu flori se petreceau la Șosea (Șoseaua Kiseleff era principalul loc de plimbare al bucureștenilor).

4. Exemplu: Atitudinea participanților față de bătăile cu flori era de respect reciproc, motiv pentru care oamenii se îmbrăcau elegant.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că bătăile cu flori reprezentau o modalitate de petrecere a timpului liber pentru lumea bună a capitalei.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să ai în vedere faptul că, la începutul secolului al XX-lea, era foarte importantă respectarea convenienței, de care oamenii țineau cont chiar și în timpul liber. De asemenea, eleganța vestimentației, dar și a comportamentului erau impuse de la sine.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale artei poetice (exemple): discursul liric axat pe mărturisirea directă a propriei condiții de creator, viziunea despre propria artă cu finalitate socială.

Semnificația textului (exemplu): textul este o artă poetică care exprimă identificarea creatorului atât cu fericirea, cât și cu suferința poporului din care face parte, sentimente care constituie pentru poet principalele surse de inspirație.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Textul literar ales: *Alexandru Lăpușneanul* de Costache Negruzzi

Reper 1

– Constituirea deplină a romantismului pașoptist a fost marcată de programul teoretic *Introducție*, apărut în *Dacia literară*, redactat de Mihail Kogălniceanu.

– Kogălniceanu încurajează scriitorii români de pretutindeni să publice scrieri originale.

Reper 2

– Cele patru puncte ale articolului-program sunt: întemeierea spiritului critic în literatura română pe principiul estetic (*vom critica cartea, iar nu persoana*); afirmarea idealului de realizare a unității limbii și a literaturii române; combaterea imitațiilor și a traducerilor mediocre (*traducțiile însă nu fac o literatură*); promovarea unei literaturi originale, prin indicarea unor surse de inspirație în conformitate cu specificul național și cu estetica romantică – istoria, frumusețile țării și folclorul.

Reper 3

– Curent literar: *Alexandru Lăpușneanul* – nuvelă romantică; argumente: tema de inspirație istorică, construcție liniară, personaje excepționale în situații excepționale, antiteza blândețe – cruzime, culoarea locală.

– Tema istorică: lupta pentru putere în a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanul (1564 – 1569), în Moldova secolului al XVI-lea. Două episoade ilustrative: replica domnitorului *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreu...*, în capitolul I, și scena uciderii celor 47 de boieri, în capitolul al III-lea.

– Surse de inspirație: *Letopisețele Țării Moldovei* ale lui Grigore Ureche și Miron Costin.

– Perspectivă narativă obiectivă: narator omniscient, sobru, detașat; narațiune la persoana a III-a.

– Compoziția: narațiune lineară, alcătuită prin înlănțuire. Incipitul și finalul se remarcă prin sobrietate. Nuvela cuprinde patru capitole, care fixează momentele subiectului, fiecare cu câte un moto cu rol rezumativ: capitolul I (expoziționea și intriga) – *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreu...*; capitolul al II-lea (desfășurarea acțiunii) – *Ai să dai samă, doamnă!*; capitolul al III-lea (punctul culminant) – *Capul lui Moțoc vrem...*; capitolul al IV-lea (deznodământul) – *De mă voi scula, pre mulți am să popesc și eu...*

– Conflictul principal: lupta pentru putere dintre domnitor și boieri.

– Alexandru Lăpușneanul este un personaj romantic, ce întruchipează tipul tiranului sângeros și crud.

– Doamna Ruxanda apare în antiteză cu Lăpușneanul: blândețe – cruzime, caracter slab – caracter tare.

– Boierul Moțoc reprezintă tipul boierului trădător, viclean, laș, intrigant.

– Personajele episodice: Spancioc și Stroici sunt tineri boieri patrioți, cu rol justițiar, în antiteză cu boierul trădător.

– Stilul narativ se remarcă prin sobrietate și concizie.

– Registrele stilistice arhaic și regional contribuie la culoarea locală. Limbajul personajelor este un mijloc de caracterizare indirectă, mai ales prin replici memorabile: *Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreu!*; *Proști, dar mulți!* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Varianta 49

SUBIECTUL I (50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Sensul expresiei *pe temeiul* din text este *din cauza.*

2. Exemplu: Simbolismul românesc a fost respins de adversari din cauza inadecvării *la tradițiile și realitățile sociale și morale ale țării noastre.*

3. Exemplu: Doi scriitori simboliști sunt G. Bacovia și Ion Pillat.

4. Exemplu: Originile simbolismului românesc se datorează influenței literaturii franceze asupra literaturii române. Noua poezie franceză corespundea sensibilității epocii, pe care lirica eminesciană nu mai reușea să o confirme.

5. În formularea răspunsului poți avea în vedere, de exemplu, faptul că simbolismul românesc ilustrează spiritul citadin inadaptat și măcinat de nevroză, de spleen.

B. (20 de puncte)

În formularea răspunsului este bine să dezvolți ideile formulate la subiectul I.A punctul 5.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Trăsături ale tradiționalismului (exemple): atitudinea nostalgică, motivul amintirii, al sufletului, al călătorului, al dorului, legătura cu strămoșii etc.

Semnificația textului (exemplu): în textul citat, sufletul este descris prin intermediul unei metafore, ce amintește de *corabia vieții* a poetului simbolist francez Arthur Rimbaud, drept *navă călătoare*. Este conturată, de asemenea, antiteza dintre suflet și trup, dintre spiritual și material.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Reper 1

– Reveniți de la studii din străinătate, câțiva tineri (P.P. Carp, Vasile Pogor, Theodor Rosetti, Iacob Negruzzi și Titu Maiorescu), conștienți de situația precară a culturii române, au hotărât înființarea la Iași, în 1863, a societății *Junimea*, o asociație menită să aducă un suflu nou în cultura română.

Reper 2

– Activitatea societății *Junimea* poate fi structurată în trei etape:

1. Etapa ieșeană (1863 – 1874) are un pronunțat caracter polemic și se manifestă în trei direcții: limbă, literatură și cultură. În această perioadă se elaborează principiile sociale și estetice ale junimismului.

2. Perioada 1874 – 1885 este o etapă de consolidare, în sensul că în această perioadă se afirmă reprezentanții de seamă ai *direcției noi* în poezia și proza română: Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale.

3. Etapa a treia începe din 1885, când revista *Convorbiri literare* este mutată la București. Apariția revistei se prelungește până în 1944, dar ea nu va mai atinge gradul de popularitate din primii douăzeci de ani.

Scanned with OKEN Scanner

Reper 3

– În *Istoria literaturii române moderne*, Tudor Vianu identifică trăsăturile definitorii ale junimismului: spiritul critic, spiritul filosofic, gustul pentru clasic și academic, spiritul oratoric și ironia.

– Titu Maiorescu a avut un rol definitoriu în cadrul societății *Junimea*, impunându-se ca adevăratul ei conducător, iar în cadrul epocii, drept cel mai important îndrumător cultural și literar.

– Domeniile de manifestare a spiritului critic maiorescian sunt numeroase: limba română, literatura, cultura, estetica, filosofia. Studiile sale sunt de o importanță majoră pentru literatura română. Dintre acestea putem aminti: *O cercetare critică asupra poeziei de la 1867*; *În contra direcției de astăzi în cultura română* (1868); *Asupra poeziei noastre populare* (1868); *Direcția nouă în poezia și proza românească* (1872); *Comediile d-lui Caragiale* (1885); *Eminescu și poeziile lui* (1889).

– Unul dintre studiile reprezentative pentru spiritul critic junimist și pentru viziunea asupra evoluției fenomenului cultural este *În contra direcției de astăzi în cultura română*, apărut inițial în revista *Convorbiri literare* (1868) și apoi în volumul care reunește cele mai importante studii maioresciene, *Critice*.

– Titu Maiorescu formulează în acest studiu teoria critică a *formelor fără fond*, prin care definește sintetic starea culturii românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Varianta 50

SUBIECTUL I

A. (30 de puncte)

1. Exemplu: Afirmația exprimă ideea că școala trebuie să ajute la dezvoltarea autentică a elevilor, nu să fie un prilej pentru profesori de a-și etala a cunoștințele.

2. Exemplu: Literatura ar trebui studiată serios în cadrul *cercurilor*, al *cenaclurilor*, la *cursurile de creative writing* și în *facultățile specializate*.

3. Exemplu: Cel mai important obiectiv al studierii literaturii în școală este *trezirea apetitului pentru lectură*.

4. Exemplu: Atitudinea autorului este ironică la adresa unor clișee desprinse din discursurile despre ceea ce ar trebui să promoveze școala.

5. În formularea răspunsului, poți avea în vedere, de exemplu, faptul că scriitorii prezenți în manuale, chiar dacă sunt mai bine vânduți pe piața de carte, *riscă să-și piardă prin tocire bună parte din aură*. Cu alte cuvinte, vor fi citiți din obligație, iar opera lor va deveni *literatură plicticoasă* prin uz și abuz.

B. (20 de puncte)

Argumente pro (exemple): Adaptarea programelor de studiu al literaturii la psihologia, gustul și interesele elevului actual este necesară, în viziunea scriitorului, prin: contactul cu texte care pot ține trează atenția unui tânăr pasionat mai curând de tehnologie și de imagine; nevoia de a trezi apetitul de lectură și nu aceea de a transmite informație teoretică; selectarea nu a celui mai „bun" scriitor, ci a aceluia care are texte bune, incitante, indiferent de epocă. De altfel, Mircea Cărtărescu nu susține ideea unui canon al succesului de librărie

Scanned with OKEN Scanner

din prezent, ci ideea unor texte reprezentative, de substanță, atât ale autorilor de ieri, cât și ale celor de azi. Dacă școala ucide plăcerea de a citi, atunci nu și-a atins scopul educativ, indiferent câtă informație despre autori canonici, genuri literare sau figuri de stil posedă, în final, elevul.

În funcție de poziția ta, poți să ai în vedere:

Argumente contra (exemple): Deși scriitorul afirmă că „nimeni n-a învățat vreodată literatura din cărțile de școală", se poate susține, pe de altă parte, ideea că școala trebuie să fie un vehicul pentru modele, pentru valorile confirmate de timp, pentru instrumente de analiză, la care, poate, altfel nu ai avea acces. Rolul de îndrumător al unui profesor nu poate fi nici el neglijat.

SUBIECTUL AL II-LEA (10 puncte)

Trăsături ale literaturii pașoptiste (exemple): situată între 1830 și 1860, epoca pașoptistă este un timp al transformărilor profunde la nivel economic, social, politic și cultural; pașoptiștii, formați în universitățile din Occident, aduc în țară spiritul înnoirilor revoluționare. „Oameni ai începutului de drum" (cum îi descrie criticul și istoricul literar Paul Cornea), ei edifică România modernă; literatura lor este angajată, pusă în slujba idealului național (unirea și independența), entuziastă, retorică, mesianică, revoluționară.

Semnificațiile textului (exemple): fragmentul relevă implicarea poetului pașoptist în viața cetății, prin titlul care exprimă limpede idealul politic al generației (*Unirea Principatelor*) și prin adresarea către oamenii politici chemați să-l îndeplinească (*Deputați!* [...];*Fala sau rușinea țării se așteaptă de la voi.*) Paralelismul cu trecutul medieval, tipic romantic, are rolul de a oferi bărbaților de stat contemporani modele eroice (*Virtuți mari, ilustre fapte ale nației române*), iar îmbrățișarea dintre domnitorii Moldovei (*Bogdan*) și Munteniei (*Mircea*) este un simbol transparent al unirii. Iubirea de țară și mesianismul sunt exprimate într-o serie de interogații retorice (*Cine n-are dor să vadă țara sa în fericire,/ Cu legi bune, cu legi drepte, în tărie și-n unire,/ Cultivând artele păcii pe al său pământ bogat?*).

SUBIECTUL AL III-LEA (30 de puncte)

Reper 1

– Perioada interbelicăeste o epocă de efervescență spirituală, dar și de instabilitate și tensiune. Se conturează în această epocă două ideologii literare adverse: modernismul și tradiționalismul.

– Direcția modernistă – care încurajează formele artistice inovatoare – este susținută de criticul Eugen Lovinescu, mentor al cenaclului *Sburătorul* și al revistei cu același nume. Principalele cărți de doctrină ale lui Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne* (1924 – 1926) și *Istoria literaturii române contemporane* (1926 – 1929), explică și susțin modernismul.

Reper 2

– Principiul sincronismului și al diferențierii. Lovinescu pornește, în explicarea modernismului, de la teoria imitației (preluată de la sociologul francez Gabriel Tarde). Legea dezvoltării civilizației este imitația, susține criticul: *Întrucât puterea de creație a unei rase e limitată la un număr restrâns de invențiuni, pe când puterea de asimilare și apoi de elaborare în forme originale este nelimitată, imitația este cel mai obișnuit fel de a fi original*. Sincronismul înseamnă pentru literatura

Scanned with OKEN Scanner

română racordarea ei la „spiritul veacului", adică adoptarea rapidă, la noi, a ultimelor formule artistice din Occident: teme, procedee și abia apoi conținuturi și atitudini sufletești (*stimulare prin simulare).* Principiul diferențierii implică originalitatea, un efort de distanțare a scriitorilor moderni față de trecut, dar și față de alți creatori de literatură (*Elementul esențial al talentului e originalitatea și originalitatea înseamnă diferențiere.*)Astfel, sincronizarea are loc în două etape: imitarea ultimelor formule artistice din Occident (de pildă personajul intelectual, tematica citadină, romanul de analiză psihologică) și apoi asimilarea lor într-o manieră originală, creatoare.

– Autonomia esteticului. Lovinescu continuă tradiția lui Titu Maiorescu cu privire la autonomia esteticului și respinge transformarea specificului național sau a factorului etic în criterii de apreciere a operelor literare. Valoarea estetică trebuie să fie unicul criteriu.

Reper 3

Obiectivul principal al grupării literare *Sburătorul* a fost promovarea tinerilor scriitori, fapt realizat prin lansarea și afirmarea romancierilor Anton Holban, George Călinescu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Liviu Rebreanu, a poetului Ion Barbu, a criticilor Pompiliu Constantinescu și Vladimir Streinu. Eugen Lovinescu reia astfel, peste timp, ideea lui Ion Heliade-Rădulescu, apoi a grupului junimist, de încurajare a tinerelor talente.

Scanned with OKEN Scanner

DICȚIONAR DE TERMENI LITERARI

act, acțiune, artă poetică, avangardă artistică, basm, comedie, comic (tipuri), conflict, construcția subiectului (expoziție, intrigă, desfășurarea acțiunii, punct culminant, deznodământ), **curent literar, dramă, elemente de recurență** (motiv poetic, laitmotiv, refren), **figură de stil** (clasificare), **final, imaginar poetic, incipit, indicații scenice, instanțele comunicării în textul narativ** (autor, narator, personaj, cititor/ascultător), **măsura, modalități de caracterizare a personajului literar, modernism, nuvelă, operă dramatică, perspectivă narativă, postmodernism, povestire, prozodie** (măsură, rimă, ritm, vers), **realism, registre stilistice ale limbii** (limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial/familiar, limbaj regional/popular, limbaj arhaic, argou, jargon), **relații de opoziție, relații de simetrie, relații spațiale și temporale, rimă, ritm, roman, romantism, scenă, secvență narativă (episod), secvență poetică, simbolism, temă, titlu, tradiționalism, vers**

- **act** – subdiviziune formală, autonomă a unei piese de teatru, delimitată de o ridicare și o lăsare de cortină.

- **acțiune** – totalitatea evenimentelor, a faptelor și a întâmplărilor semnificative, prezentate în succesiunea lor într-o operă literară (epică sau dramatică), determinate de relațiile care se stabilesc între personaje. Din punctul de vedere al timpului, acțiunea poate fi continuă (cronologică) sau discontinuă (retrospectivă). Din punctul de vedere al spațiului, acțiunea poate fi lineară (urmărește evoluția unui personaj) sau în planuri paralele.

- **artă poetică** – program (manifest) literar, operă literară în versuri în care autorul își exprimă în mod direct concepția despre poezie (principiile de creație: elemente de laborator poetic, surse de inspirație, teme, modalități de creație și de expresie; rolul poeziei în societate etc.) și despre rolul poetului (relația poet – creație/inspirație; raportul poetului cu lumea sau cu divinitatea; rolul său social etc.). La nivel ideatic, artele poetice se concentrează, în general, asupra a doi termeni: poezia și poetul. În funcție de termenul care deține rolul determinant, ne aflăm în fața unei arte poetice clasice (care explică ce este poezia) sau moderne (care se concentrează asupra rolului poetului). De exemplu, în concepția lui Octavian Goga (în ***Rugăciune***), actul de creație este mediat de divinitate, iar harul poetic/inspirația e de origine divină. Pentru Tudor Arghezi (în ***Testament***) poezia înseamnă *cuvinte potrivite* de un „meșter" al cuvântului, care contopește *slova de foc* (inspirația) cu *slova făurită* (meșteșugul). Lucian Blaga (în ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii***) plasează *eul creator* în centrul universului ale cărui mistere le protejează, creația poetică fiind o cale de cunoaștere (numită *luciferică* și care *sporește a lumii taină*), aflată în opoziție cu aceea rațională (*paradisiacă*, despre care afirmă că *ucide vraja nepătrunsului ascuns în adâncimi de întuneric*).

- **avangardă artistică** – în accepție estetică, avangarda este o mișcare artistică specifică primelor decenii ale secolului al XX-lea, care își propune să impună noi structuri artistice în dauna celor tradiționale, considerate depășite. În artele plastice, ea se manifestă în pictura *fauvistă* (din *fr.* fauve, *fiară*) a lui Henri Matisse, André Derain sau Raoul Dufy, ale căror tablouri se remarcă prin violență coloristică și stilizare. Spaniolul Pablo Picasso, prin tabloul său ***Domnișoarele din Avignon*** (1907), este considerat inițiatorul picturii *cubiste*. Îl vor urma Georges Braque, Fernand Léger, Juan Gris ș.a. În anul 1909 italianul F.T. Marinetti publică primul manifest *futurist* (de la *it.* il futuro, *viitorul*) în care poetul exaltă epoca modernă, energia, vitalismul. În anul 1910 rusul Vasili Kandinsky pictează prima acuarelă *abstractă*, în care își propune să nu se inspire în

Scanned with OKEN Scanner

niciun fel din realitatea înconjurătoare, ci să pună în prim-plan rigoarea intelectuală, regula geometrică. Din acelaşi an, la Berlin mai întâi, începe să se manifeste, în literatură, cinematografie, arte plastice, *expresionismul*, ai cărui adepţi considerau că *este necesar să extragă din viaţă inspiraţia creatoare* şi că *opera de artă se naşte din transpunerea totală a ideii personale în lucrare*. Printre iniţiatori se numără pictorii Ernst Ludwig Kirchner şi Emil Nolde, cărora li se vor alătura Edvard Munch, James Ensor, Georges Rouault ş.a. În Rusia debutează poeţii Osip Mandelştam, Anna Ahmatova şi Vladimir Maiakovski. În 1916, la Zürich, românul Tristan Tzara iniţiază un nou curent numit, prin hazard, *dadaism*, poate cea mai violent-negatoare direcţie a avangardei. Mişcarea „moare" în anul 1922, an care marchează, în Rusia, apariţia unui nou curent, *constructivismul*. În acelaşi an, în România, Urmuz publică primele proze, la insistenţele lui Tudor Arghezi. Tot acum apare la Bucureşti prima revistă de avangardă, *Contimporanul*, sub conducerea poetului Ion Vinea şi a pictorului Marcel Iancu. Doi ani mai târziu, în 1924, André Breton publică ***Primul manifest al suprarealismului***, curent definit ca *automatism psihic pur, prin care ne propunem să exprimăm fie verbal, fie în scris, fie în orice alt chip, funcţionarea reală a gândirii*. I se vor alătura pe rând pictorul belgian René Magritte, spaniolul Salvador Dalí, evreul de origine română Victor Brauner, regizorul spaniol Luis Buñuel, poeţi francezi precum René Char, Louis Aragon, şi români precum Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Stephan Roll, Geo Bogza ş.a. La începutul anilor '30, în U.R.S.S. mai întâi, apoi în Germania nazistă, avangarda va fi interzisă, fiind considerată fie „nepartinică", fie „artă degenerată". Un al doilea val al avangardei, mai cu seamă în direcţia suprarealismului, se va manifesta imediat după 1945, atât în România, prin poeţi precum Gellu Naum, Virgil Teodorescu sau Paul Păun, cât şi în restul Europei. Ultima manifestare de anvergură a avangardei a fost Expoziţia Internaţională a Suprarelismului de la Paris, din anul 1947, deşi mişcarea suprarealistă a supravieţuit cel puţin încă două decenii, iar prin poetul Gellu Naum a depăşit graniţa mileniului al II-lea.

Principala trăsătură a artei de avangardă este **negaţia**, acţiunea ei fiind, înainte de toate, una distructivă. *Jos cu poeţii, jos zidurile..., Jos arta..., Huooooooo..., S-au făcut totdeauna greşeli, dar cele mai mari greşeli sunt poemele care s-au scris...* nu sunt numai simple teribilisme, ci declaraţii programatice desprinse din diverse *manifeste artistice*. O formă mai puţin agresivă, dar tot atât de eficace a negaţiei, va fi **spiritul ludic**. Extrema **mobilitate**, **teama de formulă** ca expresie a nemişcării sunt alte trăsături ale mişcării de avangardă. Artiştii se împotrivesc „clasicizării", „refuză capodopera", „exaltă insuccesul", tocmai pentru că neagă tradiţia care tinde să se eternizeze prin intermediul capodoperei. Avangarda înseamnă **ruptură** totală de trecut, **experiment**. Mişcarea se va manifesta simultan pe întreg tărâmul artei (literatură, arte plastice, muzică, cinematografie, arhitectură etc.), astfel încât este dificil de trasat o linie precisă de separare între diversele ei forme de manifestare. Principalele curente ale avangardei artistice, **dadaismul**, **cubismul**, **futurismul**, **integralismul**, **constructivismul** şi **suprarealismul**, se vor regăsi şi în mişcarea de avangardă din România, care a fost în mare măsură sincronă cu manifestările similare din Europa.

- **basm** – naraţiune de întindere medie, în care personajele, cele mai multe fabuloase (zmei, zâne etc.) sunt purtătoare ale unor valori simbolice. Caracteristic literaturii populare, basmul a intrat în atenţia cititorului european „cult" abia la începutul secolului al XIX-lea, prin culegerea fraţilor Wilhelm şi Jacob Grimm, ***Basme pentru copii şi familie***, apărută în anul 1812, în Germania. Estetica romantică a timpului a impus concepte precum *scriitor naţional, tezaur naţional, caracter popular al artei, limbă populară*, oferind astfel suportul teoretic care a motivat culegerea basmelor populare. S-a creat o adevărată emulaţie în rândul cărturarilor europeni. În ţara noastră, cea mai importantă colecţie de basme aparţine lui Petre Ispirescu (1872). Traducerile unor creaţii originale străine, precum poveştile francezului Charles Perrault (1628 – 1703) ori ale danezului

Scanned with OKEN Scanner

Hans Christian Andersen (1805 – 1875), au impulsionat scriitorii români, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, să abordeze și ei noul gen. Este vorba de marii creatori ai momentului, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici, I.L. Caragiale sau Barbu Delavrancea, dar și de alții, mai puțin cunoscuți astăzi, ca Elena Sevastos și Ion Pop-Reteganul.

Probabil cea mai importantă caracteristică a basmelor populare este *stereotipia*. Specialiștii, deși pe căi diferite, ajung toți la aceeași concluzie, și anume că în basmul popular *funcțiile* (acțiuni semnifcative) personajelor sunt fundamentale și constante, chiar dacă personajele ca atare sunt variabile. De aici decurg mai multe caracteristici: funcțiile constituie elementele fixe, stabile ale basmului, independent de cine și în ce mod le îndeplinește, numărul lor este limitat, iar succesiunea, mereu aceeași. De asemenea, funcțiile decurg una din alta sub imperiul necesității logice, dar și artistice și, important, nicio funcție nu exclude o alta. Asemenea constatări i-au permis folcloristului V.I. Propp să clasifice personajele basmelor populare, prin raportare la *erou*, în *răufăcători* (al căror rol este de a tulbura liniștea familiei, de a provoca o nenorocire, de a dăuna eroului etc.), *donatori* (personaje întâlnite întâmplător de erou, care îi dăruiesc acestuia un obiect miraculos ce va contribui la depășirea unui impas) și *ajutoare* (personaje care se pun la dispoziția eroului, însoțindu-l în drumul lui). Pornind de la această premisă, schema pe care se construiește basmul popular se dovedește a fi relativ simplă: eroul pleacă la drum pentru a îndeplini o „muncă", se confruntă cu răufăcătorii și reușește până la urmă în ceea ce își propune să realizeze, având alături ajutoarele și/sau donatorii. Contribuția povestitorului popular constă astfel în combinarea diverselor tipuri, în funcție de scopul urmărit, de creativitate, de talent etc. De aceea numărul răufăcătorilor, al donatorilor și al ajutoarelor trebuie pus în directă legătură cu extensia acțiunii: el va crește, așadar, dacă povestitorul va dori să construiască o acțiune complicată și va fi mai mic în cazul în care acțiunea se va dori a fi mai simplă. Ca structură, basmul cult, deși este o creație originală, nu se îndepărtează esențial de modelul schițat mai sus. Vom întâlni și în acest caz o situație inițială urmată de o parte pregătitoare, de punctul de înnodare al intrigii, de apariția donatorilor și/sau a ajutoarelor, de acțiunea propriu-zisă și deznodământ. Tocmai de aceea, diferențele trebuie căutate cu precădere în modul specific în care fiecare scriitor reușește să prelucreze inedit un material în mare măsură preexistent.

- **comedie** – specie a genului dramatic care provoacă râsul prin satirizarea moravurilor, a tipurilor umane, prin înlănțuirea unor situații neprevăzute. Originea *comediei* se află în serbările închinate zeului Dionysos care se terminau printr-o procesiune veselă, numită *komas*, în timpul căreia se cânta și se dansa. Din cântecele vesele ale corului și din dialogul dintre *corifeu* (conducătorul corului) și cor, a luat naștere, în sec. al V-lea î.H. *comedia*, specie a genului dramatic, având un pronunțat caracter satiric, politic, uneori bufon, și o acțiune foarte simplă. „Părintele" *comediei* este considerat Aristofan, autorul unor piese ca ***Lysistrata***, ***Broaștele*** sau ***Norii***. Comedia latină, mai puțin originală, împrumută de la cea grecească o serie de teme și tipuri. Cel mai valoros autor este Plaut (***Amfitrion***, ***Aulularia***, ***Soldatul fanfaron*** etc.). Va urma o lungă perioadă de „hibernare", specia reînviind în Italia secolului al XVI-lea, prin *commédia dell'árte*, o formă a *comediei* influențată de teatrul popular dialectal, în care, după o temă dată, actorii improvizau o întreagă piesă cu intrigă complicată. Personaje convenționale (Pantalone, Arlechino, Colombina, Pulcinella) întruchipau tipuri umane ca bătrânul îndrăgostit, servitorul isteț, fata naivă, prostănacul etc. Venețianul Carlo Goldoni (1707 – 1793) va reînvia, în Italia, vechea *comedie* bazată pe texte scrise. Piesele sale cele mai cunoscute, ***Mincinosul***, ***Hangița***, ***Slugă la doi stăpâni*** satirizează parvenitismul, meschinăria, prostia. În Spania, scriu autori precum Cervantes, Lope de Vega și Calderon de la Barca, iar în Anglia, William Shakespeare, autorul unor piese ca ***Nevestele vesele din***

Scanned with OKEN Scanner

Windsor, Visul unei nopți de vară, Comedia erorilor, Cum vă place. În Franța, Molière scrie *Don Juan, Avarul, Tartuffe, Bolnavul închipuit, Burghezul gentilom.* În literatura română, primul autor important a fost Vasile Alecsandri. Câteva dintre *comediile* sale (*Chirița în provincie, Chirița în Iași*) se reprezintă și astăzi. Cel mai valoros autor este I.L. Caragiale, ale cărui piese rămân modele ale genului. În secolul al XX-lea, mai cunoscuți sunt Tudor Mușatescu (*Titanic vals, ...Escu*), Victor Ion Popa (*Take, Ianke și Cadâr*), Mihail Sebastian (*Jocul de-a vacanța, Ultima oră*), George Ciprian (*Omul cu mârțoaga, Capul de rățoi*) și Teodor Mazilu (*Mobilă și durere*). Există mai multe tipuri de *comedie*; cele mai importante sunt *comedia de moravuri, de caractere* și *de intrigă. Comedia de moravuri* surprinde modul de viață, moravurile unei epoci, cea *de caractere* se concentrează asupra unui personaj ce reprezintă un anume tip uman, iar *comedia de intrigă* prezintă înlănțuirea unor situații comice.

- **comic (tipuri)** – o categorie estetică având ca efect râsul declanșat de contrastul/nepotrivirea dintre aparență și esență, pretenții și realitate, așteptări și rezultate, automatism și natural, dintre ceea ce este și ceea ce vrea să pară (crede că este) un personaj. Contrastul comic este inofensiv și poate fi receptat într-un registru larg de atitudini: bunăvoință, amuzament, înduioșare, dispreț. Comicul implică existența unui conflict comic (contrastul), a unor situații și a unor personaje comice.

- **conflict** – exterior (între două personaje, între individ și societate etc.; ciocnirea de interese între personaje având mentalități sau concepții diferite) și interior (între diverse stări, sentimente, idei, gânduri, tendințe contradictorii ale aceluiași personaj, de exemplu: între datorie și pasiune, între rațiune și sentiment).

- **construcția subiectului** – expozițiune, intrigă, desfășurarea acțiunii, punct culminant, deznodământ
  - **expozițiune** – primul moment al subiectului, în care sunt prezentate cititorului premisele necesare înțelegerii acțiunii: spațiul, timpul și unele personaje.
  - **intrigă** – al doilea moment al subiectului unei opere literare epice sau dramatice; cauza care declanșează conflictul.
  - **desfășurarea acțiunii** – succesiunea evenimentelor care marchează evoluția conflictului.
  - **punct culminant** – momentul de maximă intensitate a tensiunii/a acțiunii.
  - **deznodământ** – ultimul moment al subiectului unei opere literare epice sau dramatice, care aduce, de obicei, soluționarea conflictului care a declanșat acțiunea și fixează definitiv soarta personajelor.

- **curent literar** – mișcare literară dintr-o anumită perioadă social-istorică, reunind scriitori care împărtășesc principii estetice similare, se raportează într-o manieră comună la o anumită tradiție literară (la începuturile lor, au caracter polemic față de tradiție), concordă în preferințele pentru anumite genuri și specii literare și utilizează în opera lor modalități artistice similare. Principiile estetice ale unui curent sunt cristalizate, de obicei, într-un manifest literar, dar există și curente reprezentate de mai multe manifeste. Curentele literare nu există în stare pură, între ele apărând interferențe, iar opera marilor scriitori rareori poate fi subsumată în totalitate unui singur curent. Aceștia depășesc limitele unui curent sau ilustrează mai multe curente literare, chiar dacă își creează opera într-o epocă sau în alta; clasificarea scriitorilor după acest criteriu se face mai ales din motive didactice, însă fără a putea surprinde originalitatea operei sau interferențele specifice: *Nu există în realitate un fenomen artistic pur, clasic ori romantic.* [...] *Clasicism – Romantism sunt două tipuri ideale, inexistente practic în stare genuină, reperabile numai la analiza în retortă.* (G. Călinescu, ***Clasicism, romantism și baroc*** în vol. ***Impresii asupra literaturii spaniole***)

Scanned with OKEN Scanner

• **dramă** – ca specie literară, se întâlneşte încă din Evul Mediu sub forma *dramei liturgice* (un amestec de supranatural şi cotidian), ivită din ceremoniile creştine, însă abia în secolul al XVIII-lea se produce înlocuirea tragediei clasice prin *drama* modernă al cărei ţel devine prezentarea cât mai veridică a vieţii. Noua formă se va impune deplin abia în secolul al XIX-lea şi se va diversifica în secolul al XX-lea. În prefaţa la ***Cromwell*** (1827), romanticul Victor Hugo prezenta drama drept specia literară cea mai reprezentativă pentru epoca sa, având ca obiect *adevărul vieţii*. Clasicismul, afirma el, se depărtase de viaţă, pentru că a creat specii dramatice deosebite pentru pasiunile nobile (tragedia) şi pentru cele ridicole (comedia). *Caracteristica dramei este realul; realul rezultă din îmbinarea cu totul firească a sublimului şi a grotescului, care se întretaie în dramă cum se împletesc şi în viaţă.* Drama îşi propune să exprime întreaga complexitate a vieţii, ea fiind, tocmai de aceea, mai puţin tributară convenţiilor decât tragedia; de aici diversitatea formelor ei din punct de vedere tematic – *dramă socială, istorică, psihologică, dramă de idei* etc., sau din punctul de vedere al curentului literar – *dramă romantică, realistă, naturalistă, simbolistă, expresionistă. Drama de idei* a apărut în literatura universală odată cu piesele scriitorului norvegian Henrik Ibsen; în literatura română, exponentul dramei de idei este Camil Petrescu.

• **elemente de recurenţă** – motiv poetic, laitmotiv, refren
– **motiv poetic** – unitate minimală care contribuie la conturarea temei într-un text. În literatura romantică, de exemplu, se întâlnesc motive precum *fortuna labilis, viaţa ca vis, titanul, geniul, damnatul, oglinda, floarea albastră* etc. În poezia simbolistă, motive frecvente sunt *muzica, oraşul, nevrozele, erotismul, parfumurile.*
– **laitmotiv** – termenul provine din domeniul muzicii şi se referă la revenirea repetată şi intenţionată, într-o creaţie artistică, a unui cuvânt/a unei sintagme cu valoare simbolică (*Stam singur* – ***Plumb***; *alb…, negru* – ***Decor*** de George Bacovia; *Veniţi: privighetoarea cântă şi liliacul e-nflorit* – ***Noaptea de mai*** de Alexandru Macedonski).
– **refren** – versul sau versurile care se repetă la anumite intervale (ale discursului liric) spre a accentua o idee, o stare sau un anumit efect artistic. Exemplu: *De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?* (Mihai Eminescu).

• **figură de stil** (clasificare)
– **figuri sintactice sau de construcţie** – ating forma expresiei şi vizează construcţia gramaticală la nivel morfologic şi sintactic:
– figuri sintactice ale insistenţei: *enumeraţia, repetiţia;*
– figuri compoziţionale: *simetria, antiteza;*
– figuri retorice: *interogaţia retorică, exclamaţia retorică, invocaţia retorică.*
– **figuri semantice (tropi)** – antrenează modificări de sens, sunt mai complexe şi privesc atât substanţa conţinutului, cât şi forma lui: *epitetul, comparaţia, metonimia, sinecdoca, metafora, oximoronul, sinestezia, alegoria, simbolul.*
– **figuri de sunet** – produc modificări în substanţa expresiei, prin organizarea într-un anumit fel a sunetelor: *aliteraţia; eufonia.*

• **final** – este dependent de tipul şi dimensiunea textului. Cele mai cunoscute tipuri de *final* sunt: *epilogul*, ca în cazul romanului ***Ciocoii vechi şi noi*** de Nicolae Filimon; *morala* (numită uneori şi învăţătură), în cazul fabulei; *poanta* unei anecdote; *concluzia*, în cazul unei demonstraţii (de orice tip); *formulele de încheiere* stereotipe ale basmului. Tot stereotipe sunt şi *finalurile* diverselor tipuri de texte funcţionale (cerere, proces-verbal, scrisoare etc.). *Finalul* mai poate fi reprezentat şi de ultimele rânduri (paragraf, frază, replică) ale unui text narativ sau dramatic, de ultima strofă sau de ultimul vers, în cazul textului liric. El poate fi *închis* sau, în cazul când nu există o rezolvare explicită a conflictului, *deschis*, ca în nuvela ***Două loturi*** a lui I.L. Caragiale, de exemplu.

Scanned with OKEN Scanner

• **imaginar poetic** (repere)

– **spațiu**: real (terestru/cosmic; autohton – localizat geografic/indefinit); imaginar (oniric, fantastic, fabulos etc.); natural (terestru: codrul, muntele, lunca, lacul etc.); artificial (interior: odaia, iatacul etc.); exterior (satul, orașul, târgul de provincie etc.); configurat pe orizontală/pe verticală (zborul, căderea); închis (bolta, odaia, poiana/*ochiul de pădure*, cavoul, locuința lacustră etc.); deschis (cerul, marea, câmpul etc.); al aproapelui/protector (cuibul, acasă, *aici*); al departelui/nostalgie/dorință/inaccesibil (orizontul, cerul, *acolo*).

– **timp**: real/obiectiv (seara, dimineața etc.; anotimpuri; timp istoric: trecut, prezent, viitor; clipa, ceasul, ziua, anii etc.); real/subiectiv/interior (al copilăriei, al iubirii pierdute etc.); ireal/imaginar (simbolic, al visului etc.).

– **romantic**: locuri: codru, lac, *poiana tăinuită, castelul singuratic*; timp: *sara*, noaptea; culori: argintiu – *ca unse cu var/Lucesc zidiri, ruine pe câmpul solitar, pădure de argint*; albastru – *flori albastre, fluturi mici albaștri*; parfumuri: tei, salcâm, nedefinite (*văzduh tămâiet*); sunetele naturii (în surdină): *adormitoare*, foșnet, șoapte, zumzet, susur; instrumente (din depărtare, ale singurătății): bucium, fluier, clopot, toacă; ființa iubită: ea, *floare albastră*, himeră (*frumoasă fără corp*), *mititica, Venera, Madona, crăiasa din povești, prea frumoasa fată*; sentimente: melancolie, reverie.

– **simbolist**: locuri (închise, mărginite): *camera moartă, case de fier în case de zid*, cavou, *locuința lacustră, parcul solitar, salonul plin de vise, grădina cangrenată*; timp: amurg, noapte, *sfârșit de toamnă*, iarna; sunete (instrumente): *clavir, caterinca-fanfară, viori, piculină, fanfara militară*; sunete (naturale): *scârțâiau coroanele de plumb*, ale ploii, ecouri; culori: galben (*O roză galbenă se uită-n jos*), cenușiu/plumburiu, negru (*carbonizate flori, noian de negru*), alb, gri (*copacii albi, copacii negri*), roșu/sângeriu (*De sânge urcă luna/De sânge pare lacul*), violet (*amurg violet, auroră violetă, vibrări de violet*), *Nuanțe, ce-n umbră, încet, vestejesc*; parfumuri: de *roze-ntârziate, salon parfumat, parfume tari, parfum de pene arse*; sentimente: spleen, nevroză, plictis.

• **incipit** – începutul unei opere literare care poate să exprime/să sugereze, în mod concis, semnificația întregului text. De exemplu, *incipitul* nuvelei ***Moara cu noroc*** a lui Ioan Slavici, *Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, că dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibei tale te face fericit* pune textul sub „zodia" eticului, prin sfatul de natură morală conținut de cuvintele bătrânei. *Incipitul* poate varia de la autor la autor sau în funcție de tipul de text. El poate fi brusc (*ex abrupto*), ca în nuvela ***Două loturi*** de I.L. Caragiale: – *Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefer, ștergându-și fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părțile... Nu e și nu e!...*; se poate realiza sub forma unui *prolog*, ca în romanul ***Ciocoii vechi și noi*** al lui Nicolae Filimon: *Nimic nu este mai periculos pentru un stat ce voiește a se reorganiza, decât a da frânele guvernului în mâinile parveniților, meniți din concepțiune a fi slugi și educați într-un mod cum să poată scoate lapte din piatră cu orice preț!...*; poate fi, de asemenea, pus în relație cu finalul, ca în romanul ***Ion*** al lui Liviu Rebreanu: *Din șoseaua care vine de la Cârlibaba, întovărășind Someșul când în dreapta, când în stânga, până la Cluj și chiar mai departe, se desprinde un drum alb mai sus de Armadia, trece râul peste podul bătrân de lemn, acoperit cu șindrilă mucegăită, spintecă satul Jidovița și aleargă spre Bistrița, unde se pierde în cealaltă șosea națională care coboară din Bucovina prin trecătoarea Bârgăului.* [...] *Drumul trece prin Jidovița, pe podul de lemn acoperit, de peste Someș, și se pierde în șoseaua cea mare și fără început...*; poate fi reprezentat de *formulele inițiale* ale basmului; poate fi reprezentat, de asemenea, de formulele convenționale ale unor texte funcționale (cerere, proces-verbal, scrisoare etc.).

• **indicații scenice** – totalitatea informațiilor oferite de autor (despre timpul și locul acțiunii, despre decoruri etc.) regizorului sau actorilor pentru reprezentarea operei dramatice. Ele se adresează în egală măsură și cititorului, cu atât mai mult cu cât, în fond,

Scanned with OKEN Scanner

atât regizorul, cât și actorii sunt și ei tot niște cititori. Uneori însă, ca în teatrul lui Camil Petrescu, ele pot conține comentarii ample despre personaje sau evenimente, astfel încât, deși se află într-un text dramatic, ele atribuie scriitorului un statut asemănător cu acela al autorului omniscient din romanul tradițional. Ca urmare, se produce o modificare a raporturilor consacrate dintre autor și personaje și se creează o diferențiere între textul citit (și cititor) și cel reprezentat pe scenă (și spectator).

- **instanțele comunicării în textul narativ** (autor, narator, personaj, cititor/ascultător)
  – **autor** – persoana care concepe și scrie opera literară. Cu excepția *memoriilor*, a *jurnalelor* și a *scrisorilor*, care pot fi considerate texte de graniță, în general nonficționale, autorul nu apare direct în opera sa, ci prin intermediul naratorului, căruia îi conferă „misiunea" de a relata faptele universului ficțional creat de el.
  – **narator** – persoana care își asumă o anumită postură față de evenimentele narate, fiind un mediator între autor și cititor. Prin narator se înțelege în general *eul lucrării*, care nu trebuie confundat cu imaginea implicită a artistului. Trei sunt ipostazele sale frecvente:
    – *personajul-narator* presupune relatarea la persoana întâi și o perspectivă subiectivă asupra evenimentelor narate, căci el face parte din lumea fictivă pe care o expune. *Personaje-narator* sunt, de exemplu, Allan, din ***Maitreyi*** de Mircea Eliade, Ștefan Gheorghidiu și doamna T., din ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război***, respectiv, ***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu.
    – *naratorul martor* presupune atât relatare la persoana întâi, și deci relativă implicare în evenimentele narate, cât și la persoana a treia, în acest din urmă caz naratorul fiind însă absent din întâmplările prezentate. În povestirile din volumul ***Hanu Ancuței*** de Mihail Sadoveanu, în ***Negustor Lipscan*** de exemplu, în care dominantă este povestirea în ramă, linia care desparte cele două lumi, a „realității" povestirii și a existenței povestitorului, este mai dificil de trasat. Trebuie remarcat aici că alternanța persoanei a treia singular (*el – jupân Dămian*), care indică o prezență exterioară a povestitorului, cu persoana întâi plural (*noi*), care plasează povestitorul în lumea personajelor și, implicit, în universul fictiv al textului, creează o mai puternică impresie de realitate. De aici decurge și una dintre capcanele în care poate cădea cititorul „începător": confuzia dintre ficțiunea operei literare și realitatea „vieții" narate în text.
    – *naratorul omniscient* este cel care cunoaște și gândurile personajelor, și intențiile acestora, despre care narează la persoana a III-a, ca în romanele ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon și ***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu. Este o viziune „dindărăt", în care naratorul, așa cum afirma Camil Petrescu în ***Noua structură și opera lui Marcel Proust***, știe totul despre personaj: *Casele par pentru el fără acoperișuri, distanțele nu există, depărtarea în vreme de asemeni nu. În timp ce pune să-ți vorbească un personaj, el îți spune în același alineat unde se găsesc și celelalte personaje, ce fac, ce gândesc exact, ce năzuiesc, ce răspuns plănuiesc.*
  – **personaj** – persoană implicată în acțiunea unei opere literare. *Personajele* se pot clasifica în funcție de *curentul literar*, de *viziunea artistică*, de *perspectiva narativă* etc. *Eroul sublim*, din tragedia sau epopeea antică, se caracterizează prin acțiune și supradimensionare calitativă. Însușirile lui sfidează măsura obișnuită, iar singura răsplată pe care o așteaptă este celebritatea: *Să cad cu mărire*, își dorește Ahile (***Iliada***). *Clasicismul* a impus *caracterele*, personaje având o trăsătură dominantă: avarul, ipocritul, fanfaronul etc. Personajele clasice nu înfățișează „oameni", ci *tipuri* ideale, eterne, încât uneori numele lor au devenit sinonime cu o trăsătură umană (*arhetipuri*): un Harpagon sau un Hagi-Tudose (un zgârcit), un Don Juan (un curtezan), un Don Quijote (un visător incurabil) etc. *Romantismul* aduce în prim-plan perechi antitetice în care se combină adesea categoriile morale (bine – rău) și cele estetice (frumos – urât): Ieronim și

Scanned with OKEN Scanner

marchizul Castelmare (Mihai Eminescu, ***Cezara***), Alexandru Lăpușneanul și doamna Ruxanda (Costache Negruzzi, ***Alexandru Lăpușneanul***) etc. *Realismul* este interesat tot de personajele tipice, dar, spre deosebire de cele clasice, acestea își pot găsi corespondent în viața reală. Moș Costache din ***Enigma Otiliei***, de exemplu, este avar, dar comportamentul lui, spre deosebire de cel al lui Hagi-Tudose, este compatibil cu existența cotidiană. Alte criterii de clasificare pot fi eticul: *pozitive* (Spancioc, Stroici – ***Alexandru Lăpușneanul***) și *negative* (Alexandru Lăpușneanul, Moțoc – ***Alexandru Lăpușneanul***); raportul cu realitatea: *istorice* (Ștefan cel Mare – ***Frații Jderi***), *legendare* (aprodul Purice – ***O samă de cuvinte***), *fabuloase* (Spânul – ***Povestea lui Harap-Alb***) etc.; amploarea caracterizării și profunzimea investigării psihologice: *plate/unilaterale* (Spancioc) și *rotunde/complexe* (Alexandru Lăpușneanul); rolul jucat: *protagonist* (Dinu Păturică) și *antagonist* (Gheorghe), în romanul lui Filimon ***Ciocoii vechi și noi*** etc. În operele literare de mare întindere (roman, creații dramatice), personajele se pot clasifica și în funcție de locul ocupat în economia textului: *principale*, *secundare* și *episodice*. Evident, unul și același personaj poate fi caracterizat în funcție de mai multe criterii. De exemplu, Alexandru Lăpușneanul, *protagonistul* nuvelei lui Costache Negruzzi, este un personaj *romantic*, *negativ*, *rotund/complex*, *istoric*. În proza modernă a secolului al XX-lea, noțiuni precum *caracter*, *sublim*, *tip*, opoziția *pozitiv – negativ* devin mai puțin relevante, încât clasificări de felul celor de mai sus se dovedesc în mare măsură inoperante.

– **cititor/ascultător** (în cazul *basmului* și al *povestirii*, specii având drept caracteristică dominantă oralitatea) – persoana care se află la celălalt capăt al lanțului comunicării, fiind cel care receptează și interpretează mesajul transmis de autor prin intermediul naratorului, în funcție de propriul lui cod de referințe și de propria lui capacitate de înțelegere.

- **măsura** – are în vedere numărul de silabe accentuate și neaccentuate din care este format un vers. În creația cultă, măsura variază, în general, între 4 și 16 – 18 silabe.

- **modalități de caracterizare a personajului literar** – sunt dependente de câteva criterii între care mai importante sunt *curentul literar* și *genul literar* în care poate fi încadrat textul, *viziunea artistică*, *perspectiva narativă*. *Modalitățile de caracterizare* sunt *directe*: de către autor, de către alte personaje și autocaracterizarea/monologul interior, și *indirecte*: prin acțiune/comportament, limbaj, nume, mediul social/natural în care evoluează personajul etc.
  – *caracterizarea de către autor* este specifică operelor literare narative de tip clasic și presupune prezentarea directă a trăsăturilor fizice și morale ale personajului. În viziunea acestui tip de autori, o persoană/un personaj este modelat/ă o dată pentru totdeauna, evoluția ulterioară fiind puțin probabilă.
  – *caracterizarea de către alte personaje* presupune tot o perspectivă narativă dinafară asupra personajului vizat, care nu permite cititorului un punct de vedere alternativ.
  – *autocaracterizarea/monologul interior* este un procedeu utilizat cu precădere în literatura modernă, în proza narativă ca și în textul dramatic. Ea a fost folosită însă și în proza realistă a secolului al XIX-lea, în ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon, de exemplu, dar numai sporadic.
  – *caracterizarea prin acțiune* este prezentă atât în creațiile dramatice, în care dominația autorului asupra personajului este mai puțin evidentă, cât și în cele narative, unde folosirea cu precădere a procedeului creează impresia de dramatizare a acțiunii, ca în nuvela ***Alexandru Lăpușneanul*** de Costache Negruzzi.
  – *caracterizarea prin limbaj* reprezintă unul dintre cele mai subtile, dar și mai productive procedee, căci este o modalitate comună universului ficțional al operei literare, dar și a realității cotidiene. Se întâlnește în creațiile de tip clasic, dar și în cele moderne. A fost utilizată deopotrivă de Caragiale, atât în proză, cât și în dramaturgie, precum

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

și de Camil Petrescu, de exemplu, în ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război***, în vorbele unui oarecare Predescu: *Domnule, românii e deștepți...Ți-o spun eu...*

– în mod obișnuit, *numele persoanelor* pot comunica cel mult informații despre părinții care le-au ales pentru copiii lor, dar în creația literară, de tip clasic mai cu seamă, ele capătă o relevanță aparte. În proza modernă, la Camil Petrescu, de exemplu, numele își pierde mult din prestigiu, fiind chiar abandonat uneori, tocmai pentru a evita stabilirea unei false relații între acesta și personalitatea personajului. Vor fi folosite astfel inițiale, doamna T., D., G., sau, în cazul soției lui Ștefan Gheorghidiu, neutrul Ela, întrebuințat și el doar de câteva ori în cuprinsul romanului.
În teatrul lui Alecsandri, dar mai cu seamă în creația lui Caragiale, onomastica are însă un rol dominant. Se pot identifica cel puțin trei modalități prin care autorul își caracterizează astfel personajele:
a. stabilirea unei corespondențe între nume și o trăsătură a personajului: Cațavencu, Brânzovenescu, Lefterescu, Lefter Popescu, Dandanache ș.a.;
b. alăturarea contrariilor, numele subliniind, în mod ironic, o trăsătură cu semn opus: Agamemnon Dandanache, Porția Popescu, Telemac Razachescu ș.a. (Să remarcăm totuși că în cele mai multe cazuri numele cel „greu" apare diminutivat: Agamemnon – Agamiță, Porția – Țâca, Telemac – Mache);
c. ortografia, cu siguranță cea mai rafinată dintre toate. Dacă primele două erau „statice", căci aveau drept scop doar să confirme un statut anterior al personajului, cea de-a treia subliniază schimbarea, evoluția sau, mai rar, involuția: o Atena Perjoiu devine prin căsătorie madame Athenaïsa Gregoraschco, prefectul unui județ nu poate semna decât Raoul Gregoraschco, Smaranda Piscupescu se transformă și ea în madame Esmeralde Piscopesco, Aristița și Sevastița devin Areti și Sevasti, un ziarist semnează Bob Schmeker. Lefter Popescu, protagonistul nuvelei ***Două loturi***, își iscălește demisia Eleutheriu Popescu, subliniind și prin nume victoria împotriva condiției de individ anonim, pe care o trăise până atunci, deoarece tocmai „câștigase" *loturile* cele mari. Va redeveni Lefter Popescu după doar *zece minute*, căci *Fortuna* îi jucase o sinistră farsă.

– *mediul social* contribuie și el la caracterizarea personajelor. Este celebru *incipitul* romanului ***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu, în care descrierea străzii, iar apoi a exteriorului și a interiorului casei are rolul de a fixa o dată pentru totdeauna caracterul locatarilor: *Într-o seară de la începutul lui iulie 1909, cu puțin înainte de orele zece, un tânăr de vreo optsprezece ani, îmbrăcat în uniformă de licean, intra în strada Antim, venind dinspre strada Sfinții Apostoli...*

- **modernism** – în literatura română, E. Lovinescu este cel care teoretizează modernismul ca doctrină estetică, dar și ca manifestare culturală, socială și politică. Teoriile și le-a expus mai cu seamă prin intermediul revistei și al cenaclului *Sburătorul*. Revista a apărut la București, în perioadele 1919 – 1922 și 1926 – 1927. Cenaclul a avut o existență mult mai îndelungată, din 1919 până în 1947. Obiectivele grupării erau promovarea tinerilor scriitori și imprimarea unei tendințe novatoare în literatura română. Principalele lucrări de doctrină ale lui Lovinescu sunt: ***Istoria civilizației române moderne*** (1924 – 1925) și ***Istoria literaturii române contemporane*** (1926 – 1929). În esență, modernismul lui Lovinescu pornește de la ideea că există *un spirit al veacului* (*saeculum*), care determină, în ansamblu, sincronizarea culturilor europene. Astfel, civilizațiile mai puțin dezvoltate suferă influența celor avansate. În ***Istoria civilizației române moderne***, Lovinescu pornește de la *teoria imitației*, a psihologului și sociologului francez Gabriel Tarde. Potrivit acestei teorii, popoarele evoluate exercită o influență benefică asupra celor mai puțin dezvoltate. Influența se realizează în două trepte: mai întâi, se adoptă prin imitație forme ale civilizației superioare, apoi se stimulează crearea unui fond propriu. Strâns legat de teoria imitației e *principiul sincronismului*, care ar însemna acceptarea schimbului de valori între culturi, acceptarea elementelor care conferă

noutate și modernitate fenomenului literar. Astfel, pentru sincronizarea literaturii române cu *spiritul veacului*, Lovinescu considera drept necesare câteva mutații de ordin tematic și estetic, cum ar fi: trecerea de la o literatură cu tematică preponderent rurală la o literatură de inspirație urbană; cultivarea prozei obiective; evoluția poeziei de la epic la liric; intelectualizarea prozei și a poeziei; dezvoltarea romanului analitic, fluxul întâmplărilor din romanul tradițional fiind înlocuit cu fluxul conștiinței în romanul de analiză psihologică, cu accent pe ideea de autenticitate, de trăire autentică, pe relatarea subiectivă la persoana I din perspectiva personajului-narator. Printre scriitorii promovați de Lovinescu în cadrul cenaclului și al revistei *Sburătorul* se numără Ion Barbu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Anton Holban ș.a.

- **nuvelă** – specie a genului epic în proză, de dimensiune medie, având o construcție riguroasă, un singur fir narativ și personaje relativ puține, care gravitează în jurul unui personaj central. În general, perspectiva narativă este obiectivă. Se poate raporta mai cu seamă la *povestire* de care se diferențiază totuși prin faptul că, în aceasta din urmă, se acordă o mai mare importanță naratorului și actului narării. *Nuvela* permite și o clasificare din perspectiva mai multor criterii cum ar fi curentele literare – renascentistă (Giovanni Boccaccio – ***Decameronul***), realistă (Ioan Slavici – ***Popa Tanda***), naturalistă (I.L. Caragiale – ***În vreme de război***) etc. – și tematica: istorică (Costache Negruzzi – ***Alexandru Lăpușneanul***), psihologică (Ioan Slavici – ***Moara cu noroc***), fantastică/filozofică (Mihai Eminescu – ***Sărmanul Dionis***) etc.

- **operă dramatică** – este o creație literară *destinată reprezentării scenice* (și nu lecturii). De aceea, impune anumite limite privind amploarea în timp și spațiu a acțiunii reprezentate. Ideile și sentimentele autorului sunt transmise indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor; intervenția directă a autorului se reduce la *didascalii*. Comunicarea se realizează în plan textual prin: *dialog* (*schimb de replici*), *monolog dramatic* (și, uneori, prin *aparté*), iar în plan metatextual, prin *indicațiile scenice*. Textul dramatic este organizat în *acte* (subdiviziuni formale într-o piesă de teatru, cuprinzând mai multe scene), *scene* (subdiviziuni ale unui act, delimitate, în general, de o schimbare în gruparea personajelor), *tablouri* și *replici*. Sunt prezente *indicațiile scenice/indicațiile de regie/didascaliile* (sugestiile autorului privitoare la jocul actorilor sau la decor, pentru transpunerea textului în spectacol). Naratorul este absent. Acțiunea se dezvoltă în jurul *conflictului dramatic* (prezența unor forțe opuse; existența unui obstacol între aceste forțe determină, prin ciocnirea lor, nașterea unei crize, apariția unui dezechilibru care trebuie rezolvat; efectul crizei este tensiunea interioară/așteptarea, încordarea, care declanșează un lanț de evenimente, orientat în mod necesar spre o soluție/rezolvare). *Situația dramatică* presupune posibilitatea unei rezolvări. Când aceasta nu există, *dramaticul* se transformă în tragic, care este legat de fatalitate.
  Cele mai importante specii dramatice sunt *comedia* și *drama*. În *spectacolul teatral*, conținutul de idei și sensul operei sunt evidențiate prin jocul unor actori care întruchipează personajele pe o scenă, în fața spectatorilor. Între spectatori și scriitor (dramaturg) există o convenție, spectatorul admițând ideea că pe scenă nu apar adevărații eroi, comunicarea fiind mediată de regizor și de actori. Spectacolul teatral este sincretic, prin combinarea simultană a mai multor aspecte: gestica și vorbele actorilor, decorul, costumele, lumina, muzica, mișcarea (dansul).

- **perspectivă narativă** (punct de vedere/focalizare/viziune) – poziția din care se produce enunțarea (cine și din ce unghi „privește", ce interpretare dă faptelor etc.). Perspectiva narativă se află într-o relație de interdependență cu tipul *naratorului* și cu felul *narațiunii*, presupunând, în principal, trei moduri de raportare la *personaj*: *viziune „dindărăt"*, în care naratorul știe totul despre personajul său; *viziune „împreună cu"*, unde naratorul știe tot atât cât personajul, încât el nu poate da explicații cititorului decât dacă i le

Scanned with OKEN Scanner

oferă personajul însuși și *viziune „din afară"*, în care naratorul este doar martor, știe mai puțin decât personajul. Primul tip este caracteristic prozei secolului al XIX-lea, celelalte două sunt cultivate cu precădere în proza modernă. În textele de mai mare întindere, *nuvele, romane*, mai cu seamă, dar și în *povestire*, perspectiva se poate modifica de la o *secvență* la alta, alternând *punctul de vedere* al *naratorului* cu acela al *personajului*. În proza modernă identificarea „vocii" naratorului devine o operație tot mai dificilă, din cauză că acesta își pierde privilegiul de a fi singurul cunoscător al întâmplărilor narate. „Vocile" naratorului și ale personajelor se suprapun adesea într-o partitură polifonică, narațiunea se fragmentează, iar firul narativ devine imprevizibil, căci timpul nu mai are curgerea cronologică obligatorie din proza narativă de tip canonic.

- **postmodernism** – termenul *postmodern* se pare că a fost utilizat întâia oară în anul 1949, în legătură cu arhitectura. Dar abia la începutul anilor '70 el va intra cu adevărat în limbajul de specialitate al teoreticienilor și al artiștilor. În cultura română postmodernismul a apărut mai târziu, prin anii '80, subteran și, evident, împotriva tendinței oficiale impuse de Partidul Comunist care încuraja o literatură „modernistă", în fond o întoarcere la un tip de sensibilitate poetică aparținând perioadei interbelice. Este momentul în care se impune în literatură Generația '80, cu siguranță cea mai orgolioasă dintre cele ce s-au manifestat în ultima jumătate de secol. Trăsăturile mișcării nu sunt ușor de trasat, postmodernismul fiind, cum afirma Ov. S. Crohmălniceanu, *monstrul de la Loch Ness al criticii contemporane, tot mai mulți inși declară că l-au văzut cu ochii lor, dar dau fabuloasei lui înfățișări descripții absolut diferite*. În proză, postmodernismul presupune *textualism, un mod de a organiza povestirea sau romanul; trecerea de la proza auctorială la proza autoreflexivă; predilecția pentru fragment și o nouă relație cu cititorul*, afirmă Eugen Simion. În lirică, Mircea Cărtărescu evidențiază latura *autobiografică, realistă, orală* și *prozaizantă* a curentului. Pe lângă toate acestea, postmodenismul mai înseamnă *joc, combinație, ironie, retorică, eliberarea fanteziei* și *împrumutarea limbajului familiar*, dar și *ingenioase construcții din „prefabricate"*. Ca fenomen artistic, filozofic și chiar social, postmodernismul înclină spre formele deschise, ludice, provizorii, *este un discurs al ironiei și al fragmentelor*, implicând arta și științele, marea cultură și cultura populară, partea și întregul. Reprezentanți ai postmodernismului (în întreaga lor operă sau în secțiuni ale ei) în literatura universală: Jorge Luis Borges, Vladimir Nabokov, Julio Cortázar, Italo Calvino, Gabriel Garciá Márquez, John Fowles, Mario Vargas Llosa, John Barth, Milan Kundera etc.; în literatura română: Mircea Cărtărescu, Ioan Groșan, Ștefan Agopian, Florin Iaru, Traian T. Coșovei, Alexandru Mușina, Gheorghe Crăciun, Matei Vișniec etc.

- **povestire** – specie epică, situându-se ca dimensiuni și amploare a subiectului între schiță și roman. Este o narațiune subiectivizată (relatare din unghiul povestitorului, implicat ca martor sau doar ca mesager al întâmplării), care se limitează la relatarea unui singur fapt epic; interesul nu se centrează în jurul personajului, ci al situației, de unde caracterul etic, exemplar al povestirii. Povestirea se caracterizează prin alternanța între planul trecutului (*timpul povestit*) și cel al prezentului (*timpul povestirii*), principala ei caracteristică fiind evocarea. Relația emițător – receptor este mai strânsă decât în cazul nuvelei și presupune: *oralitate* (folosirea persoanei I, dialogul între emițător și receptor și, în consecință, permamenta schimbare a rolurilor), *ceremonial* (dialogul presupune un sistem de convenții: apariția povestitorului, pretextul care declanșează povestirea, formulele de adresare etc.), *atmosferă* (naratorul „regizează" o anumită tensiune, un suspans, pentru a capta atenția și interesul ascultătorului/cititorului). *Povestirea în ramă* reprezintă o formă de încadrare a uneia sau mai multor narațiuni de sine stătătoare fie în prezentarea unei situații de comunicare, fie într-o altă narațiune. Prin procedeul inserției, se include o povestire în interiorul alteia. *Povestirea în povestire* presupune ca un personaj al narațiunii principale să întrerupă firul acțiunii printr-o istorisire proprie, preluând, în raport cu aceasta, rolul de narator.

Scanned with OKEN Scanner

- **prozodie** – elementele prozodice fundamentale sunt: (v.) *măsura*, (v.) *rima*, (v.) *ritmul*, (v.) *versul*.

- **realism** – termenul *realism*, folosit prima oară în anul 1798 de către scriitorul german Fr. Schiller, denumește o atitudine în creația sau teoria literară având ca principiu de bază reflectarea realității în datele ei esențiale, veridice, fiind opusă idealizării și fanteziei. Din acest punct de vedere, realismul nu este circumscris unei anumite perioade istorice, putând fi aplicat creațiilor artistice din toate timpurile. În accepție restrânsă, conceptul de *realism* se referă la *curentul literar* apărut în prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar care continuă să se dezvolte în forme specifice până în prezent. Curentul literar *realism* se caracterizează prin obiectivitatea perspectivei narative și veridicitate, viziune omniscientă a naratorului – Flaubert afirma că *artistul trebuie să fie pentru opera sa ceea ce este Dumnezeu pentru creație: să fie simțit pretutindeni, dar niciodată văzut* –, preocupare pentru problematica socială căutată cu precădere în contemporaneitate. Scriitorul realist este un demiurg, creator și stăpân absolut al destinului personajelor, el manifestându-se cu precădere ca *narator omniscient*. Obiectivitatea perspectivei narative realiste se vădește mai ales în stilul impersonal și sobru, pe care Stendhal, de exemplu, îl dorea a fi cât mai aproape de cel al ***Codului civil***. Lumea descrisă de scriitorii realiști este, evident, fictivă, dar dorința lor a fost să creeze o *ficțiune verosimilă* care, precum spunea Balzac, să *concureze starea civilă*. De aceea realiștii au fost preocupați cu precădere de studiul tipurilor umane caracteristice societății vremii și mai puțin de individualități. Aceasta este de fapt și deosebirea dintre tipurile/caracterele clasice, reprezentând trăsături etern-omenești, așadar independente de un anumit spațiu și timp, și tipurile realiste. O atenție deosebită au acordat scriitorii realiști descrierii mediului, ei stabilind o legătură directă între acesta și individ. Afirmația lui Balzac, *Descrie-mi vizuina și-ți spun cine este animalul care o locuiește*, exprimă probabil cel mai plastic această trăsătură. Drept urmare, prin numeroasele pagini consacrate descrierii minuțioase a orașelor, a cartierelor, a caselor, a interioarelor, a vestimentației, scrierile realiste capătă și o valoare documentară. Realiștii au cultivat mai cu seamă speciile narative, un loc central ocupându-l romanul (adesea compus sub forma unor cicluri, cea mai potrivită structură pentru a adăposti multitudinea de aspecte pe care scriitorii se ambiționează să le cuprindă în cărțile lor), urmat de schiță și de nuvelă, cu precădere cea psihologică, și de speciile dramatice, comedia și drama.
  Reprezentanți: în Franța – Stendhal, autor al romanelor ***Roșu și negru*** și ***Mănăstirea din Parma***; Balzac, creatorul ***Comediei umane***, cuprinzând un mare număr de romane și nuvele între care ***Moș Goriot***, ***Gobseck***, ***Eugénie Grandet***, ***Iluzii pierdute***; Flaubert, a cărui capodoperă este ***Doamna Bovary***; în Anglia – Dickens, autor al romanelor ***Aventurile lui Oliver Twist***, ***David Copperfield***, ***Marile speranțe***; în Rusia – Gogol, autor al romanului ***Suflete moarte*** și al comediei ***Revizorul***; Dostoievski, autor al romanelor ***Frații Karamazov***, ***Idiotul***, ***Crimă și pedeapsă***; Tolstoi, autor al romanelor ***Război și pace***, ***Anna Karenina*** și al dramelor ***Puterea întunericului*** și ***Cadavrul viu***; Cehov, autor al dramelor ***Pescărușul***, ***Unchiul Vania***, ***Livada de vișini***, ***Trei surori***; în România – Nicolae Filimon, Ioan Slavici, I.L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, G. Călinescu, Marin Preda etc.

- **registre stilistice ale limbii** – limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial/familiar, limbaj regional/popular, limbaj arhaic, argou, jargon
  – **limbaj standard** – variantă stilistică a limbii literare utilizată în condiții obișnuite de comunicare, fără mărci afective, presupunând folosirea cuvintelor cu sensul propriu, evitarea termenilor regionali sau populari și înlocuirea lor cu echivalentul din limba literară, evitarea determinărilor adjectivale sau adverbiale ca mărci ale expresivității, renunțarea la folosirea termenilor arhaici, a jargonului și a argoului. Cu precădere, limbajul este recomandat a fi întrebuințat în școală, în situațiile oficiale de

Scanned with OKEN Scanner

comunicare, în mass-media. Printre consecințele utilizării lui, se pot enumera pierderea expresivității comunicării și dispariția impresiei de spontaneitate, de implicare afectivă. Este, în fond, limbajul recomandat de lucrările normative – *DEX*, *DOOM*[2], *Gramatica Academiei* etc.

– **limbaj literar** – aspectul cel mai îngrijit al limbii, legiferat prin norme având caracter general pentru toți vorbitorii. El este consolidat prin formă scrisă, deși nu exclude și varianta vorbită. Limba literară presupune utilizarea conștientă a ei, în opoziție cu variantele uzuale ale comunicării: regionale, populare, familiare, arhaice. Limba literară nu trebuie confundată cu limba operei literare care poate utiliza, în funcție de context, de vorbitor și de scopul comunicării, orice tip de limbaj, așadar și standard, și colocvial, și popular, și regional, și arhaic, și elemente de argou sau de jargon.

– **limbaj colocvial/familiar** – conversație liberă între persoane înrudite (sau cu un statut social apropiat, sau între prieteni etc.); este predominant oral, cu nuanțe afective etc. Conferă o mai mare expresivitate comunicării, prin impresia de spontaneitate, de naturalețe pe care o produce. Adeseori conține o nuanță glumeață sau ironică. În scris, se întâlnește mai ales în corespondență și, mai rar, în textele de tip jurnalistic.

Costică mă sărută și zice:
— Eș' du'ce, 'ne Iancule!
— Sân' tu'tă, Co'tică!
— Tu'tă du'ce, 'ne Iancule!
Și râzi... Și, dând să mă pupe încă o dată, nu știu cum face, că-mi ridică pălăria, care-mi zboară afară din trăsură, înapoi spre Iordache.
— Bi'jar!... pă'ria lu'nea Iancu! (I.L. Caragiale, ***Repausul dominical***)

– **limbaj regional/popular** – predominant oral, se caracterizează prin existența unor forme fonetice, sensuri și construcții gramaticale având o circulație restrânsă la o anumită arie geografică. Folosirea în textele literare poate contribui la crearea impresiei de autenticitate a vorbirii personajelor, la individualizarea acestora, la caracterizarea lor indirectă și, de asemenea, la evocare și la crearea culorii locale.

Și din sus de Vânători, cum treceam puntea peste apa Neamțului, bunicul în urmă, cu caii de căpăstru, și eu înainte, mi-au lunecat ciubotele și am căzut în Ozană cât mi ți-i băiatul! Noroc de bunicul! „Și scroambele iestea a voastre îs pocite", zise el scoțându-mă repede, murat până la piele și înghețat hăt bine, căci năboise apa în toate părțile; și iute mi-a scos ciubotele din picioare, că se făcuse bocnă. „Opinca-i bună, săraca! îți șede piciorul hodinit, și la ger huzurești cu dânsa." Și până a vorbit aceste, eram și învelit într-o sarică ghițoasă de Cașina, băgat într-o desagă pe cal, purces pe drum, și hai la Pipirig. (Ion Creangă, ***Amintiri din copilărie***)

– **limbaj arhaic** – se referă la forme fonetice, sensuri și construcții gramaticale care aparțin unei epoci depășite a evoluției limbii. Folosirea lor în epocă era echivalentă cu limbajul standard al timpului. Unele particularități arhaice s-au păstrat și regional, fiind astfel atât arhaisme, cât și regionalisme. Funcția expresivă a limbajului arhaic apare doar în momentul în care acesta este utilizat în texte literare aparținând unei perioade mai noi decât cea de când datează aceste forme sau în limbajul familiar/colocvial, cu funcția de evocare, de creare a culorii locale sau pentru a oferi o nuanță glumeață comunicării.

Când intră în sală, ea era îmbrăcată cu toată pompa cuvenită unii soții, fiice și surori de domn. Peste zobonul de stofă aurită, purta un benișel de felendreș albastru blănit cu samur, a căruia mânice atârnau dinapoi; era încinsă cu un colan de aur, ce se închia cu mari paftale de matostat, împregiurate cu petre scumpe; iar pe grumazii ei atârna o salbă de multe șiruri de mărgăritar. Șlicul de samur, pus cam într-o parte, era împodobit cu un surguci alb și sprijinit cu o floare mare de smaragde. (Costache Negruzzi, ***Alexandru Lăpușneanul***)

– **argou** – limbaj convențional, preponderent oral, care îndeplinește funcția unei exprimări codificate, folosit de grupuri sociale relativ închise (elevi, studenți, soldați,

Scanned with OKEN Scanner

sportivi, dar și hoți, pușcăriași etc.) pentru a păstra secretul comunicării. Vocabularul argotic este extrem de mobil tocmai pentru a face decodificarea mai dificilă și utilizează cu precădere sensurile figurate ale cuvintelor, dar și termeni regionali, arhaici, tehnici sau preluați din alte limbi. Cazierul este numit *album*, închisoarea, *universitate* sau *academie*. *Găinarii* sau *borfașii* sunt hoții de lucruri mărunte; *ploscar* este cel ce fură din poșete; *șmenarii* lucrează în grup: un *carditor* îl păzește pe șmenar cât timp schimbă valuta, iar în final apare *Maradona*, un individ elegant care se prezintă drept polițist și confiscă banii *fraierului*; *boboc* este student în anul I, *boabă* este o restanță etc. Expresivitatea termenilor este totuși puțin resimțită în interiorul argoului, dar crește atunci când aceștia încep să circule în limba comună.

– **jargon** – limbaj specializat, cu o circulație restrânsă, specific anumitor persoane, grupuri sau categorii profesionale. *Jargon* poate fi considerat orice limbaj tehnic sau orice terminologie științifică (matematică, informatică etc.). *Jargonul* este adesea perceput ca o limbă deformată, predominant neologică, folosită mai cu seamă pentru a marca diferența dintre diversele categorii sau grupuri sociale. În literatură a fost utilizat mai ales pentru caracterizarea indirectă a personajelor, ca parte componentă a comicului de limbaj.

Turlupini: *Intru fără a mă anunța, adorabila mea – așa de mare impacientă am a-ți cădea la picioare. Ma mă înselo cu bună seamă, ma damigelă; voi nu sunteți persoana che io caut; nu sămănați după vrâstă să fiți damigelă de măritat.*

Caliopi: *Ce înțelegi cu vrâsta, domnule?*

Turlupini: *Este foarte giovine, foarte tenеră.*

Caliopi: *Ah! în ce oribilă pusăciune se găsește o jună femeie când trebuie să dispuie... de inima sa și se vede nevoită a face o transacțiune... cu sentimentul onorului.* (Costache Negruzzi, ***Muza de la Burdujăni***)

- **relații de opoziție** – se manifestă la nivel lexico-semantic (al câmpurilor și al relațiilor semantice), morfosintactic (prin elemente de relație și structuri specifice: *dar, iar, însă* etc.) și stilistic, prin anumite figuri de stil (*antiteză, oximoron*) etc.

- **relații de simetrie** – concept legat de compoziția textului literar, *relația de simetrie* presupune reluarea în *final* a unui element al *incipitului*: de exemplu, *prologului* îi corespunde un *epilog*, ca în ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon; o afirmație de început își primește „răspunsul" în final, ca în ***Moromeții*** de Marin Preda: *În Câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al Doilea Război Mondial, se pare că timpul avea cu oamenii nesfârșită răbdare; viața se scurgea aici fără conflicte mari.* [...] *Trei ani mai târziu izbucnea al Doilea Război Mondial. Timpul nu mai avea răbdare. Simetria* se întâlnește în toate tipurile de texte: narative, descriptive, lirice, epice, dramatice. În *rondel*, de exemplu, aceasta este un element de compoziție obligatoriu, căci, poezie cu *formă fixă*, *rondelul* este alcătuit din treisprezece versuri (două *catrene* și o *cvinarie*), primul/primele două, care sintetizează motivul liric, fiind reluat/e, ca refren, la mijlocul poeziei și apoi în final: *Mai sunt încă roze – mai sunt,/Și tot parfumate și ele/ Așa cum au fost și acele/ Când ceru-l credeam pe pământ.// Pe-atunci eram falnic avânt.../ Priveam, dintre oameni, spre stele; –/ Mai sunt încă roze – mai sunt,/ Și tot parfumate și ele.// Zadarnic al vieței cuvânt/ A stins bucuriile mele,/ Mereu când zâmbesc uit, și cânt,/ În ciuda cercărilor grele/ Mai sunt încă roze, – mai sunt.* (Alexandru Macedonski, ***Rondelul rozelor de august***). În *glosă*, de asemenea poezie cu *formă fixă*, strofa inițială este reluată în ordinea inversă a versurilor, în final: *Vreme trece, vreme vine,/ Toate-s vechi și nouă toate;/ Ce e rău și ce e bine/ Tu te-ntreabă și socoate;/ Nu spera și nu ai teamă,/ Ce e val ca valul trece;/ De te-ndeamnă, de te cheamă,/ Tu rămâi la toate rece.//* [...]*Tu rămâi la toate rece,/ De te-ndeamnă, de te cheamă;/ Ce e val ca valul trece,/ Nu spera și nu ai teamă;/ Tu te-ntreabă și socoate/ Ce e rău și ce e bine;/ Toate-s vechi și nouă toate:/ Vreme trece, vreme vine.* (Mihai Eminescu, ***Glossă***) etc. Indiferent de modul particular în care se realizează *relația de simetrie*, aceasta trebuie raportată la semnificația de ansamblu a textului literar.

Scanned with OKEN Scanner

- **relații spațiale și temporale** – elemente de construcție a discursului narativ; acțiunea unei opere literare (epice sau dramatice) este plasată într-un anumit timp și spațiu, care influențează evoluția conflictului și a personajelor. Narațiunea presupune derularea în *timp* a acțiunii, iar descrierea, așezarea în *spațiu*. Un text narativ prezintă un spațiu *imaginar*, indiferent dacă el este sau se vrea a fi „realist". Principala funcție a spațiului este aceea de cadru al acțiunii. Spațiul mai poate avea o semnificație simbolică, stabilind o corespondență între un personaj și un anumit loc. Spațiul permite, de asemenea, intrigii să evolueze, separând personajele sau oferindu-le prilejul de a se întâlni. În textele narative există două temporalități: a *timpului povestit* și a *timpului povestirii*. Mărcile spațio-temporale sunt adverbele de timp (*acum, atunci, ieri, azi, mâine* etc.), adverbe de loc (*aici, acolo, dincolo* etc.), verbele de mișcare (*a veni, a se duce, a pleca* etc.), timpul verbal.

- **rimă** – potrivirea muzicală, eufonică a sunetelor de la sfârșitul a două sau mai multe versuri, începând cu ultima vocală accentuată. După modul de îmbinare a versurilor evocate în strofe deosebim: rima *împerecheată*, când întâiul vers rimează cu al doilea, iar al treilea, cu al patrulea; rima *încrucișată*, când versul întâi rimează cu al treilea, iar al doilea, cu al patrulea; rima *îmbrățișată*, când versul întâi rimează cu al patrulea, iar al doilea, cu cel deal treilea; rima *amestecată*, când versurile nu sunt dispuse într-o ordine uniformă. Versurile lipsite de rimă se numesc versuri *albe*. Ele nu trebuie confundate cu versul *liber*, reprezentând rândurile dintr-o poezie neprozodică, în care toate regulile privind rima, ritmul și măsura sunt aplicate după voie.

- **ritm** – armonia ce rezultă din succesiunea regulată a silabelor accentuate și neaccentuate dintr-un vers. Ritmul versurilor își are sursa în accentul natural al cuvintelor, întrucât, după intonația lor din uzul cotidian, în fiecare cuvânt există un accent care presupune rostirea mai apăsată a uneia dintre silabe pentru a o scoate în relief în raport cu celelalte. În cadrul versurilor, silabele accentuate se combină, după anumite reguli, cu silabele neaccentuate, alcătuind împreună o unitate ritmică numită *picior metric*. Modalitățile de grupare a silabelor accentuate și neaccentuate în picioare metrice sunt următoarele: câte două (bisilabice), dintre care una este accentuată și cealaltă neaccentuată; câte trei (trisilabice), dintre care una este accentuată și două sunt neaccentuate; câte patru (tetrasilabice), dintre care două sunt accentuate și două neaccentuate. Picioarele bisilabice sunt *troheul* (format dintr-o silabă accentuată și una neaccentuată) și *iambul* (format dintr-o silabă neaccentuată și una accentuată). Picioarele trisilabice sunt *dactilul, amfibrahul* și *anapestul*. Picioarele tetrasilabice se numesc *coriambi*.

- **roman** – specie epică de mare întindere, cu o intrigă în general complicată și cu o acțiune care se poate desfășura pe mai multe planuri grupate în jurul unui nucleu, punând în mișcare, de asemenea, un număr mare de personaje. Deși structuri epice ample au existat încă din Antichitate (Longos, ***Daphnis și Chloe***, Petronius, ***Satyricon***), continuând în Evul Mediu și în Renaștere, până în Epoca Luminilor (*romanele cavalerești* ale lui Chrétien de Troyes, *romanele psihologice* ale Doamnei de la Fayette, ale lui Marivaux și ale abatelui Prévost, *romanele picarești/de aventuri* ale lui Cervantes, Lesage etc.), începuturile *romanului* trebuie plasate în Anglia secolului al XVII-lea, mai cu seamă în scrierile lui Daniel Defoe, Samuel Richardson și Henry Fielding. Creatorul *romanului* modern poate fi considerat Balzac. În ciclul ***Comedia umană***, el a aspirat spre cuprinderea totalității atât din punctul de vedere al modalităților narative, cât și din cel al conținutului, propunându-și ca în descrierea societății timpului său *să concureze starea civilă*. Spre același ideal vor aspira și alți romancieri *realiști* precum englezii Charles Dickens sau William Thackeray. *Naturalismul*, prin Émile Zola sau Thomas Hardy, va aduce în prim-plan descrierea reacțiilor psihologice primare, instinctuale, subconștientul. *Romanul modern* prin Marcel Proust, James Joyce și Virginia Woolf renunță la investigația socială și la studiul tipologiilor în favoarea jocului memoriei

Scanned with OKEN Scanner

asociative şi a fluxului conştiinţei, ceea ce va duce la pulverizarea cronologiei şi la o aparentă destructurare a formei. De fapt, în secolul al XX-lea, romanul a fost probabil specia narativă cea mai mobilă, permiţând o multitudine de clasificări. Se poate vorbi de *romanul-parabolă* (Franz Kafka), *romanul-eseu* (Thomas Mann, Vintilă Horia, Nicolae Breban), *romanul existenţialist* (Albert Camus, Marin Preda), *noul roman francez* (Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet), *realismul magic de tip sud-american* (García Márquez, Ştefan Bănulescu) etc. Alte criterii de clasificare mai pot fi *situarea în timp a acţiunii*: istoric, contemporan, de anticipaţie; *cadrul social/geografic*: urban, rural; *forma de organizare*: epistolar, jurnal, cronică; *perspectiva narativă*: la persoana I, la persoana a III-a; subiectiv; obiectiv. În aprecierea unui roman pot funcţiona simultan mai multe criterii: de exemplu, ***Ion*** de Liviu Rebreanu este un roman realist, social, rural, obiectiv, contemporan, scris la persoana a III-a; ***Ciocoii vechi şi noi*** de Nicolae Filimon este un roman realist, social, urban, subiectiv, scris la persoana a III-a; ***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu este un roman urban, subiectiv, scris la persoana I, epistolar şi cu elemente de jurnal, contemporan etc.

- **romantism** – curent literar apărut în Germania şi Anglia, ţări în care tradiţia clasică era mai puţin puternică, şi care s-a extins treptat în restul Europei, precum şi dincolo de Ocean. A fost precedat de *preromantism*, curent literar care, la sfârşitul secolului al XVIII-lea, cultiva afectivitatea ca răspuns la raţionalismul clasic şi iluminist al timpului. Temele preromantice favorite erau *natura* (prezentă în poeziile lui James Thomson), *ruinele* ca punct de plecare al meditaţiei elegiace pe tema *timpului* (François Volney), *miturile naţionale* (în poemele lui James Macpherson), *iubirea* şi *visarea* (prezente cu precădere în scrierile lui Jean-Jacques Rousseau). Tot preromantică este şi mişcarea literară germană numită *Sturm und Drang* (*furtună şi avânt*). Dacă în cele mai multe dintre literaturile europene trecerea la romantism s-a produs „liniştit", ca urmare a erodării interesului pentru temele specifice clasicismului, dar şi a saturării gustului public de constrângerile rigorilor pe care le impunea acest curent, în Franţa, unde tradiţia clasică era mult mai puternică, confruntarea a fost mai îndelungată şi mai îndârjită, fiind marcată de două momente importante: ***Prefaţa*** lui Victor Hugo la drama ***Cromwell*** (1827) şi „bătălia" pentru ***Hernani*** (1830). Dincolo de acest an, romantismul va triumfa şi în Franţa. În literatura română, romantismul a pătruns prin filieră franceză, odată cu scriitorii generaţiei paşoptiste, chiar dacă în amestec cu unele influenţe de factură clasică. Articolul-program ***Introducţie***, al revistei *Dacia literară* (1840), scris de Mihail Kogălniceanu, aduce în prim-plan, în mod explicit, ideologia romantică, recomandând scriitorilor drept surse de inspiraţie istoria naţională, folclorul şi natura, ceea ce va imprima literaturii timpului caracterul naţional-patriotic specific acestui curent. Prin creaţia lui Mihai Eminescu, romantismul românesc se va prelungi şi în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în timp ce în literatura europeană, odată cu simbolismul, îşi făcuse deja apariţia şi se maturiza o nouă sensibilitate artistică.
  În sens larg, tipologic, conceptul *romantism* desemnează o atitudine şi un stil de viaţă caracterizate prin întâietatea acordată sentimentului, imaginaţiei şi visului în faţa raţiunii, omul romantic punând în prim-plan emoţiile individuale şi trăirile interioare intense. În sens restrâns, romantismul este un *curent literar* care se prezintă ca o reacţie împotriva raţionalismului ce domina în acel timp gândirea europeană, opunându-se canoanelor în numele libertăţii, al creaţiei şi al imaginaţiei. Deşi cel mai puternic s-a manifestat în literatură şi în muzică, romantismul este prezent practic în toate domeniile artei. Se poate vorbi chiar şi de o modă romantică. Dacă scriitorii clasici tindeau spre obiectivitate, ignorând particularul în favoarea generalului, prin conturarea unor tipuri umane universale precum avarul, mincinosul, ipocritul, fanfaronul etc., romanticii nu acceptă decât individualitatea. Se naşte astfel o nouă ideologie literară care încurajează amestecul genurilor, al speciilor şi al stilurilor (prin punerea în valoare a resurselor

Scanned with OKEN Scanner

limbajului popular ori arhaic, alături de limba literară cultă), dar și afirmarea personajului ca individualitate excepțională, cel mai adesea subliniată prin procedeul antitezei. Romanticii militează pentru primatul spontaneității, al sensibilității, își doresc să evadeze din realitate în lumea visului, sunt fascinați de mister și de straniu, de spațiile exotice și de mituri, cultivă culoarea locală, evocă evenimente ale istoriei naționale și consideră folclorul o sursă importantă de inspirație. Ironia romantică, adesea cu accente satirice, devine un mijloc artistic folosit atât în specia literară omonimă, cât și în poemele filozofice. Romanticii acordă întâietate unor noi categorii estetice: *urâtul, grotescul, fantasticul, macabrul* și *feericul*. Natura devine o sursă importantă de inspirație în toate artele (literatură, muzică, pictură; chiar și grădinile epocii sunt amenajate astfel încât să creeze iluzia „sălbăticiei"). Natura romantică este dramatică, fiind dominată de munți, păduri, mări – care adesea sunt reprezentate ca reflexii ale emoțiilor și ale stărilor psihologice ale celui ce le contemplă. Un concept central în romantism, legat direct de această nouă imagine a naturii ca ecou al imaginației și al emoțiilor, este *sublimul*. Speciile lirice favorite sunt *meditația filozofică* (pe tema condiției geniului în lumea comună), *elegia* și *romanța* (cu predilecție pentru tema iubirii aflate în armonie cu natura ocrotitoare). Speciile epice preferate sunt *legenda, balada, poemul eroic, nuvela* (*istorică, fantastică*) și *romanul* (*istoric, de aventuri*) cu eroi excepționali, care acționează în împrejurări ieșite din comun. De asemenea, autorii romantici scriu *drame istorice* și *melodrame*. Reprezentanți: în Germania – Novalis, poet, autor al unui ciclu de ***Imnuri către noapte***; E.T.A. Hoffmann, autor de proză fantastică și compozitor: ***Spărgătorul de nuci, Urciorul de aur, Părerile despre viață ale motanului Murr***; Heinrich Heine, poet, cel mai cunoscut volum al lui fiind ***Cartea cântecelor***; Johann Christian Friedrich Hölderlin, poet, autor al unui roman în versuri, ***Hypérion***; în Anglia – George Gordon Byron, autor al unui ciclu de ***Poeme orientale***, al poemului dramatic ***Manfred*** și al dramei ***Cain***; Percy Bysshe Shelley, autor al dramei lirice ***Prometeu descătușat***; Mary Wollstonecraft Shelley, autoarea romanului gotic ***Frankenstein***; Walter Scott, autor de romane istorice: ***Ivanhoe, Rob Roy, Mireasa din Lammermour***; în Franța – Alphonse de Lamartine, poet, autor al unor ***Meditații poetice***; Victor Hugo, poet: ***Ode, Balade, Legenda secolelor***; prozator: ***Mizerabili, Oamenii mării***; dramaturg: ***Cromwell, Hernani***; Alfred de Musset, poet, autor al unui ciclu intitulat ***Nopțile***; în Statele Unite – Edgar Allan Poe, poet (cea mai cunoscută creație a lui este poemul ***Corbul***) și prozator: ***Povestiri grotești și extraordinare***, romanul ***Aventurile lui Arthur Gordon Pym***; James Fenimore Cooper, romancier, acțiunea celor mai cunoscute opere, grupate în seria numită ***Aventurile lui Ochi-de-Șoim***, se petrece în Vestul Sălbatic: ***Ultimul mohican, Vânătorul de cerbi***; Herman Melville, romancier: ***Moby-Dick***; în Rusia – Alexandr Sergheevici Pușkin, nuvelă: ***Dama de pică***; dramă istorică: ***Boris Godunov***; poeme: ***Ruslan și Ludmila, Călărețul de aramă***; Mihail Lermontov, poet și prozator, autor al poemului ***Demonul*** și al romanului în versuri ***Un erou al timpului nostru***. În literatura română, romantismul se manifestă cu precădere în perioada pașoptistă, prin creațiile lui Grigore Alexandrescu, autor al meditațiilor pe teme istorice: ***Umbra lui Mircea. La Cozia, Răsăritul lunii. La Tismana*** și ***Mormintele. La Drăgășani***; Ion Heliade-Rădulescu, autor al baladei ***Zburătorul***; Costache Negruzzi, creatorul nuvelei istorice (***Alexandru Lăpușneanul***) și al celei sentimentale (***Zoe, O alergare de cai***); B.P. Hasdeu, autor al dramei istorice ***Răzvan și Vidra***; Vasile Alecsandri, autorul dramei ***Despot-Vodă*** și al volumelor de ***Legende, Doine și lăcrămioare***; Dimitrie Bolintineanu; Gh. Asachi; Alecu Russo. Apogeul romantismului românesc va fi atins însă abia în deceniile al VIII-lea și al IX-lea ale secolului, prin creația lui Mihai Eminescu.

- **scenă** – subdiviziune a unui act dintr-o piesă de teatru, care necesită o configurație determinată a personajelor; o schimbare de scenă implică o schimbare în coprezența personajelor sau modificarea locului sau a timpului acțiunii; scena este o unitate de

Scanned with OKEN Scanner

construcție a piesei, caracterizată prin unitatea și tensiunea acțiunii. Prin extensie, este o diviziune a acțiunii, scurtă etapă în desfășurarea unei opere literare (epică sau dramatică), în care are loc o singură întâmplare, într-un cadru neschimbat.

- **secvență narativă (episod)** – moment/parte a unui text narativ care conține o singură acțiune, realizată de unul sau mai multe personaje. Schița conține o singură secvență narativă, în timp ce povestirea și nuvela conțin mai multe secvențe, integrate însă într-un fir epic unic. În roman, datorită construcției sale complexe și a existenței mai multor planuri narative, se poate întâmpla ca unele personaje, în funcție de tipul lor (mai ales cele secundare și episodice, dar și cele principale) să lipsească din anumite secvențe și să reapară ulterior. Între *secvențele narative* pot fi intercalate caracterizări de personaje, descrieri, comentarii etc. Succesiunea secvențelor nu trebuie să respecte neapărat ordinea reală a evenimentelor, dar modificarea ordinii are întotdeauna o semnificație. Naratorul poate omite, cu bună știință, anumite secvențe, ele fiind înlocuite de comentarii personale ori ale personajelor, complicând și amplificând, în același timp, perspectiva narativă. În ***Moara cu noroc***, de exemplu, scena dintre Ana și Lică, de la han, din duminica Paștelui, se întrerupe în momentul în care femeia îi cere bărbatului să-i îndeplinească o rugăminte: *...tu trebuie să-mi făgăduiești însă un lucru*, spune ea, iar Lică promite fără ezitare: *Oricare ar fi acela, ți-l fac, zise el, întinzând mâna, ca s-o apuce*. Momentul este extrem de important în economia textului, căci marchează o dublă cădere: a soției credincioase, care fusese până atunci Ana, determinată de slăbiciunea soțului (*Ghiță nu este decât o muiere îmbrăcată în haine bărbătești, ba chiar mai rău decât așa, spune ea cu dispreț*), și a lui Lică, învins de patima pentru soția cârciumarului. Semnificativ este faptul că narațiunea, care urmărise până atunci în mod strict derularea evenimentelor și se desfășurase într-un ritm mai degrabă lent, prin acumulări treptate, este perturbată prin această *elipsă*, secvența imediat următoare fiind plasată câteva ceasuri mai târziu (*Era în murgul serii.*). În acest mod, naratorul evită descrierea directă a eșecului personajelor, căci despre un eșec este vorba în fond și nu despre o scenă amoroasă, obligând cititorul să reconstituie din frânturi, replici scurte, câteva intervenții personale, descrieri rapide, fragmenete de monolog interior, întreg zbuciumul sufletesc al celor doi. Iar din acest moment secvențele se vor înlănțui rapid către deznodământul tragic al destinului tuturor personajelor importante, Ana, Ghiță și Lică. În oricare dintre situațiile descrise, legătura dintre secvențe, coeziunea textului se realizează prin câteva modalități între care folosirea unor conectori (conjuncții coordonatoare: *dar, iar, și* etc.), a unor locuțiuni adverbiale (*de altfel, de aceea* etc.), a complementelor circumstanțiale de timp și a adverbelor relative (*a doua zi, după un timp, îndată, când* etc.) ori pur și simplu cu ajutorul topicii.

- **secvență poetică** – unitate din componența unei opere poetice, ansamblu de imagini artistice care se succedă într-o anumită ordine și formează un tot unitar (de exemplu, în ***Luceafărul***, secvența primei întâlniri dintre Luceafăr și fata de împărat sau a dialogului dintre Luceafăr și Demiurg).

- **simbolism** – curent literar inovator apărut ca o reacție împotriva poeziei retorice a romanticilor și a impersonalității reci a parnasienilor. Jean Moréas publică, la 18 septembrie 1886, în suplimentul literar al ziarului *Le Figaro*, o scrisoare intitulată ***Le Symbolisme***, devenită manifestul literar al noii mișcări și în care propune numele curentului simbolist. Ulterior, întemeiază împreună cu Gustave Kahn revista *Le Symboliste*. Numele propus de Moréas se va impune în fața celeilalte denumiri, lansate de gruparea lui Paul Verlaine, „decadenții", și de revista *Le Décadent* (1886). Simboliștii cultivă exclusiv o poezie a sensibilității pure, nefiind interesați nici de poezia naturii în sine, nici de poezia socială, nici de poezia de idei.
Obiectul poeziei simboliste îl constituie stările sufletești nelămurite, confuze, care,

Scanned with OKEN Scanner

neputând fi formulate clar, sunt transmise pe calea sugestiei. Sugestia este folosită drept cale de exprimare a corespondențelor/a legăturilor ascunse dintre lucruri, prin cultivarea senzațiilor coloristice, muzicale, olfactive, uneori în imagini complexe (sinestezii): *A numi un obiect înseamnă a suprima trei sferturi din plăcerea pe care ți-o dă un poem, plăcere care constă în bucuria de a ghici încetul cu încetul; să sugerezi, iată visul nostru* (Mallarmé). Cultivarea *simbolului* capătă o importanță majoră. Utilizat și în poezia romantică pentru a exprima, a lămuri, a materializa o idee sau un sentiment (simbol explicit), la simboliști, funcția simbolului este numai aceea de a sugera (simbol implicit). Înclinația către stări sufletești nedefinite și predispoziția pentru reverie reprezintă alte trăsături ale poeziei simboliste. Un alt element definitoriu îl reprezintă căutarea muzicalității exterioare, obținută nu numai prin ritmuri și rime perfecte, ci mai ales prin repetiția obsedantă a unor cuvinte, a anumitor vocale, a laitmotivului sau a refrenului. Pentru crearea sugestiei, simboliștii folosesc adesori *versul liber* care exprimă, nestingherit de rigorile prozodiei, mișcările intime ale sentimentului poetic (muzica interioară); Paul Verlaine: *Muzica înainte de toate*. Simboliștii au predilecție pentru anumite *teme și motive*: iubirea, nevroza, târgul provincial ca element al izolării, natura ca loc al corespondențelor etc. Reprezentanții de seamă ai simbolismului francez sunt precursorul Charles Baudelaire (autorul poeziei ***Corespondențe***, considerată o adevărată artă poetică), Arthur Rimbaud și Paul Verlaine (cu a lui ***Art poétique***). Simbolismul s-a manifestat în literatura română aproape sincronic cu simbolismul european, avându-l ca teoretician pe Alexandru Macedonski, conducător al cercului revistei *Literatorul*. Inițial respins de junimiști, ca și de orientările tradiționaliste (*sămănătorismul* și *poporanismul*), simbolismul românesc s-a impus după anul 1900, prin poeți precum Dimitrie Anghel, Ștefan Petică, Ion Minulescu și George Bacovia.

- **temă** – un aspect general din realitate prezentat de autor în mod subiectiv, în opera literară (de exemplu: dragostea, copilăria, natura, războiul, satul etc.); conținutul abstract al unui text literar.

- **titlu** – cuvânt sau text pus în fruntea unei lucrări, indicând rezumativ sau sugestiv cuprinsul acesteia. Este, în general, o cheie de lectură. El se poate referi la conținutul operei: la numele personajelor (***Ion*** de Liviu Rebreanu, ***Maitreyi*** de Mircea Eliade, ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă, ***Frații Jderi*** de Mihail Sadoveanu), la tipul protagonistului (***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon, ***Iepurele, ogarul și copoiul*** de Grigore Alexandrescu), la o situație (***O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale), la un anumit spațiu sau la un anumit timp (***Aci sosi pe vremuri*** de Ion Pillat, ***Pe lângă plopii fără soț...*** de Mihai Eminescu); la o specie (***Pasteluri*** de Vasile Alecsandri, ***Momente și schițe*** de I.L. Caragiale). Poate fi simbolic (***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu, ***Iona*** de Marin Sorescu), provocator (***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu), parodic (***Proștii sub clar de lună*** de Theodor Mazilu, ***Boul și vițeii*** de Ion Băieșu), absurd (***Cântăreața cheală*** de Eugen Ionescu) etc.

- **tradiționalism** – mișcare literară manifestată în literatura română interbelică, a cărei ideologie se cristalizează în jurul revistei *Gândirea*. Atitudinea tradiționalistă este mai veche în cultura noastră, iar ideologia cristalizată în perioada interbelică preia elemente din orientările *sămănătoristă* și *poporanistă* care s-au manifestat cu precădere la începutul secolului al XX-lea. Tradiționalismul se constituie în opoziție cu *modernismul* lovinescian.
  Revista *Gândirea* apare la Cluj, în 1921, sub direcția lui Cezar Petrescu și D.I. Cucu, se mută la București în 1922, sub conducerea lui Nichifor Crainic, și își încetează activitatea în 1944. Revista are printre colaboratori nume de prestigiu: Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Cezar Petrescu, Tudor Vianu, Gib Mihăescu, Mateiu I. Caragiale. În primul număr al revistei, Cezar Petrescu afirmă,

Scanned with OKEN Scanner

în linie tradițională, că revista își propune să apere *românismul*, adică ceea ce e specific *sufletului național*, în fața *spiritului internaționalist*. Din mai vechea orientare tradiționalistă a fost preluată ideea că istoria și folclorul reprezintă domeniile relevante ale specificului unui popor, la care se adaugă componenta sa spirituală, *conștiința religioasă ortodoxă*. Doctrinarul mișcării a fost Nichifor Crainic, al cărui text fundamental este ***Sensul tradiției*** (1929). Deși gândirismul insistă mai ales asupra specificului religios, poezia publicată în paginile revistei a surprins și particularități ale sufletului național, prin valorificarea miturilor autohtone, a credințelor străvechi (Lucian Blaga, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu) sau a elogiat elementarul, teluricul, vigoarea existenței rurale (Aron Cotruș).

- **vers** – unitate semantică și sintactică alcătuită după anumite reguli prozodice (ritm, rimă, cezură, măsură) care formează un rând dintr-o poezie. Versul poate să conțină un sens deplin sau sensul poate continua în versul următor; când sensul depășește dimensiunea unui vers și ideea continuă în versul următor, fără pauză marcată, rezultă un *ingambament*.

Scanned with OKEN Scanner

50 de modele de subiecte și sugestii de rezolvare

Lucrarea de față reprezintă un instrument de lucru util pentru familiarizarea celor interesați cu modelul de subiect elaborat de M.E.N., oferind elevilor din clasele a XI-a și a XII-a posibilitatea unei exersări eficiente pentru a obține un rezultat foarte bun la Bacalaureat.

Volumul cuprinde:

- *programa* de examen pentru Bacalaureatul 2021(diferențiată în funcție de profil: real și uman);
- *50 de modele de subiecte* și bareme/sugestii de rezolvare a acestora;
- un *dicționar de termeni literari* alcătuit pe baza programei de examen, termeni utilizați atât în formularea cerințelor celor 50 de modele, cât și în sugestiile de rezolvare.

www.art-educational.ro

ISBN 978-606-003-355-4

Lei 31,71

Scanned with OKEN Scanner